

T.C
KADİR HAS ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ULUSLARARASI İLİŞKİLER VE KÜRESELLEŞME
YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

TÜRK KÖŞE YAZARLARININ DEĞERLENDİRMELERİYLE
ARAP BAHARININ BİR YILI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERT YALÇINKAYA

Aralık, 2013

ÖZET

TÜRK KÖŞE YAZARLARININ DEĞERLENDİRMELERİYLE ARAP BAHARININ BİR YILI

Mert Yalçınkaya

Uluslararası İlişkiler ve Küreselleşme Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mitat Çelikpala

Aralık, 2013

İnsanlığın en eski yerleşim yerlerinden biri olan, üç semavi dinin ortaya çıktığı ve 20. yüzyıldan beri “Ortadoğu” olarak adlandırılıp; siyasi ve ekonomik her türlü emelin iç ve dış güçlerce gerçekleştirilmek istendiği, dünyanın 21. yy daki en önemli ihtiyaçlarından olan petrol ve doğalgaz gibi yeraltı kaynakları bakımından en zengin, üzerinde tarihin başından beri onlarca ülkenin, imparatorluğun kurulup yıkılmış olduğu, mücadelenin ve hareketliliğin hiç eksik olmadığı bu coğrafyada son yıllarda yaşanan gelişmeler bu hareketliliğin belki de hiç bitmeyeceğinin bir işareti olsa gerek.

11 Eylül saldırılarıyla başlayıp yeni bir döneme giren Ortadoğu coğrafyasında bir kez daha dengeler, yönetimler değişmeye / değiştirilmeye başlanmıştır. Fakat bu değişimin asıl herkesçe kabul edilen, zirve yaptığı dönem 2010’un Aralık ayında başlayan, Ortadoğu’daki bütün ülkeleri etkileyen isyan dalgaları dönemidir.

Bu çalışmada “Arap Baharı”nın başlangıç tarihi olarak kabul edilen 17 Aralık 2010 ile 31 Aralık 2011 arasındaki bir yıllık süre zarfında Ortadoğu’da yaşanan değişim dönemindeki gelişmeler incelenmiş ve bu bir yıl içerisinde yaşananlarla ilgili gazetelerinde köşe yazıları yazmış olan; Soli Özel, Cengiz Çandar, Kerim Balcı, İbrahim Karagül, Nilgün Cerrahoğlu ve Erol Manisalı adlı yazarların, bu olayların özellikle en yoğun, en şiddetli şekilde yaşandığı dört ülke olan; Tunus, Libya, Mısır, Suriye hakkında ve Türkiye’nin bu olaylar karşısındaki tutumu hakkında yazdıkları yazılar incelenmiştir. Her bir yazarın “Arap Baharı”nda yaşanan olayları nasıl yorumladıkları ve birbirleri arasındaki yorum benzerlikleri / farklılıkları saptanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Soli Özel, Cengiz Çandar, Erol Manisalı, Nilgün Cerrahoğlu
Kerim Balcı, İbrahim Karagül, Mısır, Suriye, Libya, Tunus, Türkiye

ABSTRACT

ONE YEAR OF THE ARAB SPRING WITH THE CONSIDERATIONS OF TURKISH COLUMNISTS

Mert Yalçinkaya

Master's Thesis of International Relations and Globalization

Thesis Consultant: Assoc. Prof. Dr. Mitat Çelikpala

December, 2013

The developments in this region in recent years where is one of the oldest settlements of mankind and named as "Middle East" since 20th century and three monotheistic religions emerged and all kinds of political and economic ambitions have been tried to carried out by foreign forces and rich in terms of underground sources such as petrol and natural gas that are the most important needs of the world in 21th century and tens of countries and empires have been established and demolished from the beginning of the history and struggle and mobility has been continued, has to be a signal that this mobility will never last and continue forever.

Balances and governments began to change / to be changed in the Middle East where entered a new era with the September 11 attacks. However, the waves of revolt affecting all countries in the Middle East beginning in December 2010 are accepted by everybody as the summit of this process.

The developments in the changing period experienced in the Middle East within one year between the dates of December 17th, 2010 which is accepted as the beginning date of "Arab Spring" and December 31st, 2010, are examined in this study and the columns about four countries including Tunisia, Libya, Egypt, Syria where these events had occurred in the most intense manner and most severely, of the columnists and authors named Soli Özel, Cengiz Çandar, Kerim Balcı, İbrahim Karagül, Nilgün Cerrahoğlu ve Erol Manisalı about these events experienced within one year and Turkey's attitude towards these events, are also examined. It was tried to determine the similarities / differences between these authors' reviews and interpretations about the events experienced during teh Arab Spring.

Keywords: Soli Özel, Cengiz Çandar, Erol Manisalı, Nilgün Cerrahoğlu, Kerim Balcı, İbrahim Karagül, Egypt, Syria, Libya, Tunisia, Turkey

Teşekkür Notu

Bu tez çalışmasının her aşamasında, büyük bir özveri ve sabırla ilgisini ve desteğini hiç esirgemeyen değerli hocalarım Doç. Dr. Mitat Çelikpala ve Doç. Dr. Serhat Güvenç'e teşekkürlerimi bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT.....	II
TEŞEKKÜR NOTU.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
TABLOLAR LİSTESİ	X
KISALTMALAR	XIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM 2001 – 2011 DÖNEMİ ORTADOĞU

1.1. ORTADOĞU HAKKINDA TEMEL BİLGİLER.....	6
1.2. 11 EYLÜL'DEN ARAP BAHARINA	7
1.3. 17 ARALIK 2010 – 31 ARALIK 2011 DÖNEMİ ARAP AYAKLANMALARI	9
1.4. ARAP BAHARI'NIN EN ETKİLİ OLDUĞU DÖRT ÜLKE.....	10
1.4.1. Tunus.....	10
1.4.1.1 Tunus'ta Seçim.....	11
1.4.2. Mısır	13
1.4.2.1. Müslüman Kardeşler	16
1.4.2.2 Mısır Seçimleri.....	16
1.4.3. Libya	17
1.4.3.1. Libya'da İç Savaş.....	18
1.4.4. Suriye	20
1.4.4.1. Suriye'de İç Savaş ve İsyân Süreci	21

1.5. TÜRKİYE AÇISINDAN DEĞİŞİMLER	23
1.6. TUNUS KRONOLOJİSİ 2011	26
1.7. MİSİR KRONOLOJİSİ 2011.....	30
1.8. LİBYA KRONOLOJİSİ 2011	37
1.9. SURİYE KRONOLOJİSİ 2011	48

İKİNCİ BÖLÜM KÖŞE YAZARLARININ CÜMLELERİ

2.1. KERİM BALCI’NIN OCAK 2011 – ARALIK 2011 ARASINDA YAZDIĞI KÖŞE YAZILARINDAN ALINAN CÜMLELERİ	70
2.1.1. Tunus Hakkında Yazdıkları	70
2.1.2. Mısır Hakkında Yazdıkları.....	70
2.1.3. Libya Hakkında Yazdıkları.....	72
2.1.4. Suriye Hakkında Yazdıkları.....	73
2.1.5. Türkiye Hakkında Yazdıkları.....	74
2.1.6. Genel Olarak Süreç Hakkında Yazdıkları.....	77
2.2. İBRAHİM KARAGÜL’ÜN OCAK 2011 – ARALIK 2011 ARASINDA YAZDIĞI KÖŞE YAZILARINDAN ALINAN CÜMLELERİ	81
2.2.1. Tunus Hakkında Yazdıkları	81
2.2.2. Mısır Hakkında Yazdıkları.....	82
2.2.3. Libya Hakkında Yazdıkları.....	85
2.2.4. Suriye Hakkında Yazdıkları.....	87
2.2.5. Türkiye Hakkında Yazdıkları.....	91
2.2.6. Genel Olarak Süreç Hakkında Yazdıkları.....	94

2.3. EROL MANİSALI’NİN OCAK 2011 – ARALIK 2011 ARASINDA YAZDIĞI KÖŞE	
YAZILARINDAN ALINAN CÜMLELERİ	103
2.3.1. Tunus Hakkında Yazdıkları	103
2.3.2. Mısır Hakkında Yazdıkları.....	103
2.3.3. Libya Hakkında Yazdıkları.....	104
2.3.4. Suriye Hakkında Yazdıkları.....	105
2.3.5. Türkiye Hakkında Yazdıkları.....	106
2.3.6. Genel Olarak Süreç Hakkında Yazdıkları.....	109
2.4. NİLGÜN CERRAHOĞLU’NUN OCAK 2011 – ARALIK 2011 ARASINDA YAZDIĞI KÖŞE	
YAZILARINDAN ALINAN CÜMLELERİ	116
2.4.1. Tunus Hakkında Yazdıkları	116
2.4.2. Mısır Hakkında Yazdıkları.....	117
2.4.3. Libya Hakkında Yazdıkları.....	121
2.4.4. Suriye Hakkında Yazdıkları.....	122
2.4.5. Türkiye Hakkında Yazdıkları.....	124
2.4.6. Genel Olarak Süreç Hakkında Yazdıkları.....	126
2.5. CENGİZ ÇANDAR’IN OCAK 2011 – ARALIK 2011 ARASINDA YAZDIĞI KÖŞE	
YAZILARINDAN ALINAN CÜMLELERİ	133
2.5.1. Tunus Hakkında Yazdıkları	133
2.5.2. Mısır Hakkında Yazdıkları.....	134
2.5.3. Libya Hakkında Yazdıkları.....	136
2.5.4. Suriye Hakkında Yazdıkları.....	137
2.5.5. Türkiye Hakkında Yazdıkları.....	145
2.5.6. Genel Olarak Süreç Hakkında Yazdıkları.....	152
2.6. SOLİ ÖZEL’İN OCAK 2011 – ARALIK 2011 ARASINDA YAZDIĞI KÖŞE	
YAZILARINDAN ALINAN CÜMLELERİ	156
2.6.1. Tunus Hakkında Yazdıkları	156
2.6.2. Mısır Hakkında Yazdıkları.....	157
2.6.3. Libya Hakkında Yazdıkları.....	159
2.6.4. Suriye Hakkında Yazdıkları.....	161
2.6.5. Türkiye Hakkında Yazdıkları.....	163
2.6.6. Genel Olarak Süreç Hakkında Yazdıkları.....	169

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM YAZAR YORUMLARININ TABLOLARLA İFADELERİ

3.1. TABLOLAR HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	174
3.1.1. Adlandırma Tabloları.....	175
3.1.2. Köşe Yazıları Başlıkları Tabloları	181
3.1.3. Değınme ve Belirtme Tabloları.....	194
3.1.4. Sayısal Tablolar.....	214

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM YAZARLARIN “ARAP BAHARI”NIN İLK BİR YILINDA YAZDIKLARININ TARAFIMDAN YORUMLANMASI

4.1. KERİM BALCI	221
4.1.1. Kerim Balcı Özgeçmiş	221
4.1.2. Yazdıklarının Sayısal Değerlendirmesi.....	222
4.1.3. Kerim Balcı'nın “Arap Baharı”nın İlk Bir Yılında Yazdıklarının Tarafımdan Yorumlanması	223
4.1.3.1. Tunus Hakkında	223
4.1.3.2. Mısır Hakkında	223
4.1.3.3. Libya Hakkında.....	224
4.1.3.4. Suriye Hakkında.....	225
4.1.3.5. Türkiye Hakkında	226
4.1.3.6. Genel Yorumları	227
4.1.3.7. Sonuç.....	228
4.2. İBRAHİM KARAGÜL	229
4.2.1. İbrahim Karagül Özgeçmiş	229
4.2.2. Yazdıklarının Sayısal Değerlendirmesi.....	229
4.2.3. İbrahim Karagül'ün “Arap Baharı”nın İlk Bir Yılında Yazdıklarının Tarafımdan Yorumlanması	230
4.2.3.1. Tunus Hakkında	230
4.2.3.2. Mısır Hakkında	231
4.2.3.3. Libya Hakkında.....	232
4.2.3.4. Suriye Hakkında.....	233

4.2.3.5. Türkiye Hakkında	234
4.2.3.6. Genel Yorumlar.....	235
4.2.3.7. Sonuç.....	237
4.3. EROL MANİSALI	238
4.3.1. Erol Manisalı Özgeçmiş.....	238
4.3.2. Yazdıklarının Sayısal Değerlendirmesi.....	238
4.3.3. Erol Manisalı'nın "Arap Baharı"nın İlk Bir Yılında Yazdıklarının Tarafından Yorumlanması	239
4.3.3.1. Tunus Hakkında.....	239
4.3.3.2. Mısır Hakkında	240
4.3.3.3. Libya Hakkında.....	240
4.3.3.4. Suriye Hakkında.....	241
4.3.3.5. Türkiye Hakkında	242
4.3.3.6. Genel Yorumları	243
4.4. NİLGÜN CERRAHOĞLU	248
4.4.1. Nilgün Cerahoğlu Özgeçmiş.....	248
4.4.2. Yazdıklarının Sayısal Değerlendirmesi.....	249
4.4.3. Nilgün Cerrahoğlu'nun "Arap Baharı"nın İlk Bir Yılında Yazdıklarının Tarafından Yorumlanması	250
4.4.3.1. Tunus Hakkında.....	250
4.4.3.2. Mısır Hakkında	250
4.4.3.3. Libya Hakkında.....	252
4.4.3.4. Suriye Hakkında.....	252
4.4.3.5. Türkiye Hakkında	253
4.4.3.6. Genel Yorumları	254
4.4.3.7. Sonuç.....	255

4.5. CENGİZ ÇANDAR	257
4.5.1. Cengiz Çandar Özgeçmiş	257
4.5.2. Yazdıklarının Sayısal Değerlendirmesi	258
4.5.3. Cengiz Çandar'ın "Arap Baharı"nın İlk Bir Yılında Yazdıklarının Tarafından Yorumlanması	260
4.5.3.1. Tunus Hakkında	259
4.5.3.2. Mısır Hakkında	259
4.5.3.3. Libya Hakkında	260
4.5.3.5. Türkiye Hakkında	263
4.5.3.6. Genel Yorumlar	265
4.5.3.7. Sonuç	266
4.6. SOLİ ÖZEL	267
4.6.1. Soli Özel Özgeçmiş	267
4.6.2. Yazdıklarının Sayısal Değerlendirmesi	267
4.6.3. Soli Özel'in "Arap Baharı"nın İlk Bir Yılında Yazdıklarının Tarafından Yorumlanması	268
4.6.3.1. Tunus Hakkında	268
4.6.3.2. Mısır Hakkında	269
4.6.3.3. Libya Hakkında	270
4.6.3.4. Suriye Hakkında	270
4.6.3.5. Türkiye Hakkında	271
4.6.3.6. Genel Yorumlar	273
4.6.3.7. Sonuç	274
SONUÇ	276
GENEL ARAP BAHARI KRONOLOJİSİ	280
KAYNAKÇA	304

TABLULAR LİSTESİ

TABLO 1.1: 2011 Arap Coğrafyası Diktatörlük Tablosu.....	69
TABLO 3.2: Arap Baharı Genel Adlandırma Tablosu.....	175
TABLO 3.3: Mısır Adlandırma Tablosu.....	177
TABLO 3.4: Tunus Adlandırma Tablosu.....	178
TABLO 3.5: Libya Adlandırma Tablosu.....	179
TABLO 3.6: Suriye Adlandırma Tablosu.....	180
TABLO 3.7: Kerim Balcı'nın 2011 Yılında Arap Baharı'yla İlgili Yazdığı Köşe Yazılarının Başlıkları.....	181
TABLO 3.8: İbrahim Karagül'ün 2011 Yılında Arap Baharı'yla İlgili Yazdığı Köşe Yazılarının Başlıkları.....	182
TABLO 3.9: Erol Manisalı'nın 2011 Yılında Arap Baharı'yla İlgili Yazdığı Köşe Yazılarının Başlıkları.....	185
TABLO 3.10: Nilgün Cerrahoğlu'nun 2011 Yılında Arap Baharı'yla İlgili Yazdığı Köşe Yazılarının Başlıkları	186
TABLO 3.11: Cengiz Çandar'ın 2011 Yılında Arap Baharı'yla İlgili Yazdığı Köşe Yazılarının Başlıkları	188
TABLO 3.12: Soli Özel'in 2011 Yılında Arap Baharı'yla İlgili Yazdığı Köşe Yazılarının Başlıkları.....	190
TABLO 3.13: Köşe Yazarlarının 2011 Yılında Yazdıkları Köşe Yazılarının Aylara Sayısal Dağılımı.....	192
TABLO 3.14: Yazarların Bir Yılda Arap Baharı'yla İlgili Yazdığı Köşe Yazısı Adeti.....	193
TABLO 3.15: Tunus Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Değnilme / Değnilmeme Tablosu.....	194

TABLO 3.16: Tunus Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu.....	195
TABLO 3.17: Mısır Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Değınilme / Değınilmeme Tablosu.....	196
TABLO 3.18: Mısır Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu.....	197
TABLO 3.19: Libya Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Değınilme / Değınilmeme Tablosu.....	198
TABLO 3.20: Libya Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu.....	199
TABLO 3.21: Suriye Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Değınilme / Değınilmeme Tablosu.....	200
TABLO 3.22: Suriye Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu.....	201
TABLO 3.23: Türkiye Hakkında Çıkarılan 10 Başlığa Yazarlar Tarafından Değınilme / Değınilmeme Tablosu.....	202
TABLO 3.24: Türkiye Hakkında Çıkarılan 10 Başlığa Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu.....	203
TABLO 3.25: Genel Yorumlar Hakkında Çıkarılan 13 Başlığa Yazarlar Tarafından Değınilme / Değınilmeme Tablosu.....	204
TABLO 3.26: Genel Yorumlar Hakkında Çıkarılan 13 Başlığa Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu.....	205
TABLO 3.27: “Arap Baharı”Nın İlk Yılında Gerçekleşen 20 Olaya Yazarlar Tarafından Değınilme / Değınilmeme Tablosu	206
TABLO 3.28: “Arap Baharı”nın İlk Yılında Gerçekleşen 20 Olaya Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu.....	208
TABLO 3.29: “Adlandırma” Olarak Çıkarılan 19 Başlığa Yazarlar Tarafından Değınilme / Değınilmeme Tablosu	210

TABLO 3.30: “Adlandırma” Olarak Çıkarılan 19 Başlığa Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu.....	212
TABLO 3.31: “Arap Baharı” Sürecinin İlk Yılında Belirlediğim 75 Konu Başlığına Yazarların Değınme Sayıları.....	214
TABLO 3.32: “Arap Baharı” Sürecinin İlk Yılında Belirlediğim 75 Konu Başlığına Yazarların Detaylı Değınme Sayıları.....	215
TABLO 3.33: 75 Başlığın Yazarlarca Değınılme Ortalaması.....	216
TABLO 3.34: Yazarların Köşe Yazılarından Yapılan Alıntıların Altı Konu İçindeki Sayısal Dağılımları.....	217
TABLO 3.35: Yazarların Köşe Yazılarından Yapılan Alıntıların Altı Konu İçindeki Sayısal Dağılımlarının Detaylandırılması	218
TABLO 3.36: Yazarların Köşe Yazılarından Yapılan Alıntıların Çoktan Aza Sıralanması.....	219
TABLO 3.37: Altı Konu Başlığı Hakkında Yazarların Yaptığı Yorumların Sayısal Olarak Çoktan Aza Sıralanması.....	220
TABLO 4.38: Genel Arap Baharı Kronolojisindeki Yaşanan Olayların Milletlere Göre Sayısal Gösterimi.....	279

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AKP	: Adalet ve Kalkınma Partisi
AL	: Arap Ligi
BAE	: Birleşik Arap Emirlikleri
BM	: Birleşmiş Milletler
BMGK	: Birleşmiş Milletler Genel Kurulu
BOP	: Büyük Ortadoğu Projesi
CHP	: Cumhuriyet Halk Partisi
CPR	: Cumhuriyet İçin Kongre Partisi
İMKB	: İstanbul Menkul Kıymetler Borsası
MGK	: Milli Geçiş Konseyi
NATO	: Kuzey Atlantik Paktı Örgütü
OHAL	: Olağanüstü Hal
ÖAP	: Özgürlük ve Adalet Partisi
ÖSO	: Özgür Suriye Ordusu
PDP	: Muhalif İlerici Demokratik Parti
SKYK	: Silahlı Kuvvetler Yüksek Konseyi
TSK	: Türk Silahlı Kuvvetleri
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu

GİRİŞ

Dünya topraklarının yüz ölçümü yaklaşık 150 milyon km²'dir.¹ ‘‘Ortadoğu’’ olarak adlandırılan coğrafya ise yaklaşık 12 milyon km²'dir. Her ne kadar Ortadoğu'nun yüzölçümü toplam Dünya kara yüzölçümünün yaklaşık %8'i gibi küçük bir yüzdelik dilime tekabül etse de hem siyasi hem ekonomik hem de dini inanç olarak insanlık için çok büyük bir öneme sahiptir. Ev sahipliği yaptığı olaylar, gelişmeler, tarih ve kültür bakımından çok kıymetlidir. İnsanlık tarihinin en eski yerleşim bölgelerinden birisidir.

Ortadoğu bölgesi tarih boyunca her zaman büyük siyasi, sosyal ve ekonomik gelişmelere sahne olmuştur ve olmaya da devam etmektedir. Hiçbir olayın sonucunun önceden tahmin edilememesi bu coğrafyayı ayrıca çekici yapan unsurlardan biridir.

Bölge özellikle geçen ve bu yüzyılda önemini daha da artıran ve dünyanın hiçbir yerinde bu bollukta bulunmayan petrol ve doğalgaz gibi yeraltı enerji kaynaklarına sahiptir. Bunlardan dolayı ilk bakışta bölge halklarının refah seviyelerinin yüksek olacağı öngörüsü bu topraklarda geçerli değildir. Zengin kaynaklara sahip bölge ülkelerinin halkları fakir, yöneticileri ise zengindir. Tarihin en eski medeniyetlerine ev sahipliği yapmış bu toprakların halkları fakir oldukları kadar da eğitimsiz bırakılmışlardır.

Ortadoğu'nun önemini arttıran birçok neden vardır; Bütün kültürlerin kesişim noktası olması, üç semavi dinin çıkış noktası olması, petrol ve doğalgaz gibi yeraltı kaynakları bakımından zengin olması, sınırları içinde Süveyş kanalı, Kızıldeniz, Hürmüz Boğazı ve Basra Körfezi gibi dünyanın en önemli su yollarını barındırması, dünya ticaret ve enerji geçiş güzergâhında olması ve Asya, Avrupa ve Afrika kıtaları arasında kültürel ve ekonomik bir köprü görevi görmesi bölgenin önemini kat kat artırmaktadır.²

Petrolün 20. yüzyılın ilk yarısından itibaren değer kazanmasıyla Ortadoğu'nun ve buradan geçen kara ve deniz yollarının stratejik önemi son derece artmıştır. Bugün Ortadoğu petrolü Avrupa ile Asya'nın enerji ihtiyacını karşılamaktadır. Bütün bunlardan dolayı Ortadoğu tarihin ilk dönemlerinden beri dünya egemenliği peşinde koşan güçlerin hedefi haline gelmiştir.

Özetle Ortadoğu'nun bugünkü önemi Doğu ile Batıyı, Akdeniz ile Hint Okyanusu'nu, birbirine bağlayan, Doğu ile Batı arasındaki ticari ve kültürel bağlantıların yapıldığı bir bölge olmasından kaynaklanıyor.

¹ Ergin Gümüş, *Ülkeler Coğrafyası*, Ankara, Nobel Yayın evi, 2006, s.4.

² *Ortadoğu Durum Raporu*, Gaziantep, İpekyolu Kalkınma Ajansı, Ocak 2011, s.13.

Yakın Tarihte Ortadoğu

1. Dünya Savaşı'nın galip güçlerinden İngiltere ve Fransa, savaş sırasında Ortadoğu'yu stratejik çıkarlarına en uygun şekilde nasıl böleceklerini planlamışlar ve çizdikleri haritalarla, yeni ülkeler oluşturmuşlardır. Bunun temelini atan antlaşmalardan birisi Skyes Picot'tur. İngiltere ve Fransa'nın aralarında 1916 yılında gizlice Ortadoğu'yu paylaştıkları ve sınırlarını çizdikleri bu planla bugünkü Suriye toprakları Fransa'ya, Irak ve Mısır toprakları da İngiltere'ye bırakılmıştır.

2. Dünya savaşından sonra oluşturulan devletlerin yönetimleri de Soğuk Savaş dönemiyle birlikte, kamplaştırılmış ve zıtlaştırılmıştır. Bu dönem içerisinde hem batı ve ABD hem de Rusya tarafından oluşturulup başa getirilen yönetimler, iktidarlar Ortadoğu'yu son elli yılda daha da karmaşık hale getirmiştir. İktidarlarını kendi çıkarları doğrultusunda kullanan diktatörler onlarca yıl ülkelerini baskıyla şiddetle hukuksuzlukla, şahsi ve büyük güçlerin çıkarları doğrultusunda yönetmişlerdir³

Yakın tarihte Ortadoğu'da neredeyse her ülkenin başına iktidarı deviren bir asker geçmiştir. Onlarca yıldır iktidarda kalmalarının sebebi de ABD ve Rusya gibi büyük güçlerin işine yaramalarıdır.

Özetle Birinci Dünya Savaşı biterken başrolde İngiltere ve Fransa vardı. Ortadoğu'nun siyasal sınırlarını çizen bu devletler 2. Dünya Savaşı sonrası Soğuk Savaş atmosferinin etkisiyle dünya politikalarındaki güçlerini ABD ile Sovyetler Birliği'ne kaptırmışlardı. Sovyetler Birliğinin dağılmasından sonra da ABD Dünya'da tek güç haline geldi.

11 Eylül Sonrası

11 Eylül 2001'de New York'ta ikiz kulelere yapılan saldırılar adeta bir dönemin bitişi, yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. El Kaide'nin ABD'ye saldırmasıyla ABD yönetimi ve Başkan Bush teröre karşı savaş ilan etmiş ve 11 Eylül saldırılarından hemen sonra Bush yönetimi saldırılar ile şer eksenini ilan ettiği Irak, İran, Kuzey Kore ülkelerini terörizmin sponsoru olmakla suçlamıştır.

³ İlan Pappé, *Ortadoğu'yu Anlamak*, İstanbul, Doruk Yayınevi, 2009, s.27.

Başkan Bush, dünyaya ‘‘Ya bizimlesin ya da düşmansın. Herkes demokrasi ile terörizm arasında seçimini şimdi yapmak zorundadır’’ diyerek seslenmiştir.

ABD’nin ilk savaş açtığı yer 2001’de El kaide ve lideri Usame Bin Ladin’e ev sahipliği yapan Afganistan olmuştur. Sonraki ülke ise 2003 Martında Irak olmuştur. ABD Irak’ı kitle imha silahlarını bahane ederek işgal etmiştir. Bu iki işgal ABD’ye ekonomik açıdan pahalıya patlamıştır ve iki trilyon dolar civarında bir harcamanın yükünü zamanla kaldıramaz duruma gelmiştir.

Özetle 11 Eylül’ün en çok etkilediği bölge hiç kuşkusuz Ortadoğu olmuştur. 11 Eylül saldırılarını bahane gösteren ABD, bölgeyi değiştirmek ve Genişletilmiş Ortadoğu Projesi’ni veya BOP’u uygulamaya sokmaya çalışmıştır. Bu planla hedeflenen amaç; liderleri, rejimleri ve sınırları değiştirmek, Ortadoğu’daki devletlerin sayısını 22’ye çıkararak küçük ve kontrol edilebilir hale getirmektir. Terörle mücadele sözü ise sadece sözde kalmıştır.

Ortadoğu’da şuan yaşanan gelişmeler uzun bir sürecin sonuçlarıdır. 11 Eylül’den sonra Afganistan ve Irak’ın işgali, Filistin-İsrail sorununun çözülememesi, Hamas’ın seçimleri kazanması, İran’daki olaylı seçimler, bölgede uzun yıllardır süren silahlanma, dış müdahaleler, Müslüman Kardeşler’in tekrardan canlanması gibi faktörler bize aslında alttan alta bölge halkının ayaklanacağıının ipuçlarını veriyordu.⁴

Arap coğrafyasındaki protestolar, dünya çapında geniş yankı uyandırmıştır. Ayaklanmalar, Arap dünyasında işsizlik, gıda enflasyonu, gelir dağılımı adaletsizliği, siyasi yozlaşma, ifade özgürlüğü noksanlığı, usulsüzlükler ve kötü yaşam koşulları gibi pek çok sorun sonucunda Tunus’ta üniversite mezunu işsiz bir gencin kendini yakmasıyla başlamıştır.⁵

Ardı ardına domino etkisi gibi Tunus, Mısır, Libya, Yemen gibi ülkelerde şiddetli bir şekilde baş gösteren ayaklanmalar sonrası devlet başkanları iktidarlarını bırakmak zorunda kalmıştır.

17 Aralık 2010 tarihinde Tunus’ta başlayan ayaklanmalar daha sonra Mısır, Libya, Yemen, Cezayir ve Suriye’ye sıçramıştır. Bu ayaklanmalar Tunus, Libya ve Mısır’da değişim isteyen halkların zaferleriyle sonuçlanmıştır. Tunus’ta 23 yıldır yönetimde olan

⁴ Arthur Goldschmidt Jr. ve Lawrence Davidson, *Kısa Ortadoğu Tarihi*, Çev. Aydemir Güler, İstanbul, Doruk Yayıncılık, 2007, s.584.

⁵ Goldschmidt ve Davidson, *Kısa Ortadoğu Tarihi*, s.584.

Zeynel Abidin Bin Ali, 30 yıldır Mısır'ı yöneten Hüsnü Mübarek görevlerini bırakmak zorunda kalmışlar, Libya'da ise 42 yıldır ülkeyi yöneten Kaddafi linç edilerek öldürülmüştür.

Aralık 2010'da bu isyan dalgasıyla devrilmeye başlayan, Birinci Dünya Savaşı'ndan beri yaklaşık 75 yıldır tek adamlı baskıcı rejimler nasıl bugüne kadar otoritelerini kaybetmediler? Belki de kritik olan soru budur. Bunun birden çok cevabı vardır; Dönemin büyük güçlerinin ABD, İngiltere ve Rusya gibi, çıkarlarına uygun davranan yönetimleri yıllarca ekonomik ve askeri olarak desteklemeleri, halkların direnmek için bir bütün oluşturamamaları, yönetimlerin güç şiddet kullanmaları, medyanın; halkların ekonomik ve sosyal durumlarını gündeme taşımamaları gibi nedenlerdir.

Yaşanan ayaklanmalara kadar neredeyse tüm Ortadoğu coğrafyası, uzun yıllar aynı yöneticiler tarafından yönetiliyordu. Bu süreç ile birlikte ayaklanmaların yaşandığı ülkelerde iktidar boşlukları doğmuştur. Yerlerine kimlerin nasıl geçeceğine ise ülke halklarının mı yoksa dış güçlerin mi karar vereceğini izleyip göreceğiz.

Ortadoğu'da yakın tarihte yaşanan siyasi gelişmeler içinde bulunduğu coğrafi konum bakımından Türkiye'yi yakından ilgilendirmektedir. Komşuları Irak ve Suriye'de yaşanan gelişmelerin olumsuz yansımalarının olmaması için Türkiye'de tedbirlerini ve pozisyonunu Başbakan Tayyip Erdoğan ve Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ile bölgeye giderek almaya çalışmıştır. Bazı kesimlerce eleştirilen bazı kesimlerce de alkışlanan ziyaretlerin Ortadoğu halkları için bugünlerde konuşulan 'Türkiye Ortadoğu ülkelerine model olabilir mi' sorusuna yanıt açısından bu gelişmelerin önemi büyüktür.

Bu çalışmada *Habertürk Gazetesinden Soli Özel, Hürriyet ve Radikal Gazetelerinden Cengiz Çandar, Zaman Gazetesinden Kerim Balcı, Yenişafak Gazetesinden İbrahim Karagül ve Cumhuriyet Gazetesinden de Nilgün Cerrahoğlu ile Erol Manisalı* adlı köşe yazarlarının 1 Ocak 2011 - 31 Aralık 2011 tarihleri arasında yazdıkları köşe yazılarından Ortadoğu'da yaşanan gelişmeleri kendi açılarından nasıl yorumladıkları incelenmiş, görüşleri arasındaki farklılıkların / benzerliklerin neler olduğuna bakılmıştır. Olaylara farklı pencerelerden bakan yazarların vurguladıkları noktalar üzerinde durulmuştur.

Tezde 'Arap Baharı' adlı Ortadoğu'da yaşanan halk ayaklanmalarının Türkiye'deki gazetecilerce nasıl yorumlandığı sorusuna cevap aranmıştır.

Çalışma bu amaç doğrultusunda 4 bölümden oluşmaktadır;

Birinci bölümde; Önce Ortadoğu hakkında temel bilgiler verip, yakın Ortadoğu tarihini kısaca anlattım, sonra 11 Eylül 2001 saldırılarından başlayarak Arap Baharı'na kadar olan süreçten kısaca bahsettim ve son olarak da Arap Baharı sürecinin ilk yılını detaylı olarak anlattım. Özellikle Tunus, Libya, Mısır ve Suriye'de yaşanan gelişmeleri anlatarak, her ülke için ayrı ayrı birer yıllık kronolojiler hazırladım. Bölüm sonunda da Ortadoğu'daki ülkelerin başlarındaki liderlerin iktidar sürelerini gösteren bir tablo hazırladım.

İkinci bölümde; seçtiğim 6 yazarın Arap Baharıyla ilgili 1 yıl boyunca yazdıkları köşe yazılarından önemli gördüğüm cümleleri yazar yazar, ülke ülke, madde madde olmak üzere tarihlerine göre kronolojik olarak sıraladım.

Üçüncü bölümde ilk olarak yazarların 1 yıllık süreçte dört ülkedeki ve genel olarak süreçte yaşanan olayları, liderleri, rejimleri ve isyancıları nasıl adlandırdıklarını gösteren tablolar hazırladım. İkinci olarak yazarların 1 yıl boyunca yazdığı köşe yazılarının başlıklarının hem sözel hem de sayısal olmak üzere kronolojik olarak gösterildiği tablolar hazırladım. Üçüncü olarak “değinme” ve “belirtme” tabloları olarak adlandırdığım; 1 yıllık süreçte yaşanan gelişmelerden çıkardığım toplam 75 başlığı “Tunus”, “Mısır”, “Libya”, “Suriye”, “Türkiye”, “Genel” ve “20 Olay” olmak üzere toplam 7 tabloya bölerek her birinin yazarlar tarafından değinilip değinilmediğini ve değinildiyse “yazar cümleleri” bölümünde hangi sıra numarasıyla belirtildiğini gösteren tablolar hazırladım. Dördüncü ve son olarak da yazarların çıkardığım 75 başlığın ne kadarına değindiklerini ve 1 yıllık köşe yazılarından yaptığım alıntılarının adetlerinin dağılımlarını gösteren sayısal tablolar hazırladım.

Dördüncü bölümde Arap Baharı'nın ilk yılında yazarların yazmış oldukları köşe yazılarının detaylı bir incelemesini yaparak yazarların bu süreç hakkındaki düşüncelerinin neler olduğunu, olaylara nasıl baktıklarını analiz etmeye çalıştım. Sonuç bölümünde de yazarların sürece nasıl baktıklarını kısaca özetleyip, aralarındaki benzer ve farklı görüşlerin neler olduklarını tespit ettim. Son olarak da Arap Baharı'nın ilk yılının detaylı bir kronolojisini çıkardım.

BİRİNCİ BÖLÜM

2001 – 2011 DÖNEMİ ORTADOĞU

1.1. ORTADOĞU HAKKINDA TEMEL BİLGİLER

Ortadoğu'yu dar tanım ve geniş tanım olarak 2 şekilde tanımlayabiliriz. Dar tanıma göre: On iki Arap ülkesinin (Bahreyn, Irak, Ürdün, Kuveyt, Lübnan, Oman, Katar, Suudi Arabistan, Suriye, Birleşik Arap Emirlikleri, Yemen, Filistin, Mısır ve İsrail gibi ülkeleri) kapsadığı bölgedir. Geniş tanıma göre ise: Türkiye, Afganistan, Suriye, Lübnan'dan başlayıp Kuzey Afrika devletlerini de içine alarak Uzak Doğu sınırına dayanan ve Arap yarımadasını çevreleyen bölgedir.⁶

Ortadoğu konusunda yapılan tanımlar 1900'lü yıllarda İngiltere'nin ekonomik ve askeri çıkarlarının korunması gerektiği ihtiyacından doğmuştur. Bu ihtiyaç da İngiltere'nin, 1763'te Hindistan'a yerleştikten sonra bölgeye giden yollar üzerinde stratejik noktalara yerleşmek istemesinden doğmuştur.⁷ “Ortadoğu” kavramı ilk defa 1902 yılında Amerikan deniz tarihçisi Alfred Thayer Mahan tarafından dillendirilmiştir.⁸

Ortadoğu ekonomik, siyasi, kültürel ve tarihi olarak insanlık için çok önemli bir bölgedir. Tarih boyunca farklı imparatorluklara ev sahipliği yapmış, Asya, Afrika ve Avrupa kıtaları arasında köprü olmuş, dünya petrol ve doğal gaz rezervinin çoğuna sahip, üç kutsal semavi dinin çıktığı bir yerdir. Doğu ile Batı arasında ticari ve kültürel bağlantılar bu bölge üzerinden yapılmaktadır

Ortadoğu güçlü devletlerin tarih boyunca hakimiyet kurmak için dini ve etnik farklılıkları kullanarak kontrol altına almak istediği bir bölge olmuştur. Daha çok Türk, Arap, Pers ve Yahudiler'in yaşadığı bir bölgedir ve çok köklü bir tarihi mirasa sahiptir. Fakat yakın tarihten bu yana Ortadoğu denince akla ilk gelenler; petrol, savaş, diktatörler, adaletsiz gelir dağılımı, kadın erkek eşitsizliği ve insan hakları ihlalleridir.

⁶ Beril Dedeoğlu, *Ortadoğu Üzerine Notlar*, İstanbul, Derin Yayınları, 2003, s.1.

⁷ Serkan Sakin ve Can Deveci, “Ortadoğu Kavramı ve Sınırları Üzerine Bir Değerlendirme”, *Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, ABD ve Büyük Ortadoğu İlişkileri Özel Sayısı, Samsun, 2011, s.281.

http://www.historystudies.net/Makaleler/180246529_16-Serdar%20Sakin.pdf

⁸ Sakin ve Deveci, “Ortadoğu Kavramı ve Sınırları Üzerine Bir Değerlendirme”, s.284.

Bugün Ortadoğu’da yaşanan olayların daha iyi anlaşılabilmesi için bölgenin yakın tarihine bakmak gerekir. Ortadoğu’nun yakın tarihini dört döneme ayırabiliriz;

Birinci dönem; Ortadoğu’nun bölge olarak ortaya çıktığı, netleştiği 1920’ler ile 1940’lar arası dönemdir. 1. Dünya savaşı ve sonrasında bölgeyi kontrol altına alan İngiltere ve Fransa bölgede çizdikleri sınırlar ile kendilerinin denetiminde devletler kurmuşlardır.⁹

İkinci dönem; İkinci Dünya Savaşı ile 1979 “İran Devrimi” arası dönemdir. Özellikle 1950’lerden itibaren darbeler kontrolünde cumhuriyetlerin (Mısır’da, Irak’ta, Cezayir’de, Suriye’de, Tunus’ta, Libya’da) kurulduğu dönemdir.¹⁰ Cumhuriyetler, kısa süre içinde diktatörlükler haline dönüşmüşlerdir. Tek adamlı yönetimler oluşmuştur.

Üçüncü dönem; 1979’daki İran devriminden ABD’nin Irak’ı işgaline kadar olan dönemdir. İran’da Şahın devrilmesi, İran-İrak Savaşı, Irak’ın Kuveyt’i işgali, Soğuk Savaşın sona ermesi, ABD’nin Afganistan’ı ve Irak’ı işgali olayları gerçekleşmiştir.¹¹

Dördüncü dönem ise bölgede ekonomik refahın kötüleşmeye devam etmesi, temel hakların, özgürlüklerin hiçe sayılması sebebiyle çıkan “Arap Baharı” olarak adlandırılan süreçtir.

Özellikle ikinci dünya savaşının sonundan itibaren bölgede yaşanan İsrail-Filistin sorunu, Arap-İsrail çatışması, Süveyş Krizi, Cezayir Savaşı, Lübnan Savaşı, İran-İrak Savaşı, Kuveyt İşgali, 2003 Irak işgali gibi olaylar da zaten şuan Ortadoğu coğrafyasını kasıp kavuran Arap Baharı’nın nedenlerini oluşturuyor.¹²

1.2. 11 EYLÜL’DEN ARAP BAHARINA

1. Dünya Savaşından sonra oluşan Ortadoğu’nun siyasi yapısı 2. Dünya Savaşı’yla birlikte değişmiş, ülkelerin başlarına diktatörler geçmiştir. 2. Dünya Savaşı sonrası da Avrupa’nın dünya gücü, soğuk savaş dönemiyle ABD ile Sovyetler Birliği’ne kaymıştır. Soğuk Savaş döneminin bitmesiyle de çift kutupluluk bitmiş, ABD süper güç haline gelmiş ve Ortadoğu’nun uluslararası sistem içerisindeki yeri yeniden belirlenmiştir.¹³

⁹ Ramazan Gözen, “Ortadoğu’nun Kısa Bir Serencamı”, *ORSAM*, 2 Mart 2011.

<http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=1565>

¹⁰ Gözen, “Ortadoğu’nun Kısa Bir Serencamı”.

¹¹ Gözen, “Ortadoğu’nun Kısa Bir Serencamı”.

¹² Samir Kassir, “*Arap Talihsizliği*”, İstanbul, İletişim Yayınları, 2011, s.73.

¹³ Burak Bilgehan Özpek, “En Uzun On Yıl:11 Eylül Sonrası Ortadoğu”, Ortadoğu Etütleri, *ORSAM*, Cilt 3, Sayı 2, 2012, s.183-215.

ABD, 1990'lardaki Körfez Krizi'nden 11 Eylül 2001'e kadar Ortadoğu'da kurduğu üslerle dünya düzeninin hazırlıklarını ve altyapısını hazırlamıştır. 11 Eylül 2001'de Dünya Ticaret Örgütü binası ile Pentagon'a yapılan saldırılar, ABD'nin dış politikasında ve Ortadoğu politikasında tarihi bir dönüm noktası olmuştur.¹⁴

11 Eylül sonrası dönemde "Bush Doktrini", Soğuk Savaş dönemini ve sonrasındaki savunmacı ve çevreleyici anlayışı reddetmiş ve ABD'yi tehdit eden rejimlerin değiştirilmesini esas alan önleyici savaş stratejisini üretmiştir.¹⁵ Bu tarihten itibaren ABD yeni bir güvenlik stratejisi oluşturmuş ve "Teröre karşı savaş" başlatmıştır. Başkan Bush, en büyük tehdidin Ortadoğu'dan geldiğini belirtip bölgeye yönelik yeni politikalar belirlemiştir. Önce El-Kaide'yi barındırdığına inandığı ve Taliban rejimini yok etmek için 7 Ekim 2001'de Afganistan'a saldırmış ve 12 Kasım 2001 günü Kabil'i ele geçirmiştir. Ardından 2 yıl sonra ABD 19 Mart 2003'te kitle imha silahlarına sahip olduğu bahanesiyle Irak'ı işgal etmiştir.¹⁶

Irak'ın işgaliyle yaşanan insan hakları ihlalleri ve oluşan iç savaş nedeniyle ABD dünyadan gelen tepkilerden dolayı Ortadoğu politikasının ideolojik ve kültürel yönünü hazırlayacak mekanizmalara ihtiyaç duymuştur. Önce liderler, sonra rejimler ve en son olarak da sınırların değiştirilmek istendiği Büyük Ortadoğu Projesi basın yayın yoluyla, ABD'nin Ortadoğu'daki varlığını meşru kılmaya çalışmıştır.¹⁷ İşgaller artık demokrasi, insan hakları ve özgürlükler adına yapılmaktadır. Ayrıca 11 Eylül Ortadoğu'daki işgallere ve ABD ile Avrupa'da İslamofobiye neden olmuştur diyebiliriz.

ABD'nin 2001'de Ortadoğu'ya girmesinden sonra yaşananları sıralayacak olursak; Kuzey Irak Bölgesinin Irak'tan ayrı bir devletmiş gibi hareket etmeye başlaması, Kürt milliyetçiliğinin yükselişi, 2005 yılında Mahmut Ahmedinejad'ın İran'ın başına gelmesiyle İran'ın ABD'yi daha çok tehdit olarak algılaması, İran'ın Şii gruplar vasıtasıyla Ortadoğu politikalarında etkili olması, El-Kaide, Hizbullah ve Hamas gibi grupların daha radikalleşmesi ve güçlerinin artması, İsrail-Hamas gerginliği, İsrail'in Gazze operasyonları, Hizbullah-İsrail Savaşı, Irak'ın işgali, din mezhep gibi kimliklerin yarattığı aşırılıklar

¹⁴ 11 Eylül 2001 sonrasında Amerika Birleşik Devletleri'nin Ortadoğu politikası, st1.belgeler, Şubat 2010, <http://st1.belgeler.com/blg/sqg/11-eyll-2001-sonrasinda-amerika-birleik-devletleri-nin-ortadou-politikasi-the-middle-east-policy-of-the-united-states-of-america-after-september-11-2001>

¹⁵ Özpek, "En Uzun On Yıl: 11 Eylül Sonrası Ortadoğu".

¹⁶ Tolga Çevik, 11 Eylül saldırıları sonrasında ABD'nin uluslararası terörizmle mücadeleye ilişkin güvenlik politikası, BELGELER, 2008 <http://www.belgeler.com/blg/1c3n/11-eyll-saldirilari-sonrasinda-abd-nin-uluslararası-terörizmle-mcadeleye-ilikin-gvenlik-politikasi-u-s-security-policy-related-to-fighting-against-international-terrorism-after-september-11-attacks>

¹⁷ Özpek, "En Uzun On Yıl: 11 Eylül Sonrası Ortadoğu".

diyebiliriz.¹⁸ İşte bütün bu gelişmelerin Arap Baharı'nın çıkmasında katkısının olduğunu söyleyebiliriz.

1.3. 17 ARALIK 2010 – 31 ARALIK 2011 DÖNEMİ ARAP AYAKLANMALARI

Arap ve İslam dünyasının haritası adeta yeniden çiziliyor. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere ve Fransa'nın çizdikleri sınırlar, bugün ABD tarafından yeniden belirleniyor.¹⁹

Ortadoğu'daki liderlerin hepsi fildişi kulelerine çekilmiş, dış desteklerle toplumun gerçeklerini göz ardı ederek yaşıyorlardı. Arap dünyası, ABD ve Batı ile işbirliği içinde olan yöneticilerle onlarca yıldır iktidarlarını bu şekilde sürdürmekteydi. Ancak Ocak 2011'den itibaren bu liderlerin fildişi kuleleri yıkılmaya başladı.²⁰

Arap dünyasındaki halk hareketleri 17 Aralık 2010'da Tunus'lu Muhammed Bouazizi'nin kendisini yakmasıyla başlamaktadır. Bouazizi'nin ölümüyle artan protestolar Cezayir, Lübnan, Ürdün, Sudan, Umman, Yemen, Suudi Arabistan, Mısır, Suriye, Libya, Irak, Bahreyn, Kuveyt gibi ülkelerde de devam etmiştir. Protesto ve gösteriler Tunus, Mısır ve Libya'da yönetim değişikliklerine yol açmış, Suriye'de ise iç savaşa doğru ilerlemiştir.²¹ Ortadoğu bölgesinde Tunus'ta kendiliğinden başlayan ve ardından birçok Arap ülkesini saran, iktidarları değiştirmeye yönelik toplumsal halk hareketleri bölgede yeni bir sürecin başlamasına yol açmıştır.²²

Arap Baharı'nın nedenlerini; otoriter rejimler, yolsuzluklar, rüşvet, adil olmayan seçimler, yüksek fiyatlar, işsizlik, enflasyon, özgürlüklerin kısıtlanması, insan hakları ihlalleri gibi sorunlar olarak belirtebiliriz.

Dünyada gelişen teknoloji, Twitter, Facebook ve Youtube gibi sosyal iletişim ağları rejimler üzerinde tehdit haline gelmiştir.²³ Küreselleşmeyle birlikte dünyanın herhangi bir yerinde olan olaydan, uzak yerdeki kişinin de internet, telefon gibi teknolojik aletlerle anında haberdar olması bu isyanları hızlandıran etmenlerden biri olmuştur. İnsanların daha seri bir

¹⁸ Özpek, "En Uzun On Yıl:11 Eylül Sonrası Ortadoğu".

¹⁹ İbrahim, Çevik, "Çok Bilinmeyenli Suriye Probleminde Beşar Esad'lı ve Beşar Esad'sız Hesaplar ile Türkiye'nin Yeri", *TURKSAM*, 18 Ekim 2011, <http://www.turksam.org/tr/a2500.html>

²⁰ Gamze Coşkun, "Ortadoğu'da Yıkılan Fildişi Kuleler ve Artan Dış Müdahale", *USAK*, 24 Mart 2011, <http://www.usak.org.tr/makale.asp?id=2016>

²¹ Çağatay Özdemir, *Ortadoğu ve Arap Baharı: Türkiye demokratik bir ülke olarak Ortadoğu'da model olabilir mi?*, 2011, s. 96.

²² Veysel Ayhan, "Arap Baharı'nın ABD-Türkiye İlişkilerine Etkisi", *Ortadoğu Analiz*, Cilt 3, Sayı 36, 2011, s.18-22.

²³ Sinan Oğan, "Tunus'ta Yasemin Devrimini Nasıl Okumalıyız?", *TURKSAM*, 17 Ocak 2011, <http://www.turksam.org/tr/yazdir2300.html>

şekilde organize olmalarını sağlamıştır. Tunus ile başlayan ve Mısır, Libya Suriye gibi Arap ülkelerini de etkisi altına alan Arap coğrafyasındaki devrimlerin ortaya çıkması ve gelişmesinde Wikileaks'in de büyük bir etkisi olmuştur.²⁴ Yönetimlerin, halkların haberi olmadan gizlice yaptığı bir takım antlaşmaların, wikileaks sayesinde öğrenilmesinin de bu sürecin başlamasında etkisi olmuştur.

1.4. ARAP BAHARI'NIN EN ETKİLİ OLDUĞU DÖRT ÜLKE

1.4.1. Tunus

Tunus; Kuzey Afrika'da yaklaşık 11 milyon ve % 98'i Arap olan nüfusuyla Ortadoğu'nun nüfus ve yüzölçümü olarak küçük sayılabilecek ülkelerinden biridir. 11 milyonluk nüfusunun çoğu işsizdir ve ülkede fakirlik hüküm sürmektedir. Doğal kaynaklar bakımından zengin bir ülke olmamasına rağmen en önemli yer altı zenginliği fosfat yataklarıdır. Ülke Afrika'nın en büyük fosfat rezervine sahiptir. Gelirlerinin önemli bir kısmını hem fosfattan hem de turizmden elde etmektedir.²⁵

Tunus tarihte 16. ve 19. Yüzyıllar arasında Osmanlı yönetiminde kaldıktan sonra Fransız işgaline uğramış ve 1956 yılında Habib Burgiba önderliğinde bağımsızlığını kazanmıştır. General Zeynel Abidin Bin Ali 1989'da Başbakan atanmasından sonra Başkan Burgiba'nın hastalığı sebebiyle ülkeyi yönetemeyeceğini söyleyerek görevden uzaklaştırmış ve ülke yönetimini ele geçirmiştir. 1989'dan Ocak 2011'e kadar Tunus'u yönetmiştir.²⁶

Tunus'ta ilk halk protestosu 2008 yılı başında Tunus'un güney batısında bulunan Kafsa şehrinde meydana gelmiştir. "Maden Ayaklanması" diye adlandırılmıştır. İkinci protesto 2010 yılının Ağustos ayında ülkenin güney doğusundaki Bin Kirden şehrinde meydana gelmiştir "Tüccarlar Ayaklanması" olarak adlandırılmıştır.²⁷ Üçüncü ayaklanma ise 17 Aralık 2010 tarihinde Sidi Bou Said kentinde, 26 yaşındaki üniversite mezunu seyyar

²⁴ Oğan, "Tunus'ta Yasemin Devrimini Nasıl Okumalıyız?".

²⁵ Bünyamin Uzuncan, "Arap Baharı'nın İlk Cemresi: Tunus", *ENDERUN*, 10 Ekim 2012, <http://www.enderuncemiyeti.org/tun.pdf>

²⁶ Oğan, "Tunus'ta Yasemin Devrimini Nasıl Okumalıyız?".

²⁷ Ziya Abbas, "Tunus'taki Halk Ayaklanması", *ORSAM*, 13 Ocak 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=1389>

satıcı Muhammed Buazizi'nin işporta tezgâhına el konulması üzerine kendini yakması ve 5 Ocak'ta hayatını kaybetmesiyle ülkede gösteriler başlamıştır.²⁸ Bu da zaten Arap Baharı'nın başlangıcı olmuştur.

Protestolar daha bir ayını doldurmadan 23 yıldır ülkeyi yöneten Zeynel Abidin Bin Ali 14 Ocak'ta görevini bırakıp Suudi Arabistan'a kaçmış ve Başbakan Muhammed El Gannuşî, devlet başkanlığı görevini devralmıştır.

Başbakan Muhammed El Gannuşî'nin devlet başkanlığına geçmesi de gösterileri dindirmeyi başaramamış ve devlet başkanlığı görevini Fuad Mebazaa'ya bırakmıştır. Kendisi ise tekrar başbakanlık görevini üstlenmiştir. Mebazaa, içinde muhalefet partilerinden temsilcilerin de bulunacağı bir milli birlik hükümetinin kurulacağını söylemiş ve kısa bir süre sonra Gannuşî yeni milli birlik hükümetinin kurulduğunu ilan etmiştir. Fakat yeni kurulan hükümette Bin Ali döneminden kalan isimler yüzünden protestolar devam etmiştir.²⁹ Halkın tepkisi Gannuşî'yi de istifa ettirmiştir. Başbakanlık makamına getirilen Beji Said Essebsi 7 Mart günü teknokratlardan oluşan yeni hükümet listesini hazırlamış, seçim tarihini de Ekim ayı olarak belirlemiştir.

1.4.1.1 Tunus'ta Seçim

1 Martta devrimden istifade 30 yıldır yasaklı olan, Müslüman Kardeşler hareketine ideolojik anlamda yakın gözüken Raşid Gannuşî'nin İslamcı hareketi En Nahda tekrar kurulduğunu ilan etti ve seçimlere gireceğini açıkladı. En Nahda, muhafazakâr bir parti olarak gösterilmekte ve bölgedeki şartlar göz önünde bulundurulduğunda liberal İslamcı özelliklere sahip bir parti olarak nitelendirilmektedir. Seçim öncesi Tunus'taki siyasi tablo, ülkenin siyasi bölünmüşlüğüydü. Onlarca parti listesi vardı. 23 Ekim'de 4 milyonu aşkın Tunus'lu hayatlarında ilk defa bir seçimde oy kullanmak ve ülkenin yeni demokratik anayasasını hazırlayacak olan kurucu meclisi seçmek için sandığa gitti.³⁰

²⁸ Oğan, "Tunus'ta Yasemin Devrimini Nasıl Okumalıyız?".

²⁹ Gamze Coşkun, "Ortadoğu'da Baharla Filizlenen Değişim Tohumları", *USAK*, 20 Nisan 2011, <http://www.usak.org.tr/makale.asp?id=2065>

³⁰ Ufuk Ulutaş, "Tunus'un Seçimi", *Sabah Gazetesi*, 29 Ekim 2011, <http://www.sabah.com.tr/Perspektif/Yazarlar/ulutas/2011/10/29/tunusun-secimi>

23 Ekim 2011’de gerçekleşen Tunus Ulusal Kurucu Meclis Seçimlerinin resmi sonuçlarına göre En Nahda 90 sandalye, CPR 30 sandalye, Ettakatol 21 sandalye, Al Aridha Chaabia 19 sandalye, PDP 17 sandalye kazanırken, diğer parti, koalisyon ve bağımsız listeler toplam 40 sandalye kazanmıştı.³¹

Tunus’ta Kurucu Meclis, Cumhuriyet Kongresi Partisi lideri Munccef Marzuki’yi Cumhurbaşkanı olarak seçti. Tunus Cumhurbaşkanı da mecliste en çok sandalyesi olan En Nahda Partisi genel sekreteri Hammadi Cibali’yi başbakan olarak atadı.³²

Bu arada Eski Tunus Devlet Başkanı Zeynel Abidin Bin Ali ve eşi Leyla Trabelsi’nin yargılandıkları davada 35’er yıl hapis cezasına çarptırıldıkları bildirildi. Zeynel Abidin Bin Ali’nin iktidara geldiği tarih olan 7 Kasım 1987’yi sembolik gösteren 7 Kasım Meydanı’nın adı Muhammed Bouazizi Meydanı olarak değiştirildi.

Tunus bölgede Arap Baharı’nın gerçek değişim getirdiği tek ülkedir. Seçim ile demokrasi yolunda ilk adımı atan Arap ülkesi olmuştur.³³ Bütün Dünya’ya ve özellikle Arap Dünyasına değişimin yapılabileceği, başarılabilceği mesajını vermiştir.³⁴ En Nahda Partisi Genel Sekreteri Cibali, seçimlerden sonra büyük değişim yaşayan Tunus için örneğin demokratik yolda ilerleyen Türkiye olduğunu söylemiştir.³⁵

Tunus’ta 23 Ekim 2011’de gerçekleşen seçimlerin temel amacı, seçilmiş ve anayasal düzeni kuracak siyasal otoriteyi oluşturmaktır. Seçimler Tunus’un demokratikleşmesi ve demokrasiyi kurumsallaştırmasında önemli bir rol oynayacaktır. Seçimlerin gerçekleşmesiyle birlikte ülkede basın özgürlüğü, bağımsız yargı ve ekonomik refah sağlanması açısından kurumların altyapısı sağlanacaktır.³⁶

³¹ Veysel Ayhan, “Tunus Kurucu Meclis Seçim Sonuçları: Bir Devrimin Ardından Kazananlar ve Kaybedenler”, *ORSAM*, 28 Ekim 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2819>

³² “Tunus: Örneğimiz Türkiye”, *Habertürk Gazetesi*, 12 Aralık 2011, <http://www.haberturk.com/dunya/haber/696298-tunus-ornegimiz-turkiye>

³³ Serdar Erduramaz, “Tunus’ta Kurucu Meclis Seçimleri Arap Baharı’nın Sürdüğünün Göstergesidir”, *TURKSAM*, 2 Kasım 2011, <http://www.turksam.org.tr/yazdir2519.html>

³⁴ Erduramaz, “Tunus’ta Kurucu Meclis Seçimleri Arap Baharı’nın Sürdüğünün Göstergesidir”.

³⁵ “2011’de dünya ve Türk dış politikası”, *Zaman Gazetesi*, 23 Aralık 2011, http://www.zaman.com.tr/dunya_2011de-dunya-ve-turk-dis-politikasi-kasim-aralik_1218814.html

³⁶ Veysel Ayhan, “Tunus İsyanı: Arapların Devrim Ateşini Yakması”, *ORSAM*, Ocak 2012, http://www.orsam.org.tr/tr/Uploads/Yazilar/Dosyalar/201227_veysell.pdf

1.4.2 Mısır

Mısır çok köklü bir tarihe ve zengin kültürel mirasa sahip bir ülkedir. Afrika'nın kuzey doğusunda yer almaktadır ve doğusunda İsrail, batısında Libya, güneyinde ise Sudan ile komşudur. Mısır 85 milyona yakın bir nüfusa sahip ve Arap dünyasının en kalabalık ülkesidir. Nüfusunun %90'ını Müslüman Araplar geri kalan kısmını Hristiyan Kıptiler ve diğer azınlıklardan oluşturmaktadır.³⁷ Nüfusunun yaklaşık %40'ı yoksulluk sınırında ve günlük 2 dolar ile yaşamaya çalışmaktadır.³⁸

Mısır dünya açısından stratejik bir geçiş noktasıdır. Hem Afrika ve Asya arasında bir köprü hem de Akdeniz'den Kızıldeniz'e, oradan da Hint Okyanusu'na açılan Süveyş Kanalı toprakları dahilindedir.

Birinci Dünya Savaşı'nda İngiltere, Mısır üzerinde himayesini kursa da Mısır 1922 yılında bağımsızlığını kazanmış, 1953 yılında ise Cumhuriyetini ilan etmiştir. 1958 yılında Suriye ile referandumla Birleşik Arap Cumhuriyeti'ni kurmuş fakat bu birlik yalnızca 3 yıl sürmüştür. 1961 de Suriye'deki darbeye bu birlik dağılmıştır. 1971 yılından itibaren ülke Mısır Arap Cumhuriyeti adını almıştır.

Mısır'da devlet, ordu demektir. Ordu-devlet yapısı söz konusudur. 1952 Hür Subaylar darbesinden sonra krallığa son verilerek ülkeyi Cemal Abdülnasır ve Enver Sedat temsil etmiştir.³⁹ 1956 yılında Süveyş Kanalı millileştirilmiş ve Mısır, uluslararası arenada Bağlantısızlar Bloğu içerisinde yer almıştır. Mısır, Nasır'la birlikte Bağlantısızlar olarak adlandırılan hareketin öncülüğünü de yapmıştır.⁴⁰

1970'te Cumhurbaşkanı Cemal Abdülnasır'ın ölümü sonrası Enver Sedat iktidara gelmiş fakat 1981 yılında uğradığı bir suikast sonucunda hayatını kaybetmiş ve 1982 yılında eski Hava Kuvvetleri Komutanı Hüsnü Mübarek devlet başkanlığına getirilmiştir. O günden 2011'deki isyana kadar ülkeyi tek başına yönetmiştir.

Mısır'da 1981 yılından beri yürütülen baskıcı yönetim ve son yıllarda artan ekonomik sıkıntılar, halkın sesinin git gide yükselmesine neden olmuştur. Mısır halkı ile Mübarek ailesi, askeri ve siyasi elit ve işadamları arasında ekonomik olarak uçurum vardır.

³⁷ Cengiz Karabayır, *Mısır Ülke Raporu*, Şubat 2011, http://www.kobishowroom.com/images/stories/Ulke_Raporlari_2011/Misir_ulke_raporu_2011.pdf

³⁸ Ufuk Ulutaş, *Ortadoğu'da Türkiye'den Mülhem Sistemlik Değişim*, 13 Şubat 2011, <http://setav.org/tr/ortadoguda-turkiyeden-mulhem-sistemik-degisim/yorum/835>

³⁹ Muharrem Sağır, "Ortadoğu'da Sırça Köşkler Yıkılırken", *USAK*, 21 Mart 2011, <http://www.usak.org.tr/makale.asp?id=2007>

⁴⁰ Paul Kennedy, *Büyük Güçlerin Yükselişi ve Çöküşleri*, çev. Birtane Karanakçı, Ankara, İş Bankası Kültür Yayınları, 2010, s.462.

2010 seçimlerinde yapılan hilelerin açığa çıkması, 2011 Ocak ayında İskenderiye’de bir kilisenin bombalanması ve Tunus’taki isyandan etkilenen Mısır’lı işsiz genç Halit Sait’in intihar etmesiyle halk, sosyal medyayı etkin bir şekilde kullanarak örgütlenmeye başlamıştır. Facebook’ta “We are all Khalid Said” grubu sosyal medyada örgütlenmenin temelini oluşturmuştur.⁴¹ Tahrir Meydanı gösterilerin merkezi olmuştur. El-Cezire ve sosyal medyanın gücü insanları Tahrir Meydanı’na toplayan ana etkenlerdendir. Yaşanan süreci belki de bir medya devrimi olarak da adlandırabiliriz.⁴²

Mısır’da başlayan ayaklanmalar kontrol edilemez bir hal almaya başlayınca 1 Şubat’ ta Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek, devlet televizyonuna bir daha ki seçimlerde aday olamayacağını açıkladı ama bu açıklama kalabalıkları dindirmeye yetmedi. “Öfke Günü” olarak adlandırılan 25 Ocak 2011’de başlayan gösterilerden sonra sadece 18 gün direnebilen Hüsnü Mübarek 11 Şubat 2011’de istifa etti. Mübarek’in Yardımcısı Ömer Süleyman, Mübarek’in yetkilerini orduya devrettiğini ve Savunma Bakanı Hüseyin Tantavi’nin, ülkeyi yönetecek askeri konseyin başına geçtiğini açıkladı.⁴³

Bu süreçte Mübarek’in gidişini hızlandıran üç olay vardır;

- 1) ABD’nin “geçiş” döneminden bahsetmeye başlaması,
- 2) “Mübarek giderse radikal İslamcılar gelir” söylemlerine rağmen gösterilere verilen uluslararası desteği kırma çabalarının başarısızlığa uğraması,
- 3) Başbakan Erdoğan’ın Mübarek’e şiddetten kaçınılması ve halkın meşru taleplerinin yerine getirilmesi çağrısında bulunması olarak sıralayabiliriz.’’⁴⁴

Hüsnü Mübarek’in istifasından sonra ordu, 1952 yılından beri süre gelen, iktidar - ordu ilişkisinin devam ettiğini gösterdi.⁴⁵ Ordunun gerçek yüzü nisan ayında, sivillere şiddet uygulaması ve binlerce aktivistin tutuklanmasıyla ortaya çıktı. Tahrir Meydanı’nda gösteriler

⁴¹ Dilara Ünal, “Mısır’da Arap Baharı Müslüman Kardeşler Kışına mı Dönüyor?”, *TÜRKSAM*, 9 Eylül 2011, <http://www.turksam.org/tr/yazdir2464.html>

⁴² Hakan Çopur, “Ortadoğu’nun Hızlı Devrimleri”, *SETA*, 7 Şubat 2011, <http://setav.org/tr/ortadogunun-hizli-devrimleri/yorum/831>

⁴³ “Ve Hüsnü Mübarek İstifa Etti”, *CnnTürk*, 11 Şubat 2011, <http://www.cnntrk.com/2011/dunya/02/11/ve.husnu.M%C3%BCbarek.istifa.etti/606410.0/index.html>

⁴⁴ Ufuk Ulutaş, “Mübarek Son Kozlarını Oynuyor”, *SETA*, 3 Şubat 2011, <http://setav.org/tr/mubarek-son-kozlarini-oyuyor/yorum/823>

⁴⁵ Nazlı Ayhan Algan, “Mısır Kışı Sıcak Geçiriyor”, *ORSAM*, 23 Kasım 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2915>

haftalarca devam etti. Bunun üzerine Askeri Konsey Başkanı Muhammed Hüseyin Tantavi, halk isterse, yönetimi bırakabileceklerini ve 28 Kasım'da seçimlerin yapılacağını, açıkladı.⁴⁶

Mısır'da Kasım ayındaki seçimler öncesi anayasanın değişmesi için referanduma gidildi ve Mısır halkı %77'lik bir çoğunlukla anayasa değişiklik paketini onaylayarak siyasi partiler önündeki engelleri kaldırdı.⁴⁷ Sağ, sol, liberal ve İslamcı tüm çevrelerin hızlı bir şekilde partileşerek seçimlere hazırlandığı, seçimler için ittifaklar kurduğu, seçim takviminin kesinleşmesinden sonra da adaylık başvurularında bulunduğu ve tüm bu siyasi çevrelerin sahaya inerek seçim propagandalarına başladığı bir dönem böylece başlamış oldu.⁴⁸

Seçimlerin yaklaşmasıyla cumhurbaşkanlığı adaylıkları ve yeni kurulan parti haberleri Mısır gündemini oluşturmaya devam etti. İslamcı ve liberal partiler birbirlerine karşı cephe almaya başladılar. İslami akımlar birleşmek için toplantılar düzenlemekteydiler. Buna karşılık liberal kesim de İslami akımların ülkeyi İran'a benzeteceği endişesi nedeniyle birlik olma kararı aldı.⁴⁹

Mübarek sonrası dönemde Mısır'daki iktidar mücadelesinin en önemli iki grubu olacağı biliniyordu. Birinci grupta Devlet Başkan Yardımcılığı görevine getirilen Ömer Süleyman'ın liderliğinde kurulan Mısır hükümeti iktidar partisi olan Ulusal Demokratik Partisi, diğer grupta ise liderliğini El Baradei'nin yaptığı ve içerisinde liberallerin, hukukçuların, akademisyenlerin ve gençlik hareketlerinin bulunduğu Mısır için Değişim Hareketi, genç subaylar olarak adlandırılan askerler ile İslamcı Müslüman Kardeşler ve partileri olan "Özgürlük ve Adalet Partisi" bulunmaktaydı. Başkanlığını da Muhammed Mursi yapmaktaydı.⁵⁰

⁴⁶ Algan, "Mısır Kışı Sıcak Geçiriyor".

⁴⁷ Ünal, "Mısır'da Arap Baharı Müslüman Kardeşler Kışına mı dönüyor?".

⁴⁸ Ramazan Yıldırım, "Mısır dereyi geçerken tahrirde at değiştirecek mi?", *SETAV*, 27 Kasım 2011, <http://setav.org/tr/misir-dereyi-gecerken-tahrirde-at-degistirecek-mi/yorum/1012>

⁴⁹ Ünal, "Mısır'da Arap Baharı Müslüman Kardeşler Kışına mı dönüyor?".

⁵⁰ Veysel Ayhan, "Mısır'ın Özgürlük Meydanında Kanlı İktidar Mücadelesi", *ORSAM*, 4 Şubat 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=1483>

1.4.2.1. Müslüman Kardeşler

1928 yılında Hasan El-Benna tarafından Mısır'da kurulan Müslüman Kardeşler, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da geniş kitlelere ulaşmış bir siyasi örgüttür. Örgüt, Mısır'da 1952 Hür Subaylar darbesi sonucunda kapatılmıştır. 1954 yılında Cemal Abdunasır'a suikast girişimi nedeniyle altı lideri idam edilmiştir. Bu dönemden itibaren Müslüman Kardeşler sivil kurumlarını arttırmıştır.⁵¹

Müslüman Kardeşler, kuruldukları ilk yıllardan itibaren sosyal konularda halka yaklaşarak kabul görmeyi başarmışlardır. Sosyal yardımlara önem vermişlerdir. Sömürge, darbe ve baskılarla yaşayan Mısır halkı da bu harekete sempatiyle bakmıştır.⁵²

Arap Baharı sürecinde Mısır'ın en güçlü siyasi hareketi olan Müslüman Kardeşler kendisini olayların hem merkezinde hem de çevresinde konumlandırmıştır. Müslüman Kardeşler bir yandan varlığını hissettirmiş bir yandan da olaylarda yüzde yüz rol almayarak süreci kendi kontrolünde yönetmiştir. Böylece geçiş döneminde Mısır ordusuyla ters düşmemeye yönelik bir politika izlemiştir.⁵³

1.4.2.2 Mısır Seçimleri

Mısır'da Yüksek Seçim Komisyonu, 28 Kasım'da birinci aşaması yapılan ilk demokratik seçimlerde partilerin aldığı oy oranlarını açıklamış ve Müslüman Kardeşler, yıllar sonra seçimlere Özgürlük ve Adalet Partisi olarak katılmış ve zafer kazanmıştır.⁵⁴ Yapılan seçimlerin ilk turu İslami partilerin zaferi ile sonuçlanmıştı. Müslüman Kardeşlerin Özgürlük ve Adalet Partisi'nin (ÖAP) oyların %40-45'ini, Selefi el Nur (Nur) partisinin oyların %20-25'ini aldığı açıklanmıştır.⁵⁵ 2012 yılının Mısır için cumhurbaşkanlığı ve mahalli idareler seçimleri ile anayasa hazırlama yılı olacağı görülüyor.

⁵¹ Dilara Ünal, "Ortadoğu'daki Arap Baharı Gölgesinde Model Parti: AKP", *Türksam*, 7 Ekim 2011, <http://www.turksam.org/tr/yazdir2489.html>

⁵² Ünal, "Ortadoğu'daki Arap Baharı Gölgesinde Model Parti: AKP".

⁵³ Hasan Kösebalan, "Mısırda zor olan: Devrimden istikrara geçiş", *Sabah Gazetesi*, 24 Şubat 2012, <http://www.sabah.com.tr/Perspektif/Yazarlar/kosebalaban/2012/02/04/misirda-zor-olan-devrimden-istikrara-gecis>

⁵⁴ Çağatay, *Ortadoğu ve Arap baharı: Türkiye demokratik bir ülke olarak Ortadoğu'da model olabilir mi?*

⁵⁵ Serdar Erdurmaz, "Mısır İlk Tur Seçim Sonuçları ve Ortaya Çıkabilecek Tablo", *TÜRKSAM*, 4 Aralık 2011, <http://www.turksam.org/tr/a2541.html>

1.4.3. Libya

Afrika'nın kuzeyinde, Akdeniz'e kıyısı olan Libya'nın nüfusu 6,5 milyondur. Komşuları; doğusunda Mısır, batısında Tunus ve Cezayir, güneyinde Nijer ve Çad, güneydoğusunda da Sudan'dır. Toprakların %95'i çöldür. Libya'da çok miktarda petrol rezervi ve doğal gaz kaynağı bulunmaktadır. Ülke gelirlerinin %95'ini petrolden elde etmektedir.⁵⁶

BM'nin 1949 yılında yaptığı toplantıda Libya'nın bağımsız bir devlet olması kabul edilmiş ve 1951'de Libya bağımsızlığını ilan etmiştir. 1960'ların sonuna kadar devam eden Monarşi yönetimi, 1 Eylül 1969'da Muammer Kaddafi'nin düzenlediği bir darbe sonucunda son bulmuştur. Kaddafi yönetimi ele geçirmiş ve Libya Arap Cumhuriyetini kurmuştur.⁵⁷

Kaddafi iktidarı ele geçirmesiyle halkının refahı için çalışmış, Libya petrolünü millileştirmiş ve gelirin büyük kısmının Libya'da kalmasını sağlamıştı. Kaddafi petrol gelirleriyle okullar, evler, hastaneler ve otoyollar inşa etmişti. Ücretsiz elektrik kullanımı, eğitim, sağlık hizmeti sağlamış ve yeni modern fabrikalar kurmuştu. Evlenen her çiftte 50 bin dolar, doğan her çocuğa 5 bin dolar yardım fonu kurmuştu.⁵⁸

Mısır'lı Arap lider Cemal Abdülnasır'ı model alan Muammer Kaddafi, Mısır'da gerçekleştirilen reformları kendi ülkesinde de uygulamaya başlamıştı. İngiliz askeri üslerini ve birliklerini ülkeden çıkarmış, petrol şirketlerini ulusallaştırmış, Kıbrıs Barış Harekât'ında Türkiye'ye yardım etmişti. Nasırın ölümünden sonra da Arap dünyasında lider olmaya çalışmıştı.⁵⁹

Libya siyasi sistemi, yıllarca Muammer Kaddafi'nin yazdığı *Yeşil Kitap'a* göre yönetilmiştir. Bu sistemde Parlamenter demokrasi ve siyasi partilere yer yoktu. Halk yerel meclislerle yönetime katılmaktaydı. Hükümet üyeleri de Kaddafi tarafından atanmaktaydı.⁶⁰ Libya bir ulus devlet değil, aşiretlerden oluşan bir devlettir. Bu yüzden devlet geleneği oluşmamıştır.

⁵⁶ Abdülkadir Aygül, *Arap Baharı-Libya*, Enderun Cemiyeti, 2011, <http://www.enderuncemiyeti.org/Libya.pdf>

⁵⁷ Öner Akgül, "Libya'da iç savaşa dış müdahale: Avrupa Birliği devrimin Neresinde?" *Ortadoğu Analiz*, Cilt 3, Sayı 36, 2011, s51-58. http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/2011127_kapak5.pdf

⁵⁸ Serdar Erduramaz, "Libya ve Kaddafi Sonrası Dönem, Asıl İş Şimdi Başlıyor", *TÜRKSAM*, 24 Ekim 2011, <http://www.turksam.org/tr/a2509.html>

⁵⁹ Muammer Kaddafi, *Görüşlerim*, Alter Yayınları, 2011, Ankara, s.197-198.

⁶⁰ Çağatay, *Ortadoğu ve Arap baharı: Türkiye demokratik bir ülke olarak Ortadoğu'da model olabilir mi?*

Kaddafi, yönetimi ele geçirdikten bir süre sonra ise petrol gelirlerinin bütün kontrolünü kendisi ve çevresi üzerine almış ve muhalefeti yok etme politikası izlemiştir. Libya'nın bugün boğuştuğu sorunları hazırlayan sebeplerden bazıları bunlardır.⁶¹

1.4.3.1. Libya'da İç Savaş

42 yıldır Muammer Kaddafi tarafından yönetilen Libya'nın ikinci büyük kenti Bingazi'de 15 Şubat 2011 tarihinde Muammer Kaddafi'yi protestolarla başlayan gösteriler, Kaddafi'nin aşırı şiddet uygulaması ile birlikte iç savaşa dönüştü. Mısır'da olduğu gibi Twitter ve Facebook gibi sosyal medya ağlarından örgütlenen muhalifler 17 Şubat 2011 tarihini "Öfke Günü" ilan ettiler. Kısa sürede göstericilerin eylemleri diğer şehirlere de sıçradı.⁶² Kaddafi ise bu isyanları çok sert bir şekilde bastırmaya devam etti.

Libya'da yaşanan bu gelişmelerle Tunus ve Mısır'da yaşanan yumuşak geçişin Libya'da yaşanmayacağı anlaşılmış ve uluslararası toplum tarafından Libya'da iç savaşın önüne geçebilmesi amacıyla Kaddafi'nin ikna edilmeye çalışılması, sonuç vermezse de yaptırım seçeneklerine başvurulmasına karar verilmişti. 22 Şubat 2011'de BM Kaddafi'ye şiddeti sonlandırması çağrısında bulundu.⁶³ İkna çabalarının başarısız olmasıyla 25 Şubatta BM Güvenlik Konseyi, Libya'da Muammer Kaddafi rejimine yaptırımlar karar tasarısını "oybirliğiyle" kabul etti. Tasarıda Kaddafi'yle birlikte ailesinden 9 ve kendisine yakın 6 kişiye seyahat yasağı getirilmesi ve Libya'ya yapılacak silah ihracatının durdurulması vardı.⁶⁴

Kaddafi'nin sivil halka karşı saldırılarının durmaması üzerine BM Libya için 7 Martta ikinci kez toplandı. Bu toplantı sonucunda BM tarafından alınan kararla NATO Libya'daki sivillerin Kaddafi silahlı kuvvetlerinin saldırısına karşı korumak için şu tedbirleri gündeme sokmuştu;

· Libya'nın Kuzey'de belirli bir bölgesini kapsayan hava sahasına yönelik "uçuşa yasak bölge" tesisi,

· Kaddafi'ye denizden gelecek silah yardımlarını önlemeye yönelik deniz ambargosu uygulanması,

⁶¹ Öner Akgül, *Libya'da iç savaşa dış müdahale: Avrupa Birliği devrimin Neresinde?*, s.53.

⁶² Nebahat Tanrıverdi, "Libya: NATO ve Brüksel'deki yankıları", *ORSAM*, 24 Mart 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=1636>

⁶³ Çağatay, *Ortadoğu ve Arap baharı: Türkiye demokratik bir ülke olarak Ortadoğu'da model olabilir mi?*

⁶⁴ "BM, Libya'ya yaptırım kararı verdi!", *CnnTürk*, 27 Şubat 2011, <http://www.cnnturk.com/2011/dunya/02/27/bm.libyaya.yaptirim.karari.verdi/608281.0/index.html>

Sivillerin Kaddafi güçlerinin saldırılarına veya saldırı tehditlerine karşı korunması.⁶⁵

Libya'ya yaptırımların da işe yaramaması ve şiddetin sona ermemesi sebebiyle BMGK 17 Mart 2011 tarihinde Libya'ya operasyon kararı aldı. BMGK toplantısında İngiltere, Fransa, ABD ve Lübnan tarafından hazırlanan Libya'ya operasyon tasarısına 15 üyeli BM Güvenlik konseyinin 5 daimi ve 10 geçici üyesinden 10'u evet oyu verirken Rusya, Çin, Almanya, Hindistan ve Brezilya çekimser oy vermişti ve böylece Libya'ya yapılması istenen operasyon kararı kabul edilmiş oldu.⁶⁶

BMGK'nın aldığı 1973 No'lu kararının ardından 19 Mart 2011 tarihinde ABD ve Fransa'nın öncülüğündeki koalisyon kuvvetleri Libya'ya hava harekâtına başladı ve Kaddafi'nin devrilmesine kadar da bu hareket devam etti. Hava operasyonuna Fransa, İngiltere, İtalya, İspanya ve diğer ülkeler de destek verdiler.⁶⁷ Böylece NATO, tarihinde ilk kez, Ortadoğu'da bir operasyon yapmış oldu.

Şiddetin her geçen gün artmasından sorumlu tutulan Libya lideri Muammer Kaddafi 'ye Uluslararası Ceza Mahkemesi tarafından hakkında insanlığa karşı suç işlediği gerekçesiyle 27 Haziranda tutuklama emri çıkarıldı.⁶⁸

Libya'da Mart ayında başlayan isyandan 7 ay sonra 21 Ekim 2011'de Kaddafi'nin memleketi Sirte'de vahşice öldürülmesiyle, 42 yıllık bir devir böylece kapanmış oldu. Ardından seçilen yeni Başbakan Abdel Rahim El Keyib ile yeni bir sayfa açıldı. Ülkenin bayrağı 1969 öncesinde kullanılan ve muhaliflerin isyan esnasında kullandığı bayrak olarak belirlendi. 22 Ekim tarihinde yeni anayasayı yapacak Ulusal Konsey, seçimlerin sekiz ay içinde yapılacağını açıkladı. 23 Ekim 2011 tarihinde de Libya geçici yönetimi ülkenin kurtuluşunu resmen ilan etti.⁶⁹

⁶⁵ Serdar Erdurmaz, "NATO'nun Libya'ya Yapılacak Harekâtı Üslenmesi Sonrasında İsyancılara Silah Yardımının Yapılması Uygun mu?", *Türksam*, 6 Mayıs 2011, <http://www.turksam.org/tr/a2374.html>

⁶⁶ Sinan Oğan, "BM Güvenlik Konseyinin Libya Kararı Bir Müdahaleyi Getirir mi? Türkiye'nin Tepkisi Ne Olur?", *Türksam*, 18 Mart 2011, <http://www.turksam.org/tr/a2361.html>

⁶⁷ Sinan Oğan, "Libya'da Odise'nin Şafağı Operasyonu Başladı, Türkiye'nin Manevra İmkânı Kısıtlanıyor", *Türksam*, 20 Mart 2011, <http://www.turksam.org/tr/a2364.html>

⁶⁸ "Kaddafiye Uluslararası Tutuklama Emri", *Hürriyet Gazetesi*, 27 Haziran 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/planet/18119567.asp>

⁶⁹ Abdülkadir Aygül, *Arap Baharı Libya*, Enderun, s.12,13. <http://www.enderuncemiyeti.org/Libya.pdf>

Libya'daki Kaddafi rejiminin sona ermesi ile Ortadoğu'daki rejimlerin, yönetimlerin ve halkların artık; Ortadoğu bölgesinin küresel, ekonomik ve siyasi sisteme entegrasyonunun engellenemeyeceğini, halklarla iktidarlar arasındaki uçurumun eskisi gibi olamayacağını ve iktidara gelenlerin eskisi gibi pozisyonlarını yıllarca koruyamayacaklarını anlamaları gerekiyor⁷⁰

1.4.4 Suriye

Suriye; Türkiye'nin güneyinde, Akdeniz'e kıyısı olan, Irak, Ürdün, Lübnan ve İsrail ile sınırlı olan, 23 milyonluk ve nüfusun %90'ına yakını Arapların, geri kalan kısmını ise Hristiyanların oluşturduğu bir Arap ülkesidir. Müslüman nüfusunun %75'ine yakın bir oranını Sünniler, geri kalan kısmını da farklı mezhepler oluşturuyor.⁷¹

Suriye'nin zengin petrol ve doğal gaz yatakları yoktur fakat önemi daha çok ABD Rusya, Çin, İsrail, İran gibi devletlerin siyasi ve ekonomik çıkarlarının ortasında kalmasından kaynaklanıyor.

Suriye siyasi haritasında, 1967 yılından beri İsrail işgalinde olan Golan Tepeleri Suriye toprağı olarak gösteriliyor ve haritada İsrail diye bir ülke bulunmuyor. Suriye'nin Lübnan ve Ürdün sınırları resmi sınır değil bölgesel sınırlar olarak kabul ediliyor. 1939 yılında Türkiye topraklarına katılan Hatay da Suriye sınırları içerisinde gösteriliyor.⁷²

Suriye 1918 yılında 1. Dünya Savaşı'nın bitmesiyle önce İngiltere'ye, sonra Fransa'ya bırakılmıştır. 1946 yılında bağımsız bir cumhuriyet olmuştur. 1970'de Hafız Esad yönetimi ele geçirmiş, 10 Haziran 2000 yılında vefat etmesiyle de yerine oğlu Beşar Esad geçmiştir ve halen görevinin başındadır.⁷³

Suriye'nin de diğer Arap ülkelerinden sorunlar açısından pek eksigi yoktur. Ülkede mezhep ve akrabalık üzerine kurulmuş bir Baas partisi siyasi yapısı, güçlü bir askeri ve istihbarat yapısı vardır. Muhalefet ise yoktur.⁷⁴

⁷⁰ Tarık Oğuzlu, "Ortadoğu'daki Bölgesel Güçler için Libya Dersleri", *ORSAM*, 4 Eylül 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2586>

⁷¹ Syria, <http://en.wikipedia.org/wiki/Syria>

⁷² Çağatay, *Ortadoğu ve Arap baharı: Türkiye demokratik bir ülke olarak Ortadoğu'da model olabilir mi?*

⁷³ Enderun Cemiyeti, *Arap Baharı Raporu*, s 4-18. <http://www.enderuncemiyeti.org/sur.pdf>

⁷⁴ Ufuk Ulutaş, "Suriye Meselesini doğru okumak", *SETA*, 15 Aralık 2011, <http://setav.org.tr/suriye-meselesini-dogru-okumak/yorum/1036>

Suriye’de de Mısır, Tunus ve Libya’da ki gibi yolsuzluk, işsizlik, ekonomik sorunlar, polis, istihbarat örgütleri ve askerlerin halkın üzerinde baskısı, kısıtlı özgürlükler, yöneten ve yönetilenler arasındaki ekonomik, sosyal uçurumlar gibi problemler halkın isyan etme sebeplerindedir.⁷⁵

1.4.4.1. Suriye’de İç Savaş ve İsyan Süreci

Suriye’de Dera kentinde, 15 öğrencinin duvara Cumhurbaşkanı Beşar Esad karşıtı yazı yazmaları sebebiyle 18 Mart’ta gözaltına alınmalarıyla başlayan gerilim, ülkenin çeşitli kentlerinde hızla yayılmaya başlamıştır.

Gelişmelerin şiddetlenmesinden sonra BM Güvenlik Konseyinde, 14 Nisan’da Suriye için sunulan çözüm önerisine Rusya karşı çıktı. Rusya dışişleri bakanı Sergey Lavrov, BM şemsiyesi altında Suriye’de çözüm aranmasına karşı olduğunu ifade etti ve hem durumun uluslararası barışı ve güvenliği tehdit etmediğini hem de Ortadoğu’da çok önemli bir ülke olan Suriye’nin istikrarsızlaştırılması sınırlarının ötesinde yankı bulabileceğini söyledi.⁷⁶

Ülke çapında yaşanan olayların daha da büyümesinden sonra 19 Nisan 2011’de Suriye’de olağanüstü halin kaldırıldığı bildirildi. 1963’ten beri uygulanan olağan üstü hal, Devlet Başkanı Beşar Esad tarafından kaldırıldı fakat muhalifler için bu yeterli olmadı. Suriyeli muhalifler direnişe destek için 26-27 Nisan 2011 tarihlerinde İstanbul’da bir araya geldiler ve “Suriye İçin İstanbul Buluşması” adlı konferansı düzenlediler. Bu konferansa dünyadan pek çok sayıda Suriyeli muhalif de katıldı.⁷⁷

Olağanüstü halin kaldırılmasından sonra protestoların durmaması üzerine Beşar Esad genel af yasasını da onayladı. Müslüman Kardeşler örgütü dahil birçok örgüt elemanı için af ilan etti. Genel af 31 Mayıs 2011’e kadar işlenen suçları kapsıyordu.⁷⁸ Bunu üzerine

⁷⁵ Ulutaş, “Suriye Meselesini doğru okumak”.

⁷⁶ Celalettin Yavuz, “Türkiye- Suriye sıfır sorundan çatışmaya mı?”, *TÜRKSAM*, 8 Ağustos 2011, <http://www.turksam.org/tr/yazdir2446.html>

⁷⁷ “Suriye’de olağanüstü hal kalktı”, *BBC TÜRKÇE*, 19 Nisan 2011, http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2011/04/110419_syria_emergency.shtml

⁷⁸ “Esad genel af çıkardı”, *Milliyet Gazetesi*, 31 Mayıs 2011, <http://dunya.milliyet.com.tr/esad-genel-af-cikardi/dunya/dunyadetay/31.05.2011/1397011/default.htm>

3-4 Haziran 2011 tarihlerinde sürgünde yaşayan 300 Suriye’li muhalif, Antalya’da toplandılar ve Beşşar Esad’ın istifasını istediler.⁷⁹

“Mart ayında Suriye’de başlayan gösterilerde üç durum dikkat çekmektedir:

- 1- Direnişin ve direnişçilerin tüm ülkede artması,
- 2- Beşşar Esad’ın yeni vaatler vermesine karşın öldürülen göstericilerin sayısının artması,
- 3- Suriye yönetimine dünyanın Mısır ve Libya’dakilerden daha fazla sabırlı davranması.”⁸⁰

Beşşar Esad beklenen halka sesleniş konuşmasını 20 Haziran günü gerçekleştirdi. Esad’ın konuşması birçok kişi için büyük hayal kırıklığı yaratmıştı. Konuşmasında iki unsuru öne çıkardı: Protestocular arasındaki ayırım ve reform yapmaya kararlı bir devlet başkanı imajı vermek.⁸¹ Esad konuşmasında Suriye’deki direnişçileri; hiçbir ideolojik düşünce ve çıkar gütmeksizin sadece reform isteyenler, suç işleyerek hüküm giymiş olanlar ve dışarıdan para alarak, çıkar karşılığı direniş yapanlar olmak üzere üç gruba ayırdı. Antalya toplantısına katılanlar da son gruba dahildirler. Esad’ın asıl hedefinde yer alan grup bu idi.⁸²

BM Güvenlik Konseyi 5 Ekim’de Suriye’deki şiddetin sona ermesi çağrısında bulunan ve Suriye rejimi tarafından yapılan insan hakları ihlallerini kınayan karar tasarısını, Rusya ve Çin’in vetosu nedeniyle kabul edemedi. 15 üyeli Birleşmiş Milletler Genel Kurulu’nda yapılan toplantıda, Türkiye ’nin de destek verdiği karar tasarısına 13 üye ülke evet oyu verirken; Rusya ve Çin hayır oyu verdi ve kararı veto etti.⁸³

Suriye’deki Esad yönetiminin insan hakları ihlallerinin son bulmaması üzerine 16 Ekim’den itibaren Suriye’ye yaptırım uygulanmasını gündeme getiren Arap Birliği üyesi ülkeler, 27 Kasım’da yaptırım kararı aldılar. Böylece 66 yıllık tarihi boyunca Arap Birliği ilk kez birlik üyesi bir üyeye karşı ekonomik ve siyasi yaptırım kararı almış oldu. Türkiye’nin de desteklediği yaptırım kararlarının başında Suriye yönetiminde yer alan üst düzey

⁷⁹ Veysel Ayhan ve Oytun Orhan, “Antalya’da gerçekleşen Suriye’de değişim konferansının tam deşifresi”, *Orsam Rapor*, 61 Temmuz 2011, s.5-63

http://www.orsam.org.tr/en/enUploads/Article/Files/2011825_2011825_orsamrapor61eng.pdf

⁸⁰ Celalettin Yavuz, “Suriye’de reformları geciktiren Beşşar el Esad Suriye’nin el Beşir’i mi oluyor”, *Türksam*, 6 Haziran 2011, <http://www.turksam.org.tr/yazdir2414.html>

⁸¹ Celalettin Yavuz, “Beşşar Esad’ın konuşması: Baas rejiminin son çırpınışı mı?”, *Türksam*, 20 Haziran 2011, <http://www.turksam.org.tr/a2419.html>

⁸² Yavuz, “Beşşar Esad’ın konuşması: Baas rejiminin son çırpınışı mı?”.

⁸³ “Rusya ve Çin Esad’a kalkan oldu”, *Radikal gazetesi*, 4 Şubat 2012, <http://www.radikal.com.tr/radikal.aspx?type=radikaldetayv3&articleid=1077735&categoryid=81>

yöneticilere seyahat yasağı getirilmesi ve mal varlıklarının dondurulması vardı.⁸⁴ Suriye'nin de 1945 yılında Kahire'de kurucularından birisi olduğu bir birlikten bir yaptırım kararı alması dikkat çeken bir noktadır.⁸⁵

Suriye Ulusal Konseyi 17-18 Aralık 2011 tarihlerinde Tunus'ta ilk toplantılarını gerçekleştirdi ve bir bildiri yayınladı. Bu bildiriye Suriye rejimine karşı yürütülen mücadelenin yöntemini ve kullanılacak araçları belirleyerek, muhalif grupların rejimin yıkılması için birlikte mücadele edeceklerini, Esad rejiminin yıkılması sonrasında nasıl bir siyasal düzen oluşacağını göstermiş oldular.⁸⁶ Esad sonrası Suriye'ye ilişkin siyasal projelerinin çerçevesini çizdiler. Tüm vatandaşların kanun önünde eşit olduğu, demokratik ve sivil bir yönetim hedefi ortaya koyuldu. Ayrıca bu toplantılarda Suriye Ulusal Konseyi işgal altındaki Golan Tepeleri'nde egemenliğin tesis edileceğini ve Filistin'lilerin meşru haklarının destekleneceğini vurgulayarak hem Suriye halkının hem de Arap Devletleri'nin desteği almaya da çalıştı.⁸⁷

Sonuç olarak Suriye'nin stratejik olarak Tunus ve Libya'dan çok daha önemli bir ülke olmasını, Rusya'nın her defasında Suriye'ye destek çıkmasını ve Hizbullah, Irak, İran'daki Şii desteğini de arkasına aldığı düşünürsek bu ülkede BM'nin veya NATO'nun herhangi bir operasyon yapma şansını pek mümkün görmüyorum.

1.5. TÜRKİYE AÇISINDAN DEĞİŞİMLER

Süreç boyunca Türkiye Suriye'deki muhaliflere ev sahipliği yapmaya hazır olduğunu Esad'a ve uluslararası topluma göstermiştir. Antalya toplantısını İstanbul'da düzenlenen toplantılar takip etmiş ve son toplantıda da 23 Ağustos'ta kurulan Suriye Ulusal Konseyi'nin tüm muhalif hareketleri bir çatı altında birleştirilmesi noktasında önemli bir adım atılmıştır.⁸⁸

“Ulusal Konsey örgütlenmesi, Konseyin kurulması ve tüm muhalifleri bir çatı altında toplama girişimlerine Türkiye'nin vermiş olduğu destek Ankara'nın belirleyici bir konumda olduğu göstermektedir. Türkiye'nin Özgür Suriye Ordusu(ÖSO) askeri unsurlara da destek vererek Suriye'deki sivil ve askeri muhalefet hareketlerini meşru olarak tanıdığını göstermiş

⁸⁴ Veysel Ayhan, “Arap Birliği ve Türkiye'nin Suriye'ye Yaptırım Kararı: Şam'ı Yalnızlaştırma”, *ORSAM*, 28 Kasım 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2930>

⁸⁵ Uğur Özgöker, *Uluslararası siyasi askeri ve ekonomik örgütler*, İstanbul, Der yayımları, 2011, s.80.

⁸⁶ Oytun Orhan, “Suriye'yi Bekleyen Gelecek: Suriye Ulusal Konseyi'nin Tunus Toplantısı”, *ORSAM*, 28 Aralık 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=3024>

⁸⁷ Orhan, “Suriye'yi Bekleyen Gelecek: Suriye Ulusal Konseyi'nin Tunus Toplantısı”.

⁸⁸ Veysel Ayhan, “Türkiye ve Suriye Muhalefeti: Şam'a Siyasi, Diplomatik, Ekonomik Ve Askeri Yaptırımlar”, *ORSAM*, 5 Ekim 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2709>

olmakta ve uluslararası toplumun da söz konusu unsurlarla Türkiye üzerinden ilişki kurmasına olanak tanımaktadır.”⁸⁹

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın 12-15 Eylül tarihleri arasında, Mısır, Tunus ve Libya’ya gerçekleştirdiği ziyaretler bölgesel ve ikili ilişkiler bakımından çok önemlidir. “Model ülke” olarak öne çıkarılan Türkiye’nin reform sürecine katkıda bulunmak için yaptığı görüşmelerde siyasi gelişmeler kadar, ekonomik işbirliği de gündem maddelerinden biridir.⁹⁰

Ortadoğu turuna Mısır’la başlayan Başbakan Tayyip Erdoğan Tahrir Meydanı’nda Mısır yönetimine “Mısır’ın huzuru, güvenliği, istikrarı adına önce siz adım atın. Halkı tatmin edecek adımlar atın” çağrısı yapmıştır. Türkiye, halk ayaklanmalarının yanında ve destekleyicisi olduğunu net olarak ortaya koymuştur. Başbakan Tayyip Erdoğan Kahire’de, yaptığı konuşmada Arap liderlerine “daha fazla özgürlük, demokrasi, insan hakları hepimizin ortak şiarı olmalıdır” ifadelerini kullanmıştır. Hükümet bu ziyaretlerle ekonomik, siyasi ve kültürel alanda bölge ülkeleriyle işbirliği geliştirme amacını ortaya koymuştur.⁹¹

Başbakan Tayyip Erdoğan’ın Ortadoğu turundaki ikinci adresi Tunus olmuştur. Büyük bir coşkuyla karşılanan Tayyip Erdoğan, geçici hükümet konseyi başkanı Essebsi ile ortak bir açıklama yapmış ve şunları söylemiştir;

‘Değerli kardeşler öncelikle şunu rahatlıkla size ifade etmek istiyorum, Türkiye’yi tanımlarsam verdiğim cevap sizler için yeterli olacaktır. Biz, demokratik, laik, sosyal bir hukuk devletiyiz ve demokrasiyle ilgili düşüncelerimizi zannediyorum anlattım onları yeterli buluyorsunuz. Laiklik konusunda, batılı anlamda bir laiklik anlayışı değil kişi laik olmaz, devlet laik olur. Bir Müslüman laik bir devleti başarılı bir şekilde yönetebilir, şunu bilmemiz lazım laik devlet her inanç grubuna eşit mesafededir. İster Müslüman olsun ister Hristiyan, ister Musevi ister Ateist olsun hepsinin güvencesidir olayında aslı budur. Bu tartışmalara vesile olabilir, biz böyle inanıyoruz ve böyle çalışıyoruz. Biz, şuanda Tunus’ta Tunus halkının tercihlerine saygılı olan bir ülkeyiz, 23 Ekim’de ve sonrasında Tunus halkı kimi, hangi partiyi tercih ederse biz onlarla en güzel, en ideal şekilde çalışırız.’⁹² Böylece Türkiye Tunus’ta da halkın, demokrasinin, eşitliğin, özgürlüğün yanında olduğunu göstermiştir.

⁸⁹ Ayhan, “Türkiye ve Suriye Muhalefeti: Şam’a Siyasi, Diplomatik, Ekonomik Ve Askeri Yaptırımlar”.

⁹⁰ Nebahat Tanrıverdi, “Başbakan Erdoğan’ın Kuzey Afrika Turu”, *ORSAM*, 11 Eylül 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2618>

⁹¹ Veysel Ayhan, “Erdoğan’ın Mısır Ziyareti ve Değişen Ortadoğu’da Türkiye’nin Küresel Rolü”, *ORSAM*, 14 Eylül 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2625>

⁹² “Başbakan Erdoğan’ın Tunus’ta laiklik açıklaması”, *Ensonhaber*, 15 Eylül 2011, <http://www.ensonhaber.com/basbakan-erdoganin-tunusta-laiklik-aciklamasi-2011-09-15.html>

Arap Baharı turuna Mısır ve Tunus'un ardından Libya ile devam eden Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, 15 Eylül'de başkent Trablus'ta Libya'lılara seslenerek; "Bir olun. Libya'nın yeraltı zenginlikleri üzerinde hesap yapanlara asla prim vermeyin. Libya Libya'lılarınındadır, böyle kalmalıdır." demiştir.⁹³ Burada da halkın, demokrasinin yanında olduğunu ve Türkiye'nin iyi niyetini göstermeye çalışmıştır.

Kuzey Afrika ve Ortadoğu'daki siyasi İslamcı gelenekten gelen partilerin neredeyse hepsinin adında 'adalet' ve 'kalkınma' kelimelerinden en az birisinin yer alması halkların adalet özlemine işaret ediyor. Türkiye Ortadoğu ülkelerinin Müslüman kimliklerini koruyarak daha zengin, daha demokratik ve daha laik olabilmelerinde bir rol modeli olarak gösteriliyor. Türkiye 2002'den beri "muhafazakar-demokrat" bir parti tarafından yönetilmektedir. Türkiye'nin bu özelliği Ortadoğu bölgesinde siyasi İslamcılarının iktidara gelmeleri açısından çok önemlidir.⁹⁴

"Ortadoğu'da siyasi olarak yapılacak hamlelerin başında önce yeni anayasaların yazılması, sonra siyasi partilerin kurulması, serbest seçimlerin yapılması ve insan hakları reformlarının ülkelere uygulanmaya başlanması gerekiyor. Artık bölgede yönetenler ile yönetilenler arasındaki meşruiyet ilişkisinin yönetilenlerin rızası üzerinden yeniden tanımlanmaya başlanıyor."⁹⁵

Arap Baharı, bir dönemi kapatarak Ortadoğu'ya değişim getirmiştir. Henüz geçiş dönemini tam sağlayamamış ülkelerde hemen sonuç beklemek doğru olmaz. Sanıldandan daha da zor bir süreç olacağını düşünüyorum.

⁹³ "Binlerce Libyalıyı coşturdu", 16 Eylül 2011, *Sabah Gazetesi*,
<http://www.sabah.com.tr/Gundem/2011/09/16/erdogan-libyada-konusuyor#>

⁹⁴ Tarık Oğuzlu, "Rol Modeli olarak Sunulmanın Ağırlığı", *ORSAM*, 31 Ekim 2011,
<http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2867>

⁹⁵ Tarık Oğuzlu, *Ortadoğu Analiz*, 2011, sayı:36.

1.6. TUNUS KRONOLOJİSİ 2011⁹⁶

2010 ARALIK

- **23 Aralık**

Tunus'ta işsiz bir gencin protesto için intihar etmesinden sonra yaşanan gerilimlerde Tunus polisi, protestocuları göz yaşartıcı bomba kullanarak dağıtmaya çalıştı.

2011 OCAK

- **14 Ocak**

Tunus lideri Zeynel Abidin Ben Ali görevini bıraktı ve Suudi Arabistan'a kaçtı.

- **15 Ocak**

Suudi Arabistan, Tunus'un devrik devlet başkanı Zeynel Abidin Bin Ali'yi ve ailesini siyasi mülteci statüsünde ülkelerine kabul ettiklerini duyurdu.

2011 ŞUBAT

- **14 Şubat**

Avrupa Birliği Tunus'a yapacağı 258 Milyon Avroluk yardım kararını onayladı. 2013 yılına kadar tamamı gönderilecek olan yardımın, 17 Milyon Avroluk kısmı bir an önce gönderilecek.

⁹⁶ *Aylık Ortadoğu Güncesi Arşivi*, ORSAM, 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/ortadoguguncesiarsiv.aspx>

- **25 Şubat**

Tunus'ta on binlerce Tunuslu, Zeynel Abidin Bin Ali sonrası geçici hükümetin başındaki Muhammed Ganuşi'nin istifası için protestolarda bulundu. Protestolar devam ederken, hükümete bağlı helikopterler protestocuların bulunduğu alan üzerinde uçuş yaptılar.

2011 MART

- **1 Mart**

Tunus'ta 30 yıldır yasaklı olan İslamcı hareket En Nahda, Bin Ali'nin gidişiyle tekrar kurulduğunu duyurdu.

2011 MAYIS

- **26 Mayıs**

Tunus Bağımsız Seçim Komisyonunun Başkanı Kamil Cendubi, ülkede genel seçimlerin 24 Temmuz'da değil 16 Ekim'de yapılacağını söyledi.

2011 HAZİRAN

- **20 Haziran**

Eski Tunus Devlet Başkanı Zeynel Abidin Bin Ali ve eşi Leyla Trabelsi, gıyabında yargılandıkları davada 35'er yıl hapis cezasına çarptırıldıkları bildirildi.

2011 EYLÜL

- **16 Eylül**

Mısır'ın ardından geldiği Tunus'ta coşkuyla karşılanan Erdoğan, geçici hükümetin başkanı Beci Caid Essebsi ile görüşmesinde demokrasi mesajları verdi. Tunus'un da İslam ve demokrasinin bir arada bulunabileceğini ispatlayacağını vurgulayan Başbakan, devrimlerin kanla değil, seçim sandığıyla gerçekleşmesi temennisinde bulundu. Laiklik konusunda ise "Kişi değil, devlet laik olur. Laik devlet, her inanç grubuna eşit mesafededir." dedi.

2011 EKİM

- **15 Ekim**

Tunus'un başkenti Tunus'ta radikal dinci gruplar, İran İslam Devrimi'ni konu alan "Perse polis" adlı filmi yayımlayan televizyon kanalının sahi binin evini yakmak istedi.

- **23 Ekim**

Tunus'ta 4 milyon seçmen, tarihinde ilk kez özgür olarak milletvekili seçimleri için oy kullandı.

2011 KASIM

- **23 Kasım**

Tunus'ta partiler koalisyon hükümeti konusunda anlaşta.

2011 ARALIK

- **12 Aralık**

Tunus'ta kurucu meclis çalışmalarını sürdüren En Nahda Partisi Genel Sekreteri Cibali yaptığı açıklamada, büyük değişim yaşıyan Tunus için örneğin diktatör rejimler veya askeri rejimler değil, demokratik yolda ilerleyen Türkiye olduğunu söyledi.

- **12 Aralık**

Tunus'ta Kurucu Meclis, Cumhuriyet Kongresi Partisi lideri Muncef Marzuki'yi Cumhurbaşkanlığına seçti.

- **14 Aralık**

Tunus Cumhurbaşkanı, mecliste en çok sandalyesi olan En Nahda Partisi genel sekreteri Hammadi Cibali'yi başbakan olarak atadı.

1.7. MISIR KRONOLOJİSİ 2011⁹⁷

2010 ARALIK

- **27 Aralık**

Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek'in oğlu Cemal Mübarek, Eylül 2011'de seçimlerin yapılacağını duyurdu.

2011 OCAK

- **24 Ocak**

80 bin Mısırlı internet üzerinden örgütlenerak Kahire'de büyük protestolara başladı.

- **25 Ocak**

Mısır'lı protestocular, 30 yıldır yönetimde olan Hüsnü Mübarek'in görevi bırakması ve rejimin değişmesi için Mısır'ın başkenti Kahire'deki Tahrir Meydanı'nda toplandılar. Zaman zaman protestocular ve polis arasında şiddetli çatışmalar yaşandı.

2011 ŞUBAT

- **1 Şubat**

Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek, Devlet televizyonuna yaptığı açıklamada bir dahaki seçimlerde aday olamayacağını söyledi.

⁹⁷ *Aylık Ortadoğu Güncesi Arşivi*, ORSAM, 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/ortadoguguncesiarsiv.aspx>

- **2 Şubat**

ABD Başkanı Barack Obama, Hüsnü Mübarek'i arayarak yetki devirlerinin bir an önce başlaması gerektiğini söyledi ve artık gitmesi gerektiği mesajını verdi.

- **3 Şubat**

Hüsnü Mübarek hükümetinin muhalif Muhammed El Baradei ve Müslüman Kardeşler ile görüşme talebini muhalif ekipler reddetti ve önkoşullarının Hüsnü Mübarek'in görevi bırakması olduğunu açıkladılar.

- **10 Şubat**

Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek yetki devirlerinin Eylül ayına kadar süreceğini, 30 yıllık yönetiminin de Eylül ayında son bulacağını Mısır Devlet Televizyonundan yaptığı açıklama ile duyurdu. Mısır Anayasasının 5 maddesinin Devlet Başkanına verdiği yetkilerini Başkan Yardımcısı Ömer Süleyman'a devrettiğini de sözlerine ekledi.

- **11 Şubat**

Mısır Devlet Başkan Yardımcısı Ömer Süleyman, yetkileri devraldıktan sonra ilk defa halkın karşısına çıktı ve göstericileri Mısır halkının kahramanları olarak nitelendirerek evlerine dönmeleri konusunda uyardı.

- **11 Şubat**

Mısır'da uzun zamandır süren halkın isyanı Hüsnü Mübarek'in yetkilerini orduya devretmesi ile sonuca ulaştı. Hüsnü Mübarek'in görevi bıraktığının resmi açıklaması Devlet Başkan Yardımcısı Ömer Süleyman tarafından yapıldı.

- **11 Şubat**

Mısır'da 18 gündür süren yoğun protestolara dayanamayan Başkan Hüsnü Mübarek istifa etti.

2011 MART

- **10 Mart**

Uluslararası Atom Enerji Kurumunun eski genel direktörü olan Muhammed El Baradei bu yıl yapılması planlanan Mısır seçimlerinde devlet başkanlığı için aday olacağını açıkladı.

- **28 Mart**

Mısır'da, Hüsnü Mübarek'in devrilmesinden sonra ilk seçimlerin gelecek eylül ayında gerçekleştirileceği bildirildi.

2011 NİSAN

- **2 Nisan**

Mısır'da Cuma günü Tahrir Meydanı'nda toplanan binlerce Mısırlı genç, Hüsnü Mübarek'i deviren devrimi canlı tutabilmek için sloganlar attı ve vaat edilen reformların biran önce yapılması çağrısında bulundular.

- **4 Nisan**

Mısır Müslüman Kardeşler Örgütü'nün sözcüsü Essam El-Erian yaptığı açıklamada, Amerika Birleşik Devletleri'nin Mısır'da yaşanan devrim sırasında çok fazla nüfuz etme çabasında olduğunu söyledi.

- **13 Nisan**

Mısır Başsavcısı, devrik Cumhurbaşkanı Hüsnü Mübarek'in de, yolsuzluk ve hükümet karşıtı gösterilerde şiddet uygulanması konularında yürütülen soruşturma çerçevesinde 15 gün süreyle gözaltında tutulacağını söyledi.

- **15 Nisan**

Mısır'ın devrik lideri Hüsnü Mübarek hastalanarak hastaneye kaldırıldı. Hakkında açılan soruşturmalar aleyhine sonuçlanırsa ölüm cezasına çarptırılacağı açıklandı.

2011 MAYIS

- **1 Mayıs**

Mısır'daki Müslüman Kardeşler, Kurdukları özgürlük ve adalet partisinin başkanlığına Muhammed Mursi'yi getirdi.

- **10 Mayıs**

Türkiye Dışişleri Bakanlığı, Mısır'ın başkenti Kahire'nin Imbaba semtinde farklı dinlere mensup gruplar arasında çıkan çatışmalardan kaygılı olduğunu açıkladı.

- **22 Mayıs**

Müslüman Kardeşler Örgütü, 60 yıl aradan sonra Mısır'ın başkenti Kahire'de yeniden kurduğu genel merkez binasını törenlerle açtı.

- **25 Mayıs**

Mısır'da yaşanan devrim süreciyle birlikte kurulan parti sayısında patlama yaşanıyor. Hıristiyanlar, komünistler, bir dönem yasaklı olan İslami grupların neredeyse tamamı parti kurarak sesini duyurmaya çalışıyor. İslami grupların kurduğu partilerin isimlerinin ise Türkiye'deki mevcut partilerle isim benzerliği dikkat çekiyor.

2011 HAZİRAN

- **1 Haziran**

Eski Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek ve oğullarının, 3 Ağustos'ta hakim karşısına çıkacağı açıklandı.

2011 TEMMUZ

- **2 Temmuz**

Mısır'da Hüsnü Mübarek'in devrilmesinden önce yasaklı olan Müslüman Kardeşler örgütü, ABD ile görüşmelere hazır olduklarını bildirdi.

- **30 Temmuz**

Mısır'ın ünlü Tahrir Meydanı 'birlik' için toplanan on binlerce kişi tarafından dolduruldu. Başını Müslüman Kardeşler örgütünün çektiği gösteriye Selefi grupların yanı sıra ülkenin önde gelen liberal ve sol grupları da destek verdi.

2011 AĞUSTOS

- **4 Ağustos**

Mısır'ın devrik lideri Hüsnü Mübarek ilk kez hâkim karşısına çıktı.

2011 EYLÜL

- **13 Eylül**

Başbakan Tayyip Erdoğan, Mısır gezisine başladı. Kalabalık bir işadamı grubu ile Kahire'ye giden Erdoğan, temaslarına başladı.

- **14 Eylül**

Kahire’de Arap Birliği Dışışleri Bakanları Konseyine hitap eden Erdoğan, reform çağrısı yaptı. Arap liderlerden halkın meşru taleplerine sırt dönmemelerini istedi.

- **15 Eylül**

Başbakan Erdoğan, Mısır’daki görüşmelerde Türkiye Modeli olarak nitelendirilen çok renkliliği Mısır’lılara örnek gösterdi.

2011 EKİM

- **9 Ekim**

Mısır’ın başkenti Kahire’de Hristiyanlar ve güvenlik güçleri arasında çıkan çatışmalarda 2 kişinin öldüğü, onlarca kişinin yaralandığı bildirildi.

2011 KASIM

- **21 Kasım**

Mısır’da sivil yönetim isteyen muhalifler ile güvenlik kuvvetleri arasında çıkan çatışmalarda, ölenlerin sayısı 35 olarak açıklandı. Yaralı sayısının ise 1700’ün üzerinde olduğu bildiriliyor.

- **26 Kasım**

Mısır’da sivil yönetim isteyen muhalifler iktidardaki Yüksek Askeri Konsey’in yönetimi sivillere devretmesi için Tahrir Meydanı’nda yaptıkları gösteriler devam ediyor.

- **28 Kasım**

Mısır'da Mübarek'in devrilmesinden sonra ilk kez demokratik seçimler yapıldı.

2011 ARALIK

- **6 Aralık**

Mısır'da seçimlerin birinci aşamasında yüzde 24,4 oy alarak ikinci olan Selefî düşünceyi savunan Nur Partisi'nin Genel Başkanı Dr. İmad Abdülğafur, Mısır ile Türkiye arasında daha sağlam, güçlü ve birçok alanı kapsayan işbirliğini arzu ettiklerini söyledi.

- **7 Aralık**

Mısır'da iktidardaki Yüksek Askeri Konsey tarafından hükümeti kurma görevi verilen Kemal Genzuri, yeni kabinesini açıkladı.

- **14 Aralık**

Mısır'da Mübarek rejiminin yıkılmasının ardından yapılan Halk Meclisi seçimlerinin ikinci aşamasında oy verme işlemi başladı.

- **18 Aralık**

Mısır'ın başkenti Kahire, üç hafta aradan sonra yeniden kanlı çatışmalara sahne oldu. Üç gündür devam eden olaylarda 8 kişi öldü, 300'den fazla kişi de yaralandı.

- **29 Aralık**

Mısır devrik lideri Hüsnü Mübarek, oğulları Ala ve Cemal ile eski İçişleri Bakanı Habib el Adli'nin yargılanmasına üç aylık aradan sonra yeniden başlandı.

1.8. LİBYA KRONOLOJİSİ 2011⁹⁸

2011 ŞUBAT

- **16 Şubat**

Arap Dünyası'nda yönetimlere tepki büyürken, son olarak Libya'nın Bingazi kentinde düzenlenen hükümet karşıtı gösteriler sırasında polisle kalabalık arasında çatışma çıktı.

- **21 Şubat**

Libya lideri Muammer Kaddafi'nin oğlu Saif el-İslam Kaddafi, protestocuların teklif edilen reformları kabul etmemeleri halinde, Libya'nın büyük bir sivil iç savaşın eşiğinde olduğunu, gerekirse de son nefes ve son kurşuna kadar savaşacaklarını dile getirdi.

- **23 Şubat**

Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, barışçıl gösteri yapan protestoculara karşı şiddet kullanan Muammer Kaddafi'yi kınadı. Ayrıca Arap Ligi de Libya'nın konsey toplantılarına katılımını askıya aldı.

- **24 Şubat**

Amerika Birleşik Devletleri Başkanı Barack Obama, Fransa Devlet Başkanı Nicolas Sarkozy ve İngiltere Başbakanı David Cameron ile Libya'daki gelişmeler hakkında görüştü ve ABD'nin her ihtimali hazırda bulundurduğunu ifade etti.

- **25 Şubat**

Avrupa Birliği hükümetleri Libya'ya uygulanacak olan silah ambargosu, mal varlıklarının dondurulması, seyahat yasağı hakkında oy birliği ile anlaştılar.

⁹⁸ *Aylık Ortadoğu Güncesi Arşivi*, ORSAM, 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/ortadoguguncesiarsiv.aspx>

2011 MART

- **2 Mart**

Libya'nın lideri Muammer Kaddafi istifa etmeyeceğini açıkladı.

- **6 Mart**

Libya'daki muhalefet güçleri, Londra'nın gönderdiği İngiliz delegasyonu ile görüşmeyi reddetti. Muhaliflerin sözcüsü Abdül Hafız Hoka, amaçlarının ne olduğunu bilmediğimiz kişilerle müzakere edebilecekleri hiç bir şey olmadığını dile getirdi.

- **7 Mart**

Amerika Birleşik Devletleri savunma planlayıcıları, Amerika'nın ve müttefiklerinin Libya'ya yapılacak olan muhtemel bir müdahalesi için, kara, deniz ve havadan müdahale planları hazırlıyorlar.

- **18 Mart**

BM Libya'ya müdahale kararı aldı ve NATO müdahaleye başladı.

- **21 Mart**

Libya'nın resmi haber ajansı Jana'nın bildirdiğine göre Libya Savunma Bakanlığı kaynakları, "1 milyondan fazla kadın ve erkeğe silah dağıtım işleminin saatler içerisinde tamamlanmış olacağını" belirtti.

- **22 Mart**

Vladimir Putin, BM Güvenlik Konseyinin Libya'ya askeri müdahaleyi destekleyen kararının Orta Çağ'daki haçlı Seferleri çağrısına benzediğini söyledi.

- **25 Mart**

Birleşik Arap Emirlikleri, Libya üzerinde uygulanan uçuş yasağını uygulayabilmek için 12 adet uçağını Libya'ya gönderdi.

- **25 Mart**

NATO Genel Sekreteri Anders Fogh Rasmussen, Libya'da uçuşa yasak bölge uygulamasının NATO sorumluluğunda yürütüleceğini duyurdu. Rasmussen, NATO büyükelçilerinin toplantısının ardından yaptığı açıklamada, İttifakın Libyalı sivilleri korumak için harekete geçeceğini belirtti.

- **26 Mart**

NATO askeri kanadından yapılan açıklamada Libya'ya düzenlenecek Hava harekâtının komuta merkezi İzmir olarak kesinleştiği açıklandı.

- **28 Mart**

Libya'da muhaliflerden bir sözcü, Muammer Kaddafi'nin memleketi Sirte'yi ele geçirdiklerini açıkladı.

- **31 Mart**

Libya'dan pazartesi günü Tunus'a geçen ve oradan da İngiltere'ye uçan Libya Dışişleri Bakanı Musa Koussa'nın hükümetten ayrıldığı ve İngiltere'den sığınma talep ettiği ileri sürüldü.

2011 NİSAN

- **3 Nisan**

Libya Dışişleri Bakan Yardımcısı Abdelati Obeidi, Yunanistan Dışişleri Bakanı George Papandreu ile Atina'da yaptığı görüşmede, Libya Hükümeti'nin artık savaşın bitmesini istediğini dile getirdi.

- **5 Nisan**

Libya Hükümeti, reformlar için muhaliflerle müzakerelere hazır olduklarını ancak Libya lideri Muammer Kaddafi'nin görevi bırakması konusunun tartışmaya asla açılmayacağını açıkladı. Ayrıca Amerika Birleşik Devletleri, Libya'ya uygulanan hava müdahalesinden jetlerini geri çekti.

- **6 Nisan**

Suriye'de rejime karşı başlayan ve günlerdir süren gösterilerde çıkan çatışmalarda hayatını kaybedenlerin sayısı, Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu'nun (FIDH) verilerine göre 123 kişi.

- **24 Nisan**

Yemen'de muhalif liderler, Körfez ülkelerinin, bu ülkedeki krizi sona erdirmek için hazırladığı siyasi geçiş planını reddetti.

- **24 Nisan**

Libya'nın Misrata kentinin, Muammer Kaddafi'ye bağlı birliklerin ağır bombardımanı altında olduğu bildirildi.

- **24 Nisan**

Rusya Dışişleri Bakanlığı, Libya yönetiminin krizin siyasi olarak çözümüne hazır olduğunu ve bunun için de Moskova'dan aracı olmasını istediğini açıkladı.

- **30 Nisan**

Libya lideri Muammer Kaddafi NATO'nun savaş uçaklarını durdurması halinde ateşkes yapmaya hazır olduklarını söyledi.

2011 MAYIS

- **1 Mayıs**

Libya televizyonu, “NATO’nun direnişçilere silah dağıtmasını durdurmak için Misrata Limanı’nın bombalandığını” duyurdu.

- **3 Mayıs**

Ahmet Davutoğlu son dönemde Libya’da güvenlik şartlarının değişmesi nedeniyle Trablus’taki Türk Büyükelçiliği’nin geçici bir süre tahliye edilmesine karar verdi.

- **3 Mayıs**

Libya’lı muhalifler, Fransa, İtalya ve ABD, Muammer Kaddafi’nin dondurulan mal varlıklarından 3 milyar dolar kredi garantisi vermezlerse, ekonomilerinin hazirana kadar çökme riski bulunduğunu bildirdi.

- **4 Mayıs**

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Libya lideri Muammer Kaddafi’ye açık bir çağrıda bulunarak “Derhal görevi bırakmalı” uyarısı yaptı.

- **5 Mayıs**

Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Libya’da bir hafta içerisinde ateşkes ilan edilmesi çağrısı yaptı.

- **7 Mayıs**

NATO birliklerinin, Libya’nın batısındaki birkaç bölgeye hava saldırısında bulunduğu belirtildi.

- **15 Mayıs**
Libyalı muhalifler, ülkenin batısındaki liman kenti Misrata'nın tamamen kontrolleri altında olduğunu bildirdi.
- **16 Mayıs**
NATO uçaklarının Libya'nın başkenti Trablus'un doğusunu bombaladığı bildirildi.
- **20 Mayıs**
NATO savaş uçaklarının Libya lideri Muammer Kaddafi'ye bağlı güçlere ait 8 savaş gemisini batırıldığı bildirildi.
- **24 Mayıs**
Ürdün Libya'da muhaliflerin kurduğu Ulusal Geçiş Konseyi'ni tanıdı.

2011 HAZİRAN

- **1 Haziran**
Libya'da hem hükümet güçlerinin hem de muhaliflerin savaş suçu işlediğini bildiren BM uzmanlar kurulu, Libya'daki olaylarda 10 ila 15 bin kişinin öldüğünü tahmin ettiklerini bildirdi.
- **9 Haziran**
Ahmet Davutoğlu, Libya Temas Grubu toplantısına katılmak üzere B.A.E ye gitti.
- **9 Haziran**
Fransa, Libya'da muhaliflerin kurduğu Geçici Ulusal Konsey'e 290 milyon avro vereceğini açıkladı.

- **28 Haziran**

Uluslararası Ceza Mahkemesi Libya lideri Muammer Kaddafi hakkında tutuklama emri çıkardı.

2011 TEMMUZ

- **2 Temmuz**

NATO'nun hava operasyonuyla köşeye sıkışan Kaddafi, saldırıların sürmesi halinde Avrupa'ya saldırı düzenleyeceğini ifade etti.

- **3 Temmuz**

Libya krizinin iki tarafıylada temaslarına devam eden Ankara, Kaddafi ile resmi ilişkisini bitirdi. Trablus Büyükelçisi merkeze çekilirken yerine atama yapılmadı.

- **4 Temmuz**

Ahmet Davutoğlu Libya Ulusal Geçiş Hükümetinin yanında olduğunu söyledi ve Bingazi'ye gitti.

- **8 Temmuz**

Libyalı muhalifler, başkent Trablus'a yaklaştıklarını bildirdi. Muhalifler, Trablus'un 100 kilometre güneybatısındaki stratejik Gualiş köyüne kadar geldiklerini ve saatler süren çatışmalardan sonra hükümet yanlısı askerleri esir aldıklarını açıkladı.

- **16 Temmuz**

Libya'nın geleceği, Türkiye ile Birleşik Arap Emirlikleri'nin eş başkanlığında dün İstanbul'da masaya yatırıldı. Zirveye 33 ülkenin yanı sıra uluslararası örgütler katıldı. Toplantıdan muhaliflerin Libya'nın tek temsilcisi olarak tanınması kararı çıktı.

- **19 Temmuz**

Libya’da muhalifler birkaç gündür yaşanan sokak çatışmalarının ardından Muammer Kaddafi güçlerini doğudaki stratejik Brega kentinden püskürttü.

2011 AĞUSTOS

- **22 Ağustos**

Muhalifler, Kaddafi’nin kalesi başkent Trablus’un kenar semtlerini ele geçirdi. Bölgede yoğun çatışmalar yaşanırken, aylardır gösterilere ara veren halk da yeniden sokağa döküldü. Ulusal Geçiş Konseyi Başkan Yardımcısı Goga, artık Trablus’un da ayağa kalktığını belirterek, Kaddafi için kritik saatlerin başladığını söyledi. Nerede saklandığı bilinmeyen Kaddafi ise taraftarlarını yine direnişe çağırırdı.

- **23 Ağustos**

Trablus’un muhaliflerin kontrolüne geçmesi üzerine Libyalı muhalifler Ankara’daki büyükelçilik önündeki Libya bayrağını indirerek, yerine Ulusal Geçiş Konseyi bayrağını astı.

- **24 Ağustos**

Ahmet Davutoğlu Trablus’tan sonra Bingazi’ye ziyarette bulundu.

- **28 Ağustos**

Libya’nın dört bir yanında devrik lider Muammer Kaddafi’yi arayan muhalifler, başkent Trablus’u Kaddafi güçlerinden temizlediklerini açıkladı.

- **31 Ağustos**

Muhalifler, Libya lideri Muammer Kaddafi'nin eşi Safiye, kızı Ayşe, oğulları Hannibal ve Muhammed'e kapılarını açan komşu Cezayir'e sert tepki gösterdi. Libyalı muhalifler, bu adımı 'saldırgan bir eylem' olarak değerlendirirken, Kaddafi ailesinin yargılanmak üzere kendilerine teslim edilmesini istedi. İnsani nedenlerle böyle bir karar aldığını açıklayan Cezayir ise Libya sınırını kısmen kapattı.

2011 EYLÜL

- **4 Eylül**

Trablus'a ilk yabancı büyükelçiyi Türkiye gönderdi.

- **15 Eylül**

Başbakan Tayyip Erdoğan Mısır ve Tunus'tan sonra Libya'yı ziyaret etti. Libya Libyalıların'dır dedi.

- **17 Eylül**

Ulusal Geçiş Konseyi'ne (UGÇ) bağlı birlikler, Muammer Kaddafi'nin son kaleleri Beni Velid ve Sirte kentlerine girmeye başladı.

- **21 Eylül**

NATO Libya'daki operasyonlarını 3 ay uzattığını açıkladı.

- **22 Eylül**

Libyalı muhalifler, devrik lider Muammer Kaddafi'ye ait Sahra çölündeki son mevzilerden birini daha ele geçirdiklerini ve burada bir kimyasal silah deposu bulduklarını duyurdu.

- **29 Eylül**
Libya’da muhalifler Sirte Havaalanı’nı ele geçirdi

2011 EKİM

- **13 Ekim**
Muammer Kaddafi’nin oğlu Mutasım Kaddafi’nin Sirte’de muhaliflerce yakalandığı bildirildi.
- **19 Ekim**
Libya’da iktidarda olan Milli Geçiş Konseyi, Suriyeli muhaliflerin kurduğu Milli Konsey’i tanıdı.
- **21 Ekim**
Kaddafi Sirte’de öldürüldü.
- **27 Ekim**
Birleşmiş Milletler, NATO’nun misyonunu 31 Ekimde sonlandıracağını açıkladı.

2011 KASIM

- **2 Kasım**
Libya tarihinde ilk kez demokratik bir seçim gerçekleştirerek geçici başbakanını seçti.

- **22 Kasım**

Libya’da anayasayı hazırlamak ve ülkeyi demokratik seçimlere götürmekle görevli geçici hükümet kuruldu. Yeni hükümeti, Libya Ulusal Geçici konseyi tarafından başbakan seçilen Abdürrahim El Kib oluşturdu.

2011 ARALIK

- **7 Aralık**

Libya’da 42 yıllık Kaddafi rejimini yıkan mücadelenin ardından, aylar süren çatışmaların sonucunda ölü kayıp sayısı 50 bin olduğu belirtildi.

- **11 Aralık**

Libya’nın yeni ulusal ordu komutanına eski isyancılar tarafından gün içerisinde ikinci kez düzenlenen saldırıda 1 kişi öldü, 4 kişi yaralandı.

- **13 Aralık**

Libya’nın doğusundaki Bingazi kentinde, yüzlerce kişi Ulusal Geçiş Konseyi’ni (UGK) protesto etti.

- **17 Aralık**

ABD Libya’ya uyguladığı ekonomik yaptırımların çoğunu kaldırdı.

- **17 Aralık**

Libya Milli Geçiş Konseyi Başkanı Mustafa Abdulcelil, ülkesinin savaş sonrasında birçok alanda ihtiyaçlarının olduğunu ifade ederek, “Libya’nın imarında Türkiye’nin önemli bir yeri olacak.” dedi.

1.9. SURIYE KRONOLOJİSİ 2011⁹⁹

2011 MART

- **19 Mart**

Arap ayaklanmaları Suriye'ye de sıçradı. Dara kentinde yüzlerce kişi polisle çatıştı.

- **25 Mart**

Suriye'de Devlet Başkanı Beşar Esad'ın reform sözü muhalefeti ikna etmeye yetmedi. Gösteriler bu kez Dera'nın yanı sıra başkent Şam ve Hama 'ya sıçradı. Şam'da onlarca kişinin gözaltına alındığı belirtiliyor.

- **26 Mart**

Suriye'de devam eden gösterilerde göstericiler ilk defa başkent Şam'da gösteriler düzenledi.

2011 NİSAN

- **6 Nisan**

Suriye'de rejime karşı başlayan ve günlerdir süren gösterilerde çıkan çatışmalarda hayatını kaybedenlerin sayısı, Uluslararası İnsan Hakları Federasyonu'nun verilerine göre 123 kişi.

- **7 Nisan**

Suriyeli lider Fuat Aliko, Suriye hükümetinin kimliksizlere kimlik verilmesine olumlu bir adım olarak baktığını ancak daha birçok adım atılması gerektiğini söyledi.

⁹⁹ *Aylık Ortadoğu Güncesi Arşivi*, ORSAM, 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/ortadoguguncesiarsiv.aspx>

- **14 Nisan**
Suriye’de yeni hükümet kuruldu. Dışişleri bakanı görevine devam edecek.
- **20 Nisan**
Suriye’de çok uzun zamandır olağanüstü hal kanunları ile yönetimi yürüten Suriye hükümeti göstericileri sakinleştirmek için olağanüstü hali kaldırdı.
- **21 Nisan**
Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, bakanlar kurulunun, olağanüstü halin kaldırılmasına yönelik aldığı kararı onayladı.
- **22 Nisan**
Suriye’de Devlet Başkanı Beşar Esad’a karşı protestoları koordine eden muhalifler, ortak demokrasi bildirisini yayımladı.
- **23 Nisan**
Suriye yönetimi ABD Başkanı Barack Obama’nın Suriye’deki son olaylarla ilgili yaptığı açıklamaları “kapsamlı objektif bakış açısından uzak” şeklinde değerlendirerek açıklamaları esefle karşıladığını duyurdu.
- **23 Nisan**
Türkiye Dışişleri Bakanlığı Suriye’deki olaylardan dolayı derin endişe ve üzüntü duyduğunu ifade etti.
- **25 Nisan**
Suriye yönetimi, Ürdün’le arasındaki iki sınır kapsamı geçişlere kapattı.

- **27 Nisan**
Suriye’de şiddet olaylarının tırmanışa geçmesini kaygıyla izleyen Türkiye, endişelerini Şam yönetimine en üst düzeyde iletliğini açıkladı.
- **28 Nisan**
MİT müsteşarı Hakan Fidan ve DPT Müsteşarı Kemal Madenoğlu’nun Suriye Başbakanı Adil Sefer’le görüşmesinde reform konusu ele alındı.
- **29 Nisan**
Çin yönetimi, Suriye’de hükümet ve protestocular arasında çıkan çatışmalarla ilgili olarak, anlaşmazlığın siyasi diyalog yoluyla çözülmesi çağrısında bulundu.
- **29 Nisan**
Suriye’nin doğusunda yaşayan Kürt azınlığın ayaklandığı açıklandı.
- **30 Nisan**
Suriye’de tamamlanan reform paketinin hayata geçirilmesi için komisyonlar kurulacağı bildirildi.

2011 MAYIS

- **2 Mayıs**
Cumhurbaşkanı Abdullah Gül Suriye ile devlet olarak devamlı temas halinde olduklarını belirterek “Orada reformların gerçekleşmesi halkın meşru talepleri doğrultusunda değişimin gerçekleşmesi yönünde de yapıcı katkı sağlamaya çalışıyoruz. Tabii ki en kötü senaryolara karşı da tedbirlerimizi alıyoruz” dedi.

- **7 Mayıs**
ABD, “Suriye’nin kendi halkına karşı kabul edilemez tutumunun, daha sert uluslararası karşılık doğuracağı” uyarısında bulundu.
- **7 Mayıs**
Suriye’deki bir insan hakları örgütü, Devlet Başkanı Beşar Esad’a karşı yedi haftadır süren protestolarda öldürülen sivillerin sayısının en az 800 olduğunu bildirdi.
- **11 Mayıs**
Suriye’nin üçüncü büyük şehri Humus ’ta, tankların Bab Amro yerleşim bölgesini bombaladığı belirtildi.
- **11 Mayıs**
Suriye’de çıkan olaylar yedinci haftasını geride bırakırken; yönetimin yeni genel seçim kanun taslağı için düğmeye bastığı belirtildi.
- **12 Mayıs**
Pekin yönetimi, dış güçlerin Suriye’nin içişlerine karışmaması gerektiğini açıkladı.
- **12 Mayıs**
Suriye askerleri ve tanklarının ülkenin orta kesimindeki Hama şehrinin etrafını sardıkları bildirildi.
- **13 Mayıs**
Suriye’ye dış güçlerin müdahalesine karşı olduklarını açıklayan Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrow, kimsenin Suriye’de Libya senaryosu çabasında olmamasını istedi.

- **13 Mayıs**

Suriye'nin Hama kentinde binlerce kişinin kent merkezinde toplandığı bildirildi.

- **15 Mayıs**

Suriye Enformasyon Bakanı Adnan Mahmud, ÷lkedeki tüm kesimleri kapsayan bir milli diyalog başlatacaklarını açıkladı.

- **15 Mayıs**

Suriye'de yönetime karşı gösterileri düzenleyen eylemcilerin Yerel Koordinasyon Komitesi'nin, yetkililerin "ulusal diyalog" çağrısını reddederek, ilk önce protestocuların vurulmasının durdurulması gerektiğini açıkladığı bildirildi.

- **18 Mayıs**

Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, "÷lkedeki siyasi krizin aşıldığını ve olayların neredeyse bitme noktasına geldiğini" belirtti. Beşar Esad, güvenlik güçlerinin protestoları bastırırken "aşırıya kaçtığını" kabul ederek, bu durumun güvenlik güçlerinin "antrenman eksikliğinden kaynaklandığını" ileri sürdü.

- **19 Mayıs**

ABD Suriye'ye yönelik yaptırım kararı aldı.

- **19 Mayıs**

ABD Başkanı Barack Obama, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da reformlar ve demokrasiye doğru geçişi desteklemenin ABD'nin birinci önceliği olduğunu belirterek, Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın demokratik geçişe öncülük etmesi ya da iktidardan ayrılması gerektiğini söyledi.

- **19 Mayıs**
Suriye yönetimi, ABD'nin, Devlet Başkanı Beşar Esad ve üst düzey yetkililere yönelik aldığı yaptırım kararını kınayarak, alınan kararın ulusal tutumlarını etkilemeyeceğini bildirdi.
- **22 Mayıs**
Suriye güvenlik güçleri tarafından, bu ülkedeki ayaklanmaların başlamasından bugüne kadar öldürülenlerin sayısı muhalif grupların verdiği rakamlara göre 900'ü aştı.
- **22 Mayıs**
İslam Konferansı Örgütü Genel Sekreterliği, Suriye'de tırmanan şiddet olaylarından endişe duyduklarını belirterek, diyalog ve reformlara bir an önce başlanması çağrısında bulundu.
- **23 Mayıs**
ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'a, ülkesinde şiddeti durdurması çağrısında bulundu.
- **25 Mayıs**
Suriye Cumhurbaşkanı Beşar Esad, ülkede barışı güvence altına almak ve reformları hızlandırmak için elinden gelen her şeyi yapacağını söyledi.
- **25 Mayıs**
Suriye'nin Ankara'ya Büyükelçi olarak eski hükümette ekonomiden sorumlu devlet bakanı ve başbakan yardımcısı olan Abdullah Dardariy'i atandığı belirtildi.
- **27 Mayıs**
Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Esad ile telefonla görüştü.

- **27 Mayıs**
Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Suriye’de görmek istediklerinin Beşar Esad öncülüğünde bir reform olduğunu söyledi.
- **31 Mayıs**
Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, genel af yasasını onayladı.
- **31 Mayıs**
Değişim isteyen Suriyeli muhalifler, Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad’ın “Müslüman Kardeşler” örgütü dahil genel af ilan etmesini yeterli bulmadı.

2011 HAZİRAN

- **1 Haziran**
Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad’ın siyasi af çıkarması muhaliflerini tatmin etmedi. Esad’ın bu adımı atmakta geç kaldığını söyleyen Müslüman Kardeşler’den Molham Al Drobi, “Esad, bugün söylediğini üç ay önce söyleseydi her şey bambaşka olurdu” dedi.
- **1 Haziran**
Ahmet Davutoğlu Suriye’de genel af ilan edilmesinin olumlu bir gelişme olduğunu belirterek siyasi reformların yapılabilmesi için genel af gerekliydi.
- **1 Haziran**
ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad’ın ciddi reformlar yapmaması halinde hükümetini koruyamayacağını söyledi.

- **1 Haziran**

Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, siyasi suçları da kapsayan tarihi affı onayladı. Esad'ın onayladığı genel af 31 Mayıs 2011 tarihinden önce işlenen suçları kapsıyor.

- **9 Haziran**

Rusya Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Aleksandr Lukaşeviç, Suriye'deki siyasi olayların dünya güvenliğini tehdit etmediğini, bu sebeple Rusya'nın Suriye'ye yönelik herhangi Birleşmiş Milletler yaptırımına destek vermeyeceğini açıkladı.

- **12 Haziran**

Türkiye'nin Şam Büyükelçiliğine, bugün Suriye'de yönetim taraftarı yaklaşık 2 bin kişilik bir grup tarafından saldırı düzenlendi.

- **14 Haziran**

Suriye'nin başkenti Şam'daki Türk Büyükelçiliği önünde seçim gecesi Türkiye aleyhine protesto gösterisi düzenlenirken, ülkede ayaklanmanın başladığı Dera kentinde ise Başbakan Tayyip Erdoğan'a destek gösterisi düzenlendi.

- **14 Haziran**

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Esad ile telefonla görüştü.

- **15 Haziran**

Ahmet Davutoğlu, Suriye'deki gelişmelere kayıtsız kalınamayacağını belirterek, Suriye bizim için sıradan bir dış mesele değildir, olamaz dedi.

- **15 Haziran**

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın özel temsilcisi Hasan Türkmani ve beraberindeki heyeti kabul etti.

- **20 Haziran**

Suriye'deki muhalifler, Devlet Başkanı Beşar Esad'ın konuşmasından sonra, rejim değişikliğini içermeyen her türlü diyalogu "yararsız" diye niteleyerek, "devrimin" sürdürülmesi çağrısı yaptılar.

- **21 Haziran**

Rusya Devlet Başkanı Dmitri Medvedev, Batı'nın Güvenlik Konseyi kararlarını Libya'ya karşı kullanma yönteminden memnun olmadığını belirterek, Güvenlik Konseyinden Suriye'ye yönelik bir karar çıkarma çabasına karşı çıkacaklarını söyledi.

- **21 Haziran**

Suriye lideri Beşar Esad, siyasî reform talebiyle muhalif gösterilerin başlamasından bu yana üçüncü kez halka seslendi.

- **22 Haziran**

NATO Genel Sekreter Yardımcısı Gabor klody, Suriye'de Libya benzeri bir operasyon bekleyenlere olumsuz cevap verdi.

2011 TEMMUZ

- **4 Temmuz**

Suriye Müslüman Kardeşleri'nin önde gelen isimlerinden Ali Sadrettin el-Beyanuni, İran ve Hizbullah'ın Suriye'deki halk devrimine karşı olduğunu ve baskıcı Esad yönetimini desteklediğini söyledi.

- **11 Temmuz**

Suriye rejimi, anayasa değişikliği ve çok partililiğe geçiş konusundaki yasa projesini değerlendirmeye yönelik bir toplantı düzenlerken, muhalifler şiddet olayları nedeniyle toplantıyı boykot etti.

- **14 Temmuz**

ABD Başkanı Barack Obama, Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın meşruiyetini kaybettiğini söyledi.

- **16 Temmuz**

Suriye muhalefetinden 350 temsilcisinin katılımıyla İstanbul'da toplanan Suriye ulusal Kurtuluş Konferansı'nda, Beşar Esad yönetiminin devrilmesi halinde geniş tabanlı bir gölge hükümetin oluşturulması amacıyla çalışacak bir konsey kuruldu.

- **23 Temmuz**

Suriye'de on binlerce kişi, ordunun bir haftadır operasyonlar düzenlediği Humus kentine destek vermek amacıyla protesto gösterileri yaptı.

- **26 Temmuz**

Suriye'de hükümet, muhalefetin talepleri arasında yer alan siyasi partilerin kurulmasına imkân veren yasayı onayladı.

2011 AĞUSTOS

- **2 Ağustos**

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül Suriye'ye "Şiddeti Durdurun" çağrısı yaptı.

- **3 Ağustos**

Tüm dünyanın reform çağrılarına kulak tıkayan Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın ordusu Suriye'de 3 günde 150 den fazla insanı öldürdü. Esad'ın tavrı büyük tepki toplarken, konuyu görüşmek üzere toplanan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinden hiçbir sonuç çıkmadı. AB ise önde gelen Suriyeli isimlere seyahat yasağı getirmeye devam etti.

- **5 Ağustos**
Türkiye'nin İran'dan Suriye'ye giden silah ve cephane dolu bir konvoyu iki buçuk ay önce Kilis'te el koyduğu ortaya çıktı.
- **8 Ağustos**
Suriye'de Ramazan'ın ilk günü Hama'da 300 kişiyi öldüren ordu, Deyr el-Zor şehrine 250 tankla girdi. 50 kişi hayatını kaybetti.
- **9 Ağustos**
Suudi Arabistan, Bahreyn ve Kuveyt de Suriye'de elçilerini geri çağırdılar.
- **9 Ağustos**
Suriye'de sivil katliamlar sürerken Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Şam'a kritik bir ziyaret gerçekleştirdi.
- **10 Ağustos**
Şam'a giden Dışişleri Bakanı Davutoğlu, 6 saat süren görüşmede Suriye lideri Esad'a "sivil katliamına son ver" çağrısında bulundu.
- **11 Ağustos**
Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Şam ziyaretinin üzerinden 24 saat geçmeden Suriye Hama'dan tanklarını çekti.
- **11 Ağustos**
Ankara'nın iletmiş olduğu sivillere yönelik askeri operasyonların sona erdirilmesi mesajına "Teröristlerin peşini bırakmayacağız." cevabını veren Suriye, Türkiye sınırı yakınlarındaki operasyonlarını ise genişletti.

- **13 Ağustos**

Davutoğlu aracılığıyla Esad'a mektup gönderen Gül, Suriye'nin içinde bulunduğu ortamdan çıkması adına önemli tavsiyelerde bulundu. Gül mektubunda ‘‘Bir gün geriye baktığımızda yaptıklarınızın çok geç ve çok az kaldığı şeklinde hayıflandığınızı görmek istemem’’ ifadelerini kullandı.

- **16 Ağustos**

Suriye ordusu Lazkiye'nin ardından Humus'u kuşattı.

- **17 Ağustos**

Başbakan Erdoğan Suriye'yi sert bir dille uyardı.

- **19 Ağustos**

ABD başkanından sonra Avrupa'nın üç büyük ülkesi İngiltere, Fransa ve Almanya'nın liderleri de Esad'ın çekilmesi çağrısı yaptı.

- **19 Ağustos**

Suriye lideri Beşar Esad önceki gün BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon'u arayarak tüm askeri ve polis operasyonlarının durdurulduğunu söyledi.

- **22 Ağustos**

Suriye muhalefeti, Beşar Esad rejiminin çökmesi halinde otorite boşluğu oluşmaması için İstanbul'da geçici ulusal konsey kurmayı planladığını bildirdi.

- **23 Ağustos**

Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ın devlet televizyonunda ülkesine müdahalenin çok ağır sonuçları olacağı tehdidinde bulunduğu konuşmasından sonra kutlama yapan yandaşlarının açtığı ateş sonucu Hama' da 2 kişi hayatını kaybetti.

- **24 Ağustos**

İstanbul'da 3 gün boyunca Suriye'deki olaylara ilişkin değerlendirme toplantısı düzenleyen muhalifler, Suriye Ulusal Meclisi'nin kurulacağını ve bu mecliste görev alacak isimlerin açıklanacağını duyurdu.

2011 EYLÜL

- **4 Eylül**

Suriye'nin çeşitli kentlerinde cuma namazından sonra düzenlenen yönetim karşıtı gösterilerde, güvenlik güçlerinin açtığı ateşte ölü sayısı 23'e yükseldi.

- **13 Eylül**

S.Arabistan, Kuveyt, Bahreyn, Katar, B.A.E ve Ummandan oluşan Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) Suriye'deki 'ölüm makinası'na derhal son verilmesini istedi.

- **14 Eylül**

Başbakan Erdoğan, Mısır'da coşkuyla karşılandı. Kahire'de Arap Birliği Dışişleri Bakanları Konseyi'ne hitap eden Erdoğan, reform çağrısı yaptı. Arap liderlerden halkın meşru taleplerine sırt dönmemelerini istedi.

- **15 Eylül**

Başbakan Erdoğan, Mısır'daki görüşmelerde 'Türkiye modeli' olarak nitelendirilen çok renkliliği Mısırlılara örnek gösterdi. Erdoğan, bu kapsamda Ezher şeyhi ve Mısır müftüsünün ardından, dün de Kıptilerin lideri Papa Şenuda'yı ziyaret etti.

- **16 Eylül**

Suriyeli muhalifler İstanbul'da bir araya gelerek Suriye Ulusal Meclisini kurdu.

- **17 Eylül**

BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon, Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad'ı, ülkede reform yapacağına yönelik verdiği sözlerini yerine getirmemekle suçladı.

- **21 Eylül**

Türkiye Dışişleri Bakanlığı, Suriye Resmi Haber Ajansı SANA ve diğer bazı yayın organları tarafından Türkiye'deki kamplarla ilgili olarak yayımlanan haberlerin üzüntü ve esefle karşılandığını bildirdi.

- **22 Eylül**

Recep Tayip Erdoğan New York'ta Suriye yönetimi ile görüşmelerini kestiklerini açıkladı.

- **29 Eylül**

ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, ABD'nin Şam Büyükelçisini hedef alan taşlı ve domatesli saldırıyı kınadı.

2011 EKİM

- **2 Ekim**

Suriye, ABD'nin Suriye Büyükelçisi Robert Ford'a, ülkenin işlerine karışmasına hoşgörü gösterilmeyeceği uyarısında bulundu.

- **3 Ekim**

Suriye'deki rejim karşıtı protestolar altıncı ay geride kalırken İstanbul'da bir süredir örgütlenmek için görüşmeler yapan Suriyeli muhalifler, Milli Konsey'in kurulduğunu duyurdu.

- **5 Ekim**

Rusya ve Çin, Birleşmiş Milletler güvenlik Konseyi'ne sunulan Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad yönetiminin muhalefete karşı uyguladığı şiddeti sona erdirmesi için bir aylık süre verilmesini öngören karar teklifini veto etti.
- **6 Ekim**

Suriye'nin değişik kentlerinde düzenlenen gösteri ve operasyonlarda 13 kişinin öldüğü bildirildi.
- **6 Ekim**

ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton, BM Güvenlik Konseyi'nin Suriye karar tasarısını reddederek, "kendi sorumluluğunu ortadan kaldırdığını" söyledi.
- **6 Ekim**

BM, Suriye'de yönetim karşıtı protestoların başladığı Mart ayından beri ölenlerin sayısının 2900'ü geçtiğini bildirdi.
- **8 Ekim**

Suriye Lideri Esad, Ankara'yı olası girişimleri konusunda uyardı. Türkiye'nin toplumsal yapı olarak Suriye'ye benzediğini ifade eden Esad "Türkiye sorunlarımızı istismar etmeye kalkarsa daha büyük sorunlarla karşılaşır. Doğrudan kendisi de etkilenir ve düşmanlık kendisine döner" dedi.
- **8 Ekim**

Suriyeli muhalif gruplardan yaklaşık 80 temsilci, Beşar Esad yönetimine karşı birlik arayışı çerçevesinde İsveç'in başkenti Stockholm'de bir araya geldi.
- **11 Ekim**

Suriye hükümetinin, uluslararası toplumun, dünyanın ilk daimi savaş suçu mahkemesi Uluslararası Ceza Mahkemesine (UCM) katılması talebini reddettiği bildirildi.

- **19 Ekim**

Türkiye, Suriye muhalefetine mensup grupların oluşturduğu Suriye Milli Konseyi temsilcileriyle ilk resmi teması kurdu.

- **25 Ekim**

ABD'nin Şam Büyükelçisi Robert Ford'un, Devlet Başkanı Beşar Esad yanlılarının elçiliğe yönelik saldırıları nedeniyle Suriye'den ayrıldığı bildirildi.

- **29 Ekim**

Suriye Dışişleri Bakanlığı, Arap Birliği'nin "ölümlerin sürmesinden rahatsızlık duyduğu" yönündeki açıklamalarını şaşkınlıkla karşıladığını açıkladı.

- **31 Ekim**

Suriye'de iktidardaki Baas partisinin üst düzey yöneticilerinden Fayez İzzeddin, Suriye'ye hizmet etmeyen kararların alınması halinde Arap Birliği'ne tavır alacaklarını söyledi.

2011 KASIM

- **3 Kasım**

Suriye rejimi, Arap Birliği tarafından sunulan sivillere yönelik saldırıların durdurulması gösteriler sırasında tutuklanan sivillerin serbest bırakılması ve muhaliflerle masaya oturulması planını kabul etti.

- **4 Kasım**

Suriye yönetimi, Kurban Bayramı vesilesiyle son dönemdeki olaylara karışmaları sebebiyle gözaltına alınanlardan 553 kişiyi serbest bırakacağını açıkladı.

- **12 Kasım**
Kahire’de olağanüstü toplanan Arap Birliği, sivilleri katletmeye devam eden Suriye’nin üyeliğini askıya aldı.
- **13 Kasım**
Suriye’de rejim yanlıları Katar ve Suudi Arabistan elçiliklerini bastı.
- **13 Kasım**
Şam’da bulunan Türk Büyükelçiliği, Halep Başkonsolosluğu ve Lazkiye’deki Türkiye Fahri Konsolosluğuna saldırı düzenlendi.
- **14 Kasım**
Türkiye Saldırıları şiddetle kınadı.
- **15 Kasım**
Suriye, elçiliklere saldırıdan dolayı özür diledi.
- **16 Kasım**
BM, Suriye’deki Türk elçiliklerine saldırıyı kınadı.
- **17 Kasım**
Fas, Suriye Büyükelçisini geri çağırıldı.
- **17 Kasım**
Suriyeli muhalifler, Türk Bayrağı’na saldırıyı kınadı.

- **25 Kasım**
Arap Birliği, 500 kişilik gözlemci heyetini kabul etmemesi durumunda Suriye'ye ekonomik ambargo uygulama tehdidinde bulundu.
- **25 Kasım**
Rusya, Suriye yönetimine yönelik yeni yaptırımlar önerisine karşı çıkarak, Fransa'nın önerdiği "İnsani koridor" için daha fazla bilgiye ihtiyaçları olduğunu açıkladı. Rusya Dışışleri Bakanlığı Sözcüsü Aleksandır Lukaşeviç, Moskova'da yaptığı açıklamada, "Mevcut aşamada, ihtiyaç olunan kararlar, yaptırımlar, baskılar değil; aksine Suriyelilerin iç diyaloga ihtiyacı var" dedi.
- **25 Kasım**
Ahmet Davutoğlu, Suriye'de akan kana tahammüllerinin kalmadığını ifade etti.
- **27 Kasım**
Arap Birliği ekonomik ve sosyal meclisi, Suriye'ye yönelik bir dizi ekonomik yaptırım uygulanması kararını onayladı.
- **28 Kasım**
Suriye Dışışleri Bakanı Velid El Muallim, Türkiye ile imzalanan Adana Mutabakatı'nın devam ettiğini belirterek terör örgütü PKK'ya karşı tutumlarının açık olduğunu ve bu tutumun sürdüğünü söyledi.
- **29 Kasım**
Suriye'deki şiddet olaylarına dair soruşturma yürüten bağımsız BM Komisyonu raporunu açıkladı. Raporda Suriye'nin insanlığa karşı suç işlediği ifadesi yer aldı.
- **29 Kasım**
Rusya Suriye'ye silah ambargosuna karşı çıktı ve uluslararası topluluğa da Şam'ı ultimatomlarla tehdit etmeye son verme çağrısında bulundu.

- **30 Kasım**

Ahmet Davutoğlu, Suriye yönetiminin yolun sonuna geldiğini söyledi ve Suriye'ye yönelik 9 maddelik yaptırım paketini açıkladı.

2011 ARALIK

- **2 Aralık**

Rus askeri kaynaklar basına verdikleri bilgide 2007'de Suriye ile imzalanan antlaşma çerçevesinde gelişmiş gemi savar SS-N-26 Yakhont füzelerinin sevkiyatının gerçekleştiğini açıkladı

- **4 Aralık**

Türkiye ile Serbest Ticaret Anlaşmasını askıya aldığı duyuran Suriye yönetimi, Türkiye ile ilgili yeni yaptırım kararları aldığı bildirildi.

- **5 Aralık**

Suriye'nin şiddet olaylarına son verilmesini amaçlayan barış önerilerinin uygulanışını denetleyecek Arap Birliği misyonuna izin verdiği bildirildi.

- **6 Aralık**

500 kişilik gözlemci heyetini kabul etmediği için Arap Birliğinin ekonomik yaptırımıyla karşı karşıya kalan Suriye, son dakika hamlesiyle gözlemcileri kabul edebileceğini duyuruldu. Arap Birliği gözlemcileri Suriye'nin şartlarını kabul etmedi.

- **7 Aralık**

Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, göstericilerin şiddet kullanarak bastırılması emri verdiği iddialarını reddetti.

- **8 Aralık**

Türkiye'nin Suriye'ye yaptırım kararlarına misillemede bulunarak Serbest Ticaret Anlaşmasını askıya alan Şam yönetimi Mardin'in Nusaybin ve Şanlıurfa'nın Akçakale sınırlarını kapattı.
- **9 Aralık**

Suriye'de birçok kentte cuma namazından sonra çıkan gösterilerde güvenlik güçlerinin müdahalesi sonucunda ölenlerin sayısının 44'e yükseldiği bildirildi.
- **16 Aralık**

Şam rejimine muhalif akımların çoğunluğunu temsil eden Suriye Ulusal Konseyi, daha iyi yapılanma ve Suriye rejiminin devrilmesini hızlandırmak için Tunus'ta üç gün sürecek kongresini başlattı.
- **17 Aralık**

Suriye'nin birçok kentinde yönetim karşıtlarına yönelik düzenlenen operasyonlarda 22 kişinin öldüğü bildirildi.
- **19 Aralık**

Suriye ile Arap Birliği arasında Arap Birliği barış planı çerçevesinde gözlemcilerin Suriye'ye gönderilmesini öngören protokol Kahire'de imzalandı.
- **20 Aralık**

Suriye güvenlik güçlerinin yönetim karşıtı göstericilere ateş açması, aşırı şiddet kullanması ve geride 5 binin üzerinde ölü bırakmasından dolayı BM Şam yönetimini kınadı.
- **20 Aralık**

Suriye ordusunun, füze sistemleri ve hava gücünü deneme amaçlı bir askeri tatbikat düzenlediği bildirildi.

- **23 Aralık**
Arap Birliği bünyesinde on kişilik bir heyet son üç günde 250'den fazla kişinin hayatını kaybettiği Suriye'ye gitti.
- **26 Aralık**
Suriyeli muhalifler, henüz uluslararası kamuoyu somut bir adım atmasa ve Beşar Esad Arap Birliği gözlemcilerini kabul etmiş olsa bile, gösterileri sonlandırmayacaklarını açıkladı.
- **29 Aralık**
Suriye'yi ziyaret eden Arap Birliği gözlemci heyetinin ilk değerlendirmesi; bazı bölgelerde sıkıntılar var ancak korkulan bir durum yok. Muhalifler ise bu görüşe karşı çıkıyor.
- **31 Aralık**
Suriye'de on binlerce kişi Arap Birliği gözlemci heyetinin ülkede incelemelerde bulunmasından cesaret alarak meydanlara indi.

TABLO 1.1: 2011 Arap Coğrafyası Diktatörlük Tablosu

ÜLKE	YÖNETİM ŞEKLİ	YÖNETEN	YAŞ	İKTİDAR
FAS	KRAL	6. MUHAMMED	47	1999
CEZAYİR	BAŞKAN	ABDÜLAZİZ BUTEFLİKA	73	1999
TUNUS	BAŞKAN	ZEYNEL BİN ALİ	74	1987
LİBYA	BAŞKAN	MUAMMER KADDAFİ	68	1969
MISIR	BAŞKAN	HÜSNÜ MÜBAREK	82	1981
ÜRDÜN	KRAL	2. ABDULLAH	48	1999
SURİYE	BAŞKAN	BEŞAR ESAD	45	2000
SUUDİ ARABİSTAN	KRAL	ABDULLAH	86	2005
YEMEN	BAŞKAN	ABDULLAH SALİH	64	1990
BAHREYN	KRAL	HAMAD BİN İSA EL HALİFE	61	2002
KATAR	EMİR	HAMİD BİN HALİFE EL SANİ	60	1995
KUVEYT	EMİR	SABAH 44. EL AHMET EL CEBİR EL SABAH	82	2006
UMMAN	SULTAN	SEYİD KÂBUS BİN SEY EL EBU SEYD	71	1970

İKİNCİ BÖLÜM

KÖŞE YAZARLARININ CÜMLELERİ

2.1. KERİM BALCI'NIN OCAK 2011 – ARALIK 2011 ARASINDA YAZDIĞI KÖŞE YAZILARINDAN ALINAN CÜMLELERİ

2.1.1. Tunus Hakkında Yazdıkları

1. Tunus'taki olayların adlandırılması; “Dönüşüm”¹⁰⁰, “Başlayan Şey”¹⁰¹, “Devrim Treni”¹⁰²

2. Tunus'ta isyan edenlerin adlandırılması; “Tunuslu Sokak Satıcısı”¹⁰³

2.1.2. Mısır Hakkında Yazdıkları

3. Mısır'daki olayların adlandırılması; “Dönüşüm”¹⁰⁴, “Protesto”¹⁰⁵, “Ayaklanma”¹⁰⁶, “Arap Hazanı”¹⁰⁷, “Yalancı Bahar”¹⁰⁸

4. Mısır liderinin adlandırılması; “Mübarek”¹⁰⁹, “Herif”¹¹⁰, “Diktatör”¹¹¹

¹⁰⁰ Kerim Balcı, “Amerika'nın İslam dünyası siyaseti ve Suriye”, *Zaman Gazetesi*, 20 Mayıs 2011, http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1136555

¹⁰¹ Kerim Balcı, “Mısır'da hakikaten bir halk ayaklanması var mı?”, *Zaman Gazetesi*, 28 Ocak 2011, http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1085464

¹⁰² Balcı, “Amerika'nın İslam dünyası siyaseti ve Suriye”.

¹⁰³ Kerim Balcı, “Bazen alemlere sığmaz insan bazen bir noktaya takılır kalır”, *Zaman Gazetesi*, 4 Mart 2011, http://www.zaman.com.tr/full-name/bazen-alemlere-sigmaz-insan-bazen-bir-noktaya-takilir-kalir_1102042.html

¹⁰⁴ Kerim Balcı, “Bir ayaklanmalar devri mi başlayacak?”, *Zaman Gazetesi*, 18 Şubat 2011, http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1095241

¹⁰⁵ Kerim Balcı, “Mısır ordusu ve askerinin sabrı”, *Zaman Gazetesi*, 11 Şubat 2011, http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1092016

¹⁰⁶ Balcı, “Bir ayaklanmalar devri mi başlayacak?”.

¹⁰⁷ Kerim Balcı, “Tahrir olma ey Tahrir!”, *Zaman Gazetesi*, 25 Kasım 2011, http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1206210

¹⁰⁸ Balcı, “Tahrir olma ey Tahrir!”.

¹⁰⁹ Balcı, “Bir ayaklanmalar devri mi başlayacak?”.

¹¹⁰ Balcı, “Bir ayaklanmalar devri mi başlayacak?”.

¹¹¹ Balcı, “Tahrir olma ey Tahrir!”.

5. Mısır rejiminin adlandırılması; “Rejim”¹¹², “Zalim Rejim”¹¹³

6. Mısır’da isyan edenlerin adlandırılması; “Halk”¹¹⁴, “Gençlik”¹¹⁵, “İsyancılar”¹¹⁶

7. “Suriye karışmamış, Ürdün karışmamış, Suudi Arabistan karışmamışsa Mısır’da yaşanan bir halk ayaklanması değildir. "Olgunlaşmış başaklar" toplanıyordu.

Kanaatimce Tunus’ta başlayan şey Mısır’a atlamış filan değil. Mısır ve belki onu takiben birkaç başka Arap rejimi, böylesi bir "atlama" fikrinin üzerine atlayacak heyecanlı ve plansız yapıların liderlerini sokaktan toplamak için manevra yapıyor o kadar. Hele bir halk devriminden bahsetmek Mısır’ı, iktidarı ve ondan beslenen azınlık çevrelerinin güç ihtiraslarını hiç tanımamak demektir. Mısır’da ancak saray darbesi olur.”¹¹⁷

8. “Bugün bu ordu, Mısır’daki protestoların seyrini belirliyor.”¹¹⁸

9. “Askerî Konsey’in en az Mübarek’in kendisi kadar anti-demokratik olduğu kanaatindeyim. Mübarek’i ayaklanarak alaşağı eden halk, her şeyi ayaklanarak elde edebileceği zannına kapılabilir. Bunun sonu anarşidir. Anarşi ise Mübarek’e rahmet okutur.”¹¹⁹

10. “Mısır’da Hüsnü Mübarek gitti. Elhamdülillah. Kendisine bırakılsa bir yıl, Azrail’e bırakılsa belki daha erken olacak bir değişim 365 sivilin öldüğü ayaklanmalar sonunda gerçekleşti. Özelde Mısırlılar, genelde bütün bir Arap âlemi Mübarek’ten o kadar bıkmışlardı ki, ayaklanmalar "Hele o herif bir gitsin, ondan sonrasını ondan sonra düşüyoruz," kolaycılığıyla örgütlendi. Herif gitti ama giderken gücü kime devredeceğine kendi karar vererek gitti. Yüksek Askerî Konsey, ülkede bütün güçleri eline aldı.”¹²⁰

11. “Bugün Arap Baharı’nın yaşandığı ülkelerde yayılmacı bir düşman yok. Yayılmakta olan şey bizzat da yıllardır Amerika’nın müttefiki olan rejimler tarafından bastırılmış olan siyasal katılımcılık arzusu ve kaynakların adil dağılımı talebidir. Amerika para musluklarını açarak toplumların belli bir kısmını destekleyecekse, geleneksel Amerikan

¹¹² Balcı, “Tahrir olma ey Tahrir!”.

¹¹³ Balcı, “Tahrir olma ey Tahrir!”.

¹¹⁴ Balcı, “Bir ayaklanmalar devri mi başlayacak?”.

¹¹⁵ Kerim Balcı, “Arap Baharı’nın Çiçeği Bizde”, *Zaman Gazetesi*, 3 Haziran 2011, http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1142269

¹¹⁶ Balcı, “Mısır ordusu ve askerinin sabrı”.

¹¹⁷ Balcı, “Mısır’da hakikaten bir halk ayaklanması var mı?”.

¹¹⁸ Balcı, “Mısır ordusu ve askerinin sabrı”.

¹¹⁹ Balcı, “Bir ayaklanmalar devri mi başlayacak?”.

¹²⁰ Balcı, “Bir ayaklanmalar devri mi başlayacak?”.

paradigmasına uygun olarak bunu birilerine karşı yapacaktır. Sovyet tehdidinin yerine kim veya hangi siyasi hareket konulacak? Ben bunun İhvan-ı Müslimin gibi barışçıl-siyasi İslami hareketler olabileceğinden endişeliyim.”¹²¹

12. “Mısır'da böyle değildi. Mübarek, kendisinden sonra da iktidarın ortağı olabilecek bir oligarşik azınlığın tepesindeydi. Piramitin zirve taşı düşse, diğer taşları da düşmek lazım değil.”¹²²

13. “Kahire'nin, artık 'Arap Hazanı' diyeceğim yalancı baharına şahitlik etmiş olan Tahrir Meydanı, gücün, güç gösterisinin, gücün el değiştirmesinin mekânına dönüştü.

Tahrir'de Arap Hazanı'nın gençliği bir diktatörü koltuğundan etmeyi başarmış olabilir; ama bunu yaparken kendi fitratını bozmamalıydı. Suçun büyüğü yine kendisine geçici bir süre için devredilmiş olan iktidar etme hakkını ebedileştirmek isteyen askerdedir.”¹²³

2.1.3. Libya Hakkında Yazdıkları

14. Libya liderinin adlandırılması; “Kaddafi”¹²⁴, “Zalim”¹²⁵

15. Libya'da isyan edenlerin adlandırılması; “Muhalifler”¹²⁶

16. Libya'daki olayların adlandırılması; “Dönüşüm”¹²⁷

17. “Herkes biliyor ki Kaddafi de, onun etrafındaki eli kanlı bir avuç adam da gidecek.”¹²⁸

¹²¹ Balcı, “Amerika'nın İslam dünyası siyaseti ve Suriye”.

¹²² Kerim Balcı, “Suriye için itidal lazım i'tida değil”, *Zaman Gazetesi*, 23 Eylül 2011, http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1182792

¹²³ Balcı, “Tahrir olma ey Tahrir!”.

¹²⁴ Kerim Balcı, “Devrim treni raydan çıkarsa”, *Zaman Gazetesi*, 13 Mayıs 2011, http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1133573

¹²⁵ Balcı, “Devrim treni raydan çıkarsa”.

¹²⁶ Balcı, “Devrim treni raydan çıkarsa”.

¹²⁷ Balcı, “Devrim treni raydan çıkarsa”.

¹²⁸ Balcı, “Devrim treni raydan çıkarsa”.

18. “Hayat kurtaracaksa, zalime de hakk-ı hayat tanınmalı. Kaddafi, 'gitsem mağlubane asılırım, kalsam en kötüsü mağrurane ölürüm' tercihine zorlanırsa elbette ikincisini tercih edecek. Ona bir çıkış rotası sunulmalıydı.”¹²⁹

2.1.4. Suriye Hakkında Yazdıkları

19. Suriye'deki olayların adlandırılması; “Devrim Treni”¹³⁰, “İsyan”¹³¹, “Değişim”¹³²

20. Suriye rejiminin adlandırılması; “Suriye Rejimi”¹³³, “Müesses Rejim”¹³⁴, “Şirzime-İ Kalil”¹³⁵, “Baas İttifakı”¹³⁶, “Diktatörlük”¹³⁷

21. Suriye liderinin adlandırılması; “Esed”¹³⁸, “Oğul Esed”¹³⁹, “Beşşar”¹⁴⁰

22. Suriye'de isyan edenlerin adlandırılması; “Muhalefet”¹⁴¹, “Zulme Başkaldırının Şehitleri”¹⁴², “Devrimci Muhalif”¹⁴³

23. “Herkes biliyor ki Esad da, onun etrafındaki 'iktidardan düşerse derin bir çukura düşeriz; istibdat ve izmihlâlden tabii ki istibdatı seçeriz' düşüncesindeki şirzime-i kalîl eriyip bitecek.”¹⁴⁴

24. “Suriye rejimi ise her bir taşı yekdiğerine yaslanmakla muallâkta durabilen bir köprü kemeri gibidir. Biri düşse, daha diğçerlerini ayakta tutmak mümkün değıil...”¹⁴⁵

¹²⁹ Balcı, “Devrim treni raydan çıkarsa”.

¹³⁰ Balcı, “Arap Baharı'nın çiçeğı bizde”.

¹³¹ Kerim Balcı, “Burası Türkiye: Sözüñ bittiğı yer”, *Zaman Gazetesi*, 19 Ağustos 2011, http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1170752

¹³² Kerim Balcı, “Suriye'nin kışı da döner mi bahara?”, *Zaman Gazetesi*, 4 Kasım 2011, http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1198379

¹³³ Kerim Balcı, “Hizbullah, Suriye için savaşa girer mi?”, *Zaman Gazetesi*, 24 Haziran 2011, http://www.zaman.com.tr/full-name/hizbullah-suriye-icin-savasa-girer-mi_1150489.html

¹³⁴ Balcı, “Suriye için itidal lazım i'tida değıil”.

¹³⁵ Balcı, “Suriye için itidal lazım i'tida değıil”.

¹³⁶ Balcı, “Suriye için itidal lazım i'tida değıil”.

¹³⁷ Balcı, “Suriye'nin kışı da döner mi bahara?”.

¹³⁸ Balcı, “Hizbullah, Suriye için savaşa girer mi?”.

¹³⁹ Balcı, “Hizbullah, Suriye için savaşa girer mi?”.

¹⁴⁰ Balcı, “Suriye'nin kışı da döner mi bahara?”.

¹⁴¹ Balcı, “Devrim treni raydan çıkarsa”.

¹⁴² Balcı, “Suriye'nin kışı da döner mi bahara?”.

¹⁴³ Balcı, “Suriye'nin kışı da döner mi bahara?”.

¹⁴⁴ Balcı, “Devrim treni raydan çıkarsa”.

¹⁴⁵ Balcı, “Suriye için itidal lazım i'tida değıil”.

25. “Birbirlerinden ayrılırlarsa yok olacakları korkusuna iman etmiş ve bu imanla birbirlerine sarılmış bir yamyam yumağı... Muhtemeldir, ayrılırsalar birbirlerini yiyecek olan bu şirzime-i kalil, bu korkuyla bir bünyan-ı marsus olmuş. "Esad gitsin!" sözünün karşılığı yok Şam'da. Biri gitse, hepsi gideceğini bildiğinden, hepsi birine, hepsine birden sahip çıkar gibi sahip çıkıyor. Hal böyle olunca ahval de şöyle oluyor: Suriye'yi elli yıldır yöneten azınlık, giderlerse hep birlikte gitmek zorunda olduklarına inanıyor.”¹⁴⁶

26. “Suriye’de bahar yok. Arap Baharı diyorlar. Ne Arap ne de bahardı bence; ama güzel bir rüyaydı. Suriye'nin kışı da döner mi bahara? Suriye'de de diktatörlüğün yakıcı ateşi söner mi? Devrim treni Şam istasyonunda durdu... İstasyonda devrim trenini Muhaberat'ın adamları vurdu.”¹⁴⁷

2.1.5. Türkiye Hakkında Yazdıkları

27. “Hiçbir Arap devletinin 'Türk modeli 'ne ihtiyacı olduğuna inanmıyorum. Ama umarım Türkiye'nin yaptığı hatalardan ders alırlar..”¹⁴⁸

28. “Türkiye'nin Esad'a 'çek git' dememesine öfkelenenler var. İyi de 'çekip gidenin' yerine 'çıkıp gelecek' bir olgun muhalefet var mı? Türkiye Esad'dan reform taleplerinde bulunarak rejimin ömrünü uzatmıyor; muhalefete olgunlaşma vakti sunmaya ve Esad sonrası yönetime uzlaşma zemini hazırlamaya çalışıyor.”¹⁴⁹

29. “Ama kritik olan soru şu: Ne oldu da Araplar Menderes ve Özal döneminde örnek almadıkları Türkiye'ye bakıyorlar şimdi? Hiçbir Arap ülkesinde Adalet ve Kalkınma Partisi kurulmamıştı. Şimdi Fas ve Tunus'ta bu isimle partiler var. İhvan'ın kurduğu partinin isminin Özgürlük ve Adalet Partisi olması da sıradan bir tesadüf değil bence.

¹⁴⁶ Balcı, “Suriye için itidal lazım i'tida değil”.

¹⁴⁷ Balcı, “Suriye'nin kışı da döner mi bahara?”.

¹⁴⁸ Balcı, “Bir ayaklanmalar devri mi başlayacak?”.

¹⁴⁹ Balcı, “Devrim treni raydan çıkarsa”.

Üç olay Türkiye'yi Arap dünyasının gündemine oturttu. Bunlar Ergenekon Davası, One Minute Salvosu ve 12 Eylül Referandumu 'dur. Bu üç olay Arap dünyasının birbirini besleyen üç büyük problemiyle birebir örtüşüyordu çünkü: Bütün Arap ülkeleri kendi ordularının işgali altındadır.”¹⁵⁰

30. “12 Haziran'da Türkiye yeniden sandık başına gidiyor. Bu seçimin sonuçları Türkiye için ne kadar önemliyse, Türkiye'ye bakarak "neden biz de yapamayalım" diyen Arap ve İslam dünyası için de önemli.”¹⁵¹

31. “Türkiye okunup örnek alınması tartışmaya açılacak bir kitap değil. Dönüşümün aktif bir gücü. Tunus'ta başlayıp, herhalde şimdilerde Suriye istasyonuna ulaşacak gibi görünen devrim treninin lokomotifinin Türkiye olduğunu iddia edecek değilim. Ancak Türkiye'nin son beş yılında yaşadığı tecrübenin olmadığı bir dünyada bu trenin kolay kolay harekete geçemeyeceğini de kabul etmek lazım.”¹⁵²

32. “Türk demokrasisinin Kuzey Afrika ve Ortadoğu'da yaşanmakta olan siyasal dönüşüme model olup olamayacağı tartışılıyor. Ben şahsen model kelimesinin başka ülkelere dayatılan şekline de, Amerika-Türkiye ilişkilerinin tanımlanmasında kullanılan muğlak anlamlı şekline de karşıyım.”¹⁵³

33. “Her Arap ülkesi kendi özgün şartları çerçevesinde kendi modelini üretir ve hayata geçirir. Başkalarının elbiselerinin daraltılıp kısaltılıp başkalarına giydirildiği ikinci el dünyasında yaşamıyoruz artık. Herkesin elbisesi kendinin. Bu nesil başkasının takısını bile takmıyor; başkasını taklidine takılır mı? Ne var ki Türkiye'nin Arap Baharı denilen bu dönüşüme tamamen bigâne, tamamen dışında ve tamamen etkisiz olduğunu iddia etmek de naiflik olur.”¹⁵⁴

34. “Mısır'ın İhvan-ı Müslimin ve Tunus'un En Nahda Hareketi şimdi AK Parti'ye bakıyor ve onun "gömleğini çıkartma" cesaretinin getirilerini gözlemliyor. Bugün İhvan ve En Nahda'nın kendilerinden beklenmeyecek ölçüde mutedil, yapıcı, olumlu ve çözüm odaklı tavırlarını AK Parti örneği olmaksızın açıklamak mümkün değil.”¹⁵⁵

¹⁵⁰ Balcı, “Arap Baharı'nın çiçeği bizde”.

¹⁵¹ Balcı, “Arap Baharı'nın çiçeği bizde”.

¹⁵² Balcı, “Arap Baharı'nın çiçeği bizde”.

¹⁵³ Balcı, “Arap Baharı'nın çiçeği bizde”.

¹⁵⁴ Balcı, “Arap Baharı'nın çiçeği bizde”.

¹⁵⁵ Balcı, “Arap Baharı'nın çiçeği bizde”.

35. “Bölgemizde çıkacak bir savaş sadece Suriye rejimine nefes aldirmekle kalmaz, aynı zamanda Mısır'da ılımlı bir dönüşümün rehberliğini yapmakta olan Müslüman Kardeşler'in kimyasını bozup, örgütü uluslararası arenada gayrimeşruluk çizgisine çeker; bölgedeki özgürlük ve demokrasi taleplerini İsrail yandaşlığıyla eşitleme tehlikesiyle karşı karşıya bırakır; en kötüsü bölgede sıfır sorun arayışında olan Türkiye'yi kocaman bir sorun yumağıyla tanıştır.”¹⁵⁶

36. “Arap sokağını arkasına takmak filan değil asıl mesele. Asıl mesele Arap sokağını, şahlanan Arap atını gasp etmeye niyetlenmiş bir bölgesel gücün niyetleri konusunda uyararak. Ortada bir güç boşluğu vardır ve Türkiye bu boşluğu yanlış insanların doldurmasına engel olmaya çalışmakta.”¹⁵⁷

37. “Kaldı ki Arap Baharı'nın son rüzgârlarının estiği o coğrafyaların tarihî haritaları hep Türk haritasıdır. Türkiye'nin Mısır, Libya ve Tunus gibi dönüşüm geçiren ülkelere ilgisi yelkenlerini Arap Baharı'nın rüzgârlarıyla doldurmaya çalışan bir korsan gemisinin ilgisine benzemez oysa.... Arap Baharı'nın hazana dönmekte olduğu bu günlerde süreçleri yönetme gayretine girmemiş bir yönetimi gelecek kuşağın evlatları hayırla yâd etmeyeceklerdir zira...”¹⁵⁸

38. “Başbakan'ın, baharları hazana dönmekte olan üç Kuzey Afrika ülkesini kapsayan seyahati, bir asrı aşkın bir süredir Güney Akdeniz siyasetine egemen olan ülkelerin medya organlarında bir dizi soru işaretiyle karşılandı. Doğu'nun eski hasta adamı ne yapmaya çalışıyordu? Cevaplar bazen ürperti, bazen heyecan doluydu ama hep aynı noktaya işaret ediyordu: Türk asrı başlamıştı. Karşısına tek devlet başkanının çıkamadığı adamdır artık Türkiye başbakanı....”¹⁵⁹

39. “Erdoğan, gezisinin ikinci gününde Ortadoğu'nun Prensi, Yeni Halife, Yeni Selahaddin-i Eyyubi ve Ortadoğu'nun Fatihî lakaplarıyla anılmaya başlandı bile. Sarkozy'nin alelacele devreye soktuğu Libya ziyaretine tek başına gitmeyi göze alamayıp İngiltere Başbakanı'nı da yedeğine alması bile Erdoğan'ın hanesine yazıldı. Türkiye'nin bölgedeki dönüşüme olan ilgisi bir millî menfaat ve ulusal güvenlik meselesidir. Erdoğan Kahire'de, Tunus'ta veya Trablus'ta kendisine Türkiye'nin başbakanlığını aşan bir rol aramıyor. Başbakanlık sorumluluğunun gereğini yerine getiriyor o kadar. Türk'ün yağız süvarisi

¹⁵⁶ Balcı, “Hizbullah, Suriye için savaşa girer mi?”.

¹⁵⁷ Kerim Balcı, “Arap atının son süvarisi yine Arap'tır”, *Zaman Gazetesi*, 16 Eylül 2011, http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1180258

¹⁵⁸ Balcı, “Arap atının son süvarisi yine Arap'tır”.

¹⁵⁹ Balcı, “Arap atının son süvarisi yine Arap'tır”.

Kasımpaşalı Recep...¹⁶⁰

40. “Suriye bizim iç meselemizdir. Müesses rejimin devamı da Türkiye'yi zora sokar; müessif bir şekilde idamı da.”¹⁶¹

41. “Ankara konuştu; dünya sustu. Şam'da güvenimizi kaybetmiş bir rejim varken, Türkiye'nin Arap dünyasına uzattığı kardeşlik eli (ağabeylik değil) havada mı kalır yoksa?”¹⁶²

2.1.6. Genel Olarak Süreç Hakkında Yazdıkları

42. Arap olaylarının genel adlandırılması; “Halk Ayaklanmaları”¹⁶³, “Küreselleşme Rüzgârı”¹⁶⁴, “Arap Baharı”¹⁶⁵, “Olaylar”¹⁶⁶, “Devrim Treni”¹⁶⁷, “Siyasal Dönüşüm”¹⁶⁸, “Dönüşüm”¹⁶⁹, “Şahlanan Arap Atı”¹⁷⁰, “İsyân”¹⁷¹

43. Bütün rejimlerin genel adlandırılması; “Dikta Rejimleri”¹⁷², “Tiranlar”¹⁷³, “Otoriter Rejimler”¹⁷⁴, “Arap Rejimi”¹⁷⁵

44. İsyân edenlerin genel adlandırılması; “Arap Muhalefeti”¹⁷⁶, “Halklar”¹⁷⁷

45. “Mısır'da olup bitenlerle alakalı beni rahatsız eden şey bu işte: Askerin yaptığı bir anayasayla hayatının son otuz yılını geçirmiş biri olarak Mısırlıların aynı çukura yuvarlanmalarını istemiyorum.

¹⁶⁰ Balcı, “Arap atının son süvarisi yine Arap'tır”.

¹⁶¹ Balcı, “Suriye için itidal lazım i'tida değil”.

¹⁶² Balcı, “Suriye'nin kışı da döner mi bahara?”.

¹⁶³ Balcı, “Bir ayaklanmalar devri mi başlayacak?”.

¹⁶⁴ Balcı, “Bazen âlemlere sığmaz insan bazen bir noktaya takılır kalır”.

¹⁶⁵ Balcı, “Amerika'nın İslam dünyası siyaseti ve Suriye”.

¹⁶⁶ Balcı, “Amerika'nın İslam dünyası siyaseti ve Suriye”.

¹⁶⁷ Balcı, “Amerika'nın İslam dünyası siyaseti ve Suriye”.

¹⁶⁸ Balcı, “Arap Baharı'nın çiçeği bizde”.

¹⁶⁹ Balcı, “Amerika'nın İslam dünyası siyaseti ve Suriye”.

¹⁷⁰ Balcı, “Arap atının son süvarisi yine Arap'tır”.

¹⁷¹ Balcı, “Bazen âlemlere sığmaz insan bazen bir noktaya takılır kalır”.

¹⁷² Balcı, “Bir ayaklanmalar devri mi başlayacak?”.

¹⁷³ Balcı, “Bazen âlemlere sığmaz insan bazen bir noktaya takılır kalır”.

¹⁷⁴ Balcı, “Devrim treni raydan çıkarsa”.

¹⁷⁵ Balcı, “Mısır'da hakikaten bir halk ayaklanması var mı?”.

¹⁷⁶ Balcı, “Devrim treni raydan çıkarsa”.

¹⁷⁷ Balcı, “Arap Baharı'nın çiçeği bizde”.

Umarım Mısır halkı, geleceklerini şekillendirecek olan anayasayı askerlerden oluşan bir kurula yazdırmaz. Umarım, yapılan anayasaya değiştirilmesi teklif edilemez maddeler koydurmazlar.”¹⁷⁸

46. “Fikri zorlayan, tahayyüle de kapı açan bir süreç. Sorular soruları tetikliyor. Cevaplar başka soruları. Tamamen doğal, tamamen iç dinamiklerin yol açtığı bir patlama mı? WikiLeaks'e ne diyeceğiz? Google'ın Libya'da Twitter'a ulaşamayanlara sağladığı telefon numarası hizmetini nasıl açıklayacağız? Küresel güçler değil de küreselleşmenin kendisi mi dönüştürüyor? Yıllardır sırtlarını küresel güçlere dayayarak ayakta kalmayı başarmış tiranlar şimdi küreselleşme rüzgârının önünde dökülüyorlarsa küreselleşme küresel güçlerin oyunlarını bozuyor olmaz mı?”¹⁷⁹

47. “Her işin arkasında Amerika, her dönüşümün başında bir kukla görüp rahat ediyorduk. Şimdi komple dökülüyor komplocuların dünyası.”¹⁸⁰

48. “Herhangi bir ortak yaşam kültürü geliştirmemiş toplumlarda iktidarı azınlığa da verseniz, çoğunluğa da verseniz olacak olan aynı zulümdür. Alternatifini hazırlamadan var olanı yok etmek, alternatifin üzerine kurulacağı zemini de yıkmaktır çünkü. Elbette tarafız! Ama taraftarın ringe çıkıp rakip boksörü dövmesi caiz değil...”¹⁸¹

49. “Bugün Arap Baharı'nın yaşandığı ülkelerde yayılmacı bir düşman yok. Yayılmakta olan şey bizzat da yıllardır Amerika'nın müttefiki olan rejimler tarafından bastırılmış olan siyasal katılımcılık arzusu ve kaynakların adil dağılımı talebidir.”¹⁸²

50. “Halkın yönetime el koymasıyla (halk devrimi) halkın sokağa dökülmesi arasındaki fark da budur. İkisi de yıkar, ama sadece ilki yerine yenisini tesis eder.”¹⁸³

51. “Kuzey Afrika'da yaşananlar heyecan verici. Gerçek özgürlüğü hiç tatmamış bir kuşağın zulme karşı isyanı.”¹⁸⁴

52. “Tunus’lu Sokak satıcısı üniversite mezunu mühendis bir tek hareketle insanın ne olduğunu hatırlattı İslam dünyasına.”¹⁸⁵

¹⁷⁸ Balcı, “Bir ayaklanmalar devri mi başlayacak?”

¹⁷⁹ Balcı, “Bazen âlemlere sığmaz insan bazen bir noktaya takılır kalır”.

¹⁸⁰ Balcı, “Bazen âlemlere sığmaz insan bazen bir noktaya takılır kalır”.

¹⁸¹ Balcı, “Devrim treni raydan çıkarsa”.

¹⁸² Balcı, “Amerika'nın İslam dünyası siyaseti ve Suriye”.

¹⁸³ Balcı, “Tahrir olma ey Tahrir!”.

¹⁸⁴ Balcı, “Bazen âlemlere sığmaz insan bazen bir noktaya takılır kalır”.

¹⁸⁵ Balcı, “Bazen âlemlere sığmaz insan bazen bir noktaya takılır kalır”.

53. “Mısır'da ordu yeni başbakanı önce Facebook sayfasından duyurmuş. Bu, insanın değişmesinin ötesinde, insanla kurumların iletişiminin de yeniden formatlandığını gösteriyor. Devletin, yasanın, ordunun yeni baştan tanımlanacağı yepyeni bir döneme giriyoruz.”¹⁸⁶

54. “Arap dünyasında istibdat en az otuz yıldır devam ediyordu. Otuz yıldır ayaklanmayan halkların bu ayaklanma enerjisini sadece Twitter ve Facebook'un sağladığı haberleşme ağına atfetmek yanlış olur. Ölebileceklerini bile bile Tahrir Meydanı'na toplanan gençleri harekete geçiren herhangi bir tweet değil, güçlü bir ümitti. Bu ümit de bir ölçüye kadar Türkiye'nin başarılarından derlenmişti.”¹⁸⁷

55. “Amerika para musluklarını açarak toplumların belli bir kısmını destekleyecekse, geleneksel Amerikan paradigmasına uygun olarak bunu birilerine karşı yapacaktır. Sovyet tehdidinin yerine kim veya hangi siyasi hareket konulacak? Ben bunun İhvan-ı Müslimin gibi barışçıl-siyasi İslami hareketler olabileceğinden endişeliyim.”¹⁸⁸

56. ““Paranın yapamadığını güç yapar. Gücün yapamadığını daha fazla güç yapar.” Bu ifade güç politikasının iki cümleye indirilmiş özetidir. Amerika şimdi para gönderecek. Bununla başarılı olamazsa sırada neyin olduğunu gösteriyor bu söz. Suriye'deki rejimin yetersiz ve isteksiz de olsa hayata geçirmekte olduğu reformlara rağmen cezalandırılması, üstelik de yaptırımların rejimin tek gerçek reformisti olan Esad'ın şahsına yönelik olması bu öngörüğü destekliyor.”¹⁸⁹

57. “Obama'nın konuşmasına göre ABD bir taraftan Mısır ve Tunus gibi dönüşümün başladığı ülkelere finansal yardımda bulunacak, diğer taraftan Devrim Treni'nin sonraki duraklarından daha hızlı geçebilmesi ve Libya'da olduğu gibi raydan çıkmaması için tedbirler alacak. ABD'nin ilk bakışta oldukça "demokrat" görünen bu yeni politikasını İkinci Dünya Savaşı sonrasında Sovyet yayılcılığını engellemek için benimsenen Truman Doktrini ve bu doktrin çerçevesinde hayata geçirilen Marshall Planı'na benzetebiliriz.”¹⁹⁰

58. “Mısır'da İhvan'dan başka hiçbir örgütlü yapı da bir halk ayaklanması başlatabilecek altyapıya sahip değil.”¹⁹¹

¹⁸⁶ Balcı, “Bazen âlemlere sığmaz insan bazen bir noktaya takılır kalır”.

¹⁸⁷ Balcı, “Arap Baharı'nın çiçeği bizde”.

¹⁸⁸ Balcı, “Amerika'nın İslam dünyası siyaseti ve Suriye”.

¹⁸⁹ Balcı, “Amerika'nın İslam dünyası siyaseti ve Suriye”.

¹⁹⁰ Balcı, “Amerika'nın İslam dünyası siyaseti ve Suriye”.

¹⁹¹ Balcı, “Mısır'da hakikaten bir halk ayaklanması var mı?”.

59. “Ölümünden sonra yayınlanan ses kasetinden Üsame bin Ladin'in Arap Baharı'nı tarihte nadir yakalanan fırsatlardan biri olarak gördüğü ve halk ayaklanmalarının İslam dünyasının tamamına yayılması için gayret gösterilmesini istediği anlaşılıyor.”¹⁹²

60. “Hayır, illa da devrim olsun diyenlerden değilim. Kontrolsüz bir devrimin anarşiye yol açacağından da korkarım. Devrimci muhaliflerin El-Kaide'ye kukla olacağından da endişeliyim.”¹⁹³

61. “Arap Baharı'nın rüzgârı Meltem gibi olmalıydı; Lodos gibi, Poyraz gibi olmamalıydı...”¹⁹⁴

62. “Kimse darılmasın! Ben sınırimıza yığılmış beş milyon Sünnî Suriye'li çoğunluğa sahip çıkmayı, ülkemize sığınmış yüz bin Nusayrî azınlığa sahip çıkmaya tercih ederim. Zalimden kaçan mazluma sahip çıkmak, mazlumdan kaçan zalime sahip çıkmaktan yeğdir!”¹⁹⁵

¹⁹² Balcı, “Amerika'nın İslam dünyası siyaseti ve Suriye”.

¹⁹³ Balcı, “Suriye'nin kışı da döner mi bahara?”.

¹⁹⁴ Balcı, “Tahrîk olma ey Tahrîr!”.

¹⁹⁵ Balcı, “Devrim treni raydan çıkarsa”.

2.2. İBRAHİM KARAGÜL'ÜN OCAK 2011 – ARALIK 2011 ARASINDA YAZDIĞI KÖŞE YAZILARINDAN ALINAN CÜMLELERİ

2.2.1. Tunus Hakkında Yazdıkları

1. Tunus'taki olayların adlandırılması; "Gelişmeler"¹⁹⁶, "Değişim"¹⁹⁷, "Dalga"¹⁹⁸, "Tunus Sendrom"¹⁹⁹, "İsyan"²⁰⁰, "Kadife Olmayan Sivil İsyan"²⁰¹, "Arap Baharı"²⁰², "Liderleri Deviren Ruh"²⁰³

2. Tunus liderinin adlandırılması; "Diktatör"²⁰⁴, "Bin Ali"²⁰⁵

3. Tunus rejiminin adlandırılması; "Baskıcı Rejim"²⁰⁶, "Burgiba Rejimi"²⁰⁷, "Polis Devleti"²⁰⁸

4. Tunus'ta isyan edenlerin adlandırılması; "Gençler, Okumuşlar, Fakirler"²⁰⁹, "Özgür Halk"²¹⁰, "Tunus Halkı"²¹¹

5. "Burgiba rejimi birkaç günde çöktü. "Tunus'un çocukları diktatörleri gömer" demiştik, gömdü. Ne oldu? Burgiba rejimi çöktü. Bin Ali ülkeden kaçtı daha doğrusu kovuldu. Tunus halkı, bu kadar güçlü denilen rejimi tarihe gömdü. Hiçbir rejim halkından, ülkesinden güçlü değildir. Rejimler gelip geçicidir, millet kalıcıdır, Tunus'ta da öyle oldu. Tunus'ta rejim değişti. Diktatörler, baskıcı rejimler gerçekten de kuma gömülüyordu."²¹²

¹⁹⁶ İbrahim Karagül, "Tunus'un gençleri diktatörleri gömer", *Yenişafak Gazetesi*, 13 Ocak 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/tunusun-gencleri-diktatorleri-gomer/25680>

¹⁹⁷ İbrahim Karagül, "Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor!", *Yenişafak Gazetesi*, 27 Ocak 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/buyuk-deprem-tunus-dustu-misir-sarsiliyor-/25855>

¹⁹⁸ İbrahim Karagül, "Doğu'nun isyanı, Batı'nın çöküşü..", *Yenişafak Gazetesi*, 24 Mayıs 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/dogunun-isyani-batinin-cokusu/27509>

¹⁹⁹ Karagül, "Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor!".

²⁰⁰ Karagül, "Tunus'un gençleri diktatörleri gömer".

²⁰¹ İbrahim Karagül, "Dünya er geç bu 'son'la yüzleşecek", *Yenişafak Gazetesi*, 18 Ocak 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/dunya-er-gec-bu-sonla-yuzlesecek/25737>

²⁰² İbrahim Karagül, "Elçi neden gitti? Suriye için düğmeye basıldı mı?", *Yenişafak Gazetesi*, 26 Ekim 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/elci-neden-gitti-suriye-icin-dugmeye-basildi-mi/29530>

²⁰³ İbrahim Karagül, "İsyan çağına girdik, bu öfkeden korkun..", *Yenişafak Gazetesi*, 18 Ekim 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/isyana-cagina-girdik-bu-ofkeden-korkun/29416>

²⁰⁴ İbrahim Karagül, "Dünya er geç bu 'son'la yüzleşecek".

²⁰⁵ İbrahim Karagül, "Jeopolitik çözülme, Arap Baharı: Peki ya sonrası?", *Yenişafak Gazetesi*, 10 Mayıs 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/jeopolitik-cozulme-arap-bahari-peki-ya-sonrasi/27308>

²⁰⁶ Karagül, "Dünya er geç bu 'son'la yüzleşecek".

²⁰⁷ Karagül, "Dünya er geç bu 'son'la yüzleşecek".

²⁰⁸ Karagül, "Dünya er geç bu 'son'la yüzleşecek".

²⁰⁹ İbrahim Karagül, "Tunus; ekmek, kurşun ve şiiir", *Yenişafak Gazetesi*, 14 Ocak 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/tunus-ekmek-kursun-ve-siir/25689>

²¹⁰ İbrahim Karagül, "Dünya er geç bu 'son'la yüzleşecek".

²¹¹ İbrahim Karagül, "Dünya er geç bu 'son'la yüzleşecek".

²¹² İbrahim Karagül, "Dünya er geç bu 'son'la yüzleşecek".

6. “Arap Baharı'nın ilk ülkesi Tunus'ta seçim yapıldı ve İslamcılar zafer ilan etti. Birkaç yıl içinde "Sudan'dan Suriye'ye Müslüman Kardeşler kuşağı oluşacak" tezi biraz daha netleşti.”²¹³

7. “Tunus'ta başlayıp devam eden dalganın ilk aşamasında bir ittifak kendini gösteriyor. Bir sonraki dalga çok daha keskin olacak ve işte o zaman tarihin akışının, güç haritasının değiştiğini fark edeceğiz.

Tunus'ta Nahda'nın seçimi kazanması bir örnek... Hemen her ülkede aynı örnekler yaşanacak. Yıllardır burada ifade ettiğimiz; Sudan'dan Suriye'ye kadar Müslüman Kardeşler Kuşağı' gerçeği her geçen gün daha da belirginleşecek.”²¹⁴

2.2.2. Mısır Hakkında Yazdıkları

8. Mısır'daki olayların adlandırılması; “Dönüşüm”²¹⁵, “İsyan”²¹⁶, “Devrim”²¹⁷, “Gösteriler”²¹⁸, “Değişim”²¹⁹, “Büyük Değişim”²²⁰, “Tarihi Dönüşüm”²²¹, “Dalga”²²², “Derin Dönüşüm”²²³, “Arap Baharı”²²⁴, “İsyan Dalgası”²²⁵

9. Mısır liderinin adlandırılması; “Diktatör”²²⁶, “Devlet Başkanı”²²⁷

²¹³ Karagül, “Elçi neden gitti? Suriye için düğmeye basıldı mı?”.

²¹⁴ İbrahim Karagül, “Batı, İslam'la savaşı kaybetti”, *Yenişafak Gazetesi*, 1 Kasım 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bati-islamla-savasi-kaybetti/29610>

²¹⁵ İbrahim Karagül, “CIA'nın 'adamı' gitmeden olmaz”, *Yenişafak Gazetesi*, 8 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=08.02.2011&y=IbrahimKaragul>

²¹⁶ İbrahim Karagül, “Mübarek gidecek: 20. Yüzyıl'ın rövanş bu!”, *Yenişafak Gazetesi*, 1 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/mubarek-gidecek-20-yuzyilin-rovansi-bu/25922>

²¹⁷ İbrahim Karagül, “ABD'nin dostları çöküyor”, *Yenişafak Gazetesi*, 28 Ocak 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/abdnin-dostlari-cokuyor/25869>

²¹⁸ Karagül, “Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor!”.

²¹⁹ İbrahim Karagül, “Barış beklerken savaş gelmesin!”, *Yenişafak Gazetesi*, 10 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/baris-beklerken-savas-gelmesin/26049>

²²⁰ İbrahim Karagül, “Akdeniz'de Fransa Türkiye kapışması”, *Yenişafak Gazetesi*, 14 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/akdenizde-fransa-turkiye-kapismasi/26939>

²²¹ İbrahim Karagül, “Evet, Tahrir'de konuş! Tarihi değiştir! De ki...”, *Yenişafak Gazetesi*, 9 Eylül 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/evet-tahrirde-konus-tarihi-degistir-de-ki/28886>

²²² İbrahim Karagül, “Bugün Kahire'deyiz: Zafer ya da kurşun!”, *Yenişafak Gazetesi*, 4 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bugun-kahiredeyiz-zafer-ya-da-kursun/25967>

²²³ İbrahim Karagül, “İsyan Çağı”, *Yenişafak Gazetesi*, 12 Mayıs 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/isyancagi/27336>

²²⁴ Karagül, “Doğu'nun isyanı, Batı'nın çöküşü”.

²²⁵ Karagül, “Doğu'nun isyanı, Batı'nın çöküşü”.

²²⁶ Karagül, “Kafese kapatılan adam!”, *Yenişafak Gazetesi*, 4 Ağustos 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/kafese-kapatilan-adam/28451>

²²⁷ Karagül, “Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor!”.

10. Mısır rejiminin adlandırılması; “Mübarek İktidarı”²²⁸, “Mübarek Rejimi”²²⁹, “Mısır Rejimi”²³⁰

11. Mısır’da isyan edenlerin adlandırılması; “Tahrir Meydanındakiler”²³¹, “Halk”²³², “Milyonlar”²³³, “Kalabalıklar”²³⁴, “Kitleler”²³⁵, “İsyancılar”²³⁶

12. “Mısır’ın bu en hassas, zayıf noktasını tahrik edenler, zaafalarını kaşıyanlar neyi amaçlıyor olabilir? Hüsnü Mübarek sonrasının tartışıldığı, ülkenin siyasi açıdan en zayıf olduğu bir dönemde, son bir haftada olanlar ülke için hatta bütün bölge için endişe verici işaretler barındırıyor.

Olay; Hristiyanların bir kiliseye yönelik intihar saldırısına duyduğu öfke ile dar anlamda teröre karşı duruşuyla sınırlı değil. Türkiye’de de benzer senaryolara alışkın olan bizler, Mısır’da neler olduğuna çok dikkatle bakmak zorundayız. Ülke en zayıf noktasından vuruluyor. Devam ederse, olayları durdurmak imkânsız hale gelebilir. Bu yüzden de, ülke içinden "Ne oluyor? Bölünecek miyiz?" endişelerini içeren sesler duyulmaya başlandı.”²³⁷

13. “Uzunca zamandır "Kadife devrimler"le dünyayı sarsan ama başarısız olanlar, "Kadife olmayan" bir sivil isyanın sonuç getirdiğini hayretler içinde gördüler. İlk kez Batı’nın desteği olmadan, batılı kurumların dahil olmadığı bir sokak isyanı rejimi değiştiriyor. En azından şu anki görüntü böyle.”²³⁸

14. “Mısır Tunus değil, Cezayir değil, Ürdün değil. Mısır’da bir dönüşüm bütün Ortadoğu’yu, Kuzey Afrika’yı dalga dalga etkileyecektir.”²³⁹

²²⁸ Karagül, “Mübarek gidecek: 20. Yüzyıl’ın rövanşı bu!”.

²²⁹ Karagül, “ABD’nin dostları çöküyor”.

²³⁰ Karagül, “Bugün Kahire’deyiz: Zafer ya da kurşun!”.

²³¹ İbrahim Karagül, “Arap iç savaşı başladı! Türkiye ne yapacak?”, *Yenişafak Gazetesi*, 12 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=12.04.2011&y=IbrahimKaragul>

²³² İbrahim Karagül, “Kaddafi bitti, sırada ne var?”, *Yenişafak Gazetesi*, 22 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/kaddafi-bitti-sirada-ne-var/26220>

²³³ Karagül, “Bugün Kahire’deyiz: Zafer ya da kurşun!”.

²³⁴ Karagül, “CIA’nın ‘adamı’ gitmeden olmaz”.

²³⁵ Karagül, “Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor!”.

²³⁶ Karagül, “Bugün Kahire’deyiz: Zafer ya da kurşun”.

²³⁷ İbrahim Karagül, “Casuslar savaşı iç savaşa döndü”, *Yenişafak Gazetesi*, 4 Ocak 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/casuslar-savasi-ic-savasa-dondu/25569>

²³⁸ Karagül, “Dünya er geç bu ‘son’la yüzleşecek”.

²³⁹ Karagül, “Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor!”.

15. “Mısır'da olası bir değişim bütün bölgeyi değiştirecek. Bölgedeki değişim küresel güç kaymalarını inanılmaz ölçüde hareketlendirecek. Geleneksel aktörlerin birçoğunun etkisi azalacak, yeni aktörler öne çıkacak.”²⁴⁰

16. “Artık geri dönüş yok. Hüsnü Mübarek ya büyük bir katliam yapacak ya da çok kısa süre içinde ülkeyi terk etmek zorunda kalacak. Çünkü kaybetti.”²⁴¹

17. “Mısır'ın dönüşü bütün bölgeyi dönüştürecek. Bölgenin dönüşü dünyanın dengesini değiştirecek. Tarihi değiştirecek bir gelişme bu.”²⁴²

18. “Mısır düşerse bütün bölge düşer. Bütün bölge değişir ve bu değişim yönetilemezse dünyanın dengesi değişir, yüzyıllık tarih tersine döner, çok büyük bir hesaplaşma başlar.. Herkes bunun nasıl bir hesaplaşma olabileceğini az çok biliyor.”²⁴³

19. “Şu an için Hüsnü Mübarek dönemi, ailesiyle birlikte, fiilen bitti. Ama çok şey değişmedi. Sistem değişmedi. Öfkeyi sokağa yansıtanların beklentileri karşılanmadı. Henüz hiçbir şey almadılar. Amaç sadece Mübarek'i bitirmekse amaca ulaşıldı. Ancak yerine geçecek kişi kesinlikle onu aratmayacaktır. Öyleyse hiçbir şey başarılı değil.”²⁴⁴

20. “Mısır'daki değişim, bölgesel ve küresel güçler arasında satranç oyununa, güç gösterisine dönüşmüş durumda..”²⁴⁵

21. “Hüsnü Mübarek; "önümüzdeki seçimlerde aday değilim, talepleri haklı buluyorum, değişim gerçekleşecek" dedi ama çekilmeyi reddetti. Başaramadı, gitti. Birince formül buydu ve herkes destekledi.”²⁴⁶

22. “Dün, Mısır eski lideri Hüsnü Mübarek'in duruşması canlı yayınlandı. İki oğlu ile birlikte, kendilerine isnad edilen ağır suçlamalara maruz kalan Mübarek'in sedyedeki hali, Ortadoğu tipi diktatörlerin hazin sonlarını bir kez daha hatırlattı. O kafesin içine girdikten sonra kral olsan ne yazar, firavun olsan ne yazar! Bu coğrafya diktatörler mezarlığıdır.”²⁴⁷

²⁴⁰ Karagül, “ABD'nin dostları çöküyor”.

²⁴¹ Karagül, “Mübarek gidecek: 20. Yüzyıl'ın rövanşı bu!”.

²⁴² Karagül, “Mübarek gidecek: 20. Yüzyıl'ın rövanşı bu!”.

²⁴³ Karagül, “Bugün Kahire'deyiz: Zafer ya da kurşun!”.

²⁴⁴ Karagül, “CIA'nın 'adamı' gitmeden olmaz”.

²⁴⁵ İbrahim Karagül, “Peki şimdi ne olacak?”, *Yenişafak Gazetesi*, 15 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=15.02.2011&y=IbrahimKaragul>

²⁴⁶ Karagül, “Peki şimdi ne olacak?”.

²⁴⁷ Karagül, “Kafese kapatılan adam!”.

2.2.3. Libya Hakkında Yazdıkları

23. Libya rejiminin adlandırılması; “Kaddafi Rejimi”²⁴⁸, “Kaddafi Yönetimi”²⁴⁹

24. Libya liderinin adlandırılması; “Albay Kaddafi”²⁵⁰, “Albay Muammer”²⁵¹, “Diktatör”²⁵², “Kaddafi Despotluğu”²⁵³

25. Libya’da isyan edenlerin adlandırılması; “Sokağa Çıkanlar”²⁵⁴, “İsyancılar”²⁵⁵, “Muhafifler”²⁵⁶, “İsyan Edenler”²⁵⁷, “Direnişçiler”²⁵⁸, “Özgürlükçüler”²⁵⁹, “Muhafif Güçler”²⁶⁰, “Kaddafi Karşıtları”²⁶¹

26. Libya’daki olayların adlandırılması; “İç Savaş”²⁶², “Dalga”²⁶³

27. “Ama bitti. Olanları görenler, olabilecekleri öngörenler biliyor, bitti... Albay Muammer için tarihin sonu geldi. O artık diktatörler mezarlığına gidecek. Bu dalgayı Kaddafiiler durduramaz.”²⁶⁴

28. “Libya’yı işgale hazırlanıyorlar. Irak’ı işgal ettikleri gibi, Afganistan’ı korkunç bir kaosa sürükledikleri gibi. Yemen’i, Sudan’ı, İran’ı vurmak istedikleri gibi. Bir ülkeyi daha

²⁴⁸ İbrahim Karagül, “Kim Baasçı? Ben mi!”, *Yenişafak Gazetesi*, 13 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/kim-baasci-ben-mi-/26934>

²⁴⁹ Karagül, “Kaddafi bitti, sırada ne var?”.

²⁵⁰ İbrahim Karagül, “Durun, daha yeni başladı”, *Yenişafak Gazetesi*, 28 Aralık 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/durun-daha-yeni-basladi/30370>

²⁵¹ İbrahim Karagül, “Akdeniz’de aç kurtlar dolaşiyor, dikkat!”, *Yenişafak Gazetesi*, 25 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/akdenizde-ac-kurtlar-dolasiyor-dikkat/26259>

²⁵² İbrahim Karagül, “Bitti Muammer, gerçekten bitti!”, *Yenişafak Gazetesi*, 23 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bitti-muammer-gercekten-bitti/26235>

²⁵³ İbrahim Karagül, “Şah-mat dediler: Durum çok vahim!”, *Yenişafak Gazetesi*, 26 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/sah-mat-dediler-durum-cok-vahim/27111>

²⁵⁴ Karagül, “Arap iç savaşı başladı! Türkiye ne yapacak?”.

²⁵⁵ Karagül, “Kaddafi bitti, sırada ne var?”.

²⁵⁶ İbrahim Karagül, “Masa kuruldu: Kanlı eller Libya’yı paylaşıyor”, *Yenişafak Gazetesi*, 21 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/masa-kuruldu-kanli-eller-libyayi-paylasiyor/27051>

²⁵⁷ Karagül, “Kaddafi bitti, sırada ne var?”.

²⁵⁸ İbrahim Karagül, “Neler oluyor”, *Yenişafak Gazetesi*, 30 Kasım 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/neler-oluyor/29988>

²⁵⁹ İbrahim Karagül, “Aynı utancı bir kez daha yaşamayalım”, *Yenişafak Gazetesi*, 5 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/ayni-utanci-bir-kez-daha-yasamayalım/26815>

²⁶⁰ İbrahim Karagül, “Utandırın örnekler: Mazlum da zalimleşir!”, *Yenişafak Gazetesi*, 22 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/utandiran-ornekler-mazlum-da-zalimlesir/27056>

²⁶¹ İbrahim Karagül, “Bizi aptal mı sandınız siz!”, *Yenişafak Gazetesi*, 22 Mart 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bizi-aptal-mi-sandiniz-siz/26617>

²⁶² İbrahim Karagül, “Suriye ile savaş zamanı: Hizbullah İsrail’i vurursa!”, *Yenişafak Gazetesi*, 24 Haziran 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/suriye-ile-savasa-zamani-hizbullah-israili-vurursa/27933>

²⁶³ İbrahim Karagül, “Libya’yı işgal: Öfke Avrupa’yı vuracak!”, *Yenişafak Gazetesi*, 2 Mart 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/libyayi-igal-ofke-avrupayi-vuracak/26340>

²⁶⁴ Karagül, “Bitti Muammer, gerçekten bitti!”

belirsizliğe, sonu gelmez çatışmalara sürüklemek istiyorlar. Bir nevi Çekiç Güç operasyonu şimdi Libya için hazırlanıyor.”²⁶⁵

29. “Libya'nın geleceğine tuzak kuruluyor. Kaddafi bu tuzağın yemlerinden biri durumunda.”²⁶⁶

30. “Kaddafi'nin iktidar hırsı Libya'yı ağır saldırılara maruz bıraktı. Aynı güçler, aynı ülkeler, aynı amaç ve ruhla şimdi Libya'ya saldırıyor. Kaynaklarını vuruyor. Demokrasi için değil, Kaddafi'nin düşürülmesi için değil (R. Gates, öyle diyor), Libya halkının özgürlüğü için değil.

Bu bir askeri müdahale değil. Bu bir saldırı! Bu, Kaddafi karşıtlarını kurtarmak için, zorbalığa son vermek için yapılan "insani" müdahale değil. Libya halkının Kaddafi'ye karşı mücadelesini destekliyoruz. Libya'ya yönelik saldırıya açıkça ve kararlı bir şekilde karşı çıkıyoruz.”²⁶⁷

31. “Bugün benzer durum Libya için de geçerli olabilir. Kaddafi rejimine karşı halkı ayaklandırdılar. İç savaş başlatıldı. Ama rejim devrilmiyor.”²⁶⁸

32. “Şu anki manzara şöyle: Kaddafi de, muhalifler de söz konusu oyunun figüranları gibi. Kaddafi'nin aptallığı, muhaliflerin basiretsizliği Libya'da büyük yıkımlara, kıyımlara, bir ülkenin daha talan edilmesine, harabeye dönüştürülmesine, önü alınmaz iç savaşa sürüklenmesine neden olabilir. Kitleli kıyımlar, kan üzerinde dans eden şirketler görebiliriz. Yeni bir Irak görebiliriz.”²⁶⁹

33. “Mısır ve Tunus'ta liderler kolay değişti ama ülkeler, yönetimler değişmedi. Libya'da kanlı bir iç savaş başlatıldı, NATO bir Müslüman ülkeyi her gün bombalıyor.”²⁷⁰

34. “Önceki gece muhalifler Trablus'a girdi, Albay Muammer için tarihin sonu geldi. O artık, sakinleri hızla artan diktatörler mezarlığına gidecek. Hiçbir güç onu korumayacak.”²⁷¹

²⁶⁵ İbrahim Karagül, “Libya'yı işgal: Yeni bir Ömer Muhtar çıkacak..”, *Yenişafak Gazetesi*, 3 Mart 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/libyayi-iscal-yeni-bir-omer-muhtar-cikacak/26348>

²⁶⁶ İbrahim Karagül, “Çekiç Güç: Libya Irak mı olacak?”, *Yenişafak Gazetesi*, 10 Mart 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/ceki-guc-libya-irak-mi-olacak-/26445>

²⁶⁷ Karagül, “Bizi aptal mı sandınız siz!”

²⁶⁸ Karagül, “Masa kuruldu: Kanlı eller Libya'yı paylaşıyor”.

²⁶⁹ Karagül, “Masa kuruldu: Kanlı eller Libya'yı paylaşıyor”

²⁷⁰ İbrahim Karagül, “Tehlikeli savrulma”, *Yenişafak Gazetesi*, 25 Mayıs 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/tehlikeli-savrulma/27523>

²⁷¹ İbrahim Karagül, “Kaddafi bitti: Yeni 'iç savaş' Suriye'de mi?”, *Yenişafak Gazetesi*, 23 Ağustos 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=23.08.2011&y=IbrahimKaragul>

35. “Libya'ya yönelik NATO müdahalesi sonra erdi. Artık kaynak paylaşımı ve yeni yönetimin inşası zamanı... Kaddafi'nin öldürülmesinden sonra "özel hesaplar" dışında Libya dosyası kapatılmış olacak. Libya'da Kaddafi'nin hazin sonu ve "yeni Libya"ya ilişkin yoğun tartışmalar yaşanıyor.”²⁷²

36. “Kimin aklına gelirdi Kaddafi'nin linç edileceği, o iğrenç muameleye maruz bırakılacağı...”²⁷³

2.2.4. Suriye Hakkında Yazdıkları

37. Suriye'deki olayların adlandırılması; “İsyan”²⁷⁴, “İç Savaş”²⁷⁵, “Kitlese İsyân”²⁷⁶, “Başkaldırış”²⁷⁷, “Fırtına”²⁷⁸

38. Suriye rejiminin adlandırılması; “Baas Rejimi”²⁷⁹, “Esad Rejimi”²⁸⁰, “Suriye Yönetimi”²⁸¹, “Baskıcı Rejim”²⁸², “Körleşen Rejim”²⁸³, “Azınlık Rejimi”²⁸⁴, “Beşar Esad İktidarı”²⁸⁵, “Esad Yönetimi”²⁸⁶, “Şam Yönetimi”²⁸⁷, “Diktatör rejim”²⁸⁸

39. Suriye liderinin adlandırılması; “Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad”²⁸⁹, “Esad”²⁹⁰, “Suriye Halkını Katleden Esad”²⁹¹

²⁷² Karagül, “Elçi neden gitti? Suriye için düğmeye basıldı mı?”.

²⁷³ Karagül, “Durun, daha yeni başladı”.

²⁷⁴ İbrahim Karagül, “Suriye'ye müdahale pazarlıkları başladı!..”, *Yenişafak Gazetesi*, 19 Mayıs 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/suriyeye-mudahale-pazarliklari-basladi/27433>

²⁷⁵ İbrahim Karagül, “Suriye mi, İran mı?”, *Yenişafak Gazetesi*, 17 Kasım 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/suriye-mi-iran-mi/29818>

²⁷⁶ İbrahim Karagül, “Bu karar savaş çıkartır!”, *Yenişafak Gazetesi*, 1 Temmuz 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bu-karar-savas-cikartir/28040>

²⁷⁷ İbrahim Karagül, “Cuma, öfke, kan...”, *Yenişafak Gazetesi*, 29 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/cuma-ofke-kan8230/27155>

²⁷⁸ Karagül, “Neler oluyor”.

²⁷⁹ İbrahim Karagül, “Özgürlük çağrısı!”, *Yenişafak Gazetesi*, 7 Haziran 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/ozgurluk-cagrısı/27698>

²⁸⁰ İbrahim Karagül, “Ankara, Suriye'de rejim değişikliği mi yapacak?”, *Yenişafak Gazetesi*, 9 Ağustos 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/ankara-suriyede-rejim-degisikligi-mi-yapacak/28503>

²⁸¹ İbrahim Karagül, “Suriye planı: Türkiye, Humus'a kadar gidecek”, *Yenişafak Gazetesi*, 25 Kasım 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/suriye-planı-türkiye-humus-a-kadar-gidecek/29926>

²⁸² İbrahim Karagül, “Oyun bitti, Esad için yolun sonuna gelindi”, *Yenişafak Gazetesi*, 16 Kasım 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/oyun-bitti-esad-icin-yolun-sonuna-gelindi/29802>

²⁸³ Karagül, “Tehlikeli savrulma”.

²⁸⁴ İbrahim Karagül, “Yola devam! İlk sınav Suriye!”, *Yenişafak Gazetesi*, 13 Haziran 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/yola-devam-ilk-sinav-suriye/27790>

²⁸⁵ Karagül, “Oyun bitti, Esad için yolun sonuna gelindi”.

²⁸⁶ İbrahim Karagül, “Biz ölümü beklerken”, *Yenişafak Gazetesi*, 10 Haziran 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/biz-olumu-beklerken8230/27748>

²⁸⁷ İbrahim Karagül, “İran füzeleri ve Suriye: Peki bunlar yanlış mı?”, *Yenişafak Gazetesi*, 8 Aralık 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/iran-fuzeleri-ve-suriye-peki-bunlar-yanlis-mi/30093>

²⁸⁸ İbrahim Karagül, “Suriye'ye Hama tuzağı, Alevi-Sünni çatışması..”, *Yenişafak Gazetesi*, 8 Haziran 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=08.06.2011&y=IbrahimKaragul>

40. Suriye’de isyan edenlerin adlandırılması; “Muhafifler”²⁹², “Özgürlük İsteyenler”²⁹³, “Suriye Muhalefeti”²⁹⁴, “Suriyeli Muhafifler”²⁹⁵

41. “Suriye'deki olayların arkasında S. Arabistan ve Ürdün var. Müslüman Kardeşler üzerinden Esad rejimiyle hesap görülüyor. Bu iki ülke, rejim karşıtı harekete destek veriyor.”²⁹⁶

42. “Durun, mesele sadece Libya ile sınırlı değil. Çok yakında Suriye'nin üçe bölünmesi tartışmaları başlayacak.”²⁹⁷

43. “Suriye işgal mi edilecek? Şam yönetimi, şehir şehir kan akıtıyor, muhalefeti sindirmek için hazmedilemeyecek uygulamalara imza atıyor. Bu yönüyle pusuda bekleyen müdahaleci güçlere zemin hazırlıyor.”²⁹⁸

44. “Bir ülke, gözlerimizin önünde dağılıyor. Dağıtılmaya çalışılıyor. Haklı bir davanın mensupları ile inatçı bir rejimin kavgası üzerinden yanı başımızdaki bir ülkenin kaderi Libya'ya, Irak'a benzemeye başlıyor. Hak talepleri istismar edilerek bir ülke daha kurban ediliyor.”²⁹⁹

45. “Dün Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad'ı dinledik. Ülkesindeki huzursuzluğu algılamasının Mısır liderinden, Libya liderinden, Tunus liderinden, Yemen liderinden pek de farklı olmadığını gördük. Somut reformlar için tarih verdi, Müslüman Kardeşler'in önünü açacaklarını söyledi, birkaç ay içinde seçim yapılacağı taahhüdünde bulundu. Bunlar aylar önce yapılması gereken şeylerdi. Yetmedi, yetmeyecek. Kriz derinleşecek. Kan üzerimize de sıçrayacak.”³⁰⁰

²⁸⁹ İbrahim Karagül, “Bu, nasıl bir korku böyle”, *Yenişafak Gazetesi*, 21 Haziran 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bu-nasil-bir-korku-boyle/27892>

²⁹⁰ İbrahim Karagül, “Artık, Suriye ile savaş halindeyiz!”, *Yenişafak Gazetesi*, 18 Kasım 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/artik-suriye-ile-savas-halindeyiz/29831>

²⁹¹ İbrahim Karagül, “Peki, bitti mi?”, *Yenişafak Gazetesi*, 19 Ağustos 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=19.08.2011&y=IbrahimKaragul>

²⁹² Karagül, “İran füzeleri ve Suriye: Peki bunlar yanlış mı?”.

²⁹³ Karagül, “Kim Baasçı? Ben mi?”.

²⁹⁴ Karagül, “Biz ölümü beklerken”.

²⁹⁵ Karagül, “Neler oluyor”.

²⁹⁶ Karagül, “Arap iç savaşı başladı! Türkiye ne yapacak?”.

²⁹⁷ Karagül, “Masa kuruldu: Kanlı eller Libya'yı paylaşıyor”.

²⁹⁸ İbrahim Karagül, “Fransız uçakları Şam'ı bombalarken!”, *Yenişafak Gazetesi*, 27 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=27.04.2011&y=IbrahimKaragul>

²⁹⁹ Karagül, “Cuma, öfke, kan...”.

³⁰⁰ Karagül, “Bu, nasıl bir korku böyle”.

46. “Gözlerimiz Suriye'ye çevrilmişken, Beşşar Esad'ın konuşması kitleleri dizginlemesi artık mümkün değilken...”³⁰¹

47. “Suriye'nin bir karış toprağının işgaline izin vermeyiz. Suriye'nin iç savaşa girmesine, mezhep çatışmalarına sürüklenmesine izin vermeyiz vermemeliyiz. Suriye'nin, akıtılan bunca kana rağmen yine de iç barış yolunda atabileceği adımlar olduğu kanaatindeyiz. Suriye'ye yönelik askeri müdahaleyi, gerekçesi ne olursa olsun, karşı çıkacağız.”³⁰²

48. “Suriye'de olanların bir çeşit bölge için güç mücadelesi, İran-Suudi Arabistan çatışması olduğunu herkes biliyor artık.”³⁰³

49. “Bu bir işaret mi? Suriye'ye yönelik "müdahale sinyali" mi? BM Güvenlik Konseyi'nde bir önceki karar tasarısı Rusya ve Çin'in tepkisiyle başarısız olurken ABD ve Avrupalı ülkeler bundan sonra nasıl bir politika izleyecek?”³⁰⁴

50. “Suriye yönetimi için yolun sonuna gelindi. Beşşar Esad iktidarı ve Baas rejimi ömrünü tamamladı

Şam yönetimi, muhtemelen ülkeye tamamına sahip olmayı değil; kendisine destek veren toplumsal tabana güvenerek, ülkenin parçalanmasını göze alarak, bir bölümüne hakim olmayı deneyecek.”³⁰⁵

51. “Arap Birliği'nin Suriye'yi dışlaması ciddi bir gösterge. Varılan uzlaşmaya rağmen ölümler devam edince bu karar alındı. Ama aslında karar, Suriye'ye doğru ilerleyen tehlikenin ilk işaretiydi.”³⁰⁶

52. “Suriye'nin merkezi konumu, bağlantıları, dayandığı noktalar hesap edildiğinde, en zor cephe olacağı, uzun süreceği, birçok sorunu tetikleyeceği, dokunduğu her ülkeyi yakabileceği bilinmeli.”³⁰⁷

53. “Arap Birliği'nin "Suriye'ye müdahale planı"nın ön adımı niteliğindeki kararları şöyle; Suriye yönetimini kilitleyecek, sistemi işlemez hale getirecek müthiş sert bir ambargo kararı bu. Ancak Hizbullah öncülüğündeki Lübnan yönetimi bu kararı uygulamayacak. Irak

³⁰¹ İbrahim Karagül, “Masal bitti: Size ihtiyacımız yok!”, *Yenişafak Gazetesi*, 22 Haziran 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/masal-bitti-size-htiyacimiz-yok/27905>

³⁰² İbrahim Karagül, “Rejimin, iktidarın batsın senin!”, *Yenişafak Gazetesi*, 2 Ağustos 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/rejimin-iktidarın-batsın-senin/28428>

³⁰³ Karagül, “Kafese kapatılan adam!”.

³⁰⁴ Karagül, “Elçi neden gitti? Suriye için düğmeye basıldı mı?”.

³⁰⁵ Karagül, “Oyun bitti, Esad için yolun sonuna gelindi”.

³⁰⁶ Karagül, “Oyun bitti, Esad için yolun sonuna gelindi”.

³⁰⁷ Karagül, “Artık, Suriye ile savaş halindeyiz!”.

da uygulamayacak... İki ülke Suriye'nin sınırdışı ve ambargo bir işe yaramayacak. Yarasa bile, bu kadar sert baskıya rağmen bile Şam yönetimi geri adım atmayacak.

Ambargo bu rejimi çökertemez ve çatışmayı yaygınlaştırır. İç savaşın yoğunlaştırılması aslında planın bir parçası. Ama çatışmanın bölgesel nitelik almasından endişe edilir. Yaptırım kararıyla bir yere varılamayacak. Bu yüzden esas hedefin bu kararlar amaçlandığını düşünmek yanıltıcı olur. Yaptırım kararı, Suriye planının bir aşaması sadece. Nihayetinde bir dış müdahale gelecek ve herkes buna hazır olsun. "Hayır, böyle bir şey olmayacak" şeklindeki resmi açıklamaları şahsen pek inandırıcı bulmuyorum

Peki, bütün bunlar ne demek? Kıvırmaya gerek yok, Suriye'ye müdahale edilecek ve yönetim devrilecek. Karar çoktan verildi, plan aşama aşama uygulanıyor. Çatışma, terör, ya da başka krizler, bu hedefin teferruatları olarak öngörülüyor. Yeni bir savaş geliyor.”³⁰⁸

54. “İran ise kayıtsız şartsız Şam yönetimini destekleyecektir.”³⁰⁹

55. “Arap Birliği'nin kararından sonra, aslında birkaç aydır devam eden ve önceden takvime bağlanmış gibi görünen müdahale adımlarının her birinden sonra bölgesel etki daha da güç kazanıyor. ABD, İngiltere, Fransa, Türkiye ve Arap ülkeleri Şam yönetimini devirme konusunda kararı çoktan vermişler. Açıkta söylemeseler de, "askeri müdahale" dâhil bilenen her yöntemin uygulanacağını artık biliyoruz.

Ama bölge güçlerinin buna gücü yetmeyebilir. Bu yüzden malum çevrelerin etkin katılımı, başlangıçta olmasa bile sonrasında zorunlu hale gelecektir. Peki, Suriye müdahalesine karşı çıkacak güçler ne yapar? İran ise kayıtsız şartsız Şam yönetimini destekleyecektir.”³¹⁰

56. “Askeri müdahale de olacak, tampon bölge de olacak "insani yardım koridoru adı altında ülke içlerine yönelik işgal de.. Sadece Libyalı savaşçılar değil, bazı ülkelere ait özel operasyon birliklerinin bu ülke içinde olduğu, çatışmalara katıldığı, örtülü operasyonlar yaptığı artık sır değil. Hep şunu söyledik: Karar çoktan verildi. Sadece yollara taş döşeniyor, ortam olgunlaştırılıyor, zorunlu aşamalar geçiliyor.”³¹¹

³⁰⁸ İbrahim Karagül, “Suriye: Savaşa bir adım kaldı..”, *Yenişafak Gazetesi*, 29 Kasım 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/suriye-savasa-bir-adim-kaldi/29977>

³⁰⁹ Karagül, “Neler oluyor”.

³¹⁰ Karagül, “Neler oluyor”.

³¹¹ İbrahim Karagül, “Bitti Esad, gerçekten bitti..”, *Yenişafak Gazetesi*, 2 Aralık 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bitti-esad-gercekten-bitti/30015>

57. “ "Baas rejiminin canı cehenneme" dediğimiz kadar, Fransa'nın ya da ABD'nin Suriye hesaplarının da canı cehenneme diyebilmeliyiz.”³¹²

58. “Suriye, Arap Birliği'nin gözlemci teklifini kabul etti. Krizin çözüleceği anlamına gelmiyor bu ve bir süre sonra sulandırılacak. Şam, zamana oynarken Arap Birliği süreci olgunlaştırmaya çalışıyor.”³¹³

59. “Suriye'de düşük yoğunluklu iç savaş yaşanıyor.”³¹⁴

60. “Ama bizler; bu ülkeye karşı, çok iyi bildiğiniz, defalarca tanık olduğumuz bir emperyal proje olduğunu, bu projenin aslında 2003 yılında başlatıldığını biliyoruz.”³¹⁵

2.2.5. Türkiye Hakkında Yazdıkları

61. “Türkiye, bütün bölgeyi derleyip toparlamaya çalışıyor. Tayyip Erdoğan, coğrafyaya çağrı yapıyor; "birbirimize yeteriz, yeni bir dünya kuruluyor, ayağa kalkın" diyor.”³¹⁶

62. “Türk medyası gelişmelerin vahametini, muhtemel sarsıcı etkilerini neden sorgulamaz, tartışmaz anlamak mümkün değil.”³¹⁷

63. “Türkiye, bundan sonra bölgedeki yeni yapılarla arasını güçlü tutmalı.”³¹⁸

64. “Başbakan Tayyip Erdoğan'ın "Ne işi var NATO'nun orada" tepkisini, genişleterek, "ne işi var ABD ve Avrupa'nın orada" şeklinde ortak bir tavra, karşı duruşa dönüştürmek zorundayız.”³¹⁹

65. “Putin kadar mı olamadık. Rusya lideri "Bu Ortaçağ dönemindeki Haçlı savaşına benziyor" dedikten sonra bize hangi söz düşer! Üç beş kişi kalsak da, bu oyunu bozmaya, kavgayı sürdürmeye devam edeceğiz.”³²⁰

³¹² Karagül, “Bitti Esad”.

³¹³ Karagül, “Hasta adamlar”, *Yenişafak Gazetesi*, 6 Aralık 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/hasta-adamlar/30071>

³¹⁴ Karagül, “İran füzeleri ve Suriye: Peki bunlar yanlış mı?”.

³¹⁵ Karagül, “İran füzeleri ve Suriye: Peki bunlar yanlış mı?”.

³¹⁶ Karagül, “Tunus; ekmek, kurşun ve şiiir”.

³¹⁷ Karagül, “Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor!”.

³¹⁸ Karagül, “Kaddafi bitti, sırada ne var?”.

³¹⁹ Karagül, “Libya'yı işgal: Öfke Avrupa'yı vuracak!”.

³²⁰ Karagül, “Bizi aptal mı sandınız siz!”.

66. “İstanbul merkezli bir kriz merkezi oluşturulmalı. İstanbul Kriz Merkezi, bütün coğrafyada olup biten her gelişmeyle ilgilenmeli, çözüm aramalı, krizi dondurucu girişimlerde bulunmalı.

Yine İstanbul merkezli bir Barış Merkezi kurulmalı. Bu ülkelerdeki iktidar-muhalefet ilişkilerindeki tikanlıkları giderecek, taleplerin karşılanmasını sağlayacak, uzlaşma zemini oluşturacak kapsamlı çalışmalar bu merkezden yürütülmeli.”³²¹

67. “Türkiye, son beş yılda bütün bu bölgede hiç olmadığı kadar popüler oldu, etkinliğini artırdı. Başbakan Tayyip Erdoğan, Arap sokaklarının kahramanı oldu.”³²²

68. “Ve biliyor ki, olay kontrolden çıkarsa Türkiye bölgeden bir kez daha silinip atılacak. Yüz yıl önce bu coğrafyanın tamamı Türkiye'ye kapatılmıştı. Yüz yıl sonra ilk kez ortaklıklarımızı keşfettik. Beraber yürüyebileceğimizi, bir şeyler yapabileceğimizi, bir gelecek kurabileceğimizi keşfettik. Sadece biz değil, aramıza kalın duvarlar örenler de keşfetti bunu. Harekete geçtiler ve şimdi bu duvarları yeniden inşa etmeye çalışıyorlar. Son on yılda yapılan her şeyin hesabını sormaya çalışıyorlar.”³²³

69. “Suriye de işgal edilirse, Türkiye'nin güneyi, Arap/Müslüman dünya ile bağlantıları tamamen kesilecek, artık bölge ile ilişkilerimizi Londra-Washington üzerinden yürüteceğiz. Irak'tan sonra Suriye'de de sınırlarımızda ABD-İngiliz askerleri göreceğiz.”³²⁴

70. “ "Türkiye Suriye'yi terk ettiği anda Şam yönetimi biter" demiştik.”³²⁵

71. “Bu yüzden, Erdoğan'ın sözleri, bölgeyi okuma biçimi ne kadar da doğru.”³²⁶

72. “Yazık.. Bir kez daha kazılan kuyuya düştük. Yüz yıl boyunca düştüğümüz gibi...”³²⁷

73. “Erdoğan'ın seçim sonuçlarından hemen sonra yaptığı bir tür "gelecek çağrısı"nda kullandığı o cümleler birilerini fena ürkütmüş.”³²⁸

³²¹ İbrahim Karagül, “Türkiye, çok acil bir müdahale gücü kursun!”, *Yenişafak Gazetesi*, 29 Mart 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/turkiye-cok-acil-bir-mudahale-gucu-kursun/26708>

³²² Karagül, “Akdeniz’de Fransa Türkiye kapışması”.

³²³ Karagül, “Cuma, öfke, kan...”.

³²⁴ Karagül, “Suriye’ye müdahale pazarlıkları başladı!..”.

³²⁵ Karagül, “Yola devam! İlk sınav Suriye!”.

³²⁶ İbrahim Karagül, “Bu bir gelecek çağrısıdır!”, *Yenişafak Gazetesi*, 14 Haziran 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bu-bir-gelecek-cagrisidir/27797>

³²⁷ İbrahim Karagül, “İpler koptu: Suriye’yi işgal mi edeceğiz!”, *Yenişafak Gazetesi*, 15 Haziran 2011,

<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/ipler-koptu-suriyeyi-iskal-mi-edecegiz/27814>

³²⁸ Karagül, “Bu, nasıl bir korku böyle”.

74. “Türkiye artık Suriye ile ortaklığa dair düşüncelerini masadan kaldırdı. Muhalifler yanında tam tercih kullandı. Bundan sonra Suriye'nin yanında Baas'a karşı bir ülke olacak... Uluslararası kampanya paralelinde hareket edecek. Bu yüzden Türkiye-Suriye arasında ipler koptu. Geri dönüşü olmayan bir noktaya geldik.”³²⁹

75. ““İç mesele" olarak kabul ettiği krizin dondurulmasında başarı sağlanamadı.”³³⁰

76. “Davutoğlu'nun dünkü Şam ziyareti, olayların başlangıcından bu yana en kritik görüşmeydi. ABD bu görüşmenin sonucunu bekliyordu, İsrail öyle, Fransa ve Avrupa Birliği ülkeleri de... Ziyaretten bir gün önceki durum; iplerin koptuğu, Suriye'ye yönelik yeni ve farklı müeyyidelerin başlatılacağı, Türkiye açık ve net biçimde muhaliflere destek vereceği, kozların paylaşılacağı şeklindeydi.

Ancak, her ne kadar yazıyı yazarken bir açıklama yapılmamış olsa da, görüşmenin o atmosferin dışında seyrettiği ortada. Davutoğlu'nu karşılamadaki tavır, Esad'la görüşmeye girerken ki soğukluk, Buseyna Şaban'ın "biz daha sert oluruz" türü açıklamaları görüşme öncesinde kaldı. Uzun görüşmenin tahminlerin ötesinde iyi geçtiği, Suriye'nin toprak bütünlüğü hakkında güvenceler verildiği söyleniyor.”³³¹

77. “Erdoğan'ın Tahrir Meydanı'nda yapması beklenen konuşma, sadece Mısırlılara değil, bütün dünyaya, Ortadoğu halklarına yönelik olacaktır.”³³²

78. “Tahrir Meydanı'nda bir tarihi dönüşümün sinyallerini ver, bir kırılmanın. Haçlı Seferleri'nden sonraki yükseliş gibi, Moğol istilasından sonraki yükseliş gibi. Birinci Dünya Savaşı sonrasının yükselişinin ilk adımını at. Bir tarihi kapatıp, yeni bir tarih başlatalım. Yüz milyonlarca insanın tek bir isteği var, o da bu.”³³³

79. ““Arap Baharı" rüzgârıyla bu fırsatı yakaladılar. Türkiye'nin o güne kadar inşa ettiği her şeyi yıkmaya çalıştılar. Ama rejimler, liderler değişince Türkiye'nin etkisi daha da güçlenmeye başladı.”³³⁴

80. “Sarkozy'nin, Libya ziyareti aslında bir süredir devam ettiği "rol çalma" girişimlerinin sadece yeni bir örneğidir. Üstelik bu, diğerleri kadar şaşırtıcı da değil. Çünkü Fransa, Birleşmiş Milletler kararı çıkar çıkmaz, hem de hava saldırılarına izin çıkmadan

³²⁹ Karagül, “Suriye ile savaş zamanı: Hizbullah İsrail'i vuruşal!”.

³³⁰ Karagül, “Ankara, Suriye’de rejim değişikliği mi yapacak?”.

³³¹ İbrahim Karagül, “Altı saat ne konuştular?”, *Yenişafak Gazetesi*, 10 Ağustos 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/alti-saat-ne-konustular/28511>

³³² İbrahim Karagül, “Tahrir’de o çağrıyı yap, Gazze’ye git!”, *Yenişafak Gazetesi*, 8 Eylül 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/tahrirde-o-cagriyi-yap-gazzeye-git/28874>

³³³ Karagül, “Evet, Tahrir’de konuş! Tarihi değiştir! De ki”.

³³⁴ İbrahim Karagül, “Bir ‘uyanık’ ve Akdeniz’de Türkiye-Avrupa çatışması”, *Yenişafak Gazetesi*, 16 Eylül 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bir-uyanik-ve-akdenizde-turkiye-avrupa-catismasi/28977>

Libya'ya askeri harekât başlattı. Diğer Avrupa ülkeleri ve ABD arkasından geldi. Sonrasında da müdahale bir şekilde NATO'ya bırakıldı. Dolayısıyla Sarkozy, Libya'ya muzaffer lider olarak gidiyor. "Bu kadar iş yaptık, neden Türkiye'ye bırakalım" diyerek, Türkiye'nin Kuzey Afrika'ya açılımını sabote etmesi şaşırtıcı bir durum değil."³³⁵

81. "Bunun bedeli ne olur, hesabı ne olur bilemeyiz. Ama yıllardır Suriye'yi Batı'dan gelen tehditlere karşı koruyan Türkiye, bu sefer Baas rejiminin ipini çekiyor. Ankara'nın; bölgedeki kaçınılmaz değişimler sonrasına ayar yaptığını söylemek mümkün."³³⁶

82. "Başbakan Tayyip Erdoğan'ın dünkü sözleri, Türkiye için Şam yönetimi bittiğinin ilanıydı."³³⁷

83. "Libya'da yaşanan iç savaş ve müdahale sırasında tavır farklıydı. Çekingen, olabilecekleri öngörmeye çalışan, dış müdahalenin muhtemel sonuçlarından rahatsızlığını gizlemeyen Türkiye yerine, Suriye iç savaşında tarafını net biçimde ortaya koyan, Şam yönetimine açıkça tavır alan, ilişkileri koparan, muhalefete desteğini gözlemeyen, müdahalede öncü ülke olacağını rahatlıkla açık eden bir Türkiye var artık."³³⁸

84. "Gelinen nokta şudur: Türkiye, Suriye yönetiminin devrilmesinde öncü güç olmaya kararlı. Kendisi yerine bir başka gücün bu misyonu üslenmesinden rahatsızlık duyuyor. Senaryo ne olursa olsun, Ankara hep merkezde olacak. Esad yönetimi gerçekten yolun sonuna geldi. Bu ülkede, uzlaşma zemini tamamen ortadan kalktı. Hiçbir proje, plan sonuç vermeyecek..."³³⁹

2.2.6. Genel Olarak Süreç Hakkında Yazdıkları

85. Arap olaylarının genel adlandırılması; "Dalga"³⁴⁰, "Yakıcı Rüzgâr"³⁴¹, "Dönüşüm"³⁴², "Süreç"³⁴³, "Değişim"³⁴⁴, "İsyan Dalgaları"³⁴⁵, "İsyan Hareketleri"³⁴⁶, "Büyük

³³⁵ Karagül, "Bir 'uyanık' ve Akdeniz'de Türkiye-Avrupa çatışması".

³³⁶ Karagül, "Oyun bitti, Esad için yolun sonuna gelindi".

³³⁷ Karagül, "Oyun bitti, Esad için yolun sonuna gelindi".

³³⁸ Karagül, "Artık, Suriye ile savaş halindeyiz!".

³³⁹ Karagül, "Artık, Suriye ile savaş halindeyiz!".

³⁴⁰ Karagül, "Akdeniz'de Fransa Türkiye kapışması".

³⁴¹ Karagül, "Mübarek gidecek: 20. Yüzyıl'ın rövanşu bu!".

³⁴² Karagül, "Bugün Kahire'deyiz: Zafer ya da kurşun".

³⁴³ Karagül, "Suriye mi, İran mı?".

³⁴⁴ Karagül, "Doğu'nun isyanı, Batı'nın çöküşü".

³⁴⁵ Karagül, "Peki şimdi ne olacak?".

³⁴⁶ Karagül, "Kaddafi bitti, sırada ne var?".

Dalga”³⁴⁷, “Ayaklanma”³⁴⁸, “Özgürlük Dalgası”³⁴⁹, “Arap İsyanı”³⁵⁰, “Arap Devrimi”³⁵¹, “Fay Hatlarını Hareketlendiren Dalga”³⁵², “Devrim”³⁵³, “Jeopolitik Çözülme”³⁵⁴, “Eksen Kayması”³⁵⁵, “Arap Baharı”³⁵⁶, “Arap İç Savaşı”³⁵⁷, “Rejim Değişikliği”³⁵⁸, “Yeniden Yapılanma”³⁵⁹, “Kitlesele İsyân”³⁶⁰, “Özgürlük Rüzgârı”³⁶¹, “Liderleri Deviren Ruh”³⁶², “Büyük Değişim”³⁶³, “Güç Kayması”³⁶⁴, “Büyük Dönüşüm”³⁶⁵

86. Bütün rejimlerin genel adlandırılması; “Diktatörler”³⁶⁶, “Baskıcı Rejimler”³⁶⁷, “Totaliter Yönetimler”³⁶⁸, “Monarşiler”³⁶⁹, “Beyinsizler”³⁷⁰, “Zorba Rejimler”³⁷¹, “Despot Rejimler”³⁷², “Yerel İktidarlar”³⁷³, “Ortadoğu Tipi”³⁷⁴, “Statüko”³⁷⁵

87. İsyân edenlerin genel adlandırılması; “Yıllarca Nefesleri Kesilen Kitleler”³⁷⁶, “Haklı Taleplerle Sokağa Çıkan Kitleler”³⁷⁷, “Değişim Talepleriyle Sokaklara Dökülenler”³⁷⁸, “Meydanlarda Hak Özgürlük İsteyenler”³⁷⁹, “Özgürlük Talep Edenler”³⁸⁰, “Despot Rejimlerle Mücadele Edenler”³⁸¹

88. “Mübarek de Mısır halkı da umurlarında değil. İsrail'in güvenliği, Süveyş Kanalı'ndan akan petrol ve Arap sokaklarının ülkelerine sahip olması.. Mesele bu. Çünkü;

³⁴⁷ Karagül, “Libya'yı işgal: Öfke Avrupa'yı vuracak!”.

³⁴⁸ Karagül, “Libya'yı işgal: Öfke Avrupa'yı vuracak!”.

³⁴⁹ Karagül, “Aynı utancı bir kez daha yaşamayalım”.

³⁵⁰ Karagül, “Aynı utancı bir kez daha yaşamayalım”.

³⁵¹ Karagül, “Aynı utancı bir kez daha yaşamayalım”.

³⁵² Karagül, “Aynı utancı bir kez daha yaşamayalım”.

³⁵³ Karagül, “Doğu'nun isyanı, Batı'nın çöküşü”.

³⁵⁴ Karagül, “Jeopolitik çözülme, Arap Baharı: Peki ya sonrası?”.

³⁵⁵ Karagül, “Jeopolitik çözülme, Arap Baharı: Peki ya sonrası?”.

³⁵⁶ Karagül, “Elçi neden gitti? Suriye için düğmeye basıldı mı?”.

³⁵⁷ Karagül, “Suriye'ye Hama tuzağı, Alevi-Sünni çatışması.”.

³⁵⁸ Karagül, “Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor!”.

³⁵⁹ Karagül, “Kafese kapatılan adam!”.

³⁶⁰ Karagül, “Kafese kapatılan adam!”.

³⁶¹ Karagül, “Kaddafi bitti: Yeni ‘iç savaş’ Suriye’de mi?”.

³⁶² Karagül, “İsyân çağına girdik, bu öfkeden korkun..”.

³⁶³ Karagül, “Durun, daha yeni başladı”.

³⁶⁴ Karagül, “Durun, daha yeni başladı”.

³⁶⁵ Karagül, “Masal bitti: Size ihtiyacımız yok!”.

³⁶⁶ Karagül, “Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor!”.

³⁶⁷ Karagül, “Arap iç savaşı başladı! Türkiye ne yapacak?”.

³⁶⁸ Karagül, “Barış beklerken savaş gelmesin”.

³⁶⁹ Karagül, “Barış beklerken savaş gelmesin”.

³⁷⁰ Karagül, “Libya'yı işgal: Yeni bir Ömer Muhtar çıkacak”.

³⁷¹ Karagül, “Arap iç savaşı başladı! Türkiye ne yapacak?”.

³⁷² Karagül, “Arap iç savaşı başladı! Türkiye ne yapacak?”.

³⁷³ Karagül, “İsyân Çağı”.

³⁷⁴ Karagül, “Tunus'un gençleri diktatörleri gömer”.

³⁷⁵ Karagül, “Durun, daha yeni başladı”.

³⁷⁶ Karagül, “Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor!”.

³⁷⁷ Karagül, “Bizi aptal mı sandınız siz?”.

³⁷⁸ Karagül, “Türkiye, çok acil bir müdahale gücü kursun!”.

³⁷⁹ Karagül, “Arap iç savaşı başladı! Türkiye ne yapacak?”.

³⁸⁰ Karagül, “Arap iç savaşı başladı! Türkiye ne yapacak?”.

³⁸¹ Karagül, “Utandıran örnekler: Mazlum da zalimleşir!”.

bütün bu olanlar yirminci yüzyılın rövanşı. Bu tarih tersine dönecek, dönmeli!”³⁸²

89. “Ülkelerin fay hatları harekete geçirildi, zaafı kullanıldı ve yeni bir kriz dalgası biçimlendi.”³⁸³

90. “Üniversite mezunu bir seyyar satıcının, aracına el konulmasını protesto etmek için kendini yakmasıyla 18 Aralık'ta patlak veren gösteriler ve çatışmalar dün itibariyle başkente sıçradı.”³⁸⁴

91. “Gerçekten ülke dinamikleriyle sınırlı kitlesel bir tepki mi yoksa el altından yürütülen gizli bir operasyon mu? Henüz netleşmiş değil. Daha önceki Kadife devrimler gibi bir organizasyon açıktan kendini hissettirmiyor.”³⁸⁵

92. “Birinci Dünya Savaşı sonrası bölgenin yeniden kuruluşu anlamına gelir bu. Peki bu dalganın ardında ne var? Görünüşe göre, kitlelerin öfkesini büyüten bütün gerekçeler mevcut. Baskı, yolsuzluk, demokrasi ve özgürlük sorunları, ülkelerin kaynaklarının peşkeş çekilmesi, başkentlerin dışa bağımlılığı ve kitleleri umursamaması.”³⁸⁶

93. “ABD'nin arka bahçesi alev alev yanıyor. "Dost ve müttefik rejimler" sarsılıyor. Onlarca yıl nefesleri kesilen kitleler sokaklara iniyor, yolsuz ve kirli yönetimleri sorguluyor, diktatörler yolcu ediyor.”³⁸⁷

94. “Böyle bir ihtimal her zaman sorgulanacaktır ancak "ABD, eskiyen rejimleri kendi eliyle değiştiriyor" bakışı çok da sağlıklı ve gerçekle örtüşen bir bakış olmayacaktır. Şu an olan: Bütün Ortadoğu'da Amerika'nın dostları çöküyor. Lübnan'da bu oldu. Tunus'ta bu oldu. Mısır ve Yemen'de ABD'nin dostlarına karşı kitleler ayakta. Yolsuz, acımasız ama ABD müttefiki olan her lider ve rejim hedefte. Hal böyle iken, bütün bu olanların ABD tarafından planlandığını, dost rejimleri devirmek için harekete geçildiğini söylemek biraz zor görünüyor.”³⁸⁸

95. “20. Yüzyıl'ın rövanşı alınıyor sanki. Birinci Dünya Savaşı sonrası bu bölgede oluşturulan statüko parçalanıyor. Birinci Dünya Savaşı'ndan bu yana devam eden, "kaynak verip iktidar satın alma" ticareti artık işlemiyor.”³⁸⁹

³⁸² Karagül, “Bugün Kahire’deyiz: Zafer ya da kurşun!”.

³⁸³ Karagül, “Tunus’un gençleri diktatörleri gömer”.

³⁸⁴ Karagül, “Tunus’un gençleri diktatörleri gömer”.

³⁸⁵ Karagül, “Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor!”.

³⁸⁶ Karagül, “Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor!”.

³⁸⁷ Karagül, “Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor!”.

³⁸⁸ Karagül, “ABD’nin dostları çöküyor”.

³⁸⁹ Karagül, “Mübarek gidecek: 20. Yüzyıl’ın rövanşı bu!”.

96. “Gerçekten de yüz yıl sonra belge kendi direncini keşfetti, kendi kırmızıçizgilerini belirliyor. Bazıları bunu Büyük Ortadoğu Projesi'nin uygulanması olarak görecektir. Ancak bütün ihtimalleri, gerçekleri göz önünde bulundurarak, bölgenin kendi gücüyle, direniş geleneğinden etkilenerak kendi Ortadoğu'sunu şekillendirdiği gerçeği daha çok öne çıkıyor.”³⁹⁰

97. “Ama Müslüman Kardeşler ağırlığını kimden yana koyacaksa yeni yönetimi o belirleyecek.”³⁹¹

98. “Dileriz bugün Mısır halkının zaferini kutlayalım. Bir tarih, onursuzluklarla dolu karanlık dönem sona ersin.”³⁹²

99. “Sadece Mısır'ın değil, Orta Afrika'dan İran sınırına uzanan kuşağın en örgütlü muhalefeti olan belki on yıl sonra bir tür "Müslüman Kardeşler kuşağı" oluşturabilecek cemaatle Mısır rejimi 57 yıl sonra ilk kez masaya oturdu.”³⁹³

100. “Beklenti ne kadar yüksekse korku, endişe de o kadar yüksek. Totaliter yönetimlerin, monarşilerin, siyasi gücü ve kaynakları tekeline tutan çevrelerin hüküm sürdüğü, kirli ilişkilerin belirlediği, kaynak verip iktidar satın alındığı dönemin bitmesi umudu herkesi heyecanlandıracaktır.”³⁹⁴

101. “Mübarek'i tutamayanlar, Süleyman'ı tutamayanlar son çare olarak orduyla pazarlık yaptı ve anlaştı. ABD, Mübarek'i devre dışı bırakarak, 'adamı'nı Kahire'ye patron ilan etti sonra onu da sattı ve ülkeyi cuntanın eline bıraktı. Şimdi bütün pazarlıklar orduyla yapılıyor, büyük oranda yapıldı da.”³⁹⁵

102. “Kimse, isyan edenleri horlayıp suçlamasın. O halkın 42 yıllık uykudan uyandığını düşünmek lazım.”³⁹⁶

103. “Osmanlı sonrası denetim altına alınan, İkinci Dünya Savaşı sonrası güncellenip garnizon devletçiklere dönüştürülen, Batı'nın yüzyıllık kaynak ihtiyacına göre dizayn edilen, bölgesel dinamiklerin ezilmesi üzerine kurgulanan sistem çöküyor. Çöken

³⁹⁰ Karagül, “Mübarek gidecek: 20. Yüzyıl'ın rövanşı bu!”.

³⁹¹ Karagül, “Mübarek gidecek: 20. Yüzyıl'ın rövanşı bu!”.

³⁹² Karagül, “Bugün Kahire'deyiz: Zafer ya da kurşun!”.

³⁹³ Karagül, “CIA'nın 'adamı' gitmeden olmaz”.

³⁹⁴ Karagül, “Barış beklerken savaş gelmesin”.

³⁹⁵ Karagül, “Peki şimdi ne olacak?”.

³⁹⁶ Karagül, “Kaddafi bitti, sırada ne var?”.

ister Mübarek, İster Bin Ali, isterse Kaddafi olsun, çökecekler ister diktatörler isterse monarşiler olsun yüzyıllık bir sistem gidiyor.”³⁹⁷

104. “Bu öngörüden hareketle, Tunus'ta başlayıp Mısır'ı vuran şimdi Libya'da iç savaşa dönüşmek üzere olan dalgayı proje olarak görmek de mümkün. Wikileaks belgelerinde, Basra Körfezi'nden ile Atlas Okyanusu'na uzanan kuşaktaki ayaklanmada Anglo-Amerikan derin çevrelerin stratejilerini aramak elbette mümkün. Böyle bir "el" olduğunu inkâr etmek zor. Ama projenin ötesini düşünmek gerekiyor. Bugünlerde yaşananlar, merkez güçlerinin kontrolünün ötesine ulaşacak etkileri olacağına ve yönetilemeyeceğine inanıyorum.

Yirminci yüzyılın başından bu yana biriken stres, enerji patladı. Bu patlama, işte o güçlerin yüzyıllık nüfuz gücünü, denetim gücünü de sarsacak hatta silip süpürecek büyüklükte. Bölge kendi doğal haritasına, kendine, tarihine ve kimliğine yürüyor. "Kimlik savaşları" adı verilen dalganın Ortadoğu'yu aşan etkilerine kafa yormak yerinde olacak.”³⁹⁸

105. “Bugün bütün Ortadoğu sarsılıyor. Haklı taleplerle sokağa çıkan kitleler, ülkelerini, bölgelerini hatta dünyayı değiştirmeye çalışıyor. Adalet, özgürlük ve onur için seslerini yükseltiyor.”³⁹⁹

106. “Ne oluyor? Bölgeyi yeniden mi paylaşıyorlar? Irak ve Basra Körfezi İngiliz-ABD denetimine, Kuzey Afrika Fransa-İtalya denetimine mi veriliyor? Birkaç gün sonra büyük değişikliklerin yaşanacağı iddia edilen Yemen yine İngiltere-ABD safına mı düşecek? Oraya da onlar mı saldıracak?”⁴⁰⁰

107. “Bu tarih üzerinden bitmemiş hesaplarını tamamlamak için, 20. Yüzyıl'da kurdukları düzeni değiştirerek 21. Yüzyıl'da da devam ettirmek için bu topraklara döndüler. Olay rejim meselesi, petrol meselesi, askeri strateji meselesi değildi.

Hesap aynı... Yüz yıl önceki sınırlara, topraklara dönüyorlar. Her sömürgeci güç eski sömürgesini yeniden dizayn etmeye girişiyor. Bizler, hafızalarımızı yenileyip bunu anlayabilecek miyiz? Yoksa bu sefer de Kaddafi için saldırdılar, Ali Abdullah Salih için saldırdılar, Esad için saldırdılar mı diyeceğiz?”⁴⁰¹

³⁹⁷ Karagül, “Bitti Muammer, gerçekten bitti!”.

³⁹⁸ Karagül, “Libya'yı işgal: Öfke Avrupa'yı vuracak!”.

³⁹⁹ Karagül, “Bizi aptal mı sandınız siz?”.

⁴⁰⁰ İbrahim Karagül, “Bu öfke Fransa'yı çok kötü çarpacak!”, *Yenişafak Gazetesi*, 23 Mart 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=23.03.2011&y=IbrahimKaragul>

⁴⁰¹ İbrahim Karagül, “Yüz yıllık hesap bu, farkında mısınız?”, *Yenişafak Gazetesi*, 24 Mart 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/yuz-yillik-hesap-bu-farkinda-misiniz/26643>

108. “Unutmayalım; yaşananlar sadece hak talepleriyle sınırlı değil. Bu sadece baskıcı rejimleri dönüştürmekle de sınırlı kalmayacak. Bu; Libya meselesi, Suriye meselesi, Mısır meselesi ya da Yemen meselesi değil. Elbette söz konusu ülkelerin zaaflarıyla birebir alakalı gelişmeler. Ancak hepsinin ötesinde bir büyük hesap var: Basra Körfezi ile Kızıldeniz arasını ve bütün Akdeniz'i kontrol etmek.”⁴⁰²

109. “Siyasi kredisi zayıflayan, ekonomik çöküş yaşayan, duraklama dönemine giren Batı, yeni bir çıkış arıyor, bu yüzyılı ele geçirmek istiyor.”⁴⁰³

110. “Değişim talepleriyle sokaklara dökülenler haklı.”⁴⁰⁴

111. “Şimdi çelişkiyi görüyoruz. Bazı ülkelerde özgürlük isteyenler destekleniyor, rejimler bombalanıyor, bazı ülkelerde ise rejimler destekleniyor, özgürlük talepleri bastırılıyor.”⁴⁰⁵

112. “Açık söyleyelim; gönlümüz bütün bölgede hak ve özgürlüklerin genişlemesinden, refahın artmasından, adil kadroların iktidara gelmesinden en önemlisi de 20. yüzyıla özgü baskıcı rejimlerin değişmesinden yana. Böyle olunca da iki okyanus arasında uzanan ve yeryüzünün eksenini oluşturan kuşaktaki özgürlük dalgası bizi heyecanlandırıyor.”⁴⁰⁶

113. “Demek ki olaylar twitter ve facebook'ta olanlar gibi değilmiş. Bölge içi aktörlerle bölge dışı aktörlerin yönettiği bu oyunda şu an için Ortadoğu dediğimiz coğrafya ikiye bölünüyor, derin çatışmanın, hesaplaşmanın hazırlıklarını yapıyor.”⁴⁰⁷

114. “Libya'da sokağa çıkanları alkışladık. Onların taleplerini destekliyoruz. Mısır'da Tahrir Meydanı'ndakilerle beraberdik. Ama Bahreyn'dekiler de aynı şeyi istiyordu, Yemen'dekiler de aynı şeyi istiyordu. Suriye'yi vuranlar Yemen'i neden koruyor, S. Arabistan tanklarını neden Körfez'e gönderiyor? Söylemek istediğimiz şu: İster Suriye'de olsun ister Mısır'da isterse Yemen'de. Baskıcı rejimlere karşı özgürlük talep edenlerin davasını haklı buluyor, destekliyoruz.”⁴⁰⁸

115. “Batılı ülkeler; ABD ve Avrupa, Libya'da rejimi değiştirirken, Suriye'de isyanı beslerken Suudi rejimini güçlü tutuyor, Yemen yönetimine destek veriyor, Bahreyn

⁴⁰² Karagül, “Türkiye, çok acil bir müdahale gücü kursun!”.

⁴⁰³ Karagül, “Türkiye, çok acil bir müdahale gücü kursun!”.

⁴⁰⁴ Karagül, “Türkiye, çok acil bir müdahale gücü kursun!”.

⁴⁰⁵ Karagül, “Aynı utancı bir kez daha yaşamayalım”.

⁴⁰⁶ Karagül, “Aynı utancı bir kez daha yaşamayalım”.

⁴⁰⁷ Karagül, “Arap iç savaşı başladı! Türkiye ne yapacak?”.

⁴⁰⁸ Karagül, “Arap iç savaşı başladı! Türkiye ne yapacak?”.

yönetimine karşı sokakların ezilmesi için Suudi ordusunu bölgeye sevk ediyor.”⁴⁰⁹

116. “Rejimler, kendine karşı ayaklananları aşağılıyor, öldürüyor, işkence ediyor. Bunu biliyoruz. Ama hak talepleriyle sokağa çıkanlar da rejim mensuplarına aynı şeyleri yapıyor. Irak'ta da öyle olmuştu. Saddam zulmüne direnip bedel ödeyenler, gücü ellerine geçirdiklerinde aynı uygulamalara imza atmışlardı. Mazlumlar bir anda zalimleşmişlerdi.

Şu an bu ülkelerde de gücü eline geçirenlerin ya da belli bölgede güce ulaşanların karşıtlarına uyguladıkları muamele, rejimlerden farklı değil. Öldürüyorlar, işkence ediyorlar, aşağılıyorlar, korkunç bir intikam hırsıyla insan onurunu yerle bir edecek örnekler imza atıyorlar.”⁴¹⁰

117. “Unutmayın; birileri şah-mat dedi. Bunu, onlarca yıldır ezilen halkların üzerinden, onlarca yıldır yönettikleri rejimler üzerinden dedi.”⁴¹¹

118. “Libya, Kaddafi despotluğuna karşı ayaklandı. Haklı bir dava. Bugün Libya hem iç savaş yaşıyor hem işgal ediliyor.”⁴¹²

119. “Suriye ayağa kalktı. Baas yönetimine başkaldırdı. Onlarca yıllık eziyete bakınca son derece haklı talepler. Tamam; Suriye'de rejime karşı haklı talepleri olan insanlar ayakta.”⁴¹³

120. “Bu bölgenin İslamcılarını, emperyal güçlerle aralarına mesafe koymada neden başarısız oluyor. Onlarca yıl kendilerini ezenlerin patronları şimdi ezilenler üzerinden hesap kuruyor.”⁴¹⁴

121. “Bugünlerde, yerel iktidarların bastırmaya çalıştığı, bölge dışı aktörlerin kendi çıkarları için istismar ettiği bir hesaplaşma görüntüsü veren dalga, bir süre sonra bölge içinde kimlikler üzerinden çatışmalara, bölge dışındakileri saran isyan dalgasına kapı aralayabilir.”⁴¹⁵

122. “Rusya, Suriye Cumhurbaşkanı Beşşar Esad'a reformları yerine getirme şansı verilmesi gerektiğini belirterek, bu ülkeye dış müdahaleye karşı çıkacaklarını açıkladı.”⁴¹⁶

⁴⁰⁹ Karagül, “Kim Baasçı? Ben mi?”.

⁴¹⁰ Karagül, “Utandıran örnekler: Mazlum da zalimleşir!”.

⁴¹¹ Karagül, “Şah-mat dediler: Durum çok vahim!”.

⁴¹² Karagül, “Şah-mat dediler: Durum çok vahim!”.

⁴¹³ Karagül, “Şah-mat dediler: Durum çok vahim!”.

⁴¹⁴ Karagül, “Cuma, öfke, kan”.

⁴¹⁵ Karagül, “İsyan Çağı”.

⁴¹⁶ Karagül, “Suriye’ye müdahale pazarlıkları başladı!..”.

123. “Öyle görünüyor ki, uzunca bir zaman, belki dört beş yıl bu gelişmeleri izleyeceğiz.”⁴¹⁷

124. “Elbette Suriye'deki gelişmelere her yönden bakılabilir. Demokrasi, özgürlük, adalet yönünden, rejimin baskıları yönünden, ülkedeki temsil sorunu yönünden Irak'taki mezhep çatışmaları öncesini andırıyor ve bu ülkede senaryo Alevi-Sünni çatışmasıyla kendini ortaya koyacak bir iç savaş üzerine kurgulanmış.”⁴¹⁸

125. “Suriye senaryosu, Ortadoğu'da yeni bir düzen senaryosudur. Kuzey Afrika'dan Basra Körfezi'ne kadar yeni bir dizayn projesinin düğüm noktasıdır. ABD ve İngiltere'nin, Fransa ve İsrail'in çıkarlarının örtüştüğü bir senaryodur.”⁴¹⁹

126. “Bu yüzden Arap kuşağını sarsan fırtınanın Asya'ya doğru, Avrupa içlerine doğru, Atlantik'in öbür yakasına doğru etkileri olacak.”⁴²⁰

127. “Yeni bir dönem başladı. Tunus'tan İran'a kadar bütün bölgede fay hatları hareketlendi. Liderler, rejimler devrilir oldu. Deprem bu gün Libya'da iç savaş ve işgal, Suriye'de iç savaş ve kitlesel isyan...”⁴²¹

128. “Bu coğrafyada hiçbir ülkede "devrim" olmuyor. Yaşananlar, kitlesel isyan, devrim, rejim değişikliği, yeniden yapılanma. Yeni Ortadoğu dizaynı projelerini hep yakından izledik. Son dönemde, "devrim" diye yutturulan bölgesel değişimin aslında mizansen olduğunu, yıllardır bazılarının yapıldığını, bölge içi ve bölge dışı etkin çevrelerin ortak çalışmalarının sonucu olduğunu herkes biliyor artık.”⁴²²

129. “Raporun açıklanmasının ardından ABD Başkanı Barack Obama'nın açıklaması geldi: "Özgürlük için gösteri yapan Suriye halkını katleden" Esad için, "Suriye halkının iyiliği için görevden ayrılma zamanı gelmiştir" dedi. Obama açıklamasında, Suriye liderinin artık meşruiyetini kaybettiği söyleniyor. İngiltere, Fransa ve Almanya da Esad'a istifa çağrısı yapan ABD'ye hemen destek verdi.”⁴²³

⁴¹⁷ Karagül, “Tehlikeli savrulma”.

⁴¹⁸ Karagül, “Suriye'ye Hama tuzağı, Alevi-Sünni çatışması.”.

⁴¹⁹ Karagül, “Biz ölümü beklerken”.

⁴²⁰ Karagül, “Masal bitti: Size ihtiyacımız yok!”.

⁴²¹ Karagül, “Bu karar savaş çıkartır!”.

⁴²² Karagül, “Kafese kapatılan adam!”.

⁴²³ Karagül, “Peki, bitti mi?”.

130. “Tunus'ta, Mısır'da ve diğer Ortadoğu başkentlerinde liderleri deviren ruh, belki de en esaslı değişimi Batı'da gösterecek. Tahrir ruhu Arap Baharı ise, İslam Orta Kuşak'ta derin değişim ise, Avrupa'da, Amerika'da Sonbahar hatta Kış'tır.”⁴²⁴

131. “Güvenlik Konseyi'nde alınan Libya kararında Rusya ve Çin adeta aldatılmıştı.”⁴²⁵

132. “ "Arap Baharı" denilen dalga, Batı'nın bu coğrafyaya yeniden biçim verme stratejisi gibi algılanıyor.”⁴²⁶

133. “Tekrar söyleyelim; karar verilmiş ve nihai uygulama için atılması gereken adımlar atılıyor, belirlenen aşamalar gerçekleşiyor. Dolayısıyla, son noktada ne olacağı artık herkesin malumu.”⁴²⁷

134. “En önemlisi de, Ortadoğu'da, yirmi yıl önce çökmesi beklenen statüko bu yıl çökmeye, değişmeye başladı. "Arap Baharı" ismiyle öne çıkan, devrim mi değişim mi diye sorgulanan gelişmenin daha başındayız.”⁴²⁸

135. “Bizim yaşımızdakilerin Ortadoğu'su Hüsnü Mübarek'le, Saddam Hüseyin'le, Albay Kaddafi ile, Bin Ali ile, Esad ailesi ile, Al Abdullah Salih ile, Ortadoğu tipi liderler, diktatörlerle sınırlıydı. Birçoğu gitti, sonları çok aşağılayıcı oldu. Güç ve iktidar kanla geliyorsa kanla ve acımasızca ona eriyor.”⁴²⁹

136. “Burada bize düşen, bütün coğrafyada, baskıcı rejimlere karşı duranlara destek olmak. Ancak bölge içi ya da bölge dışı oyuncuların senaryolarına da kurban gitmemek.”⁴³⁰

137. “Aslında sonuçları itibariyle Ortadoğu'daki değişim ve güç kayması ile Batı'da kriz nedeniyle yaşanan değişim ve güç kayması birbirine çok benziyor. İki sarsıntı da 21. yüzyılın küresel güç haritası üzerinde büyük etkisi olacak. Ortadoğu'daki değişim, bölge sınırlarını açacak ve tahmin edilenden daha küresel bir hal alacak. Öyle görünüyor.”⁴³¹

⁴²⁴ Karagül, “İsyan çağına girdik, bu öfkeden korkun..”.

⁴²⁵ Karagül, “Elçi neden gitti? Suriye için düğmeye basıldı mı?”.

⁴²⁶ Karagül, “Batı, İslam'la savaşı kaybetti”.

⁴²⁷ Karagül, “Neler oluyor”.

⁴²⁸ Karagül, “Durun, daha yeni başladı”.

⁴²⁹ Karagül, “Durun, daha yeni başladı”.

⁴³⁰ Karagül, “Durun, daha yeni başladı”.

⁴³¹ Karagül, “Durun, daha yeni başladı”.

2.3. EROL MANİSALI'NIN OCAK 2011 – ARALIK 2011 ARASINDA YAZDIĞI KÖŞE YAZILARINDAN ALINAN CÜMLELERİ

2.3.1. Tunus Hakkında Yazdıkları

1. Tunus'taki olayların adlandırılması; “Gösteriler”⁴³², “Ayaklanmalar”⁴³³, “Hareketlenme”⁴³⁴, “Başkaldırı”⁴³⁵
2. Tunus liderinin adlandırılması; “Diktatör”⁴³⁶
3. Tunus rejiminin adlandırılması; “Baskı Rejimi”⁴³⁷
4. “Tunus'ta laik (ve solcu) çevreler son gelişmelerde etkiliymiş gibi gösterilerek, İslamcı yeniden yapılanmayı hazırlayabilecek bir zemin oluşuyor.”⁴³⁸

2.3.2. Mısır Hakkında Yazdıkları

5. Mısır'daki olayların adlandırılması; “Gösteriler”⁴³⁹, “Ayaklanmalar”⁴⁴⁰, “Mısır Olayları”⁴⁴¹, “Hareketlenme”⁴⁴², “Başkaldırı”⁴⁴³
6. Mısır liderinin adlandırılması; “Diktatör”⁴⁴⁴, “Tek Adam”⁴⁴⁵, “Hüsni Mübarek”⁴⁴⁶, “Mübarek”⁴⁴⁷
7. Mısır rejiminin adlandırılması; “Diktatörlük”⁴⁴⁸, “Baskı Rejimi”⁴⁴⁹

⁴³² Erol Manisalı, “Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?”, *İlk Kurşun Gazetesi*, 21 Mart 2011, <http://www.ilk-kursun.com/haber/65861>

⁴³³ Erol Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa.”, *Yeni Yaklaşımlar*, 31 Ocak 2011, <http://yeniyaklasimlar.org/m.aspx?id=375>

⁴³⁴ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁴³⁵ Manisalı, E. “Ayaklanmaların Nedenleri ve Sonuçları”, *İlk Kurşun Gazetesi*, 28 Şubat 2011, <http://www.ilk-kursun.com/haber/63580>

⁴³⁶ Erol Manisalı, “Küresel Kavganı Ortadoğu'ya Yansımaları”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 24 Ekim 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=287870&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

⁴³⁷ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁴³⁸ Manisalı, “Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?”.

⁴³⁹ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁴⁴⁰ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁴⁴¹ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁴⁴² Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁴⁴³ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁴⁴⁴ Manisalı, “Küresel Kavganı Ortadoğu'ya Yansımaları”.

⁴⁴⁵ Manisalı, “Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?”.

⁴⁴⁶ Manisalı, “Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?”.

⁴⁴⁷ Erol Manisalı, “Dünden Bugüne Ortadoğu'da Değişimler”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 23 Mayıs 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=246136&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

8. Mısır’da isyan edenlerin adlandırılması; “Müslüman Kardeşler”⁴⁵⁰, “Halk”⁴⁵¹

9. “Mısır Arap dünyasının ağırlıklı ülkesidir. Böyle bir gelişme diğer Arap ülkelerine de yayılmaya başlar. Aslında Mısır’da, gerçek anlamda köklü bir demokratikleşme hareketinin başlaması, bütün Ortadoğu ülkelerinin yararınadır. Buna Türkiye de dahildir.”⁴⁵²

10. “Mısır’da tek adam olan Hüsnü Mübarek’in yerine Mısır ordusu getirildi.”⁴⁵³

2.3.3. Libya Hakkında Yazdıkları

11. Libya rejiminin adlandırılması; “Libya”⁴⁵⁴

12. Libya liderinin adlandırılması; “Diktatör”⁴⁵⁵, “Kaddafi”⁴⁵⁶

13. Libya’daki olayların adlandırılması; “Libya Olayları”⁴⁵⁷, “Gösteriler”⁴⁵⁸, “Ayaklanmalar”⁴⁵⁹

14. “Irak ve Sudan bölündüler. Şimdi sıra Libya başta olmak üzere diğer bazı Ortadoğu ülkelerinde.”⁴⁶⁰

15. “Libya’ya askeri müdahale çoktan başladı bile. Bugün Libya’da Ankara’nın dışardan askeri müdahaleye başta karşı çıkmasına rağmen, yine Yugoslavya ve hatta Irak benzeri bir konuma yavaş yavaş çekildiğini görüyoruz.”⁴⁶¹

16. “Amerikan-İngiliz işbirliğinin Ortadoğu (ve Akdeniz’deki) yeni yansımaları; Fransa’nın Akdeniz ve Afrika’daki çıkarları; Almanya’nın Doğu Avrupa, Karadeniz havzası ve Kafkasya öncelikleri; Ankara’nın Libya askeri koalisyonuna katılmak zorunda

⁴⁴⁸ Manisalı, “Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?”.

⁴⁴⁹ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁴⁵⁰ Manisalı, “Ayaklanmaların Nedenleri ve Sonuçları”.

⁴⁵¹ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁴⁵² Erol Manisalı, “Arapların Önünde Üç Seçenek Var”, *İlk Kurşun Gazetesi*, 14 Mart 2011, <http://www.ilk-kursun.com/haber/65230>

⁴⁵³ Manisalı, “Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?”.

⁴⁵⁴ Erol Manisalı, “Ortadoğu’da Legonun Parçaları Birleşirken”, 4 Nisan 2011, <http://gunhanozisik.blogcu.com/ortadoğu-da-legonun-parçaları-birleşirken/10116814>

⁴⁵⁵ Manisalı, “Küresel Kavga Ortadoğu’ya Yansımaları”.

⁴⁵⁶ Manisalı, “Dünden Bugüne Ortadoğu’da Değişenler”.

⁴⁵⁷ Manisalı, “Ortadoğu’da Legonun Parçaları Birleşirken”.

⁴⁵⁸ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁴⁵⁹ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁴⁶⁰ Manisalı, “Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?”.

⁴⁶¹ Manisalı, “Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?”.

birakılması; Rusya ve Çin'in geride durarak gelişmeleri izlemesi, 1990 sonrasında bölge dengelerinde geline nokta, Libya üzerinden ortaya koyuyor. Libya sanki dev bir ayna vazifesi görüyor."⁴⁶²

17. "25 bin işçimiz, mühendisimiz çalışıyor, diye sevdiğimiz Libya'ya, askeri müdahale için oluşturulan NATO koalisyonuna beklenmedik bir biçimde katılıverdik. Hem de BM kararlarının zorlandığını bile bile."⁴⁶³

18. "Irak Şii, Sünni ve Kürt ayrıştırmasına giderken Sudan, Müslüman ve Hıristiyan olarak ikiye bölündü. Libya ve Mısır'da da benzer gelişmeler beklenebilir. Libya yine, muhtemelen cetvel kullanarak bölünecektir."⁴⁶⁴

19. "NATO üyesi olarak Libya'da inisiyatif alıyor ve Kaddafi'nin ortadan kaldırılmasında önde saf tutuyor."⁴⁶⁵

2.3.4. Suriye Hakkında Yazdıkları

20. Suriye'deki olayların adlandırılması; "Arap Uyanışı"⁴⁶⁶, "Başlatılan Ayaklanma Hareketleri"⁴⁶⁷, "Gösteriler"⁴⁶⁸, "Ayaklanmalar"⁴⁶⁹, "Çıkan Çıkarılan Karışıklık"⁴⁷⁰, "Halk Hareketleri"⁴⁷¹

21. Suriye rejiminin adlandırılması; "Esad Rejimi"⁴⁷², "Suriye Rejimi"⁴⁷³

22. Suriye liderinin adlandırılması; "Diktatör"⁴⁷⁴, "Esad"⁴⁷⁵

23. "Suriye'deki Arap uyanışının gerisinde, Arap'tan çok "Kürt uyanışı" var."⁴⁷⁶

⁴⁶² Manisalı, "Ortadoğu'da Legonun Parçaları Birleşirken".

⁴⁶³ Manisalı, "Ortadoğu'da Legonun Parçaları Birleşirken".

⁴⁶⁴ Erol Manisalı, "Çılgın Ortadoğu Projesi Sınırlarımıza Dayandı", *Cumhuriyet Gazetesi*, 16 Mayıs 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=243942&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

⁴⁶⁵ Manisalı, "Küresel Kavga Ortadoğu'ya Yansımaları".

⁴⁶⁶ Erol Manisalı, "Ankara'nın Ortadoğu Politikası 'Arap Uyanışı' ile Engellendi mi?", *Cumhuriyet Gazetesi*, 2 Mayıs 2011 <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=239250&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

⁴⁶⁷ Erol Manisalı, "Ortadoğu'da Büyük ve Küçük Dışlılar", *Cumhuriyet Gazetesi*, 22 Ağustos 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=271146&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

⁴⁶⁸ Manisalı, "Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa".

⁴⁶⁹ Manisalı, "Ortadoğu'da Legonun Parçaları Birleşirken".

⁴⁷⁰ Manisalı, "Ankara'nın Ortadoğu Politikası 'Arap Uyanışı' ile Engellendi mi?".

⁴⁷¹ Manisalı, "Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?".

⁴⁷² Erol Manisalı, "Suriye, Müslüman Kardeşler ve İsrail Meselesi", *Cumhuriyet Gazetesi*, 10 Ekim 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=283862&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

⁴⁷³ Manisalı, "Suriye, Müslüman Kardeşler ve İsrail Meselesi".

⁴⁷⁴ Manisalı, "Küresel Kavga Ortadoğu'ya Yansımaları".

⁴⁷⁵ Manisalı, "Dünden Bugüne Ortadoğu'da Değişenler".

24. “Sınır komşumuz (ve yakın dostumuz) Suriye’de olup bitenler, giderek yükselen iç çatışmalar sonuçta, Şii yönetiminin yerine Sünni bir idarenin getirilmesi sonucunu doğururken beraberinde, Arap-Kürt ayrışmasını da sağlayacaktır. Aynen Irak’ta olduğu gibi. Bu da Suriye’nin bölünmesinden ve bir parçasının Kürdistan’a dahil edilmesinden başka bir şey olmaz.”⁴⁷⁷

25. “Suriye’de başlatılan ayaklanma hareketleri ve Türkiye’nin buna dahil edilmek istenmesi gayretleri, nihai olarak İran’a yapılmak istenen operasyonun bir parçasıdır. Suriye’de bir süre sonra işler yoluna konur ve sınırlar tekrar açılır demek çok zor; çünkü kurulacak “dört ayaklı büyük Kürdistan, yalnız İsrail’i İran tehdidinden korumayacak; aynı zamanda Türkiye ile Arap dünyası arasında dev bir iktisadi ve siyasi set oluşturacaktır”.⁴⁷⁸

26. “Benzer karşıt gerekçe ile Çin, Rusya ve Hindistan “Suriye’nin Libyalaştırılmasına” karşı bir cephe oluşturdular. Bu aynı zamanda, İran’a ilerde planlanan operasyonu engellemek için bir “kalkan” haline getirilebilir. İran’a Rusya, Çin ve Hindistan’ın desteği daha da artabilir.”⁴⁷⁹

2.3.5. Türkiye Hakkında Yazdıkları

27. Ankara’nın “Ortadoğu öncelikli iktisadi, siyasi ve kültürel politikaları” yeni gelişmelerden olumsuz olarak etkilenecektir.”⁴⁸⁰

28. “Türkiye bu olayların dışında gibi görülmeyle birlikte, en baştan itibaren içine sokulmaya başlandı.”⁴⁸¹

29. “Avrupa’da İngiltere, Fransa ve İtalya’yı özellikle saymak gerekir. Kendi geleneksel nüfuz alanlarında, Türkiye’nin (ve AKP’nin) kendilerine zarar verecek etkiye ulaşmasına izin vermeyeceklerini fiilen gösterdiler. Hem de Türkiye’nin de içinde bulunduğu NATO’yu kullanarak; hem de İzmir NATO karargâhını kullanarak bu operasyonu yürütüyorlar.”⁴⁸²

⁴⁷⁶ Manisalı, “Ankara’nın Ortadoğu Politikası ‘Arap Uyanışı’ ile Engellendi mi?”.

⁴⁷⁷ Manisalı, “Çılgın Ortadoğu Projesi Sınırımıza Dayandı”.

⁴⁷⁸ Manisalı, “Ortadoğu’da Büyük ve Küçük Dışlılar”.

⁴⁷⁹ Manisalı, “Küresel Kavganı Ortadoğu’ya Yansımaları”.

⁴⁸⁰ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁴⁸¹ Manisalı, “Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?”.

⁴⁸² Manisalı, “Ankara’nın Ortadoğu Politikası ‘Arap Uyanışı’ ile Engellendi mi?”.

30. “Başbakan Ortadoğu’yu, bölgenin Avrupa Birliği gibi sunmaya başladı.

2010 yılında Sudan’da gelişen ve sonra Tunus, Mısır, Yemen, Bahreyn, Libya, Ürdün ve Suriye’ye yayılan (Arap Uyanışı) ve kargaşası ile Ankara’nın uçan halısı altından çekiliyordu.

“*Batı kampında*” olmasına karşın Ankara hükümetinin Ortadoğu, Asya ve Afrika’ya yönelik özel girişimleri (ve politikası) yeni bir açmaz yaratmış durumda;

- Ortadoğu ve Arap dünyasında “*yıldızı parlayan*” Türkiye birdenbire boşlukta bırakılmış,

Türk şirketleri Suriye’ye doluştu.. Derken birdenbire her şey siyahla beyaz gibi birileri tarafından tersyüz edilmeye başlandı.”⁴⁸³

31. “1991 sonrası Kuveyt örneğinde olduğu gibi bizimkilerin yerini yeni işgalci ülkelerin şirketleri alacak. Kısacası AKP hükümetinin;

- hem ABD ve AB’ye karşı örtülü koz olarak kullandığı,

- hem de kendi felsefesi gereği “*geliştirmeye çalıştığı Arap Ortadoğusu boyutu ve derinliği*”, yine ABD ve kimi AB ülkeleri tarafından elinden alınıyordu.”⁴⁸⁴

32. “Son 4-5 yıldır Afrika ve Ortadoğu’da işlerini genişleten Türk firmaları Libya, Mısır, Tunus, Sudan ve Suriye’den kaçmaya başladılar. Libya’da 15 milyar doların üzerindeki iş hacmi ve 25.000 Türk apar topar döndüler ve bir daha da kolay kolay gidemeyecekler.”⁴⁸⁵

33. “Türkiye’nin işi eskisinden çok daha zor hale geldi.”⁴⁸⁶

34. “Dün bölgede, “*herkesle dost imajı veren Türkiye’den, bugün herkesle düşman bir ülke resmi çizilmeye başlamış*”. Ankara, “*kim itti beni*” dercesine, bir U dönüşüne doğru sürükleniyor.

Türkiye bugün, “*Ortadoğu’da çatıştırılan taraflardan biri*” haline getirilmek isteniyor. Kuşkusuz insanın aklına bölgede sınırların ve haritaların değişmesi konusu geliyor.

⁴⁸³ Manisalı, “Ankara’nın Ortadoğu Politikası ‘Arap Uyanışı’ ile Engellendi mi?”.

⁴⁸⁴ Manisalı, “Ankara’nın Ortadoğu Politikası ‘Arap Uyanışı’ ile Engellendi mi?”.

⁴⁸⁵ Manisalı, “Çılgın Ortadoğu Projesi Sınırımıza Dayandı”.

⁴⁸⁶ Manisalı, “Dünden Bugüne Ortadoğu’da Değişenler”.

Türkiye özellikle iktisadi alanda Libya, Tunus, Mısır, Suriye, Lübnan ve Ürdün yönetimleriyle balayı yaşarken birdenbire düşman kardeşler durumuna düşürüldü.”⁴⁸⁷

35. “Suriye’de bir süre sonra işler yoluna konur ve sınırlar tekrar açılır demek çok zor; çünkü kurulacak “dört ayaklı büyük Kürdistan, yalnız İsrail’i İran tehdidinden korumayacak; aynı zamanda Türkiye ile Arap dünyası arasında dev bir iktisadi ve siyasi set oluşturacaktır.”⁴⁸⁸

36. “Ankara hükümetinin Libya meselesinde içine düştüğü çelişkili durum Türkiye-Suriye ilişkilerinde de görülmeye başladı.”⁴⁸⁹

37. “Sonra aynı rejimi (ve Esad’ı) devirmek için taraf olarak, her türlü girişimde bulunuyor. ABD ve AB’nin Esad’ı ortadan kaldırma politikalarının öncüsü haline geliyor.”⁴⁹⁰

38. “NATO üyesi olarak Libya’da inisiyatif alıyor ve Kaddafi’nin ortadan kaldırılmasında önde saf tutuyor.

Suriye işinde ani bir dönüşle, Libya’da Kaddafi’ye yaptığını burada Esad’a yapıyor. Ankara değişimli ve dönüşümlü politikalarına karşı, “saffını, tarafını, cephesini net bir şekilde gösteriyor”. Yanlış veya doğru, ancak bulunduğu yer ve tuttuğu taraf belli.”⁴⁹¹

39. “Dün içli dışlı dost olduğu Kaddafi ve Esad ile bugün karşı karşıya gelen Ankara, PKK, Kuzey Irak ve Kürdistan konusunda da benzer bir ikilem yaşamaya başlıyor. Yandaşlıklar ve karşıtlıklar birlikte görülüyor. Hem Kürt açılımı hem de TSK operasyonları beraber yürüyor.

Bu, uluslararası ilişkilerde hiç görülmeyen bir olay değil, pek çok örneği var. Ama bizimkinde inisiyatif bizde değil; “kim itti beni” dercesine bir sürüklenme söz konusu.”⁴⁹²

40. “Türkiye bütün bu gerçekler çerçevesinde “Batı açısından stratejik bir önem kazanıyor”; Arap Ortadoğusu’nun denetiminde ve İran’ın koparılmasında işbirliğine gereksinim duyulan ülke...”⁴⁹³

⁴⁸⁷ Erol Manisalı, “Ortadoğu Politikasında U Dönüşü mü?”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 4 Temmuz 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=258402&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

⁴⁸⁸ Manisalı, “Ortadoğu’da Büyük ve Küçük Dışlılar”.

⁴⁸⁹ Manisalı, “Ortadoğu’da Büyük ve Küçük Dışlılar”.

⁴⁹⁰ Manisalı, “Suriye, Müslüman Kardeşler ve İsrail Meselesi”.

⁴⁹¹ Manisalı, “Küresel Kavganı Ortadoğu’ya Yansımaları”.

⁴⁹² Manisalı, “Küresel Kavganı Ortadoğu’ya Yansımaları”.

⁴⁹³ Manisalı, “Ortadoğu’da Yeni Gelişmeler ve Türkiye”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 26 Aralık 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=303144&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

41. “Bütün bu gelişmelerin paralelinde bir taşla iki kuş vuruluyor; Arap Ortadoğusu’nda Türkiye modeli doğrultusunda ilerleme sağlanırken bir yandan da 4 aylık Kürdistan yavaş yavaş oluşturuluyor.”⁴⁹⁴

2.3.6. Genel Olarak Süreç Hakkında Yazdıkları

42. Arap olaylarının genel adlandırılması; “Gösteriler”⁴⁹⁵, “Ayaklanmalar”⁴⁹⁶, “Toplumsal Hareketlenmeler”⁴⁹⁷, “Halk Hareketleri”⁴⁹⁸, “Fırtına”⁴⁹⁹, “Halk Ayaklanmaları”⁵⁰⁰, “Gelişmeler”⁵⁰¹, “Operasyonlar”⁵⁰², “Yaşanan Ve Yaşatılan Olaylar”⁵⁰³, “Arap Uyanışı”⁵⁰⁴, “Arap Baharı”⁵⁰⁵, “Ortadoğu’daki Yeniden Yapılandırma”⁵⁰⁶, “Başkaldırı”⁵⁰⁷, “Halk Hareketleri”⁵⁰⁸, “Kalkışmalar”⁵⁰⁹

43. Bütün rejimlerin genel adlandırılması; “Baskı Rejimleri”⁵¹⁰, “Diktatörler”⁵¹¹, “Faşist antidemokratik yapılar”⁵¹²

44. İsyan edenlerin genel adlandırılması; “Başkaldıranlar”⁵¹³, “Halk”⁵¹⁴

45. “Arap dünyasında galiba “*cin şişeden çıktı*”, artık yığımlı olarak süreceğe benzer.”⁵¹⁵

46. “Kısacası, sivil toplum örgütlerinin geliştirilmesi yolu ile bu ülkelerin denetim altına alınmaları olasılığı bulunuyor.”⁵¹⁶

⁴⁹⁴ Manisalı, “Ortadoğu’da Yeni Gelişmeler ve Türkiye”.

⁴⁹⁵ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa.”.

⁴⁹⁶ Manisalı, “Ayaklanmaların Nedenleri ve Sonuçları”.

⁴⁹⁷ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁴⁹⁸ Manisalı, “Ayaklanmaların Nedenleri ve Sonuçları”.

⁴⁹⁹ Manisalı, “Ayaklanmaların Nedenleri ve Sonuçları”.

⁵⁰⁰ Manisalı, “Arapların Önünde Üç Seçenek Var”.

⁵⁰¹ Manisalı, “Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?”.

⁵⁰² Manisalı, “Ortadoğu’da Legonun Parçaları Birleşirken”.

⁵⁰³ Manisalı, “Ortadoğu’da Legonun Parçaları Birleşirken”.

⁵⁰⁴ Manisalı, “Ankara’nın Ortadoğu Politikası ‘Arap Uyanışı’ ile Engellendi mi?”.

⁵⁰⁵ Manisalı, “Ortadoğu’da Yeni Gelişmeler ve Türkiye”.

⁵⁰⁶ Manisalı, “Ortadoğu’da Legonun Parçaları Birleşirken”.

⁵⁰⁷ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁵⁰⁸ Manisalı, “Ayaklanmaların Nedenleri ve Sonuçları”.

⁵⁰⁹ Manisalı, “Ankara’nın Ortadoğu Politikası ‘Arap Uyanışı’ ile Engellendi mi?”.

⁵¹⁰ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa.”.

⁵¹¹ Erol Manisalı, “Ortadoğu’daki Şeytan Üçgeni (!) ve Araplar”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 12 Eylül 2011,

<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=276342&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

⁵¹² Manisalı, “Ayaklanmaların Nedenleri ve Sonuçları”.

⁵¹³ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁵¹⁴ Manisalı, “Ayaklanmaların Nedenleri ve Sonuçları”.

⁵¹⁵ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

47. “Kökeninde *“baskı rejimleri, diktatörler”* ve onların sürdürdüğü azgelişmişlik var.

- Gelir bölümü bozuk

- Demokrasi hiçbir zaman gerçek anlamda gelişmemiş. Çünkü bunu sağlayacak iç dinamikler ve kurumlaşmalar oluşmamış.

- Çoğunda feodal yapı değişmeden sürmüştür; din ve feodal yapı bütünleştirilmiş. Şeyhlikler, sultanlıklar, krallıklar ve benzerleri, *“günün şartlarına uydurularak devam etmiş”*.⁵¹⁷

48. “Bu iletişim çağında, *“sürdürülmesi olanaksız bir düzen”*; baskı, fakirlik ve gerilik patlamalara yol açmak zorunda, aynen bir volkanın patlaması gibi.”⁵¹⁸

49. “Mısır başta olmak üzere Arap ülkelerinin *“açık hale getirilip Batı piyasalarına şimdikinden daha esaslı bir biçimde entegre edilmeleri”* söz konusu. Bu nedenle Batı için ideal olan, Arap ülkelerinin *“açık ülkeler haline getirilip kontrol edilebilmeleridir.”* Mısır başta olmak üzere, *“reform taleplerini”* bu yönde yapacaklardır. ABD ve Avrupa’nın tercih edeceği yol budur.”⁵¹⁹

50. “Balkanlar’da 1990 sonrası yaşanan bölünmeler 2011 başından itibaren Arap dünyasına taşınmış görünüyor. Arap ülkelerindeki fırtına, Türki ve Farsi bölgelere de yayılmak isteniyor.”⁵²⁰

51. “2011 yılının başında ortaya çıkan ve kızgın lavlar gibi önündeki diktatörleri ezip geçmeye başlayan halk hareketlerinin sebepleri nelerdir?

- Bir yandan iyice çürümüş ve faşist baskı yöntemleri ile sürdürülen bozuk düzene karşı *“iç dinamikler”* söz konusu;

- Öte yandan bu iç dinamiklerin bir kısmını kullanarak *“kendi bölgesel”* hedeflerine ulaşmak isteyen dış dinamikler, yani küresel güçler söz konusu.”⁵²¹

⁵¹⁶ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁵¹⁷ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁵¹⁸ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁵¹⁹ Manisalı, “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa”.

⁵²⁰ Manisalı, “Ayaklanmaların Nedenleri ve Sonuçları”.

⁵²¹ Manisalı, “Ayaklanmaların Nedenleri ve Sonuçları”.

52. “ABD ve AB’nin tercihi;

Ortadoğu’nun uzun zamandan beri hâkimi Avrupa büyükleri ve ABD doğal olarak, kendi çıkarlarını karşılayacak “bölgesel iç dinamikler arasında tercih yapıyor”.İslami çevrelerle, askerlerle, monarşilerle, iş çevreleri ve elit ile yakın temasları var. “İstediklerini hangisi daha iyi karşılarsa”, ona destek veriyorlar. “Esas olan bizim kendi çıkaramızdır” diye bakıyorlar. Ayaklanmalar sonucu Arap ülkelerinin sınırlarının değiştirilerek küçültülmeleri, son dönemin önemli önceliğini oluşturuyor.”⁵²²

53. “Arapların (ve devletlerinin) önündeki seçenekleri görelim:

1) Yavaş yavaş köktendinci bir toplum ve devlet yapısı içinde eskiden olduğu gibi yürümek. Zaten birçoğu halen bu zemindedir.

2) İkinci olasılık Mısır ve Tunus’tan başlayarak, “gerçekten demokratik gelişmelerin oluşmasıdır”. Oldukça zayıf bir olasılık

3) Ve üçüncü olasılık; üçüncü yol ise ileride bölünmüş ve bu yolla küçültülmüş Arap ülkelerinin “serbest piyasa ekonomisi ve özelleştirmelerle” tamamen denetim altına alınmalarıdır.”⁵²³

54. “Arap ülkelerindeki halk ayaklanmalarının gerisindeki ve derinlerindeki patlama ve çatışmalarda yukarıda anılan üç temel faktörün kavgası yaşanıyor.

- Örgütlü ve örgütsüz İslami çevreler bir İslam devleti kurmak istiyorlar; çoğu mevcut düzenini sürdürmek için direniyor.

- Avrupa’ya yaklaşmak (ve benzetmek) isteyen demokratik ve ulusalcı çevreler Batı tipi bir yapılanma hedefinin peşindeler.

- Küresel güçler ve onların Arap ülkelerindeki uzantıları ise “gönüllü bölünmeyi ve tamamen dış dinamiklere açık hale gelmeyi” sağlama amacını güdüyorlar.”⁵²⁴

55. “Mısır’da “Müslüman Kardeşler” iktidara gelirse Kahire’nin Batı ve İsrail ile ilişkileri değişecektir. Ortadoğu’da Batı açısından dengelerin değişmesi söz konusu olacaktır.”⁵²⁵

⁵²² Manisalı, “Ayaklanmaların Nedenleri ve Sonuçları”.

⁵²³ Manisalı, “Arapların Önünde Üç Seçenek Var”.

⁵²⁴ Manisalı, “Arapların Önünde Üç Seçenek Var”.

⁵²⁵ Manisalı, “Arapların Önünde Üç Seçenek Var”.

56. “Etnik ve mezhebe dayalı ayrıştırmaların ılımlı İslami yapı ile harmanlanarak ortaya çıkarılması yeni Ortadoğu yapılanmasının dayanaklarını meydana getiriyor.”⁵²⁶

57. “Olayların Ürdün ve Suriye’ye de yayılmak istendiği görülüyor. Başlangıçta, demokratik gelişmeler olarak ortaya çıkan; öğrenci ve elitin de önderlik ettiği halk hareketleri, zemininde etnik ve dini referansları güçlendiren bir yöne doğru yürümektedir.”⁵²⁷

58. “Bu gelişmeler ABD ve AB’nin büyükleri tarafından yönlendirilmekle birlikte Rusya ve Çin başta olmak üzere diğer bölge dışı büyükler de bu dönüşüme, en azından şimdilik karşı çıkmıyorlar.”⁵²⁸

59. “1990 sonrası yeni (ya da yeniden) yapılandırılmalarının sonuçlarını Ortadoğu’da yaşıyoruz. Demokrasi oyunu ile Arap ülkelerinin bir kısmının çözüştürülmeleri sağlanmaya çalışılıyor. Son operasyonların ilk örnekleri Tunus ve Mısır’da yaşanmaya başladı bile.”⁵²⁹

60. “2011’in başında Tunus’tan girerek Suriye’ye kadar uzanan halk ayaklanmaları bir büyük resmin bulmaca parçaları gibi yavaş yavaş bir araya gelmeye başladılar.”⁵³⁰

61. “Almanya’nın, Kürdistan projesine ABD, İngiltere ve Fransa’dan biraz farklı baktığını kabul etmek gerekir. Aynı şey Kuzey Afrika ve Ortadoğu’daki Arap hareketleri için de geçerli. Projenin sonucunda aslan payının ABD, İngiltere ve Fransa arasında paylaşılacağını gördüğü için gelişmelere mesafeli duruyor.”⁵³¹

62. “El Cezire ve Batı’nın Arap Uyanışı (Arab Aweakening) olarak adlandırdığı kalkışmaların neyin uyanışı olduğu yavaş yavaş daha iyi anlaşılacak.

- Yalnızca bölge ülkeleri arasındaki işbirliği engellenmiyor.

- Ayrıca ülkelerde iç kargaşa, çatışma ortamı ve bölünmeler yaratılıyor.”⁵³²

63. “Demokrasi mi? Onun sadece sözü ediliyor, uygulanmasını kimse istemiyor; zavallı bölge halklarından başka.”⁵³³

⁵²⁶ Manisalı, “Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?”.

⁵²⁷ Manisalı, “Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?”.

⁵²⁸ Manisalı, “Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?”.

⁵²⁹ Manisalı, “Ortadoğu’da Legonun Parçaları Birleşirken”.

⁵³⁰ Manisalı, “Ortadoğu’da Legonun Parçaları Birleşirken”.

⁵³¹ Manisalı, “Ankara’nın Ortadoğu Politikası ‘Arap Uyanışı’ ile Engellendi mi?”.

⁵³² Manisalı, “Ankara’nın Ortadoğu Politikası ‘Arap Uyanışı’ ile Engellendi mi?”.

64. “Birkaç hafta önce bu köşede, dünyada “küresel güçler arasında oligarşik bir düzenin ortaya çıkmaya başladığından” söz etmiştim. Aynen

Birleşmiş Milletler’deki daimi üyelerin egemenlikleri gibi, küresel ekonomik düzende de büyükler arasında yeni bir işbirliği (ve çıkar) ortamı meydana geliyor.”⁵³⁴

65. “Sudan’dan Suriye’ye bütün Arap dünyası fokur fokur kaynatılmaya başlanmış.

22 ülkenin sınırlarının ve rejimlerinin değiştirilmesi için sanki 2011 yılında aniden düğmeye basılmış. İran ve Kürdistan meseleleri “ara ve orta vadeli hedefler” olarak görülüyor.

Bu tip ülkelerde demokratik yollardan seçilmiş meclisler ve hükümetler yerine din referanslı, asker referanslı ya da parasal güç odaklı yönetimler tercih ediliyor. Çünkü bunlar kanalı ile “uyumlu, ılımlı ve işbirliğine hazır yönetimler” daha rahat sağlanabilmektedir.”⁵³⁵

66. “Arap Ortadoğu’su ve çevresinde 2011’in başından beri ortaya çıkan sıcak gelişmeler genel çerçevede C. Rice’in 2003’te söyledikleri ile örtüşmesine karşın, orta vadede iki somut amaca yönelik görülebilir:

- İran’ın sisteme dahil edilmesi.

- Kürdistan’ın oluşturulması.

İşin genel çerçevesini George Bush yönetiminin dışişleri bakanı çok net bir biçimde dünya kamuoyuna açıklamıştı; “Genişletilmiş Ortadoğu Projesi ile bölgede 22 ülkenin sınırları ve rejimleri değiştirilecek”...”⁵³⁶

67. “Bir “tayınlama” yaparak hepsinin, “kontrol edilebilir ortak bir zemine oturtulması gerekiyordu”! Önce adamakıllı silkelenip savrulacaklar; sonra da eritilmiş kurşun gibi yeni kalıplara döküleceklerdi.

⁵³³ Manisalı, “Ankara’nın Ortadoğu Politikası ‘Arap Uyanışı’ ile Engellendi mi?”.

⁵³⁴ Manisalı, “Çılgın Ortadoğu Projesi Sınırımıza Dayandı”.

⁵³⁵ Manisalı, “Çılgın Ortadoğu Projesi Sınırımıza Dayandı”.

⁵³⁶ Manisalı, “Çılgın Ortadoğu Projesi Sınırımıza Dayandı”.

Ortadoğu’da gerçekleştirilmek istenen düzen;

- İktisadi olarak dışa açık, tamamen özelleştirilmiş serbest bir piyasa.
- Siyasi ve askeri olarak “denetimi ve küresel otoriteyi kabul eden yeni bir yapılanma”. Yoksa, kadınların Suudi Arabistan’da araba kullanıp kullanmaması ile küresel güçlerin yakından uzaktan ilgisi yoktur.”⁵³⁷

68. “Kuzey Irak ayağı çoktan tamamlanan projenin halen Suriye ve Güneydoğu ayakları oluşturulmaya çalışılıyor. Üçü tamamlanınca sıranın İran ayağına geleceği kesin. Etnik ve mezhep ayrımcılığı üzerine oturturulmak istenen operasyonlar ve politikalar yalnız Arap ülkelerinde değil, Türkiye’de de etkili olmaktadır.”⁵³⁸

69. “Türkiye uygun bir ortak olarak hazırlanmıştır. Büyükler ellerinin zor ulaştığı yerlere Ankara kanalıyla uzanmaktadır. BOP planlandığı gibi adım adım ilerlemektedir

Öte yandan Türkiye, İran ve komşu Arap ülkeler ile ilişkilerinde, geri dönülmez bir girdabın içine yavaş yavaş girmektedir.”⁵³⁹

70. “Ortadoğu hızlı bir şekilde yeniden devşirilirken sahnede ortaya konan oyun ile perde arkasındakiler oldukça farklı:

- “Diktatörler temizleniyor, demokrasi getiriliyor” biçiminde sunulan mesele, “petrol ve doğalgazın paylaşılmasına yönelik ilerliyor”. Irak ve Libya bunun tipik örnekleri; artık Sudan’ı da ekleyebiliriz.”⁵⁴⁰

71. “Ortadoğu Arap (ve Müslüman) dünyasında Şii (ve İran) cephesine karşı Sünni bir yeniden yapılanma yürütülüyor.

- Bu yeni yapılanmada şimdilik kontrol altına alınmış Müslüman Kardeşler cephesi öne çıkarılıyor.”⁵⁴¹

72. “Petrol ve doğalgaz paylaşımı yanında, “masanın altında kalanlar bunlar”.BOP içinde üç sözcük önem taşıyor; petrol, doğalgaz ve Kürdistan.“Demokrasi” ise en fazla kullanılan sözcük olsa bile, “bu bölge için, küresel güçlerin akıllarından bile geçirmedığı bir şey”.”⁵⁴²

⁵³⁷ Manisalı, “Ortadoğu Politikasında U Dönüşü mü?”.

⁵³⁸ Manisalı, “Ortadoğu’da Büyük ve Küçük Dışlılar”.

⁵³⁹ Manisalı, “Ortadoğu’da Büyük ve Küçük Dışlılar”.

⁵⁴⁰ Manisalı, “Ortadoğu’daki Şeytan Üçgeni (!) ve Araplar”.

⁵⁴¹ Manisalı, “Ortadoğu’daki Şeytan Üçgeni (!) ve Araplar”.

⁵⁴² Manisalı, “Ortadoğu’daki Şeytan Üçgeni (!) ve Araplar”.

73. “Müslüman Kardeşler, Batı ile işbirliğine doğru çekilmektedir;

- Öte yandan Türkiye'nin yeni İslami zemini, Müslüman Kardeşler üzerinden hem iç yapılanmayı hem de Batı ile işbirliğini “uyumlu hale getirmektedir”.

Bu politikanın işleyip işlemeyeceği henüz belli değil.

- Arap Ortadoğu'sunda Müslüman Kardeşler'in Sunni yapılanmadaki rolü önemlidir.

- Ancak Müslüman Kardeşler içindeki fraksiyonlar önemli köklere sahiptir.

Türkiye'nin Arap dünyası üzerinde etki oluşturma niyetlerine şiddetle karşı çıkıyorlar. Ankara hükümetine karşı birçok konuda muhalefet ettiklerini görüyoruz.

Öte yandan Müslüman Kardeşler'in de “Arap ülkelerinde iktidara gelmek için ABD'yi (ve Batı'yı) kullandığını görüyoruz”.⁵⁴³

74. “2010 ve 2011'de Afrika ve Akdeniz'in baştan sona çalkalanması; Sudan'ın bölünmesi; Tunus, Mısır, Libya ve Suriye'de eski diktatörlerin yerine yenilerinin aranması. Bölgede bütün domino taşları tek tek indirilirken, ortada sadece İran kalmıştır.”⁵⁴⁴

75. “Mısır, Tunus, Fas, Libya, Yemen, Irak ve Suriye'de temelleri atılmış operasyonlar yürüyor.”⁵⁴⁵

76. “ABD Arap ülkelerinde yerel ortak olarak Müslüman Kardeşleri seçmiş görünüyor. Göreceli olarak en örgütlü siyasal güç gibi değerlendiriliyor.”⁵⁴⁶

77. “Müslüman Kardeşler odaklı model, saf ve katıksız bir Sünni zemini gerektiriyor. Suriye'de yürütülen operasyonların gerisindeki en önemli neden budur.”⁵⁴⁷

78. “Bölgemizde Arap ülkeleri, İran ve Türkiye'nin içine itilmekte olduğu sorunlar, büyüklerin küresel çatışmalarının Ortadoğu'ya olan yansımalarıdır.

Ve bu kargaşalar, bölgede petrol ve doğalgazın öneminin azalmasına dek sürdürülecektir. “Arap Baharı”, bu sürecin yeni bir dönüm noktasıdır.”⁵⁴⁸

⁵⁴³ Manisalı, “Suriye, Müslüman Kardeşler ve İsrail Meselesi”.

⁵⁴⁴ Manisalı, “Küresel Kavganı Ortadoğu'ya Yansımaları”.

⁵⁴⁵ Manisalı, “Ortadoğu'da Yeni Gelişmeler ve Türkiye”.

⁵⁴⁶ Manisalı, “Ortadoğu'da Yeni Gelişmeler ve Türkiye”.

⁵⁴⁷ Manisalı, “Ortadoğu'da Yeni Gelişmeler ve Türkiye”.

⁵⁴⁸ Manisalı, “Ortadoğu'da Yeni Gelişmeler ve Türkiye”.

2.4. NİLGÜN CERRAHOĞLU'NUN OCAK 2011 – ARALIK 2011 ARASINDA YAZDIĞI KÖŞE YAZILARINDAN ALINAN CÜMLELERİ

2.4.1. Tunus Hakkında Yazdıkları

1. Tunus'taki olayların adlandırılması; “Yasemin Devrimi”⁵⁴⁹, “İsyan”⁵⁵⁰, “Tunus Baharı”⁵⁵¹, “Halk Hareketi”⁵⁵², “Tabandan Gelen Protesto Eylemi”⁵⁵³, “Devrim Rüzgârları”⁵⁵⁴, “Devrim”⁵⁵⁵, “Dijital Devrim”⁵⁵⁶
2. Tunus liderinin adlandırılması; “Diktatör”⁵⁵⁷, “75lik Cumhurbaşkanı”⁵⁵⁸, “Tunus Diktatörü”⁵⁵⁹, “Bin Ali”⁵⁶⁰,
3. Tunus rejiminin adlandırılması; “Demir Yumruk”⁵⁶¹, “Dikta Rejimi”⁵⁶²
4. Tunus'ta isyan edenlerin adlandırılması; “Halk”⁵⁶³
5. “Tunus'a çeyrek yüzyıldır “demir yumruk”la hükmeden Bin Ali'nin güçlkle Suudi Arabistan'a kapağı atmasının ardından İslam liderleri korkuya kapıldı!”⁵⁶⁴
6. “Tunus'ta çeyrek yüzyıl işbaşında kalan 75'lik “Cumhurbaşkanı” Bin Ali; halkı sokağa döken bir “devrimle” ülkeyi terk etti...”⁵⁶⁵

⁵⁴⁹ Nilgün Cerrahoğlu, “Yasemin Devrimi!”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 16 Ocak 2011, <http://www.sendika.org/2011/01/yasemin-devrimi-nilgun-cerrahoglu-cumhuriyet/>

⁵⁵⁰ Cerrahoğlu, “Yasemin Devrimi!”.

⁵⁵¹ Nilgün Cerrahoğlu, ““Yasemin Devrimi”nin Sonu Hüsrân mı?”, 23 Ocak 2011, <http://www.odatv.com/n.php?n=yasemin-devriminin-sonu-husran-mi--2301111200>

⁵⁵² Nilgün Cerrahoğlu, “Arap Baharı'ndaki Son Sahne: Linç”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 22 Ekim 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=287432&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁵⁵³ Cerrahoğlu, “Arap Baharı'ndaki Son Sahne: Linç”.

⁵⁵⁴ Cerrahoğlu, “Arap Baharı'ndaki Son Sahne: Linç”.

⁵⁵⁵ Cerrahoğlu, “Yasemin Devrimi”nin Sonu Hüsrân mı?”.

⁵⁵⁶ Cerrahoğlu, “Arap Baharı'ndaki Son Sahne: Linç”.

⁵⁵⁷ Cerrahoğlu, “Yasemin Devrimi!”.

⁵⁵⁸ Nilgün Cerrahoğlu, “İşte ‘Başkanlık Sistemi’ Gerçeği”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 29 Ocak 2011, https://tr-tr.facebook.com/note.php?note_id=147684368623715&comments

⁵⁵⁹ Cerrahoğlu, “Arap Baharı'ndaki Son Sahne: Linç”.

⁵⁶⁰ Cerrahoğlu, “Yasemin Devrimi!”.

⁵⁶¹ Cerrahoğlu, “Yasemin Devrimi!”.

⁵⁶² Cerrahoğlu, “Arap Baharı'ndaki Son Sahne: Linç”.

⁵⁶³ Cerrahoğlu, “Yasemin Devrimi!”.

⁵⁶⁴ Cerrahoğlu, “Yasemin Devrimi!”.

⁵⁶⁵ Cerrahoğlu, “İşte ‘Başkanlık Sistemi’ Gerçeği”.

2.4.2. Mısır Hakkında Yazdıkları

7. Mısır'daki olayların adlandırılması; “Yasemin Devrimi”⁵⁶⁶, “Değişim Ve Geçiş Dönemi”⁵⁶⁷, “Arap Baharı”⁵⁶⁸, “İsyan”⁵⁶⁹, “Mısır İsyanı”⁵⁷⁰, “Halk Ayaklanması”⁵⁷¹, “Mısır Devrimi”⁵⁷², “Devrim”⁵⁷³, “Tahrir Halk Hareketi”⁵⁷⁴, “Mısır Devrimci Hareketi”⁵⁷⁵, “Mısır Baharı”⁵⁷⁶, “Olaylar”⁵⁷⁷

8. Mısır liderinin adlandırılması; “Diktatör”⁵⁷⁸, “Reis”⁵⁷⁹, “Kocamış Diktatör”⁵⁸⁰, “Fıravun”⁵⁸¹, “Hasta Yaşlı Düşkün Adam”⁵⁸², “Zalim Diktatör”⁵⁸³

9. Mısır rejiminin adlandırılması; “Demir Yumruk”⁵⁸⁴, “Mübarek Diktatörlüğü”⁵⁸⁵

10. Mısırda isyan edenlerin adlandırılması; “İsyancılar”⁵⁸⁶, “Halk”⁵⁸⁷, “Eylemciler”⁵⁸⁸

11. “Ortadoğu'daki bekçilik rolünü sadakatle yerine getiren Mübarek'in satranç tahtasından yok olması, Batı kançelaryalarında bu nedenle bugüne değin görülmemiş bir şok yaratıyor.”⁵⁸⁹

⁵⁶⁶ Cerrahoğlu, “Yasemin Devrimi!”.

⁵⁶⁷ Nilgün Cerrahoğlu, “Obama, Mısır ve ‘Tarihin Doğru Yanı’ ”, 5 Şubat 2011, <http://yeniyaclasimlar.org/m.aspx?id=75>

⁵⁶⁸ Cerrahoğlu, “Arap Baharı'ndaki Son Sahne: Linç”.

⁵⁶⁹ Nilgün Cerrahoğlu, “Batı'da ‘Mübarek Gidiyor’ Paniği”, 1 Şubat 2011, <http://yeniyaclasimlar.org/m.aspx?id=62>

⁵⁷⁰ Cerrahoğlu, “Obama, Mısır ve ‘Tarihin Doğru Yanı’ ”.

⁵⁷¹ Nilgün Cerrahoğlu, “Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü”, 12 Şubat 2011, <http://www.haber7.com/yazarlar/nilgun-cerrahoglu/708235-mubarek-iran-devrimi-yildonumunde-dustu>

⁵⁷² Cerrahoğlu, “Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü”.

⁵⁷³ Cerrahoğlu, “Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü”.

⁵⁷⁴ Cerrahoğlu, “Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü”.

⁵⁷⁵ Cerrahoğlu, “Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü”.

⁵⁷⁶ Nilgün Cerrahoğlu, “Bin Ladin, 'Arap Baharı' ve Türkiye”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 5 Mayıs 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=240324&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁵⁷⁷ Cerrahoğlu, “Obama, Mısır ve ‘Tarihin Doğru Yanı’ ”.

⁵⁷⁸ Nilgün Cerrahoğlu, “ ‘Mübarek’in Kafesi’ ve Okurlar”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 9 Ağustos 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=267654&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁵⁷⁹ Nilgün Cerrahoğlu, “Şark Usulü Demokrasiye Geçişin Resmi”, 6 Ağustos 2011, <http://yeniyaclasimlar.org/m.aspx?id=1167>

⁵⁸⁰ Cerrahoğlu, “Batı'da ‘Mübarek Gidiyor’ Paniği”.

⁵⁸¹ Cerrahoğlu, “Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü”.

⁵⁸² Nilgün Cerrahoğlu, “Obama Doktrini ve Linç”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 23 Ekim 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=287652&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁵⁸³ Cerrahoğlu, “ ‘Mübarek’in Kafesi’ ve Okurlar”.

⁵⁸⁴ Cerrahoğlu, “İşte ‘Başkanlık Sistemi’ Gerçeği”.

⁵⁸⁵ Cerrahoğlu, “Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü”.

⁵⁸⁶ Cerrahoğlu, “Arap Baharı'ndaki Son Sahne: Linç”.

⁵⁸⁷ Cerrahoğlu, “Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü”.

⁵⁸⁸ Nilgün Cerrahoğlu, “Mısır'da İslam, Ordu ve ‘Sandık’ ”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 29 Kasım 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=296492&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁵⁸⁹ Cerrahoğlu, “Batı'da ‘Mübarek Gidiyor’ Paniği”.

12. “Korku duvarını aşan, görkemli bir halk ayaklanması ardından, “firavun” Mübarek de tarihe yenildi.

Garip rastlantı; Mübarek diktatörlüğünün düşüşü, Humeyni devriminin “32. yıl kutlamalarına” denk düştü... Çiçeği burnundaki Mısır devrimi, bundan böyle acaba hangi yöne gidecek?”⁵⁹⁰

13. “İki cihan bir yana gelse ona bir şey olmaz” diye düşünülen ‘firavunlar’ devrilirken...”⁵⁹¹

14. “Ortadoğu’daki bekçilik rolünü sadakatle yerine getiren Mübarek’in satranç tahtasından yok olması, Batı kançelaryalarında bu nedenle bugüne değin görülmemiş bir şok yaratıyor...”⁵⁹²

15. “Kış başında “Arap Baharı’nın” ateşini fitilleyen büyük Tahrir protestosu, Ortadoğu’da -ilk defa!- demokratikleşme rüzgârları estirmek adına ne denli umut verici olduysa; “şark usulü intikamla” “adalet” kavramlarını birbirine karıştıran bu feci fotoğraf da.. o denli umut kırıcı...”⁵⁹³

16. “Mısır usulü ‘normalleşme’

Kadınli erkekli göstericilerin Mısır’da ilk kez kol kola coşkuyla meydanlara indiği ve henüz Müslüman Kardeşler sloganlarının devreye girmediği kış başındaki o özgürlük arayışı nerde?”⁵⁹⁴

17. “Demir kafes arkasında sedyeye mahkemeye(!) çıkarılan 83 yaşındaki eski Mısır Devlet Başkanı’nın resimleri bize çok şey anlatıyor.

Dünya medyası manşetlerindeki fotoğrafın bize anlattığı bir numaralı gerçek, “şark usulü güç”ve “güçsüzlük” anlayışını tanımlıyor.

Ülkesi ve Ortadoğu’nun otuz yıl boyunca rakipsiz lideri sayılan Mısır’ın eski devlet başkanı; uluorta şimdi dünyanın gözü önünde böyle -en düşkün haliyle!- arslanlara yem ediliyor. Tahrir’deki gösteriler kontrolden çıktığında -ABD baskısıyla!- Mübarek’ten vazgeçen ve ondan görevi bırakmasını isteyen, aynı zamanda halihazırda “geçiş dönemine

⁵⁹⁰ Cerrahoğlu, “Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü”.

⁵⁹¹ Nilgün Cerrahoğlu, “Model Ülke İnternet Medyasını Hedef Alıyor”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 17 Şubat 2011, <http://www.odatv.com/n.php?n=model-ulke-internet-medyasini-hedef-aliyor-1702111200>

⁵⁹² Cerrahoğlu, “Bin Ladin, Arap Baharı ve Türkiye”.

⁵⁹³ Cerrahoğlu, “Şark Usulü Demokrasiye Geçişin Resmî”.

⁵⁹⁴ Cerrahoğlu, “Şark Usulü Demokrasiye Geçişin Resmî”.

başkanlık eden” bu cunta; geçmişe çizgi çekmek adına Kahire’de şimdi bu aşağılık gösteriyi sahneliyor.

Mübarek’in zulmü altında vaktiyle inleyen geniş kitle de insanlık onuruyla bağdaşmayan bu “şovu” büyük bir zafer duygusunun etkisiyle, “Allahüekber” çığıllıklarıyla karşılıyor...

Hasta, yaşlı, düşkün bir adamı “kafes arkasında” bir av hayvanı gibi dünyaya teşhir etmenin “umut”, “özgürlük”ya da “demokrasi” anlayışı ile ilişkisi olabilir mi?

“Hukuk devleti”nin olmadığı yerlerde, “normalleşme” ancak böyle bu tür “sembolik araçsallaştırmalar” üzerinden gerçekleşebiliyor.

Kral Faruk sürgünü boylamış, Nasır darbeyle gelmiş, Sedat suikasta uğramış, Mübarek de nihayet -iktidarı yitirdiği noktada- oğulları ile yan yana derdest edilip kafese tıkmış... Böyle bir arazide hak, hukuk aranabilir mi?”⁵⁹⁵

18. “Arap dünyasından yazdığını düşündüğüm Omar Alhamss isimli okur; ‘80’lik Mübarek’in, “demokratikleşme adına”(!), sedyeyle demir kafes içinde mahkemeye çıkartılmasını eleştiren yazımı yadırgamış...

Bu satırlardaki ana tema bir “adalet arayışı” değil, “intikam” ve “Bak gör işte, etme bulma dünyası!” anlayışı idi...

Kafes değişmiyorsa...

Demokrasiye geçişin oysaki bir “hesaplaşma” ve “intikam”; dolayısıyla“acıma/acımama” türü yaklaşımlarla ilgisi yoktur...

Demokrasiye geçişin birinci dereceden öncelikli kaygısı -geçmiş dikta/baskı dönemlerinden farklı olarak- “insan haklarına saygı”dır.

Demokrasiye geçiş döneminin, ahlaki bir üstünlüğü olacaksa; o üstünlük“insan hakları” konusunda özen göstermek ve fark yaratmaktan geçer.

Demokrasiye geçiş hukuku, Mübarek hukukundan daha iyi olmayacaksa, ne anladık Arap Baharı’ndan?

İçindeki insanlar değişirken, “kafes” kalıyorsa; sistem aslında değişmemiş olur. Sonuçta yapılan “şov”dur.”⁵⁹⁶

⁵⁹⁵ Cerrahoğlu, “Şark Usulü Demokrasiye Geçişin Resmî”.

⁵⁹⁶ Cerrahoğlu, “ ‘Mübarek’in Kafesi’ ve Okurlar”.

19. “Elbette yapılanların hesabı sorulmalı. Ama hesap sorma eylemi, insanlık onuru ile bağdaşmayan böylesine vahşi ve ölçüsüz dozlara ulaşmamalı ve bir şov halini almamalı.

Saddam ve Kaddafi zaman zaman Batı’ya meydan okudularsa da devrede olduğu 30 yılda Mübarek Washington’ın sözünden hiç çıkmadı ve bölgede ABD’nin en sadık müttefiki kaldı. Buna karşın hasta, yaşlı ve düşkün bir adam olarak, sonunda kendisini kapana kısırılan bir av hayvanı gibi “kafeste”teşhir edilmekten kurtaramadı.”⁵⁹⁷

20. “Mübarek’in eli mahkûm gidici olduğu görüldüğü andan itibaren ise hesaplar değişti ve o noktadan itibaren “Arap Baharı” karşıtı manevralarla bir büyük “karşıt devrim tezgâhı” devreye girdi.

Şimdi çok net izleyebildiğimiz bu “karşıt devrim” ittifakı ve tezgâhı ancak nasıl kuruldu? Nerde, ne zaman çark devreye girip çalışmaya başladı?”⁵⁹⁸

21. “Perde arkasındaki bu büyük güçlerin “al gülüm, ver gülüm” paslaşmaları çerçevesinde; Müslüman Kardeşlerin de beklenildiği üzere sandıktan muzaffer çıkmaları halinde... Enver Sedat döneminde İsrail’le imzalanan ve bölgede ABD statükosunun temel direği olan “Camp David” anlaşmalarına dokunmamaları gerekiyor.

Mısır’ın “aylar alan” nev’i şahsına mahsus “seçim süreci” zarfında kısacası, “reel politik güçler” bir yanda böyle “Mübareksiz Mübarek rejiminin devamını” sağlayabilmenin ve “hâkim pozisyonlarını” sürdürmenin mücadelesini verirken “Tahrir’de” garibanlar da...“meydanı tekrardan ele geçirmenin” ve ele geçirdikleri meydandan “yeni siyasetler üretmenin/dikte etmenin” çabası içinde.

Hâlihazırda Mısır’da böyle çift düzeyde/çift düzlemde sürdürülen bir “yeni dengeler savaşı” var.

Sonucu -yazık ki!- belli olan savaşın, kaybetmeye mahkûm görünen “Tahrir cephesinde” Asvani gibi uzağı gören aydınlar hâlâ ne arıyor peki?”⁵⁹⁹

⁵⁹⁷ Cerrahoğlu, “Obama Doktrini ve Linç”.

⁵⁹⁸ Cerrahoğlu, “Arap Baharı ve Karşıt Devrim”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 3 Kasım 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=290360&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁵⁹⁹ Cerrahoğlu, “Mısır’da İslam, Ordu ve ‘Sandık’ ”.

2.4.3. Libya Hakkında Yazdıkları

22. Libya rejiminin adlandırılması; “Kaddafi Libyası”⁶⁰⁰

23. Libya liderinin adlandırılması; “Libya Diktatörü”⁶⁰¹, “Vahşi Diktatör”⁶⁰², “Yaşlı Diktatör”⁶⁰³, “Libyalı Diktatör”⁶⁰⁴

24. Libya’da isyan edenlerin adlandırılması ; “Muhafif Güçler”⁶⁰⁵, “İsyancılar”⁶⁰⁶

25. Libya’daki olayların adlandırılması; “Libya İsyanı”⁶⁰⁷, “Bahar”⁶⁰⁸, “Emperyalizmin Maşası”⁶⁰⁹, “Kalkışmalar”⁶¹⁰

26. “Libya satrancında kimin eli kimin cebinde belli değil...”⁶¹¹

27. “Küçük oğlu ile üç torununun yaşamına mal olan nisan sonundaki NATO saldırısından bu yana Kaddafi ağzını açıp tek kelam etmedi. açıklama yapmadı, demeç vermedi. Hiçbir yerde bir video/TV görüntüsüne rastlanmadı.

Acaba Kaddafi de korkusundan -Saddam gibi- yeraltına mı indi? NATO bombardımanında yoksa o da öldü de, saklanıyor mu?”⁶¹²

28. “‘Bahar’ Libya’da şekil değiştirdi. “Kendiliğinden” gelişen dinamikler üzerinde yükselen “Arap Baharı”, Libya’da bu niteliğini yitirerek emperyalizmin maşasına dönüştü, ama bu arada çok iddialı olan “demokratikleşme” söylemleri ve retorikleri bire bir aynı kaldı.”⁶¹³

29. “Ama buna karşın hiçbir devlet geleneği, siyasi partiler, kurumların olmadığı bir ülkede; “toplumsal barışın”, “hukukun üstünlüğünün” sağlanması, “demokrasinin yeşermesi” beklenecek!”⁶¹⁴

⁶⁰⁰ Nilgün Cerrahoğlu, “Suriye Çıkmazı”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 15 Mayıs 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=243700&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁶⁰¹ Nilgün Cerrahoğlu, “Kaddafi Yoksa Öldü mü?”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 12 Mayıs 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=242716>

⁶⁰² Cerrahoğlu, “Arap Baharı’ndaki Son Sahne: Linç”.

⁶⁰³ Cerrahoğlu, “Obama Doktrini ve Linç”.

⁶⁰⁴ Cerrahoğlu, “Obama Doktrini ve Linç”.

⁶⁰⁵ Cerrahoğlu, “Arap Baharı’ndaki Son Sahne: Linç”.

⁶⁰⁶ Cerrahoğlu, “Kaddafi Yoksa Öldü mü?”.

⁶⁰⁷ Cerrahoğlu, “Arap Baharı’ndaki Son Sahne: Linç”.

⁶⁰⁸ Cerrahoğlu, “Suriye Çıkmazı”.

⁶⁰⁹ Cerrahoğlu, “Arap Baharı’ndaki Son Sahne: Linç”.

⁶¹⁰ Cerrahoğlu, “Arap Baharı’ndaki Son Sahne: Linç”.

⁶¹¹ Cerrahoğlu, “Kaddafi Yoksa Öldü mü?”.

⁶¹² Cerrahoğlu, “Kaddafi Yoksa Öldü mü?”.

⁶¹³ Cerrahoğlu, “Arap Baharı’ndaki Son Sahne: Linç”.

⁶¹⁴ Cerrahoğlu, “Arap Baharı’ndaki Son Sahne: Linç”.

30. “Kaddafi’nin son fotoğrafları ve videolarını gördüğümde “Bu mu?” demekten kendimi alamadım: “Arap Baharı’nın geldiği son nokta bu mu?”

Tunus’ta “Yasemin Devrimi” adı altında çok romantik bir isim ve kendiliğinden gelişen bir halk hareketiyle başlayan süreç, geçen on ayın sonunda Libya’daki bu vahşet ve iğrenç manzaraya dönüştü.

Diktatörün infazı, bu kayıpları öyle anlaşılıyor ki ağırlaştıracak...Ortak düşman Kaddafi’nin yok olmasıyla; klanlar, aşiretler arası düşmanlıklar devreye girerek şiddetlenecek...”⁶¹⁵

31. “Libyalı diktatörünün ortadan kaldırılışı üstelik, leblebi çekirdek denecek denli düşük bir maliyete çıkarılmış bulunuyor. Konuya bu açıdan bakıldığında, Kaddafi’nin insanlık dışı linç sahneleri...”⁶¹⁶

32. “‘Savaş barıştır’ coğrafyası. Orwell “1984” isimli unutulmaz kitabında; “Savaş barıştır, özgürlük esarettir, cehalet güçtür, iki artı iki beş eder!” der.

Ancak ünlü İngiliz yazar Orwell’in hedefi on ikiden vuran bu saptaması hiçbir zaman, Arap Baharı sürecinde yaşanan Libya olgusu denli gerçeğe yakınlaşmadı...

Batı tarafından çok başarılı bulunan “Libya modeli” işte böyle bir “1984 modeli”...”⁶¹⁷

2.4.4. Suriye Hakkında Yazdıkları

33. Suriye’deki olayların adlandırılması; “Arap İsyanı”⁶¹⁸, “Suriye Gösterileri”⁶¹⁹ “Arap Baharı”⁶²⁰, “Suriye Baharı”⁶²¹, “Eylemler”⁶²²

34. Suriye rejiminin adlandırılması; “Şam Rejimi”⁶²³, “Beşşar Rejimi”⁶²⁴, “Esad Rejimi”⁶²⁵, “Suriye Yönetimi”⁶²⁶, “Baas”⁶²⁷

⁶¹⁵ Cerrahoğlu, “Arap Baharı’ndaki Son Sahne: Linç”.

⁶¹⁶ Cerrahoğlu, “Obama Doktrini ve Linç”.

⁶¹⁷ Nilgün Cerrahoğlu, “Bu da Esad Depremi”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 1 Kasım 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=289810&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁶¹⁸ Nilgün Cerrahoğlu, “Suriye’nin tanıksız katliamı”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 1 Mayıs 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=239010&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁶¹⁹ Cerrahoğlu, “Suriye’nin tanıksız katliamı”.

⁶²⁰ Nilgün Cerrahoğlu, “Suriye’nin Hama yasası”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 14 Ağustos 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=269122&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁶²¹ Cerrahoğlu, “Suriye çıkmazı”.

⁶²² Cerrahoğlu, “Suriye’nin Hama yasası”.

⁶²³ Nilgün Cerrahoğlu, “Suriye’de şimdi ne olacak?”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 20 Ağustos 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=270748&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

35. Suriye liderinin adlandırılması ;“Esad”⁶²⁸,”Cumhurbaşkanı Esad”⁶²⁹, “Oğul Esad”⁶³⁰, “Beşşar”⁶³¹

36. Suriye’de isyan edenlerin adlandırılması; “İsyancılar”⁶³², “Göstericiler”⁶³³, “Eylemci”⁶³⁴, “Özgür Suriye Ordusu Adlı Silahlı İsyan Örgütü”⁶³⁵, “Aktivistler”⁶³⁶

37. “Aynı şeyi bugün -bir başka biçimde- “*Arap isyanlarının en kanlısı*” sıfatını kazanan Beşşar rejimi için yapıyor.

Suriye’de şu anda küresel medyanın doğrudan tanıklık edemediği bir katliam yaşanıyor. Esad rejiminin kaderini son kertede bu sanal âlem eylemciliği ve Suriye liderine ordunun bağlılık düzeyi belirleyecek.”⁶³⁷

38. “Suriye devleti son kertede böyle bir “*aile şirketi*” olduğu için, Mısır-Tunus rejimlerinden çok daha dayanıklı bir yapıya sahip.”⁶³⁸

39. “Şakşakçılar Beşşar Esad’ın konuştuğu “gösteri salonunu” alkışlarla yıkıyor...

Hiç böyle “Padişahım çok yaşa! Senden büyük yok!” kıvamında “açılım konuşması” olur mu? mEsad, ya gelişmelerin vehametinin farkında değil, ya kardeşi ve etrafındakiler tarafından eli kolu tümüyle bağlı tutsak alınmış durumda ya da ne olursa olsun hâlâ feda edilemez olduğunu düşünüyor. Dağ fare doğurdu.”⁶³⁹

40. “Baas geleneksel, tutucu, özellikle eğitimde dindar olan bir partidir. Baas, ‘insan’a hiç önem vermemiştir. Tek bir örnek eğitim kurumu yaratmamıştır. Parti bir tür ‘dini dernek’ gibi çalışmış, özgür bir kent kültürünün gelişmesine engel olmuş; kültürün temeline ‘sadakati’ koymak suretiyle ahlakı mayınlamıştır”⁶⁴⁰

⁶²⁴ Cerrahoğlu, “Suriye’nin tanıksız katliamı”.

⁶²⁵ Cerrahoğlu, “Suriye Çıkmazı”.

⁶²⁶ Nilgün Cerrahoğlu, “Suriye iç işi olduğunda”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 16 Ağustos 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=269642&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁶²⁷ Nilgün Cerrahoğlu, “Esad’a mektup”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 9 Temmuz 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=259638&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁶²⁸ Cerrahoğlu, “Suriye Çıkmazı”.

⁶²⁹ Cerrahoğlu, “Esad’a mektup”.

⁶³⁰ Cerrahoğlu, “Suriye’nin Hama yasası”.

⁶³¹ Cerrahoğlu, “Suriye’de şimdi ne olacak?”.

⁶³² Cerrahoğlu, “Bu da Esad Depremi”.

⁶³³ Cerrahoğlu, “Suriye’nin Hama yasası”.

⁶³⁴ Cerrahoğlu, “Suriye Çıkmazı”.

⁶³⁵ Cerrahoğlu, “Bu da Esad Depremi”.

⁶³⁶ Cerrahoğlu, “Bin Ladin, ‘Arap Baharı’ ve Türkiye”.

⁶³⁷ Cerrahoğlu, “Suriye’nin tanıksız katliamı”.

⁶³⁸ Cerrahoğlu, “Suriye Çıkmazı”.

⁶³⁹ Nilgün Cerrahoğlu, N. Esad Hala Tribüne Oynuyor, *Cumhuriyet Gazetesi*, 21 Haziran 2011,

<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=254874&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁶⁴⁰ Cerrahoğlu, “Esad’a mektup”.

41. “Cumhurbaşkanı Esad bir partiden değil, Suriye’den yana olmalıdır.”⁶⁴¹

42. “İktidarı –her ne pahasına olursa olsun- bırakmamayı şiar edindiği anlaşılan Esad ve ailesinin ufukta bir u-dönüşü yapmaları için somut neden görünmüyor.”⁶⁴²

43. “Suriye konusu özetle çıkmaza girmiş durumda.”⁶⁴³

2.4.5. Türkiye Hakkında Yazdıkları

44. “Bakmayın RTE’nin o “reform yap!” çağrılarına...Laf olsun torba dolsun laflar bunlar... Tutarlılık ve inandırıcılıktan yoksunlar...

Kelin merhemi olsa başına sürerdi hesabının ötesinde, zamanlama açısından geç kalmış diskurlar... Suriye’nin “demokrasi açığını” Ankara yeni mi fark etti?”⁶⁴⁴

45. “İki yıl öncesinin hileli seçimleriyle yollara düşen yüz binlerce İranlının“özgürlük”, “hakkaniyet” arayışlarına sırt çevirerek Ahmedinejad’ı kutlayan“ilk başkent” olan Ankara; Tahran’a “meşruiyet zırhı” sağlamıştı...

Aynı şeyi bugün -bir başka biçimde- “Arap isyanlarının en kanlısı” sıfatını kazanan Beşşar rejimi için yapıyor. Araplar özgürleşirken biz geri gidiyoruz”⁶⁴⁵

46. “Düne kadar ağzından “stratejik derinlik”ten başka şey duymadığımız bir bakan için “iddialı” laflar bunlar...

Hangi dağda kurt öldü de “komşularla sıfır sorun” politikası güden bakan, komşuların ezilen “halkları” da olduğunu keşfetti?

Keşfetti de niye şimdiye dek mezalim yaşayan “halkların gönlünü alan” bir jest yapmadı? Bakanın deyimiyle illa “Marksist devrim ihracı yapar gibi” bağırmak mı gerekiyor?”⁶⁴⁶

⁶⁴¹ Cerrahoğlu, “Esad’a mektup”.

⁶⁴² Cerrahoğlu, “Suriye’nin Hama yasası”.

⁶⁴³ Cerrahoğlu, “Suriye’nin Hama yasası”.

⁶⁴⁴ Cerrahoğlu, “Suriye’nin tanıksız katliamı”.

⁶⁴⁵ Cerrahoğlu, “Suriye’nin tanıksız katliamı”.

⁶⁴⁶ Nilgün Cerrahoğlu, “Bin Ladin Sonrası Arap Baharı ve Davutoğlu (3)”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 8 Mayıs 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=241456&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

47. ““Demokrasi” ve “demokratikleşme” konusunda kılavuz Erdoğan olunca, ortaya çıkan “model” de işte bu kadar oluyor...

Türkiye ne kadar demokratik ki, Suriye’ye demokrasi telkin edecek?”⁶⁴⁷

48. “Davutoğlu’nun ziyaretinin ardından, Şam yönetiminin “jestiyle” Hama’ya giren Büyükelçi Ömer Önhon izlenimlerini; “İnsanlar nelerin olup bittiğini anlatmaya korkuyor. Biz gittikten sonra başlarına bir şey geleceğinden korktuklarını açık şekilde tespit ettik” şeklinde aktarıyor.”⁶⁴⁸

49. “Suriye konusu özetle çıkmaza girmiş durumda. Bu tablo karşısında Cumhurbaşkanı Gül’ün Şam’a gönderdiği “Değişim rüzgârlarının önünde savrulmak yerine değişimi yönlendiren lider olun!” tavsiyeleri biraz fazla edebi ve hadi söyleyelim komik kaçmıyor mu?”⁶⁴⁹

50. ““Davutoğlu-Esad” görüşmesinin fiyaskoyla sonuçlandığını vurgulayan dış basın organları buna ilk andan işaret ettiler ve Şam’da görüşmeler sürerken dahi, Esad’ın katliama hiç ara vermediğini söylediler.”⁶⁵⁰

51. ““Bağdat, Şam, Beyrut, Kahire, Saraybosna, Bakû, Lefkoşa ve diğer tüm kardeş ve dost ülkeleri buradan muhabbetle selamlıyorum!” demişti bir Osmanlı hükümdarı edasıyla yaptığı o konuşmada Başbakan: “Bugün İstanbul kadar Saraybosna kazanmıştır. İzmir kadar Beyrut kazanmıştır, Ankara kadar Şam kazanmıştır, Diyarbakır kadar Batı-Şeria, Kudüs, Gazze kazanmıştır.”⁶⁵¹

52. “İzleyen tüm gözlemcilerin ağzının faraş gibi açılmasına yol açan bu sözlerin ardından patlak veren ilk Suriye krizinde RTE, ardından nitekim gene aynı söylem çerçevesinde; “Suriye Osmanlı bakiyesidir. Orada yaşananlar bizim iç işimizdir!” deyiverdi.”⁶⁵²

53. “Kahire sokaklarındaki “Allah’ın azizi” karşılamalarını “hayret”le izlerken, yirmi yaşındayken bir Arap ülkesine yaptığım ilk ziyareti hatırladım. “Mısır’ın rakipsiz kahramanı” olarak karşılanan Erdoğan için kabına...”⁶⁵³

⁶⁴⁷ Cerrahoğlu, “Esad Hala Tribüne Oynuyor”.

⁶⁴⁸ Cerrahoğlu, “Suriye’nin Hama yasası”.

⁶⁴⁹ Cerrahoğlu, “Suriye’nin Hama yasası”.

⁶⁵⁰ Cerrahoğlu, “Suriye iç işi olduğunda”.

⁶⁵¹ Cerrahoğlu, “Suriye iç işi olduğunda”.

⁶⁵² Cerrahoğlu, “Suriye iç işi olduğunda”.

⁶⁵³ Nilgün Cerrahoğlu, “Allah’ın Azizi Kahire’de”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 15 Eylül 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=277190&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

54. “Kahire sokaklarındaki “Allah’ın azizi” karşılaşmalarını “hayret”le izlerken, yirmi yaşındayken bir Arap ülkesine yaptığım ilk ziyareti hatırladım. “Mısır’ın rakipsiz kahramanı” olarak karşılanan Erdoğan için kabına sığmayan“Arap sokağı tezahüratlarını” izlerken, ister istemez aklıma, geçmişte yaşadığım -bir o kadar “kabına sığmayan”!- bu tepkiler geldi. Erdoğan, bu coğrafyada bir “milat” olmadığını/olamayacağını anlamak zorundadır.”⁶⁵⁴

55. “ “Başka ülkelerin deneyimleri Mısır’da taklit edilemez. Türkiye laik devletinin şartları, Mısır’dan farklıdır. Erdoğan tek başına bölgeyi şekillendiremez! Arap devletlerinin dışardan alınan projelere ihtiyacı yoktur” dediler. Erdoğan’a ayar çektiler.”⁶⁵⁵

56. “Erdoğan, benim vapur sohbetim kadar Arap kültüründen haberdar olsaydı; Kahire’de ne İsa’ya ne Musa’ya yaranabilen “laiklikten” söz açmadan önce; yutkunup, düşünürdü.”⁶⁵⁶

57. “Söz gelimi TV ekranlarında arzı endam eden silahlı milis/eşkıyalardan, özgürlük mücadelesi veren “muhalif güçler” deyimleriyle söz edilmekteydi...

Fransız, İngiliz uçakları, isyancıların geçeceği noktaları önceden bombalayarak bu “isyancı güçlere” doğrudan yol açıyordu...”⁶⁵⁷

58. “Modelin yanı başımızdaki Suriye’ye, -göründüğü kadarıyla!- Türkiye üzerinden uygulanması düşünülüyor.”⁶⁵⁸

2.4.6. Genel Olarak Süreç Hakkında Yazdıkları

59. Arap olaylarının genel adlandırılması; “Arap Baharı”⁶⁵⁹, “Gelişmeler”⁶⁶⁰, “Karşıt Devrim”⁶⁶¹, “Ezber Bozan Ayaklanmalar”⁶⁶²

60. Bütün rejimlerin genel adlandırılması; “Azılı Diktatörler”⁶⁶³, “Diktalar”⁶⁶⁴

⁶⁵⁴ Cerrahoğlu, “Allah’ın Azizi Kahire’de”.

⁶⁵⁵ Nilgün Cerrahoğlu, “İçişlerimize karışmayın!”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 18 Eylül 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=278012&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁶⁵⁶ Cerrahoğlu, “İçişlerimize karışmayın!”.

⁶⁵⁷ Cerrahoğlu, “Arap Baharı’ndaki Son Sahne: Linç”.

⁶⁵⁸ Cerrahoğlu, “Bu da Esad Depremi”.

⁶⁵⁹ Cerrahoğlu, “Bin Ladin, Arap Baharı’ ve Türkiye”.

⁶⁶⁰ Cerrahoğlu, “Yasemin Devrimi!”.

⁶⁶¹ Cerrahoğlu, “Arap Baharı ve Karşıt Devrim”.

⁶⁶² Cerrahoğlu, “Arap Baharı’ndaki Son Sahne: Linç”.

61. İsyân edenlerin genel adlandırılması; “Uysal, Konformist, Kaderci, Otoriteye Saygılı Araplar”⁶⁶⁵, “Facebook Kuşağı”⁶⁶⁶, “İnternet Aktivistler”⁶⁶⁷, “Arap Baharı Aktivistleri”⁶⁶⁸, “Halk”⁶⁶⁹

62. “Yasemin Devrimi”nin tam olarak ne olduğu belli değil. Arkasında kim/kimler var? Spontan bir halk hareketi mi? Ordu mu? Ordunun dış destekçileri varsa kim/kimler?

Bu soruların yanıtlarını henüz bilmiyoruz. Ama şunu biliyoruz: “Yasemin Devrimi’nin” alacağı biçim, yön ve geleceği, Batı’nın tavrına bağlı olacak. Önümüzdeki günler; saat saat yani değişebilen gelişmelere gebe. “Yasemin Devrimi’nin” arka planını keşfetmek için, başka deyişle toz duman yatışınca dek beklemek gerekecek...”⁶⁷⁰

63. “Bin Ali’nin devrilmesiyle son bulan isyanın; sebze tezgâhına el konan “üniversite mezunu işsiz bir gencin”; çaresizlikten kendini ateşe vermesiyle fitillendiğini unutmayalım.”⁶⁷¹

64. “İşsiz gençlerin silahı: İnternet. Bir lokma bir hırkayla yetinmeyen bu gençler üstüne üstlük şimdi herkesin elinde olan cep telefonu, SMS yanı sıra Facebook, Twitter gibi sosyal iletişim ağının teknolojilerinden yararlanıyorlar.

İnternette, hem “tek başlarına olmadıklarını” öğrenerek “korkuyu yeniyor” ve örgütleniyorlar... Hem sansür yüzünden medyada olmayan bilgilere erişebiliyorlar. Yalnız Tunus değil; tüm İslam aleminde, “internet” “siyasi”, “sosyal” anlamda bir aydınlanma aracına dönüşmüş durumda. “WikiLeaks” belgeleri en çok Suudi Arabistan’da “tık”lanıyor.”⁶⁷²

65. “Büyük Ortadoğu Projesi’nin mimarları politikalarını gözü kapalı bu “takıyyeler” üzerinden belirliyorsa “Yasemin Devrimi” kutlamalarının hüsrarla sonuçlanması kaçınılmazdır.”⁶⁷³

⁶⁶³ Cerrahoğlu, “Bin Ladin Sonrası Arap Baharı ve Davutoğlu (3)”.

⁶⁶⁴ Cerrahoğlu, “Tahrir’den New York’a ‘Öfke Yılı’ ”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 4 Ekim 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=282288>

⁶⁶⁵ Cerrahoğlu, “Batı’da ‘Mübarek Gidiyor’ Paniği”.

⁶⁶⁶ Cerrahoğlu, “Model Ülke İnternet Medyasını Hedef Alıyor”.

⁶⁶⁷ Cerrahoğlu, “Model Ülke İnternet Medyasını Hedef Alıyor”.

⁶⁶⁸ Cerrahoğlu, “Bin Ladin, Arap Baharı ve Türkiye”.

⁶⁶⁹ Cerrahoğlu, “İşte ‘Başkanlık Sistemi’ Gerçeği”.

⁶⁷⁰ Cerrahoğlu, “Yasemin Devrimi!”.

⁶⁷¹ Cerrahoğlu, “Yasemin Devrimi!”.

⁶⁷² Cerrahoğlu, “Yasemin Devrimi!”.

⁶⁷³ Cerrahoğlu, “Yasemin Devrimi”nin Sonu Hüsrana mı?”.

66. “Uysal, konformist, kaderci, otoriteye saygılı Arapların, birdenbire böyle zembereğinden boşalmışçasına meydanlara dolması; “zafere dek devrim!” ve “diktatörü devirene dek” sloganlarıyla boy ölçüşerek hedefe kilitlenmesi... kimse tarafından uzun boylu hesaplanmamış...”⁶⁷⁴

67. “İsyancılar sokaklarda “reisin” posterlerini paralarken, Mısırlıları karşısına almak pahasına “Mübarek hükümeti istikrarlıdır!” demeci veren Hillary Clinton; olaylar tsunami halini alınca, bu kez çark ediyor ve Mübarek’in şimdi gidici olduğunu ima eden söylemlere sarılıyor

Amerikalılar 82 yaşındaki kocamış diktatörün sonrasını yönlendirmek ve Mısır’da bir “rejim değişikliği” yaratmak amacıyla belli ki bir süredir epey mesai harcamışlar.”⁶⁷⁵

68. “Mısır’daki olaylar oysa; eski tas eski hamam. Obama’nın da aynı tiyatronun parçası olduğunu ortaya koydu. Obama’nın Beyaz Saray’a taşınmasından bu yana geçen iki yılda, Mısır’da olası bir “*değişim ve geçiş dönemi*”projesinin temelleri hiç atılmamış. Mısır’ın içten içe kaydığı -diplomatlar ve ABD düşünce kuruluşlarınca- bilindiği halde hiçbir tedbir alınmamış.”⁶⁷⁶

69. “Yoksa; devrim fitilini ateşleyen “*internet-Facebook hareketi*” üzerinden.. aynı yöntemlerle.. son iki yıldır.. İran’da da “*Humeyni dönemini*” kapatmanın mücadelesini veren, bir yeni seküler çizgi üzerinden mi ilerleyecek?”⁶⁷⁷

70. “Devrim çok daha örgütlü “*İslamcıların*” elinde mi kalacak; yoksa genç nüfus ve dijital devrimle beraber, yeni dinamikler ateşleyen “*Facebook*”un farklı mecrasına mı devşirilecek.. Birlikte göreceğiz.

Can alıcı soru bu: Ekranda izlediğimiz Mısır’ın coşkulu gençleri özlem duydukları, peşine takıldıkları özgürlük mücadelelerini, yarım yamalak da olsa, demokrasiye adım atarak mı sürdürecekler?”⁶⁷⁸

71. “Tunus’tan sonra ve işte Ortadoğu’nun en sert “*güç ilişkileri*” ile anılan ve “*reel politik*” hesapları içine kilitlenip kalan bir ülkede daha.. “*halkın gücü*” gözlerimizin önünde zincirlerinden boşalarak dünya sahnesine girdi...”⁶⁷⁹

⁶⁷⁴ Cerrahoğlu, “Batı’da ‘Mübarek Gidiyor’ Paniği”.

⁶⁷⁵ Cerrahoğlu, “Batı’da ‘Mübarek Gidiyor’ Paniği”.

⁶⁷⁶ Cerrahoğlu, “Obama, Mısır ve ‘Tarihin Doğru Yanı’ ”.

⁶⁷⁷ Cerrahoğlu, “Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü”.

⁶⁷⁸ Cerrahoğlu, “Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü”.

⁶⁷⁹ Cerrahoğlu, “Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü”.

72. “Mısır sokaklarındaki sevinç çılgınlıkları ve kutlamalarını gördükçe; kıpır kıpır, insan coşku duymadan edemiyor...”⁶⁸⁰

73. “ "Facebook kuşağı", boydan boya tüm Ortadoğu rejimlerini titretirken...”⁶⁸¹

74. “ “Tahrir gösterilerinin” kıvılcımını fitillediği için Mısır devriminin simgesi sayılan internet aktivisti Wael Ghonim, Bin Ladin’in ölümü için şunları yazmış.”⁶⁸²

75. “Pek pek gidecekleri yer, ABD vizeli “Müslümanlı Kardeşlerin” “ılımlı İslamı” olacak ki bu zaten laik sistemle uzun boylu alıp vereceği olmayan Mısır misali ülkeler için bir U-dönüş anlamına gelmiyor...”

Olan burada bize; “laik Türkiye cumhuriyetine” oldu...”⁶⁸³

76. “Bizim için “*tarihin çarkı*”; Usame bin Ladin’in dünya sahnesinden çıktığı 1 Mayıs 2011’de değil; 2001 yılının 11 Eylül günü tersine döndü.”⁶⁸⁴

77. “Amerikalılar Usame Bin Ladin’i, Abbottabad dağlarının yamaçlarında gerçi gene elleriyle koymuş gibi buldular ama bu sürede İslam coğrafyasında akla hayale gelmeyecek değişiklikler oldu. Yerinden asla kıpırdamayacağı düşünülen, yalnız babadan oğla devredilen hanedanlar silindi.

Bu süre içinde Ladin operasyonu defalarca yapılabilirdi. Ama yapılmadı. Neden? CIA tarafından keşfedildiği günden itibaren “*yürüyen ceset*” gözüyle bakılan teröriste, yeryüzündeki son günlerinde “*Arap baharı*” haberleriyle manevi işkence etmek için mi? Rastlantının bu kadarı”⁶⁸⁵

78. “Washington, ucu hâlihazırda açık görünen “*Arap baharı*” serüveninin fitilini durduk yerde ateşlemiş değil. Ama dipten gelen değişim dalgalarının kayda geçtiği andan itibaren; olayların arkasına düşmemek adına, yeni parametreleri şekillendirmeye çalışıyor.

Washington’ın ülkeden ülkeye farklılık gösteren bu gelgitleri yüzünden “*Arap baharında*” benimsediği stratejiye “*geri plandan yönetmek/leading from behind*” deniyor.”⁶⁸⁶

⁶⁸⁰ Cerrahoğlu, “Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü”.

⁶⁸¹ Cerrahoğlu, “Model Ülke İnternet Medyasını Hedef Alıyor”.

⁶⁸² Cerrahoğlu, “Bin Ladin, ‘Arap Baharı’ ve Türkiye”.

⁶⁸³ Cerrahoğlu, “Bin Ladin, ‘Arap Baharı’ ve Türkiye”.

⁶⁸⁴ Cerrahoğlu, “Bin Ladin, ‘Arap Baharı’ ve Türkiye”.

⁶⁸⁵ Nilgün Cerrahoğlu, “Bin Ladin ve ‘Arap Baharı’ (2)”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 7 Mayıs 2011,

<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=241140&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁶⁸⁶ Cerrahoğlu, “Bin Ladin Sonrası Arap Baharı ve Davutoğlu (3)”.

79. “Buna karşın Rezzan el Zeytune gibi aktivistler vazgeçmiyor. Şişeden çıkardıkları cini geri sokmayı kabullenemiyorlar.”⁶⁸⁷

80. “Batı kısaca boş viteste.”⁶⁸⁸

81. “ABD ve Tahran’ın bile -Hatemi yıllarında olduğu gibi- dönem dönem karşılıklı flört edebildikleri düşünüldüğünde, Ortadoğu’da dostluk ve düşmanlıkların tamamen siyah ve tamamen beyaz olmadığı, kolaylıkla gri alanlara kayabildiği ortaya çıkıyor.”⁶⁸⁹

82. ““Arap Baharı’nın kullanımı gibi

Günümüzde tıpkı “demokrasi” ve “Arap Baharı” davalarının kullanılması gibi... Halkların “emperyal güçle” gönüllü işbirliğini temin/teşvik adına bu elzem sayılıyor. Ve yem diye o dönemde oltaya “bağımsızlık/Arap bağımsızlığı” davası bağlanıyor.”⁶⁹⁰

83. ““Emperyal güç”, “Doğu”da her şeyin “din” olduğu varsayımından hareket ediyor!

İngilizler haritaya bakıyorlar ve “İslamın hâkimiyetinin, bölgedeki politik manzaranın biricik unsuru olduğunu” tespit ediyorlar. Bu yaşamsal tespit üzerinden, o gün bugün “Doğu”yu, yani bizi güdüyorlar. “Emperyal güç”, Arapların kendi kendilerini yönetebileceğine inanmıyor.”⁶⁹¹

84. “Müslüman Biraderler, biliyorsunuz olaya çok kızdı ve birdenbire “Hop dedik! Yaptı. Diplomatik sayılmayacak bir dille sonra TC Başbakanı’nı uyardılar:

“Başka ülkelerin deneyimleri Mısır’da taklit edilemez. Türkiye laik devletinin şartları, Mısır’dan farklıdır. Erdoğan tek başına bölgeyi şekillendiremez! Arap devletlerinin dışardan alınan projelere ihtiyacı yoktur” dediler. Erdoğan’a ayar çektiler.”⁶⁹²

85. “Diktatörleri devirmek amacıyla harekete geçen “Arap Baharı”ndan farklı olarak “Öfkeliler”; “piyasa diktalarına boyun eğen demokrasileri yola getirmek” için eylem

⁶⁸⁷ Cerrahoğlu, “Suriye Çıkmazı”.

⁶⁸⁸ Cerrahoğlu, “Suriye’nin Hama yasası”.

⁶⁸⁹ Cerrahoğlu, “Suriye’de şimdi ne olacak?”.

⁶⁹⁰ Nilgün Cerrahoğlu, “Emperyalizmin Dünü... Bugünü”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 8 Eylül 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=275382&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

⁶⁹¹ Cerrahoğlu, “Emperyalizmin Dünü... Bugünü”.

⁶⁹² Cerrahoğlu, “İçişlerimize karışmayın!”.

yapıyorlar.”⁶⁹³

86. “İnternetteki sosyal ağ örgütlenmeleriyle ortaya çıkan ve giderek diktalara karşı başkaldırıyla özdeşleşen “Arap Baharı” formatı, “Batı yakası demokrasilerine” ulaştığında Hessel düşüncesiyle buluşuyor.”⁶⁹⁴

87. “Tunus’ta işsiz bir gencin kendisini tutuşturmasıyla başlayan ve dijital devrimin hızıyla yayılan “devrim rüzgârları”, Tunus’un eski sömürge gücü Fransa başta olmak üzere, Batı’yı gafil avlamıştı.

İsyancılara karşı, nefret edilen 24 yıllık bir dikta rejimine arka çıkan Fransa ve Avrupalı güçlerin cümlesi, başta Arap âleminde “tabandan gelen bir protesto eyleminin” böyle dallanıp budaklanmasına ihtimal vermemiş, bu nedenle ters köşeye yatmıştı.”⁶⁹⁵

88. “Obama, Mübarek’i kollamanın isyancılar nezdinde hiçbir sonuç vermeyeceğini günler süren protestolar sonunda idrak etti ve son firavunun biletini büyük bir isteksizlikle kesti.”⁶⁹⁶

89. “Aman yanlış anlaşılmasın. Diktatörlerin dokunulmazlığını falan savunmuyorum. Elbette yapılanların hesabı sorulmalı. Ama hesap sorma eylemi, insanlık onuru ile bağdaşmayan böylesine vahşi ve ölçsüz dozlara ulaşmamalı ve bir şov halini almamalı. Son dönemde gördüğümüz yalnızca bu.

2000’lerden bu yana iktidardan düşen Ortadoğulu tüm liderlerin başına gelen şu ya da bu şekilde, insanlık onurunu aşağılayan ve insan haklarını ihlal eden ultramedyatik gösterilere dönüştü.”⁶⁹⁷

90. “Beyaz Saray tek Amerikan askerini cepheye sürmeden istenilen “rejim değişikliğini” gerçekleştirmenin coşkusunu yaşıyor.”⁶⁹⁸

91. “Muhammed Bouazizi adlı üniversite mezunu işsiz bir işportacının 2010 Aralıkı’nda kendisini ateşe vermesiyle Tunus’ta kendiliğinden gelişen bir halk hareketi olarak ortaya çıkan “Bahar”; çeşitli merhalelerden geçti ve sonunda kapımıza dayanan artçı

⁶⁹³ Cerrahoğlu, “Tahrir’den New York’a ‘Öfke Yılı’ ”.

⁶⁹⁴ Cerrahoğlu, “Tahrir’den New York’a ‘Öfke Yılı’ ”.

⁶⁹⁵ Cerrahoğlu, “Arap Baharı’ndaki Son Sahne: Linç”.

⁶⁹⁶ Cerrahoğlu, “Arap Baharı’ndaki Son Sahne: Linç”.

⁶⁹⁷ Cerrahoğlu, “Obama Doktrini ve Linç”.

⁶⁹⁸ Cerrahoğlu, “Obama Doktrini ve Linç”.

şoklarla dev bir jeopolitik oyuna dönüştü. “Arap Baharı”nın ilk günden ısrarla büyük güçlerce hazırlanmış bir “dizayn”/ “kurgu” olduğunu düşünenlerin halefine, aslında başta böyle bir hazır kurgu yoktu.

“Hazır kurgunun” ilk dönemlerde var olmadığını, Mısır’da isyanın ilk aşamalarında ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton’un gaflarından anlıyoruz...”⁶⁹⁹

92. “Bu “paralel gelişmeden” zira şu somut sonuçlar hasil olmuştur:

a. Arap Baharı coğrafyalarında; laik, ilerici güçler meydanlardan yok olurken bununla bağlantılı olarak çeşitli İslamcı gruplar, Müslüman Biraderler, Selefiyyeler öne çıkmıştır...

b. Mısır’da ordu konumunu pekiştirmiştir.

c. Suudi Arabistan-İran gerilimi yükselmiştir...”⁷⁰⁰

93. “Zamanla karşıt devrime dönüşen Arap Baharı’nın düş kırıklığını yaşamak ve görmekle birlikte, Asvani “devrime” inancını yitirmemiş. Ünlü edebiyatçının sözleri bu açıdan çok ilginç.”⁷⁰¹

94. “Tantavi’nin başkanlık ettiği askeri konseyle ABD, bu amaçla süreç içinde resmen el ele verdiler.”⁷⁰²

⁶⁹⁹ Cerrahoğlu, “Arap Baharı ve Karşıt Devrim”.

⁷⁰⁰ Cerrahoğlu, “Arap Baharı ve Karşıt Devrim”.

⁷⁰¹ Cerrahoğlu, “Mısır’da İslam, Ordu ve ‘Sandık’ ”.

⁷⁰² Cerrahoğlu, “Mısır’da İslam, Ordu ve ‘Sandık’ ”.

2.5. CENGİZ ÇANDAR'IN OCAK 2011 – ARALIK 2011 ARASINDA YAZDIĞI KÖŞE YAZILARINDAN ALINAN CÜMLELERİ

2.5.1. Tunus Hakkında Yazdıkları

1. Tunus'taki olayların adlandırılması; “Büyük Halk Hareketi”⁷⁰³, “Arap Baharı”⁷⁰⁴, “Ayaklanma”⁷⁰⁵, “Kitle Hareketleri”⁷⁰⁶, “Gelişmeler”⁷⁰⁷, “Arap Devrimi”⁷⁰⁸
2. Tunus liderinin adlandırılması; “Amansız Diktatör”⁷⁰⁹, “Bin Ali”⁷¹⁰, “Kati Diktatör”⁷¹¹
3. Tunus rejiminin adlandırılması; “Statüko”⁷¹²
4. Tunus'ta isyan edenlerin adlandırılması; “Halk”⁷¹³
5. “O ülkede, Mısır'ı da tetikleyen büyük bir halk hareketi sonucunda Zeynel Abidin bin Ali adındaki amansız bir diktatör yıkılıyor.”⁷¹⁴
6. “Arap baharı”nı başlatan Tunus'ta 23 Ekim'de seçimler yapılacak ve Nahda'nın iktidara gelme ihtimali güçlü.”⁷¹⁵

⁷⁰³ Cengiz Çandar, “Tahrir'den Pınar Selek'e...”, *Hürriyet Gazetesi*, 4 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16932491.asp>

⁷⁰⁴ Cengiz Çandar, “Başbakan'ın zafer turu ve laiklik mesajının adresi”, *Hürriyet Gazetesi*, 16 Eylül 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/18742520.asp>

⁷⁰⁵ Cengiz Çandar, “Bizim Hizbullah'la iç politika Lübnan Hizbullahı ile 'dış politika' sınavı”, *Radikal Gazetesi*, 14 Ocak 2011, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/bizim_hizbullahla_ic_politika_lubnan_hizbullahi_ile_dis_politika_sinavi-1036440

⁷⁰⁶ Cengiz Çandar, “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(2)”, *Hürriyet Gazetesi*, 9 Nisan 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17501883.asp>

⁷⁰⁷ Cengiz Çandar, “Kaddafi'yi dinlerken; Türkiye'yi (ve İran'ı) izlerken...”, *Hürriyet Gazetesi*, 23 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17096081.asp>

⁷⁰⁸ Cengiz Çandar, “Türkiye'ye karşı; Suriye'den yana...”, *Hürriyet Gazetesi*, 6 Aralık 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19399661.asp>

⁷⁰⁹ Cengiz Çandar, “Mısır'da milyonlar ayakta; Türkiye, Mısır'ın neresinde?”, *Hürriyet Gazetesi*, 1 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16903135.asp>

⁷¹⁰ Cengiz Çandar, “Ortadoğu'daki Türkiye: ‘rejimlerle sıfır sorun’dan ‘halkçı değişim’e...”, *Hürriyet Gazetesi*, 21 Haziran 2011 <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/18075101.asp>

⁷¹¹ Cengiz Çandar, “Ortadoğu'nun özgürlük safağında (Türkiye-Suriye)”, *Hürriyet Gazetesi*, 27 Mart 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17381842.asp>

⁷¹² Cengiz Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”, *Hürriyet Gazetesi*, 22 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17085677.asp>

⁷¹³ Cengiz Çandar, “Mısır: Halkın ayak sesleri ve bir diktatörlüğün daha son nefesleri”, *Hürriyet Gazetesi*, 29 Ocak 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16882389.asp>

⁷¹⁴ Çandar, “Mısır'da milyonlar ayakta; Türkiye, Mısır'ın neresinde?”.

⁷¹⁵ Çandar, “Başbakan'ın zafer turu ve laiklik mesajının adresi”.

2.5.2. Mısır Hakkında Yazdıkları

7. Mısır'daki olayların adlandırılması; “Gençliğin Ayağa Kalkması”⁷¹⁶, “Halk Ayaklanması”⁷¹⁷, “Ayaklanma”⁷¹⁸, “Mısır Halk Devrimi”⁷¹⁹, “Olağan Üstü Halk Hareketi”⁷²⁰, “Halkın Vakarını Geri Alması Devrimi”⁷²¹, “Halk Devrimi”⁷²², “Deprem”⁷²³, “Halk İnfilakı”⁷²⁴, “Mısır Devrimi”⁷²⁵, “Devrim”⁷²⁶, “Özgürlük Devrimi”⁷²⁷, “Halk Hareketi”⁷²⁸, “Büyük Halk Hareketi”⁷²⁹

8. Mısır liderinin adlandırılması; “Otokrat”⁷³⁰, “Mısır Diktatörü”⁷³¹, “Mübarek”⁷³², “Katı Diktatör”⁷³³

9. Mısır rejiminin adlandırılması; “32 Yıllık Diktatörlük”⁷³⁴, “Mübarek Diktatörlüğü”⁷³⁵, “Hüsnü Mübarek Rejimi”⁷³⁶, “Polis Devleti”⁷³⁷, “Diktatörlük Rejimi”⁷³⁸, “Statüko”⁷³⁹

10. Mısırdaki isyan edenlerin adlandırılması; “Halk”⁷⁴⁰, “İnternet Kuşakları”⁷⁴¹, “Mısır Halkı”⁷⁴²

⁷¹⁶ Cengiz Çandar, “Lübnan aynasından Türkiye: Ne kadar “bölgesel güç”?”, *Hürriyet Gazetesi*, 28 Ocak 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16872686.asp>

⁷¹⁷ Cengiz Çandar, ““Eksen Kayması”ndan “Türkiye Modeli”ne...”, *Hürriyet Gazetesi*, 11 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16993227.asp>

⁷¹⁸ Çandar, “Mısır: Halkın ayak sesleri ve bir diktatörlüğün daha son nefesleri”.

⁷¹⁹ Çandar, “Mısır’da milyonlar ayakta; Türkiye, Mısır’ın neresinde?”.

⁷²⁰ Çandar, “Mısır’da milyonlar ayakta; Türkiye, Mısır’ın neresinde?”.

⁷²¹ Çandar, “Tahrir’den Pınar Selek’e...”.

⁷²² Cengiz Çandar, “Yaşasın Mısır Devrimi!”, *Hürriyet Gazetesi*, 12 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17003528.asp>

⁷²³ Cengiz Çandar, “Türkiye modeli ya da “İran” veya “Pakistan modeli”...”, *Hürriyet Gazetesi*, 9 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16970583.asp>

⁷²⁴ Çandar, ““Eksen Kayması”ndan “Türkiye Modeli”ne...”.

⁷²⁵ Çandar, “Yaşasın Mısır Devrimi!”.

⁷²⁶ Çandar, “Yaşasın Mısır Devrimi!”.

⁷²⁷ Cengiz Çandar, “Davutoğlu ile Ortadoğu turu: Suriye’ye ‘çok partili’ dersler”, *Radikal Gazetesi*, 7 Nisan 2011 http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/davutoglu_ile_ortadogu_turu_suriyeye_cok_partili_dersler-1045362

⁷²⁸ Çandar, “Mısır’da milyonlar ayakta; Türkiye, Mısır’ın neresinde?”.

⁷²⁹ Cengiz Çandar, “Tebrikler: Mısır’ın halkına ve Türkiye’nin Başbakanı’na...”, *Hürriyet Gazetesi*, 2 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16912396.asp>

⁷³⁰ Çandar, “Tebrikler: Mısır’ın halkına ve Türkiye’nin Başbakanı’na...”.

⁷³¹ Çandar, “Mısır: Halkın ayak sesleri ve bir diktatörlüğün daha son nefesleri”.

⁷³² Çandar, “Tebrikler: Mısır’ın halkına ve Türkiye’nin Başbakanı’na...”.

⁷³³ Çandar, “Ortadoğu’nun özgürlük safağında (Türkiye-Suriye)”.

⁷³⁴ Çandar, “Lübnan aynasından Türkiye: Ne kadar “bölgesel güç”?”.

⁷³⁵ Çandar, “Mısır: Halkın ayak sesleri ve bir diktatörlüğün daha son nefesleri”.

⁷³⁶ Çandar, “Mısır’da milyonlar ayakta; Türkiye, Mısır’ın neresinde?”.

⁷³⁷ Cengiz Çandar, “Mısır’ın tarih yazdığı gün...”, *Hürriyet Gazetesi*, 5 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16941772.asp>

⁷³⁸ Çandar, “Mısır’da milyonlar ayakta; Türkiye, Mısır’ın neresinde?”.

⁷³⁹ Çandar, “Mısır’da milyonlar ayakta; Türkiye, Mısır’ın neresinde?”.

⁷⁴⁰ Çandar, ““Eksen Kayması”ndan “Türkiye Modeli”ne...”.

⁷⁴¹ Çandar, ““Eksen Kayması”ndan “Türkiye Modeli”ne...”.

⁷⁴² Çandar, “Mısır’ın tarih yazdığı gün...”.

11. “Mısır’ın “entelektüel kapasitesi” dünyanın birçok ülkesine parmak ısırtacak nitelikteydi. Hüsnü Mübarek’in iş başına geldiği dönemden beri, 32 yıldır, Mısır Nasır ve Enver Sedat’ın “otokratik yönetimleri”ni rahmetle aratacak bir baskı rejimine dönüştü vesonuçta Mısır, kocaman bir “entelektüel çöl” haline geldi.”⁷⁴³

12. “Amerikan desteğiyle varlığını sürdüren Hüsnü Mübarek rejimi çatırıyor.”⁷⁴⁴

13. “Mısır gibi derin bir uygarlığa dayalı, yüzölçümüyle, nüfusuyla büyük, jeopolitik yeriyle eşsiz bir ülkede çok geniş bir bölgede tarihin yönünü etkileyecek “değişim” ancak çok büyük bir halk hareketiyle, çok büyük bir halk ayaklanmasıyla sağlanabilirdi. Olan, o oldu.”⁷⁴⁵

14. “Mısır’ın, tarihteki yeri, coğrafyadaki konumu, kültür derinliği, halkının sayısı ve özellikleriyle, büyük bir değişimin motoru olması halinde bütün bölgeyi sarsacağı, sallayacağı ve değiştireceği bir veridir.

Mısır’ın, 30 yıl boyunca Hüsnü Mübarek rejiminin üzerine serptiği “ölütoprağı”nı silk elemesi ve Mısır halkının ayağa kalkması halinde, bütün bölgede tarihintekerleşiminin farklı dönmeye başlayacağı belliydi.”⁷⁴⁶

15. “Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak. Ne olursa olsun, Hüsnü Mübarek dönemi tarihi olarak bitmiştir. Onunla birlikte, Ortadoğu’da çok şey değişecek. Bunu şimdiden biliyoruz.”⁷⁴⁷

16. “Nefes almadantüm Ortadoğu’nun tarihini yeniden çizecek, tüm dünyayı sallamakta olan “Mısır Devrimi”ni izliyorum.”⁷⁴⁸

17. “Devrim, böyle bir şey işte.

Bu satırlar yayımlandığı sırada, durum ne olursa olsun. Tarihi gerçek ortada: Mısır’da devrim oluyor! Yaşasın Mısır Devrimi!”⁷⁴⁹

18. “Tayyip Erdoğan’ın Mısır halk devriminin başlangıcından bir hafta sonra, Mübarek’in devrilmesinden tam bir hafta sonra aldığı tavır ile, Türkiye, ilkini seçti.”⁷⁵⁰

⁷⁴³ Çandar, “Mısır: Halkın ayak sesleri ve bir diktatörlüğün daha son nefesleri”.

⁷⁴⁴ Çandar, “Mısır: Halkın ayak sesleri ve bir diktatörlüğün daha son nefesleri”.

⁷⁴⁵ Çandar, “Tebrikler: Mısır’ın halkına ve Türkiye’nin Başbakanı’na...”.

⁷⁴⁶ Çandar, “Tahrir’den Pınar Selek’e...”.

⁷⁴⁷ Çandar, “Mısır’ın tarih yazdığı gün...”.

⁷⁴⁸ Çandar, “Yaşasın Mısır Devrimi!”.

⁷⁴⁹ Çandar, “Yaşasın Mısır Devrimi!”.

⁷⁵⁰ Çandar, “Kaddafi’yi dinlerken; Türkiye’yi (ve İran’ı) izlerken...”.

2.5.3. Libya hakkında Yazdıkları

19. Libya rejiminin adlandırılması; “Anakronik Yapı”⁷⁵¹, “Libya Merkezi Yönetimi”⁷⁵², “Kaddafi Diktatörlüğü”⁷⁵³, “Kaddafi Rejimi”⁷⁵⁴, “Kaddafi Merkezîyetçiliği”⁷⁵⁵

20. Libya liderinin adlandırılması; “Ruh Hastası”⁷⁵⁶, “Egomanyak”⁷⁵⁷, “Deli”⁷⁵⁸, “Kaybeden Lider”⁷⁵⁹

21. Libya’da isyan edenlerin adlandırılması; “İsyancılar”⁷⁶⁰, “Halk”⁷⁶¹

22. Libya’daki olayların adlandırılması; “Arap Devrimi”⁷⁶², “Gelişmeler”⁷⁶³, “Ayaklanma”⁷⁶⁴, “Kaos”⁷⁶⁵, “İç Savaş”⁷⁶⁶

23. “Kaddafi’ye de düştü gözüyle bakabilirsiniz. Kaddafi’nin “çadırli fantazmiyla” simgelenen “Libya merkezi yönetimi” küreselleşme olgusunun güçlü dalgalarına çarptığı anda dağılmaya mahkûmdur.

Tunus’ta ve Mısır’da çarpınca, Libya’da “Kaddafi merkezîyetçiliği”nin de tabutuna çiviler çakılmış oldu. Kaddafi, sonuna dek desteklediği Hüsnü Mübarek’in tersine halkına karşı silah kullanmaya kalkışmak çılgınlığını yaptığı için, “aşiret yapısı”ndaki ülkede “kan davası”nı ilan etmiş ve iktidarda kalabilmek şansını sıfırlamış durumda.”⁷⁶⁷

24. “Libya, tıpkı yanı başındaki Mısır gibi, tarihe ve kimliğine geri dönüyor.”⁷⁶⁸

25. “Ne de olsa, Libya büyük bir petrol ülkesi ve ülkedeki gelişmelerin dayandığı nokta, petrol üretimini ve uluslararası mali piyasaları etkileme gücünden ötürü, yani Libya’nın Libya’dan çok daha büyük bir küresel önem taşıdığını ortaya koyuyor.

⁷⁵¹ Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”.

⁷⁵² Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”.

⁷⁵³ Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”.

⁷⁵⁴ Çandar, “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(2)”.

⁷⁵⁵ Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”.

⁷⁵⁶ Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”.

⁷⁵⁷ Çandar, “Kaddafi’yi dinlerken; Türkiye’yi (ve İran’ı) izlerken...”.

⁷⁵⁸ Çandar, “Kaddafi’yi dinlerken; Türkiye’yi (ve İran’ı) izlerken...”.

⁷⁵⁹ Cengiz Çandar, “Irak ve Libya: İki “Başkan”ı dinlerken...”, *Hürriyet Gazetesi*, 25 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17116409.asp>

⁷⁶⁰ Cengiz Çandar, “Türkiye, Kaddafi’nin “utangaç müttefik” mi?”, *Hürriyet Gazetesi*, 22 Mart 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17337760.asp>

⁷⁶¹ Çandar, “Irak ve Libya: İki “Başkan”ı dinlerken...”.

⁷⁶² Çandar, “Ortadoğu’nun özgürlük safağında (Türkiye-Suriye)”.

⁷⁶³ Çandar, “Kaddafi’yi dinlerken; Türkiye’yi (ve İran’ı) izlerken...”.

⁷⁶⁴ Çandar, “Irak ve Libya: İki “Başkan”ı dinlerken...”.

⁷⁶⁵ Çandar, “Irak ve Libya: İki “Başkan”ı dinlerken...”.

⁷⁶⁶ Çandar, “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(2)”.

⁷⁶⁷ Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”.

⁷⁶⁸ Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”.

Libya'nın bölünmesinin önündeki en önemli bu olgu gibi gözüküyor.”⁷⁶⁹

26. “Libya’da Kaddafi güçlerine karşı girişilen askeri müdahale: BM Güvenlik Konseyi kararına dayanıyor. 1973 sayılı karar dikkatle okunduğu zaman, şu ana kadar söz konusu askeri müdahalenin karar sınırları dışına çıktığını gösteren hiçbir şey yok.

Bu arada, Libya’da “Haçlı hareketi” denilecek bir “yabancı işgali” söz konusu değil; en azından BM Güvenlik Konseyi’nin 1973 sayılı kararı bu yolu kapatıyor. O nedenle, Irak ve Afganistan analogilerinin yapılması da doğru değil.”⁷⁷⁰

27. “Libya’ya gelince, Kaddafi, “Davutoğlu seçeneklerinin “üçüncüsü ”nü tercih etmiş görünüyor. Ya da değişimin karşısında duracaksınız ve onu ezmeye kalkacaksınız. Ama bir tarafında Tunus, diğer tarafından Mısır, Libya arada Kaddafi rejiminin eski gücünü toplamasıyla devam edebilir mi? Edemez. Bitti o dönem.”⁷⁷¹

28. “Arap Birliği’nin Suriye’nin üyeliğini askıya alması kararı, tam da bu ihtimallerin gündemde bulunması nedeniyle son derece dramatik. Arap Birliği, bugüne dek, iki üye ülkenin üyeliğini askıya almıştı. Biri 1979’da İsrail ile barış anlaşması imzalaması üzerine Enver Sedat’ın Mısır’ı, diğeri ise bu yıl içinde Libya. Libya’ya ilişkin karar, NATO operasyonuna meşruiyet sağlamıştı.”⁷⁷²

29. “Irak’ta Amerikan işgali yoluyla olduğu gibi Baas rejiminin veya Libya’da NATO operasyonu yoluyla Kaddafi’nin yıkılması örneklerinde olduğu gibi, Suriye’deki rejim, bir “dış askeri operasyon” ile yıkılmayacak.”⁷⁷³

2.5.4. Suriye Hakkında Yazdıkları

30. Suriye’deki olayların adlandırılması; “Devrimci dalga”⁷⁷⁴, “Değişim”⁷⁷⁵, “Arap baharı”⁷⁷⁶, “Suriye halk devrimi”⁷⁷⁷, “Suriye’deki kriz”⁷⁷⁸, “Olaylar”⁷⁷⁹, “Suriye halk ayaklanması”⁷⁸⁰, “İç savaş”⁷⁸¹, “Devrim”⁷⁸², “Suriye ayaklanması”⁷⁸³, “Değişim süreci”⁷⁸⁴

⁷⁶⁹ Çandar, “Irak ve Libya: İki “Başkan”ı dinlerken...”.

⁷⁷⁰ Çandar, “Türkiye, Kaddafi’nin “ utangaç müttefiki” mi?”.

⁷⁷¹ Çandar, “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(2)”.

⁷⁷² Cengiz Çandar, “Suriye’ye dair “sevimsiz” gerçekler...”, *Hürriyet Gazetesi*, 18 Kasım 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19269629.asp>

⁷⁷³ Cengiz Çandar, “Türkiye Suriye’ye nasıl bakıyor?”, *Hürriyet Gazetesi*, 19 Kasım 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19277833.asp>

⁷⁷⁴ Çandar, “Ortadoğu’nun özgürlük safağında (Türkiye-Suriye)”.

⁷⁷⁵ Çandar, “Türkiye Suriye’ye nasıl bakıyor?”.

⁷⁷⁶ Cengiz Çandar, “Suriye Esad Krallığı: Hafız Esad’dan Başşar Esad’a”, *Radikal Gazetesi*, 10 Nisan 2011, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/suriye_esad_kralligi_hafiz_esaddan_bassar_esada-1045664

31. Suriye rejiminin adlandırılması; “Beşar Esad Rejimi”⁷⁸⁵, “Baas Rejimi”⁷⁸⁶, “Suriye Esad Krallığı”⁷⁸⁷, “Muhaberat Rejimi”⁷⁸⁸, “Zalim Rejim”⁷⁸⁹, “Zalim Diktatörlük”⁷⁹⁰, “Baasçı Suriye”⁷⁹¹, “Polis Rejimi”⁷⁹², “Baas Diktatörlük Rejimi”⁷⁹³, “Şam Rejimi”⁷⁹⁴, “Suriye’deki azınlık rejimi”⁷⁹⁵

32. Suriye liderinin adlandırılması ;“Ailenin Sözcüsü”⁷⁹⁶, “Yönetici Elitin Sözcüsü”⁷⁹⁷, “Başşar Esad”⁷⁹⁸, “Diktatörlüğün Temiz Yüzlü Fotoğrafi”⁷⁹⁹, “Reis Esad”⁸⁰⁰, “Dead Man Walking”⁸⁰¹, “Suriye Cumhurbaşkanı Esad”⁸⁰²

33. Suriye’de isyan edenlerin adlandırılması; “Kimsesizler, Sessizleri”⁸⁰³, “Suriye Halkı”⁸⁰⁴, “Suriye Sokakları”⁸⁰⁵, “Halk”⁸⁰⁶, “Suriye Muhalefeti”⁸⁰⁷, “Hür Suriye Ordusu”⁸⁰⁸,

⁷⁷⁷ Cengiz Çandar, “Türkiye’nin Suriye migreni...”, *Hürriyet Gazetesi*, 4 Haziran 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17952200.asp>

⁷⁷⁸ Cengiz Çandar, “Türkiye’nin Suriye belası”, *Hürriyet Gazetesi*, 17 Haziran 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/18050637.asp>

⁷⁷⁹ Cengiz Çandar, “2. Suriye Muhaberat Cumhuriyeti”, *Radikal Gazetesi*, 1 Mayıs 2011, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/iinci_suriye_muhaberat_cumhuriyeti-1047876

⁷⁸⁰ Cengiz Çandar, “Tuzağa düşmemek zamanı”, *Hürriyet Gazetesi*, 24 Eylül 2011, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=18814871&yazarid=215>

⁷⁸¹ Çandar, “Suriye’ye dair “sevimsiz” gerçekler...”.

⁷⁸² Çandar, “Türkiye’nin Suriye migreni...”.

⁷⁸³ Çandar, “Türkiye’nin Suriye migreni...”.

⁷⁸⁴ Çandar, “Türkiye Suriye’ye nasıl bakıyor?”.

⁷⁸⁵ Cengiz Çandar, “Suriye’de geri sayım başladı mı?”, *Hürriyet Gazetesi*, 15 Kasım 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19244049.asp>

⁷⁸⁶ Çandar, “Suriye’ye dair “sevimsiz” gerçekler...”.

⁷⁸⁷ Çandar, “Suriye Esad Krallığı: Hafız Esad’dan Başşar Esad’a”.

⁷⁸⁸ Çandar, “2. Suriye Muhaberat Cumhuriyeti”.

⁷⁸⁹ Çandar, “Türkiye’nin Suriye migreni...”.

⁷⁹⁰ Çandar, “Türkiye Suriye’ye nasıl bakıyor?”.

⁷⁹¹ Çandar, “Türkiye’nin Suriye belası”.

⁷⁹² Çandar, “Suriye’ye dair “sevimsiz” gerçekler...”.

⁷⁹³ Çandar, “Suriye’de geri sayım başladı mı?”.

⁷⁹⁴ Cengiz Çandar, “Karşımızda Tahran-Bağdat-Şam”, *Hürriyet Gazetesi*, 17 Aralık 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19485226.asp>

⁷⁹⁵ Çandar, “Türkiye’nin Suriye belası”.

⁷⁹⁶ Çandar, “Suriye Esad Krallığı: Hafız Esad’dan Başşar Esad’a”.

⁷⁹⁷ Çandar, “Suriye Esad Krallığı: Hafız Esad’dan Başşar Esad’a”.

⁷⁹⁸ Cengiz Çandar, “2011 Arap Devrimi ve Türkiye’nin kodları”, *Hürriyet Gazetesi*, 5 Nisan 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17461570.asp>

⁷⁹⁹ Cengiz Çandar “Türkiye’nin doğru Suriye pusulası”, *Hürriyet Gazetesi*, 22 Haziran 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/18082910.asp>

⁸⁰⁰ Çandar, “Karşımızda Tahran-Bağdat-Şam”.

⁸⁰¹ Çandar, “Karşımızda Tahran-Bağdat-Şam”.

⁸⁰² Çandar, “Karşımızda Tahran-Bağdat-Şam”.

⁸⁰³ Çandar, “2011 Arap Devrimi ve Türkiye’nin kodları”.

⁸⁰⁴ Çandar, “2011 Arap Devrimi ve Türkiye’nin kodları”.

⁸⁰⁵ Cengiz Çandar, “Diyarbakır’daki Tayyip Erdoğan”, *Radikal Gazetesi*, 3 Haziran 2011, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/diyarbakirdaki_tayyip_erdogan-1051581

⁸⁰⁶ Çandar, “Türkiye’nin Suriye migreni...”.

⁸⁰⁷ Cengiz Çandar, “Türkiye, Araplara “lider” olabilir mi?”, *Hürriyet Gazetesi*, 7 Aralık 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19408041.asp>

⁸⁰⁸ Cengiz Çandar, “Suriye’de cin şişeden çıktı...”., *Hürriyet Gazetesi*, 13 Aralık 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19451780.asp>

“Direnişçi Güçler”⁸⁰⁹, “İsimsiz Kahramanlar”⁸¹⁰, “Suriye Sokağı”⁸¹¹, “Direnişçiler”⁸¹², “Kahraman halk”⁸¹³

35. “Suriye, gerek jeopolitik konumu, gerek nüfusu ve gerekse oradaki “değişim”in yol açacağı birebir İran’ı, Lübnan’ı ve İsrail’i etkiler- sonuçlar itibarıyla, Libya’dan çok daha önemli bir ülke.”⁸¹⁴

36. “Suriye’de Baas rejimi devam ettiği ve bu rejimin “sabıka kaydı”nda Hama bulunduğu için, Ortadoğu’da esen “özgürlük rüzgarları”nın önüne tıpkı Libya’da olduğu gibi, hatta Kaddafi’ye rahmet okutacak bir sertlik ile konulacağını tahmin ediyordum.”⁸¹⁵

37. “Zira Suriye gerçekten “demokratikleşme yolu”na girse, mevcut iktidar yapısının uzun süre iktidarda kalabilmesi mümkün olamaz.”⁸¹⁶

38. “Yeni bir hükümet kuruldu. 1963’ten beri yürürlükte olan olağanüstü halin kaldırılması ve 1962’deki nüfus sayımından beri kimliksiz olan, vatandaş statüsüne sahip olamayan 300 bin Kürt’e haklarını kazandırmak için iki komisyon kuruldu.

Bölgede esen güçlü Arap devrimci rüzgârının etkisiyle çıta birdenbire çok yükseldi.

300 bin Kürt’ün sorunlarının çözülmesinin eli kulağında. Benzeri bir ‘bilgi’, olağanüstü halin kaldırılması için de geçerli. Aylar yok, haftalar var gibi gözüküyor.”⁸¹⁷

39. “Suriye’deki rejimin yapısal özellikleri ile Ortadoğu’daki değişim dinamiğini oluşturan “denklem”arasında uzlaşması imkânsız bir durum olduğu kanısındayım. Suriye de şu ya da bu şekilde değişecek.”⁸¹⁸

40. “En başta Başkan Başar Esad işlerin eskisi gibi gidemeyeceğini biliyor. Nitekim biz ayrılır ayrılmaz, Haseki vilayetindeki 300 bin dolayındaki Kürt’lere yönelik 1962’den beri süregelen uygulamadan vazgeçildi, kimlikleri verilerek, “vatandaş”haline gelmelerine kapı açıldı. 25 Nisan’da 1963’ten berisüren “olağanüstü hal”in kaldırılması bekleniyor.”⁸¹⁹

⁸⁰⁹ Çandar, “Suriye’de cin şişeden çıktı...”.

⁸¹⁰ Çandar, “Suriye’de cin şişeden çıktı...”.

⁸¹¹ Cengiz Çandar, “Silivri-Kandil mi? Tahran-Şam mı?”, *Hürriyet Gazetesi*, 20 Mayıs 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17830796.asp>

⁸¹² Çandar, “Suriye’de cin şişeden çıktı...”.

⁸¹³ Çandar, “Suriye’de cin şişeden çıktı...”.

⁸¹⁴ Çandar, “Ortadoğu’nun özgürlük safağında (Türkiye-Suriye)”.

⁸¹⁵ Çandar, “Ortadoğu’nun özgürlük safağında (Türkiye-Suriye)”.

⁸¹⁶ Çandar, “Ortadoğu’nun özgürlük safağında (Türkiye-Suriye)”.

⁸¹⁷ Çandar, “Davutoğlu ile Ortadoğu turu: Suriye’ye ‘çok partili’ dersler”.

⁸¹⁸ Çandar, “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(2)”.

⁸¹⁹ Çandar, “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(2)”.

41. “Suriye’ nin bundan böyle kolay dikiş tutmayacağı sezilebiliyor. Kendi karışıklıkları Türkiye’ ye ihraç edecek “araçlar” a tekrar geri dönebilirler.”⁸²⁰

42. ““Arap Devrimi” nin dalgası Suriye kıyılarına da, evet vurdu ama ne yazık ki, Libya’ nın ortaya koyduğu çirkin örneğin ardından vurdu. Şam’ daki rejim, tıpkı denizin öte yanındaki Trablus’ ta Kaddafi’ nin yaptığını yaptı ve çıplak elle sokaklara çıkan halkına karşı insafsızca silah çekti.”⁸²¹

43. “Suriye rejimi, Askeri İstihbarat, Hava Kuvvetleri İstihbarat, Devlet Güvenlik ve Siyasi Güvenlik adlarını taşıyan dört birimin üzerine oturan bir “muhaberat rejimi”.”⁸²²

44. “Hafta içinde, bizim Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu’ nun görüntüye bakılırsa memnun eden, BaşşarEsad’ ın, 31 Mayıs’ a kadar tutuklanmış, Müslüman Kardeşler mensupları dahil, siyasi tutuklulara “af” ilanı geldi.

Davutoğlu, yine de ihtiyatı elden bırakmadan “Siyasi genel af olmadan siyasi reformlara geçilemezdi. Umarım bundan sonra siyasi reformlar yolunda adım atılır” mealinde bir açıklama yaptı. Bu “af” son üç ayda, olaylar patlak verdikten sonra mı içeri atılanları yoksa 40 yıla yakın bir süredir Baas rejiminin gazabını çekmiş olanları kapsıyordu, belli olmamıştı.

Suriye’ li 300’ den fazla rejim muhalifinin tam da Türkiye’ de, Antalya’ da bir araya geldiği sırada yapılan bu açıklama, kimilerince olumlu bir gelişme olarak değerlendirilmek istendi, kimisinin kafası karıştı.

Bu tür zalim rejimlere hiç kefil olmamak en iyisi. Nitekim çok geçmeden mesele aydınlandı. Af, idama mahkûm edilenlerin cezasının ömür boyuna, ömür boyu hapis yatmakta olanların cezalarının 20 yıla indirilmesine, diğer cezalarda da indirimi öngörüyordu.

Kim kimi affediyor? Ben kendi payıma “af” ilanını duyduğumda, daha ayrıntıları ortadan çıkmadan, zihnimden “kim kimi affedecek!” düşüncesi geçti. Suriye rejimi, elini halkının kanına dirseklerine kadar buladı. Meşruiyetini sorgulatır hale geldi. Başşar, kimi affedecek gelinen aşamada. Acaba Suriye halkı, onu ve çevresini affedecek mi bakalım.”⁸²³

⁸²⁰ Cengiz Çandar, “Suriye ve Güneydoğu’ da gerilim...”, *Hürriyet Gazetesi*, 10 Mayıs 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17746142.asp>

⁸²¹ Cengiz Çandar, “Türkiye’ nin Suriye doğrusu...”, *Hürriyet Gazetesi*, 28 Mayıs 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17897079.asp>

⁸²² Çandar, “Türkiye’ nin Suriye migreni...”.

⁸²³ Çandar, “Türkiye’ nin Suriye migreni...”.

45. ““Suriye’deki kriz” üzerine kısa süre önce yayımlanmış bir Stratfor değerlendirmesi, Suriye’deki azınlık rejiminin dayandığı “dört temel sütunu” doğru tanımlıyor:

1. Esad ailesinin (ya da klanının) elindeki iktidar,
2. Alevi-Nusayri iç bütünlüğü,
3. Askeri-istihbarat cihazının üzerindeki mutlak Alevi-Nusayri denetimi,
4. Baas Partisi’nin siyasi sistem üzerindeki tekeli.

Bu sütunlardan biri ya da birkaç veya tümü yıkılmadan veya çatlamadan, rejimin kolay pes etmeyeceği ve Suriye’de kan döküleceği belli.”⁸²⁴

46. “Ancak, elini halkının kanına bulamış, giderek uluslararası tecritten ötürü ekonomisi de allak bullak olmaya başlayan rejimin geleceği de yok. Kalmadı. Kalmayacak.

Orhan Miroğlu, dün, gerçi CHP’yi yazmıştı ama Suriye’deki Baas için çok doğru bir tespitte bulunmuştu: “Ortadoğu’da Baasçılık çok sert ve keskin mücadeleler sonucu tasfiye ediliyor.”⁸²⁵

47. “Aynı şekilde, rejim, kendi ülkesinde tehlikeli bir mezhep çatışmasını besliyor ve attığı her adım, “mezhep çatışması” boyutundaki bir “iç savaş”ın tohumlarını suluyor.”⁸²⁶

48. “Zira Başşar Esad, “ailesinin ve Suriye’nin lideri” değil, Suriye’yi demir bir mengene ile yöneten “ailesinin sözcüsü”⁸²⁷

49. “Suriye’de olaylar 15 Mart’ta başladığı vakit, iki talep öne çıkmıştı.

1963’ten beri devam eden ve toplantı ve gösterileri yasaklayan, insanların yargıç önüne çıkarılmadan içeri atılmasına imkân veren “Olağanüstü Hal” uygulamasının kaldırılması, 300 bin yakın, kayıtsız, hiçbir hakkı bulunmayan Suriyeli Kürt’e “nüfus kâğıdı” verilmesi.

Bunların ötesinde pek bir talep gözüküyordu. Başşar, bunları vaad etti ama bunları yerine getirirken öyle sallandı ve vakit kaybetti ki, yerine getirdiğinde olayların çapı büyümüş, talepler çitası yükselmişti.

⁸²⁴ Çandar, “Türkiye’nin Suriye belası”.

⁸²⁵ Çandar, “Türkiye’nin Suriye belası”.

⁸²⁶ Cengiz Çandar, “Suriye ve Türkiye’nin Kürt ve Alevi sorunları”, *Hürriyet Gazetesi*, 18 Haziran 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/18058991.asp>

⁸²⁷ Çandar, “Ortadoğu’daki Türkiye: “rejimlerle sıfır sorun”dan “halkçı değişim”e...”.

Şimdi, ağzıyla kuş tutsa, yükselen talepler çitasının üzerinden atlaması pek zor. Olağanüstü Hal” uygulamasının kaldırılması, 300 bin yakın, kayıtsız, hiçbir hakkı bulunmayan Suriyeli Kürt’e “nüfus kâğıdı” verilmesi.””⁸²⁸

50. “Başşar Esad’ın ülkesinde olaylar başladıktan iki ay sonra yaptığı ilk (ve bugüne kadarki tek) konuşma müthiş bir hayal kırıklığı olmuştu.””⁸²⁹

51. “Nice zamandır vurguladığımız da bu zaten: Başşar Esad, Suriye’nin lideri filan değil; iktidardaki Esad ailesinin bile lideri değil o. Suriye’ye pençelerini geçirmiş, boğazına kadar yolsuzluğa batmış, istihbarat örgütlerine ve ordunun subay kademesine hükmeden zalim bir aile çekirdeğinin sözcüsü. O kadar.””⁸³⁰

52. “Suriye halkı korku duvarını bir kere yırtmaya görsün, amansız saldırılara karşı boyun eğmemeye bir kere karar versin; bu rejimin sonunun geleceği belliydi ve öyle oldu. Suriye rejimi çok uzun süre dayanamaz. Ancak, birçok nedenden ötürü, çok kısa süre içinde de gitmez.””⁸³¹

53. “Suriye halkının merakla beklenen konuşmadan sonra tatmin olup olmadığı hiç vakit geçmeden belli oldu. Lazkiye’de, Homs’da, Hama’da, Şam’ın dış semtlerinde, ta Irak sınırındaki Abu Kemal’de insanlar konuşmadan duydukları hayal kırıklığı içinde sokaklara dökülüp gösterilere başladılar. Keza, Halep’de de üniversite öğrencileri.

Türkiye’ye sığınmış 10 bin kişi ise, televizyon ekranından Başşar Esad’ı izlerken, ekrana ayakkabılarını fırlatmaya ve slogan atmaya başladılar. Yeni ve somut hiçbir şey yok

Hiçbiri olmadı. Şam Üniversitesi’nde konuşan Başşar Esad, yıl sonuna kadar anayasa değişikliği için çalışılacağını söyledi. Reform konusunda bir “ulusal diyalog” başlatacağını, o konuda ve yolsuzlukla mücadele için komisyonlar kurulacağından söz etti. “Kaos sürerken, reform olmaz” diye kestirip attı. Şehirlere giren tankların geri çekilmesinden ise söz etmedi. Somut hiçbir şeyden de söz etmedi.

Suriye’deki rejim, son üç ayın gelişmelerinden alması gereken dersi almamış olduğunu Başşar Esad’ın konuşmasıyla ortaya koydu. Daha da önemlisi, alamayacağını; almasının mümkün olmadığını da.””⁸³²

⁸²⁸ Çandar, “Ortadoğu’daki Türkiye: “rejimlerle sıfır sorun”dan “halkçı değişim”e...”.

⁸²⁹ Çandar, “Ortadoğu’daki Türkiye: “rejimlerle sıfır sorun”dan “halkçı değişim”e...”.

⁸³⁰ Çandar, “Türkiye’nin doğru Suriye pusulası”.

⁸³¹ Çandar, “Türkiye’nin doğru Suriye pusulası”.

⁸³² Çandar, “Türkiye’nin doğru Suriye pusulası”.

54. “Baas rejimi son viraja giriyor. Öyle seziliyor ki, Suriye’deki Baas diktatörlük rejimi için (Esad hanedanı da diyebilirsiniz) “geriye sayım” artık başladı.”⁸³³

55. “Bu “geri sayım”ı başlatan, bir başka deyimle “sonun başlangıcı”na işaret eden gelişme, Arap Birliği’nin Suriye rejimi ile ilgili aldığı “sekiz maddelik” karar. Bu sekiz maddelik kararın, özellikle üçüncü ve altıncı maddeleri önemli.

Arap Birliği, attığı bu adım ile, Şam’daki Başşar Esad iktidarı üzerinden “Arap meşruiyet örtüsü”nü kaldırmış oldu ve bir bakıma Türkiye ile “siyasi eşgüdüm” yönünde bir adım attı.”⁸³⁴

56. “Suriye konusunda hiç hayal kurmadım. O rejimin doğası gereği “reforma gelmeyeceğini” gayet iyi biliyordum”⁸³⁵

57. “Suriye’ye NATO ya da bir başka biçimde “Batılı askeri müdahale” üzerinde durulan bir “opsiyon” sayılmıyor. Libya muhalefatinin aksine, Türkiye’de kurulmuş olan Suriye muhalefeti de –Suriye Ulusal Konseyi- bunu talep etmiyor.”⁸³⁶

58. “Arap Birliği’nin Suriye’nin üyeliğini askıya alması kararı, tam da bu ihtimallerin gündemde bulunması nedeniyle son derece dramatik.

Arap Birliği, bugüne dek, iki üye ülkenin üyeliğini askıya almıştı. Biri 1979’da İsrail ile barış anlaşması imzalaması üzerine Enver Sedat’ın Mısır’ı, diğeri ise bu yıl içinde Libya.”⁸³⁷

59. “Rejim gitmesine gidecek de, ne kadar süre içinde nasıl gidecek ve giderken beraberinde neleri sürükleyecek; bilinmeyen bu. Suriye’deki rejim, bir “dış askeri operasyon” ile yıkılmayacak.”⁸³⁸

60. “Irak’ta Amerikan işgali yoluyla olduğu gibi Baas rejiminin veya Libya’da NATO operasyonu yoluyla Kaddafi’nin yıkılması örneklerinde olduğu gibi, Suriye’deki rejim, bir “dış askeri operasyon” ile yıkılmayacak.”⁸³⁹

61. “Suriye halkı, muazzam fedakârlığı ile Arap dünyasını öyle bir etkiledi ki, 22 üyeli Arap Birliği, Suriye rejiminin meşruiyetini sadece iki karşıt oyla kaldırdı

⁸³³ Çandar, “Suriye’de geri sayım başladı mı?”.

⁸³⁴ Çandar, “Suriye’de geri sayım başladı mı?”.

⁸³⁵ Cengiz Çandar, “Türkiye-Suriye: Polis rejimi ile aşktan nefrete”, *Radikal Gazetesi*, 16 Kasım 2011, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/turkiye_suriye_polis_rejimi_ile_asktan_nefrete-1069655

⁸³⁶ Çandar, “Suriye’ye dair “sevimsiz” gerçekler...”.

⁸³⁷ Çandar, “Suriye’ye dair “sevimsiz” gerçekler...”.

⁸³⁸ Çandar, “Türkiye Suriye’ye nasıl bakıyor?”.

⁸³⁹ Çandar, “Türkiye Suriye’ye nasıl bakıyor?”.

Arap Birliği, 16 Kasım'da Fas'ta yaptığı toplantıda, Başsar'a üç günlük süre tanıdı ve taleplerinin yerine getirilmemesi halinde yaptırımlar uygulayacağını duyurdu.⁸⁴⁰

62. “Baasçılık, dönemi kapanmış, miyadı dolmuş Arap milliyetçiliğinin ve dikta rejimlerinin son türevi olarak Suriye'de defin törenini bekliyor.

Bu “defin” olacak. Dn türlü gerekçelerle Saddam'ın ve Baas Irak'ının etrafında kümelenen kim varsa, beş aşağı beş yukarı, Başsar Esad rejiminin ve Baas Suriye'sinin etrafında da bin dereden su getirerek biraraya geliyorlar. “Baas'ın defni”, Irak'ta nasıl nlenemediyse, Suriye'de önlenemeyecek.”⁸⁴¹

63. “Suriye'de “tarihi olarak sonu gelmiş” olan rejimin tutunmaya devam etmesinin birkaç nedeninden biri, şam ve Halep'te Sünni ticaret burjuvazisinin henüz kopmaması. Ekonomik yaptırımların bu kopuşu hızlandıracağı ve mümkün kılacağı yaygın bir kanı. Bir başka neden ise, azınlık Nusayri rejiminin Hristiyan azınlığı yanında tutmaya devam etmesi.”⁸⁴²

64. “Suriye'de rejimin oynadığı “kanlı oyun”un sonunu getirmek konusunda en büyük beklenti, Arap Birliği ile şam rejimi arasında açıktan ve aynı zamanda kapalı kapılar ardında yürütülen, Suriye'nin “Arap gözlemcileri” kabul etmesine yönelik pazarlıklar. Bu bakımdan, gözler, bu hafta sonu Kahire'de yapılacak Arap Birliği Dışışleri Bakanları toplantısına çevrilmiş durumda.”⁸⁴³

65. “Suriye'de Başsar'ın halk hareketini bastıramayacağı belli. Her gün ortalama 30-40 kişi ölüyor. Güvenlik güçleri de adam kaybediyor. Ama Suriye muhalefetinin de mevcut gücüyle –askeri anlamda- rejimi alaşağı edemeyeceği de. Bir nevi satrançtaki “pat” durumu.”⁸⁴⁴

66. “Suriye'ye karşı uygulanacak yaptırımların işlemeyeceği noktalardan biri Irak. Batısında kendi kıyısı ve Lübnan üzerinden denize, doğusunda Bağdat rejimi üzerinden

⁸⁴⁰ Çandar, “Türkiye Suriye'ye nasıl bakıyor?”.

⁸⁴¹ Çandar, “Türkiye, Araplara “lider” olabilir mi?”.

⁸⁴² Cengiz Çandar, “Davutoğlu ile NATO'da Suriye, *Hürriyet Gazetesi*, 9 Aralık 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19424691.asp>

⁸⁴³ Cengiz Çandar, “Suriye'den Lübnan'a roketli “mesajlar”...”, *Hürriyet Gazetesi*, 1 Aralık 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19459769.asp>

⁸⁴⁴ Çandar, “Karşımızda Tahrn-Bağdat-şam”.

İran'a ve Körfez'e kadar nefes alma alanını yayabiliyor Şam rejimi. Kolay pes etmeyecek nefesi var yani."⁸⁴⁵

67. "Suriye'nin Arap Birliği barış planını kabul etmesi aslında Suriye rejiminin çok bunaldığını ortaya koyuyor.

Suriye'deki rejim Arap Birliği ile işbirliği ortamına girerek uluslararası baskıyı zayıflatmaya ve Arapları kendi arasında iş tutar bir duruma yönlendirmeye çalışıyor. Bu girişimin kendisine daha fazla manevra alanı yaratacağını düşünüyor. Ömrünü uzatmak için zaman kazanmaya çabalıyor"⁸⁴⁶

2.5.5. Türkiye Hakkında Yazdıkları

68. "Türkiye, geçmişle kıyaslanmayacak kadar Ortadoğu'da bir "güç profili" çizmekle birlikte, sandığımız ve kendi iç dünyamıza ve dış dünyaya sunduğumuz kadar, Ortadoğu'da bir "düzen kurucu" güç değilmiş meğerse. Tunus'tan Lübnan'a, Lübnan'dan Mısır'a görünen bu."⁸⁴⁷

69. "Öncelikle, Tayyip Erdoğan'a tebrikler. Yaptığı konuşma, Tahrir Meydanı'ndabirikmeye başlayan Mısırlı yüzbinler arasında hemen yankılandı ve Mısır halkına çok değerli bir destek oldu. Mısır'ın geleceğinin biçimlenmesinde, "Ortadoğu'nun ve Mısır'ın en popüler siyasi lideri" parmak izini bırakmış oldu.

Türkiye'nin Mısır'da tarih yazan büyük gelişmeler karşısındaki "siyasi namusu"dünden itibaren kurtulmuştur!

Türkiye, Tayyip Erdoğan üzerinden dünden itibaren bu "yazım süreci"nde alması gereken şekilde, yerini aldı. Tebrikler, öncelikle Mısır halkına ve de Türkiye'nin Başbakanı'na..."⁸⁴⁸

70. "Tunus'un en güçlü siyasi hareketi an-Nahda'nın (Yeniden Dönüş-Rönesans)başındaki Raşid Gannuşi'den, Mısır'daki Müslüman Kardeşler'in bir bölümünden, liberal Muhammed el-Baradei'ye, Eymen Nur'un Gad (Gelecek) ve demokratik Kifaye

⁸⁴⁵ Çandar, "Karşımızda Tahran-Bağdat-Şam".

⁸⁴⁶ Cengiz Çandar, "Rejimin manevra hamlesi", *Radikal Gazetesi*, 20 Aralık 2011, http://www.radikal.com.tr/yorum/rejimin_manevra_hamlesi-1073038

⁸⁴⁷ Çandar, "Lübnan aynasından Türkiye: Ne kadar "bölgesel güç"?"

⁸⁴⁸ Çandar, "Tebrikler: Mısır'ın halkına ve Türkiye'nin Başbakanı'na..."

(Yeter) hareketine ulaşan geniş yelpazede herkes, kendisine “model” olarak Türkiye’yi seçiyor.”⁸⁴⁹

71. “Türkiye, mükemmel olmasa da, hala Gül’ün 2003 yılında sıraladığı ilkelerin birçoğunu tam olarak yerine getirdiği söylenemezse de, o yönde 8 yıldır hareket etmekte olan bir ülkedir ve tam da bu yüzden, bugün ayağa kalkan Arap halk kitleleri için kendiliğinden bir “model” haline gelmiştir.”⁸⁵⁰

72. “Mısır’ın ve bölgenin geleceği için “Türkiye modeli”, eninde sonunda ABD’yi de her gün itibarı sarsılan bölge politikasında sarılmaya mecbur kalacağı “cankurtaran simidi” olacaktır.”⁸⁵¹

73. “Tunus’taki Raşid Gannuşi’den sonra Mısırlı liberal ve İslami sözcüler de “TürkiyeModeli” ve “Ak Parti deneyimi”ni, üstelik başta Amerikan, Batı medyasında dile getirir oldular.”⁸⁵²

74. “Bu rejimin yıkılması Türkiye’nin çıkarına ve yararınadır. Türkiye’nin Ortadoğu’da “halkın sesi ve değişim”den yana tavır ortaya koyduğunu biliyoruz; bunu tekrarlaması yeterlidir.”⁸⁵³

75. “Libya’daki gelişmelere ilişkin olarak, Kaddafi’ye Mübarek’e seslendiği gibi seslenmemiş olunması kimseyi aldatmamalı.

Libya’da 25 bin Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı “rehin” durumda ve Mısır’ın aksine, kurumları olmayan bir ülkede oluk oluk kan dökmekten çekinmeyen bir deli Libya’nın başında kalmaya devam ediyor.”⁸⁵⁴

76. ““Yumuşak güç” (soft power) üzerinden hareket eden ve bu hareketinde ABD ve AB gibi bağlı bulunduğu “ittifak sistemleri”nden en geniş anlamda “özerk” davranan yeni bölge gücü, doğal olarak İran’ın “revizyonizmi”nekarşılık, bölgeye “istikrar getirmeyi” amaçlayan, dolayısıyla ilk bakışta “statükodan yana” bir güç merkezi profili çiziyordu.

Önce Tunus, ardından Mısır ve şimdilerde de Libya, Türkiye ve İran’ın iki farklı güç merkezi olarak yerleştikleri “denkleme” bir anda bozuverdiler.

⁸⁴⁹ Cengiz Çandar, ““Dünyanın Anası” ile “Cihanın Yarısı” arasında Türkiye”, *Hürriyet Gazetesi* 8 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16962763.asp>

⁸⁵⁰ Çandar, ““Dünyanın Anası” ile “Cihanın Yarısı” arasında Türkiye”.

⁸⁵¹ Çandar, ““Türkiye modeli ya da “İran” veya “Pakistan modeli”...”.

⁸⁵² Çandar, ““Eksen Kayması”ndan “Türkiye Modeli”ne...”.

⁸⁵³ Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”.

⁸⁵⁴ Çandar, “Kaddafi’yi dinlerken; Türkiye’yi (ve İran’ı) izlerken...”.

Ortadoğu'daki iki güç merkezinden bugün İran, yıkılmakta olan rejimlerle çok ortak yanı olan “statükocu” görüntü verirken, Türkiye, tarihin gidiş doğrultusu yönünde tavır almış, “olumlu” anlamda, “insan hakları ve özgürlük ” kavramlarını öne çıkartan “revizyonist” ve “moral üstünlüğe sahip” bir bölgesel güç merkezi konumunda.”⁸⁵⁵

77. “Türkiye, durumun zorladığı “taktik manevralar”la, bölgede tarihin doğru yönünde davranacaktır.

O yöne, “insanhakları” caddesinden “özgürlükler” bulvarından ve “demokrasi” otoyolundan gidiliyor.”⁸⁵⁶

78. “Bu kez, yani Cumartesi gününden başlayarak Libya üzerinde devam eden gelişmeler karşısında Türkiye'nin “ofsaytta” kaldığını söyleyebiliriz. En azından ve hiç tartışmasız biçimde Türkiye, “açmaz”da.

Daha önce altını çizerek övdüğümüz, Ortadoğu'daki gelişmelere ilişkin “moral önderlik” konumu da bir nebze sarsılmışa benziyor.”⁸⁵⁷

79. “Türkiye’yi son iki yılda faal bir “küresel aktör” ve “bölge gücü” görüntüsüyle uluslararası sahneye çıkartan “yeni Ortadoğu politikası”nın merkezinde de Suriye bulunuyor. Bu nedenle, Suriye’de ne, nasıl olacak ve Suriye ne yönde yol alacak (ya da hatta alamayacaksa) Türkiye'nin yakın ve orta vadeli dış politikası herkesten daha fazla etkilenecek.”⁸⁵⁸

80. “Suriye’de. Suriye, Türkiye'nin “bölgesel güç” olarak son birkaç yıl içinde yükselmesinin bölgedeki “mihenk taşı” konumunda.”⁸⁵⁹

81. “Türkiye, Mısır’daki net ve övülesi tavrından ötürü Libya’da yalpalamadı mı? Yalpaladı. Yalpalayacak da.

İlkeler ile “Realpolitik”in zorunlulukları, öyle davranmaya mecbur kılıyor. ABD ve AB de yalpaladı. Yalpalıyorlar ve yalpalayacaklar.”⁸⁶⁰

82. “Türkiye, Tunus ve Mısır’da hızla yapabildiğini, Libya ve Suriye’de yapamadı. Yapamazdı da. Türkiye, Beyrut’ta söylediğim gibi, “Arap Devrimi” sayesinde “Ortadoğu romantizmi”nden “Realpolitik”in “gerçek dünyası”na, isteristemez, dönüş yapmak mecburiyet

⁸⁵⁵ Çandar, “Kaddafi’yi dinlerken; Türkiye’yi (ve İran’ı) izlerken...”.

⁸⁵⁶ Çandar, “Kaddafi’yi dinlerken; Türkiye’yi (ve İran’ı) izlerken...”.

⁸⁵⁷ Çandar, “Türkiye, Kaddafi’nin “ utangaç müttefiki” mi?”.

⁸⁵⁸ Çandar, “Ortadoğu’nun özgürlük safağında (Türkiye-Suriye)”.

⁸⁵⁹ Çandar, “2011 Arap Devrimi ve Türkiye’nin kodları”.

⁸⁶⁰ Çandar, “2011 Arap Devrimi ve Türkiye’nin kodları”.

etindedir.”⁸⁶¹

83. ““Arap sokağının sevgilisi” Recep Tayyip Erdoğan’a çeviren Suriye halkına sırtını dönmekten başka bir anlam taşımayacaktı.”⁸⁶²

84. “Yani, anlayacağımız, Türkiye, Suriye’nin yarınının rejiminin temellerinin atılmasında da kartları elinde tutuyor.”⁸⁶³

85. “Türkiye çok kilit bir ülke. Türkiye’nin nasıl pozisyon takınacağı, ABD ve AB toplamı kadar önemli neredeyse.”⁸⁶⁴

86. “Türkiye’nin bulunduğu jeopolitikte, şu tarih döneminde doğru bir politika bu.”⁸⁶⁵

87. “12 Haziran sonrası Türkiye hükümeti, Suriye halkının yanında pozisyon olarak tarihin önlenemez akışı yönünde yer almaya mecbur olacak.

Bunu bir “demokratik ülke” olmanın zorunluluğu ile “demokratik ülke ahlakı” gereği öyle yapacak. Kendi içinde “demokratik” olmadan bunu asla yapamaz. Bu rolü oynayamaz.”⁸⁶⁶

88. “Türkiye doğru yönde. Türkiye’nin yöneticileri, iyi ki, kendilerini Başşar Esad ile şahsi ilişkilerinin “iyiliği” ve yakınlığına kaptırmadan, demokratik bir Türkiye’ye yakışan tavrı alıyor ve pusulalarını Suriye halkına göre ayarlıyorlar.”⁸⁶⁷

89. ““Yumuşak güç” (soft power) üzerinden hareket eden ve bu hareketinde ABD ve AB gibi bağlı bulunduğu “ittifaksistemleri”nden en geniş anlamda “özerk” davranan yeni bölge gücü, doğal olarak İran’ın “revizyonizmi”nekarşılık, bölgeye “istikrar getirmeyi” amaçlayan, dolayısıyla ilk bakışta “statükodan yana” bir güç merkezi profili çiziyordu.

Önce Tunus, ardından Mısır ve şimdilerde de Libya, Türkiye ve İran’ın iki farklı güç merkezi olarak yerleştikleri“denklemler” bir anda bozuverdiler.

Ortadoğu’daki iki güç merkezinden bugün İran, yıkılmakta olan rejimlerle çok ortak yanı olan “statükocu” görüntü verirken, Türkiye, tarihin gidiş doğrultusu yönünde tavrı

⁸⁶¹ Cengiz Çandar, “Yine Suriye, yine Güneydoğu...”, *Hürriyet Gazetesi*, 11 Mayıs 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17756350.asp>

⁸⁶² Çandar, “Yine Suriye, yine Güneydoğu...”.

⁸⁶³ Çandar, “Türkiye’nin Suriye doğrusu...”.

⁸⁶⁴ Çandar, “Türkiye’nin Suriye doğrusu...”.

⁸⁶⁵ Çandar, “Türkiye’nin Suriye doğrusu...”.

⁸⁶⁶ Çandar, “Türkiye’nin Suriye migreni...”.

⁸⁶⁷ Çandar, “Türkiye’nin doğru Suriye pusulası”.

almış, “olumlu” anlamda, “insan hakları ve özgürlük” kavramlarını öne çıkartan “revizyonist” ve “moral üstünlüğe sahip” bir bölgesel güç merkezi konumunda”.⁸⁶⁸

90. ““Arap sokağı”nın “yükselen yıldızı”. Arapların Arap olmayan lideri. Müslüman Arap dünyası için, Batı, sömürgeci geçmişi, manda rejimleriyle Arap coğrafyasını bölmeyi ifade ediyor. Laiklik ve demokrasiyi empoze etmeye kalkarsa, buna bölgenin köklerinden bir direnç gelir. Oysa, Müslüman kimlik ile Batılı değerlerin sentezi, Tayyip Erdoğan tarafından bölgeye sunulmuş oluyor.”⁸⁶⁹

91. “Türkiye, Arap dünyasına kendi modelini, Arap dünyasının yeni lideri, Tayyip Erdoğan’ın ağzından öneriyor. Türkiye’nin “laik rejimi”ni, Türkiye’nin “demokratik başarı öyküsü” olarak, Arap dünyasının önüne koyuyor ve “bizi izleyin ki, başarı” demiş oluyor.”⁸⁷⁰

92. “Aynı öneriyi, dün Tunus’ta Nahda hareketi ile ilgili bir soru üzerine yaptı. Raşid Gannuşi liderliğindeki Tunus’un İslamcı Nahda (Yeniden Doğu-Rönesans), Tunus’un en güçlü siyasi hareketi olarak kabul ediliyor. Ayrıca, tüm İslam dünyasında “en liberal” ve Türkiye’nin Ak Partisi’ne en yakın “İslamcı” hareket olduğuna dair uzun süredir varolan bir üne sahip. Raşid Gannuşi, Türkiye’deki Ak Parti örneğine sempati duyduklarına ilişkin görüşlerini gizlememişti. Çeşitli vesilelerle bunu ortaya koydu.”⁸⁷¹

93. “Ankara siyaset mahfilleri, rejimin yıkılması için en erken 6 ay, ortalama 2 yıllık bir ömür biçiyorlar. Bu hesap, doğru çıkar mı çıkmaz mı, yaşamadan bilebilecek durumda değiliz. Ama rejim, pervasız bir zulümle ömrünü bir hayli uzatabilecek konumda.”⁸⁷²

94. “Suriye’de olan-biten ve komşu ülkenin geleceği, her yerden öncelikli olarak Türkiye’yi yakından ilgilendiriyor. Sadece, Türkiye’nin en uzun sınırının Suriye ile olmasından ve komşuluktan ötürü değil. Suriye, bir anlamda, uluslararası sistem tarafından Türkiye’ye ihale edilmiş ve Türkiye de bunu üstlenmiş vaziyette.”⁸⁷³

⁸⁶⁸ Çandar, “Başbakan’ın zafer turu ve laiklik mesajının adresi”.

⁸⁶⁹ Çandar, “Başbakan’ın zafer turu ve laiklik mesajının adresi”.

⁸⁷⁰ Çandar, “Başbakan’ın zafer turu ve laiklik mesajının adresi”.

⁸⁷¹ Çandar, “Başbakan’ın zafer turu ve laiklik mesajının adresi”.

⁸⁷² Cengiz Çandar, “Suriye’de ‘kurban’ kanı...”, *Radikal Gazetesi*, 9 Kasım 2011, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/suriyede_kurban_kani-1068955

⁸⁷³ Çandar, “Suriye’de ‘kurban’ kanı...”.

95. “Türkiye, geleneksel siyasi davranışlarından muazzam radikal bir değişiklik yaparak, Suriye muhaliflerini İstanbul’da organize eder, rejime muhalif askeri unsurlara kendi topraklarında barınak ve lojistik destek sağlar mıydı?”⁸⁷⁴

96. “Türkiye’nin, Tunus’la başlayan, Mısır’da doruğuna varan ve Suriye ile birlikte kendi kapısının önünde bulduğu “Arap Devrimi”nden yana olması, bölgedeki totaliter-anti demokratik yapıların birbiri ardından zincirleme yıkılması şeklinde tezahür etmekte olan “değişim dalgası”ndan yana çıkması, ona bir tür “sponsorluk” etmesi, görünürde gayet iyi bir şey. Buraya kadar tamam.”⁸⁷⁵

97. “Türkiye’nin, Amerikan medyasının cilveli ama yanlış biçimde “Arap Baharı” adını verdiği, Arap entelektüellerinin –benim de katıldığım haliyle- “Arap Devrimi” ya da “Arap Aydınlanması” diye nitelediği büyük tarihi gelişme sayesinde de, çok dikkate değer, ilgi duyulan bir ülke haline gelmiş olduğu tartışma götürmez.”⁸⁷⁶

98. “Ülke dışındaki Suriye muhalefeti, İstanbul’da “Ulusal Konsey” adıyla – Türkiye’nin geleneksel Suriye politikasından ayrılarak harekete geçmesiyle- zaten kurulmuştu.”⁸⁷⁷

99. “Bir polis rejiminin ne ve nasıl bir şey olduğu konusunda, Suriye ile yaşanan “gel-git”ten sonra artık uyanık olunmalıdır. Türkiye, bir daha bu tür rejimlerle hiçbir gerekçeyle “al takke-ver külah” ilişkiye girmemelidir.”⁸⁷⁸

100. “Türkiye, ya can ciğer kuzu sarması olduğu, liderlerinin ailevi yakınlıklar geliştirdiği Suriye’deki rejimle birlikte olacaklar ya da “tarihin tekerleğinin döndüğü yöne” rotalarını çevireceklerdi. İkincisini yaptılar. Doğru yaptılar.”⁸⁷⁹

101. “Tabii, olayların nasıl evrileceği, Türkiye açısından özellikle önem taşıyor. Arap Birliği kararı, Türkiye için “ikili” bir mesaj iletmış durumda:

1. Türkiye, Arap Birliği kararıyla birlikte, Suriye’ye karşı takındığı tavırda rahatladı ve Arap dünyasıyla “eşgüdüm” içinde davranma ve “bölge gücü” konumunu pekiştirme imkânını elde etti. Fas’ta Ahmet Davutoğlu’nun katıldığı önceki günkü toplantı bunun belgesidir.

⁸⁷⁴ Cengiz Çandar, ““Arap Baharı”, “Türk Sonbaharı”na dönüşür mü?”, *Hürriyet Gazetesi*, 11 Kasım 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19212328.asp>

⁸⁷⁵ Çandar, ““Arap Baharı”, “Türk Sonbaharı”na dönüşür mü?”.

⁸⁷⁶ Çandar, ““Arap Baharı”, “Türk Sonbaharı”na dönüşür mü?”.

⁸⁷⁷ Çandar, “Suriye’de geri sayım başladı mı?”.

⁸⁷⁸ Çandar, “Türkiye-Suriye: Polis rejimi ile aşktan nefrete”.

⁸⁷⁹ Çandar, “Türkiye-Suriye: Polis rejimi ile aşktan nefrete”.

2. Arap Birliği, söz konusu kararıyla Suriye'nin bir "Arap sorunu" olarak algılandığını vurguladı ve Türkiye ve İran'a üstü kapalı bir mesaj iletmış oldu⁸⁸⁰

102. "Suriye muhalefetinin Türkiye'de kendisine alan bulması, "ayakta kalması imkânsız görülen" Suriye'deki mevcut rejimin yerini alacak olanlara, yani "yeni Suriye'ye Türkiye'nin yatırımı olarak da algılanabilir."⁸⁸¹

103. "Türkiye, "statüko yanlısı" bir bölge gücü olmaktan çıkarak, "bölgede değişim yanlısı" bir bölge gücüne dönüşerek, bölgenin geleceğini biçimleyen temel aktörlerden biri oluyor."⁸⁸²

104. "Aldığı bu tavır ile tarih tekerleğinin döndüğü yöne yüzünü çevirdi. Türkiye'nin bölgedeki muazzam devrimci-değişim rüzgarıyla aynı yönde ve bir "model" olarak yer alabilmesi için en önemli kozu, bir Müslüman-demokratik ve özgür bir ülke olarak sahnede yerini almasıdır."⁸⁸³

105. "Şu günlerde Suriye'yi izlemek, ne olup bittiğini öğrenmek ve anlamak için, en öne çıkan iki ülke varsa, bunların biri Türkiye, diğeri de Lübnan. Türkiye, Suriye muhalefetine ev sahipliği yaptığı için.

Suriye'nin esas olarak Türkiye tarafından oluşturulan muhalefet bloku "Suriye Ulusal Meclisi" (İngilizce başharfleriyle uluslararası medyaya oturduğu haliyle SNC) de Türkiye'de; giderek silahlı direnişi başlattığı izlenimi veren ve Suriye ordusundan kopanların oluşturduğu "Hür Suriye Ordusu"nun (yine uluslararası medyada yer alan İngilizce başharfleriyle FSA) yönetim kademesi de Türkiye'de."⁸⁸⁴

⁸⁸⁰ Çandar, "Suriye'ye dair "sevimsiz" gerçekler...".

⁸⁸¹ Çandar, "Türkiye Suriye'ye nasıl bakıyor?".

⁸⁸² Çandar, "Türkiye Suriye'ye nasıl bakıyor?".

⁸⁸³ Çandar, "Türkiye'ye karşı; Suriye'den yana...".

⁸⁸⁴ Çandar, "Suriye'de cin şişeden çıktı...".

2.5.6. Genel Olarak Süreç Hakkında Yazdıkları

106. Arap olaylarının genel adlandırılması; “Ayaklanmalar”⁸⁸⁵, “Büyük Halk Hareketi”⁸⁸⁶, “Muazzam Halk Hareketi”⁸⁸⁷, “Harekete Geçme”⁸⁸⁸, “Haykırış”⁸⁸⁹, “Domino Etkisi”⁸⁹⁰, “Statükonun Çökmesi”⁸⁹¹, “Osmanlı Dominosu”⁸⁹², “Devrimci Sarsıntılar”⁸⁹³, “2011 Arap Devrimi”⁸⁹⁴, “Arap Devrimi”, “Arap Baharı”⁸⁹⁵, “Kitle Hareketleri”⁸⁹⁶, “Özgürlük Ve Haysiyet İçin Başkaldırı”⁸⁹⁷, “Arap Aydınlanması”⁸⁹⁸, “Değişim Rüzgârı”⁸⁹⁹, “Özgürlük Devrimi”⁹⁰⁰, “Arap Değişimci Devrimci Depremi”⁹⁰¹, “Devrimci Sarsıntı”⁹⁰², “Özgürlük Rüzgârları”⁹⁰³, “Başkaldırı”⁹⁰⁴, “Arap devrimci rüzgârı”⁹⁰⁵

107. Bütün rejimlerin genel adlandırılması; “Baskı Rejimleri”⁹⁰⁶, “Zorba Rejimler”⁹⁰⁷, “Otokratik Diktatörlük Rejimleri”⁹⁰⁸, “Kanlı Polis Rejimleri”⁹⁰⁹

108. İsyân edenlerin genel adlandırılması; “Halk”⁹¹⁰, “Arap Halk Kitleleri”⁹¹¹, “Arap Haysiyetinin Başkaldırısı”⁹¹²

109. “Mısır’daki 32 yıllık Hüsnü Mübarek diktatörlüğüne karşı, ülkenin birçok yerinde ayaklanma görüntüsü veren sarsıntı birçok şeyin birden göstergesi. Bunlardan biri ve en önemlisi, “Amerika’nın Ortadoğu’daki güç erozyonu”nun göstergesi olması.”⁹¹³

⁸⁸⁵ Çandar, “Bizim Hizbullah’la iç politika Lübnan Hizbullahı ile ‘dış politika’ sınavı”.

⁸⁸⁶ Çandar, “Tebrıklar: Mısır’ın halkına ve Türkiye’nin Başbakanı’na...”.

⁸⁸⁷ Çandar, “Tahrir’den Pınar Selek’e...”.

⁸⁸⁸ Çandar, “‘Dünyanın Anası’ ile ‘Cihanın Yarısı’ arasında Türkiye”.

⁸⁸⁹ Çandar, “Türkiye modeli ya da ‘İran’ veya ‘Pakistan modeli’...”.

⁸⁹⁰ Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”.

⁸⁹¹ Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”.

⁸⁹² Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”.

⁸⁹³ Çandar, “Kaddafi’yi dinlerken; Türkiye’yi (ve İran’ı) izlerken...”.

⁸⁹⁴ Çandar, “2011 Arap Devrimi ve Türkiye’nin kodları”.

⁸⁹⁵ Çandar, “Yine Suriye, yine Güneydoğu...”.

⁸⁹⁶ Çandar, “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(2)”.

⁸⁹⁷ Çandar, “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(2)”.

⁸⁹⁸ Çandar, “‘Arap Baharı’, ‘Türk Sonbaharı’na dönüşür mü?”.

⁸⁹⁹ Çandar, “Türkiye modeli ya da ‘İran’ veya ‘Pakistan modeli’...”.

⁹⁰⁰ Çandar, “Davutoğlu ile Ortadoğu turu: Suriye’ye ‘çok partili’ dersler”.

⁹⁰¹ Cengiz Çandar, “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(1)”, *Hürriyet Gazetesi*, 8 Nisan 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17491525.asp>

⁹⁰² Çandar, “Kaddafi’yi dinlerken; Türkiye’yi (ve İran’ı) izlerken...”.

⁹⁰³ Çandar, “Ortadoğu’nun özgürlük safağında (Türkiye-Suriye)”.

⁹⁰⁴ Çandar, “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(2)”.

⁹⁰⁵ Çandar, “Davutoğlu ile Ortadoğu turu: Suriye’ye ‘çok partili’ dersler”.

⁹⁰⁶ Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”.

⁹⁰⁷ Çandar, “‘Eksen Kayması’ndan ‘Türkiye Modeli’ne...”.

⁹⁰⁸ Çandar, “‘Eksen Kayması’ndan ‘Türkiye Modeli’ne...”.

⁹⁰⁹ Çandar, “Karşımızda Tahran-Bağdat-Şam”.

⁹¹⁰ Çandar, “‘Dünyanın Anası’ ile ‘Cihanın Yarısı’ arasında Türkiye”.

⁹¹¹ Çandar, “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(1)”.

⁹¹² Çandar, “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(2)”.

⁹¹³ Çandar, “Mısır: Halkın ayak sesleri ve bir diktatörlüğün daha son nefesleri”.

110. “Mısır’ın en büyük örgütlü gücü, Müslüman Kardeşler örgütü.Mübarek yıkılırsa, “İslamcılar”ın en büyük ve en güçlü ve İsrail’e payanda Arap ülkesinde, iktidara gelmesinden korkuyor Amerika.”⁹¹⁴

111. “Tunus kıvılcımı çaktı, Mısır infilak etti.”⁹¹⁵

112. “İnsanlar, vakarları için, onurları, haysiyetleri için “korku duvarı”nı yıktıkları anda, bunun etkisi en az “Berlin Duvarı”nın yıkılışının sonuçları gibi olacaktır.”⁹¹⁶

113. Washington, Müslüman Kardeşler’in de “siyasisürece katılacağı” bir yeni bir anayasa ve seçimlere gidecek “geçiş dönemi”ni sindirmeyi kabulleniyor. Amerika, Mübarek sonrasını tasarlıyor.”⁹¹⁷

114. “Adalet, demokrasi, yolsuzlukla savaş ve halkın iradesine göre yönetim gibi evrensel anlamdaki değerlerin yerel haykırışıdır.”⁹¹⁸

115. “Mısır’da demokrasi susuzluğuyla meydana gelen “halk infilakı” birdenbire Türkiye’yi “eksen kayması” nedeniyle değil, izlenebilecek bir “örnek model” olarak uluslararası gündeme bir kez daha getirdi.”⁹¹⁹

116. “Bazılarının anlamamakta direndikleri husus şu: Mısır’da twitter ve facebook gibi internet çağını kullanan genç kitlelerin seferberliği başlayan hareketi bastırmak için, rejim develer kullanarak Tahrir Meydanı’na saldırdı.”

“İsrail’den S.Arabistan’a kadar bölgedeki tüm statükoya dayalı rejimlerin güvencesi Mübarek’in develerinden askeri cuntaya uzanan araçlar ile Mısır’ın demokrasiarayan, “internet kuşakları”nın önüne geçilmeye çalışılıyor.”⁹²⁰

117. “Ortadoğu’nun 1970’lerdeki “ilerici” ve Cumhuriyetçi Arap rejimlerine bakın; Irak’ta, Saddam’ın yerine oğulları Uday ile Qusay,

Suriye’de Hafız Esad’ın yerine Basil ileBaşşar, Mısır’da Hüsnü Mübarek’in yerine Cemalhazırlanmıştı, Libya’da Muammer Kaddafi’nin yerine Seyfülislam Kaddafi.”⁹²¹

⁹¹⁴ Çandar, “Mısır: Halkın ayak sesleri ve bir diktatörlüğün daha son nefesleri”.

⁹¹⁵ Çandar, “Tahrir’den Pınar Selek’e...”.

⁹¹⁶ Çandar, “Tahrir’den Pınar Selek’e...”.

⁹¹⁷ Çandar, “Mısır’ın tarih yazdığı gün...”.

⁹¹⁸ Çandar, “Türkiye modeli ya da “İran” veya “Pakistan modeli”...”.

⁹¹⁹ Çandar, ““Eksen Kayması”ndan “Türkiye Modeli”ne...”.

⁹²⁰ Çandar, ““Eksen Kayması”ndan “Türkiye Modeli”ne...”.

⁹²¹ Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”.

118. “Domino taşları gibi, baskı rejimleri birbirlerinin üzerine devriliyorlar. Osmanlı dominosu” ile Ayyıldız geliyor...⁹²²

119. “Ne de olsa, Twitter, Youtube, Facebook dönemindeyiz. Her şey, zor da olsa sesli ve görüntülü olarak her yere ulaşıyor.”⁹²³

120. Baskı rejimleri altında onlarca yıldır “yasaklar” ile boğazlanan “Arap haysiyeti”nin başkaldırısı bu.⁹²⁴

121. “Yeni Arap değişim dalgası, 21. Yüzyıl’ın özelliklerine işaret ediyor. Bu bir “özgürlük” arayışı, bir “bireyselleşme çabası dalgası ve araç olarak facebook’u, twitter’ı, cep telefonlarını, bu arada sms mesajlarını, bulabildiği her gedikte internet’i kullanıyor.”⁹²⁵

122. “Türkiye’deki hükümete yönelik eleştirilere benzer tepkiler alan Obama’nın Ortadoğu’da daha net bir Amerikan tavrına yöneşmesi “Suriye- İnan ekseni”ni hedef alması ve bunu yaparken Suriye Devlet Başkanı Başşar Esad’ın boynuna doladığı ipi yavaş yavaş sıkmaya başlaması ve “Suriye sokağı”na “devam” çağrısı niteliğinde bir siyasi pozisyon takınması, Türkiye’nin Suriye’de Başşar Esad’ı kollama opsiyonunu çok zayıflatacak.”⁹²⁶

123. “Suriye Müslüman Kardeşleri’nin en ziyadesiyle benzediğisiyasi örgüt, Türkiye’deki Ak Parti.”⁹²⁷

124. “Öyle sert ki, rejimin kontrolü ele geçirebileceği ve halkın ister istemez sineceğine ilişkin spekülasyonlar vardı. Suriye halkı boyun eğmiyor.”⁹²⁸

125. “Bütün bunlar, ABD politikası ile örtüşüyor. Obama, Tayyip Erdoğan’ı hemen her konuda arkalıyor.”⁹²⁹

126. “Türkiye ile Amerika’nın çıkarları, şimdi, Irak ve Suriye üzerinde örtüşüyor. Obama, o yüzden Tayyip Erdoğan’ı arkalıyor. Bütün bunlar politikanın cilveleri. Realpolitik’in karşı konulmaz hükümleri.”⁹³⁰

127. “Suriye rejiminin mukadder çöküşünü gözyaşlarını içine akıtarak izleyen başka çevreler de bulunuyor ve bunların arasında, paradoksal biçimde, bazıları iktidara çok yakın “İslamcılarının bir bölümü de yer alıyor.

⁹²² Çandar, “Libya: Osmanlı dominosu...”.

⁹²³ Çandar, “Ortadoğu’nun özgürlük safağında (Türkiye-Suriye)”.

⁹²⁴ Çandar, “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(2)”.

⁹²⁵ Çandar, “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(2)”.

⁹²⁶ Çandar, “Siliri-Kandil mi? Tahran-Şam mı?”.

⁹²⁷ Çandar, “Türkiye’nin Suriye doğrusu...”.

⁹²⁸ Çandar, “Türkiye’nin Suriye doğrusu...”.

⁹²⁹ Çandar, ““Arap Baharı”, “Türk Sonbaharı”na dönüşür mü?”.

⁹³⁰ Çandar, “Türkiye-Suriye: Polis rejimi ile aşktan nefrete”.

Bunlar, dünyanın her köşesinde ve Ortadoğu'daki her gelişmenin ardında, ABD'nin yazdığı bir "master plan" bulunduğuna inandıkları ve akılları küfür ile eş anlamlı "BOP"la dolu olduğu için, Suriye ve dolaylı olarak İran'ı karşısına yerleştiren herhangi bir gelişmeye alerji duyuyorlar ve Türkiye'nin Suriye'ye karşı "macera"ya girişmesi ihtimalini öne çıkartıyorlar."⁹³¹

128. "O temel tezden hareketle, içine girilen "tarihi evre "de, Birinci Dünya Savaşı sonrasında Ortadoğu'da devrin iki sömürgeci gücü İngiltere ile Fransa tarafından Osmanlı toprakları üzerinde yapılan düzenlemelerin tedricen iptal edileceğini, yepyeni ve nasıl olacağı şimdiden kestirilemeyecek bir yeni düzen ortaya çıkacağını söyledim."⁹³²

129. "ABD'nin, şu sırada Suriye dosyasını değerli bir müttefiki olarak Türkiye'ye terk etmesinin önemli bir nedeni var. Filistinlilere gösterdiği desteğin sonucu olarak Türkiye, Arap dünyasında "sokak kredisi" kazandı ki bu konuda ABD'nin hiçbir kredisi yok. Türkiye, Arap Birliği ile bir ortak olarak biraraya gelebiliyor, ABD gelemiyor. Ve Türkiye, Suriye muhalefetini, ABD'nin yapamayacağı şekilde barındırıyor ve destekliyor."⁹³³

130. "Suriye'de kitlesel katliam gerçekleşirse, tehdit boyutlarında kalsa bile, günde en az 15-20 kişi oluyor. Zamana yayılmış bir katliam söz konusu adeta. Kahraman bir halk, kendini yalnız bırakılmış hissederek, sonuna kadar direnmeye kararlı gözüküyor. Cin şişeden çıkmış durumda."⁹³⁴

⁹³¹ Çandar, "Türkiye Suriye'ye nasıl bakıyor?"

⁹³² Çandar, "Türkiye'ye karşı; Suriye'den yana..."

⁹³³ Çandar, "Türkiye, Araplara "lider" olabilir mi?"

⁹³⁴ Çandar, "Suriye'de cin şişeden çıktı..."

2.6. SOLİ ÖZEL'İN OCAK 2011 – ARALIK 2011 ARASINDA YAZDIĞI KÖŞE YAZILARINDAN ALINAN CÜMLELERİ

2.6.1. Tunus Hakkında Yazdıkları

1. Tunus'taki olayların adlandırılması; “Yasemin Devrimi”⁹³⁵, “Halk Hareketi”⁹³⁶, “İsyan”⁹³⁷, “Tunus başkaldırısı”⁹³⁸

2. Tunus liderinin adlandırılması; “Müstebit”⁹³⁹, “Hırsız”⁹⁴⁰, “Küstah Gaspçı”⁹⁴¹, “Diktatör”⁹⁴²

3. Tunus rejiminin adlandırılması; “Bin Ali Diktatörlüğü”⁹⁴³

4. Tunus'ta isyan edenlerin adlandırılması; “Tunuslular”⁹⁴⁴

5. “Tunus'un halk hareketi diğer Arap ülkelerinde kısa vadede yankı bulmaz. Ama en azından o ülkelerde yaşayanlara umudun ışığını verdi.”⁹⁴⁵

6. “Tunus'ta hiç beklenmedik bir anda, umutsuz bir genç erkeğin hiç beklenmedik isyanı ve kendisini yakmasıyla bir toplum kendisini buldu.”⁹⁴⁶

7. “Tunuslular terör eylemlerine girişmeden, bir siyasi hareketleri, kendilerine liderlik edecek örgütlü bir güçleri, ne Arap dünyasında ne de başka yerde güçlü sponsorları olmadan bir diktatörü devirmeyi başardılar. Sıra diktatörlüğün devrilmesinde.

Henüz önlerinde uzun bir yol var. Sonuçta ülkeden defolup gitmek zorunda kalan müstebit ile kabilesiyle bir olup ülkeyi soymaya kalkışan ikinci eşi yerleşik rejimin kötü yüzüydüler.”⁹⁴⁷

⁹³⁵ Soli Özel, “Tunus'tan bakınca”, *Habertürk Gazetesi*, 10 Haziran 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/638535-tunustan-bakinca>

⁹³⁶ Soli Özel, “Tunus'a destek”, *Habertürk Gazetesi*, 28 Ocak 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/595772-tunusa-destek>

⁹³⁷ Soli Özel, “İslamcılık sonrası”, *Habertürk Gazetesi*, 23 Ocak 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/594281-islamcilik-sonrasi>

⁹³⁸ Özel, “İslamcılık sonrası”.

⁹³⁹ Özel, “İslamcılık sonrası”.

⁹⁴⁰ Özel, “İslamcılık sonrası”.

⁹⁴¹ Özel, “İslamcılık sonrası”.

⁹⁴² Soli Özel, “Tunus ve ötesi”, *Habertürk Gazetesi*, 23 Ekim 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/681763-tunus-ve-otesi>

⁹⁴³ Özel, “Tunus'tan bakınca”.

⁹⁴⁴ Özel, “İslamcılık sonrası”.

⁹⁴⁵ Özel, “İslamcılık sonrası”.

⁹⁴⁶ Özel, “İslamcılık sonrası”.

8. “Başındaki diktatörü ilk deviren Tunus bugün seçimlere gidiyor. Tunus Arap dünyasının geleceğini belirlemede Mısır derecesinde bir ağırlık taşımasa da bu ülkede seçimlerin nasıl yapılacağı ve sonuçların ne olacağı gene de büyük önem taşıyor. Altmışın üzerinde partinin katıldığı seçimlerde laik ve liberal-demokrat partiler yarışa geriden başlıyor. Tüm dikkatler bu nedenle İslamcı En Nahda'nın ne ölçüde destek göreceğine yöneliyor.”⁹⁴⁸

2.6.2. Mısır Hakkında Yazdıkları

9. Mısır'daki olayların adlandırılması; “Uygarlığın Silkinişi”⁹⁴⁹, “Devrim”⁹⁵⁰, “Devrimci Dalga”⁹⁵¹, “Devrimci Durum”⁹⁵², “Mısır İçi Hesaplaşma”⁹⁵³

10. Mısır liderinin adlandırılması; “Kanlı Despot”⁹⁵⁴, “Vasatlık Abidesi”⁹⁵⁵

11. Mısır rejiminin adlandırılması; “Otoriter Yönetim”⁹⁵⁶, “Mısır Rejimi”⁹⁵⁷

12. Mısırda isyan edenlerin adlandırılması; “Ayağa Kalkmış, Onurunu Kazanmış”⁹⁵⁸, “Temel Haklarını Talep Etmiş Halk”⁹⁵⁹

13. “Koca ülke başa çıkamadığı demografik sorunları, kanser gibi her tarafını saran yolsuzlukları, kanlı despotun en ufak bir siyasi katılım teşebbüsüne karşı gösterdiği sert tepkilerle içten içe kurudu.”⁹⁶⁰

14. “İmtiyazların muhafazası, İsrail'in güvenliği, Batı'nın çıkarlarının korunması gibi nedenlerle bu tarihi akışa karşı çıkanlar, geçmişteki hataları tekrar edenler kanımca bu tarihi dalga tarafından ezileceklerdir.”⁹⁶¹

⁹⁴⁷ Özel, “İslamcılık sonrası”.

⁹⁴⁸ Özel, “Tunus ve ötesi”.

⁹⁴⁹ Soli Özel, “Mısır'dan bihaberler”, *Habertürk Gazetesi*, 13 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/600498-misirdan-bihaberler>

⁹⁵⁰ Soli Özel, “Devrim üzerine”, *Habertürk Gazetesi*, 4 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/597973-devrim-uzerine>

⁹⁵¹ Soli Özel, “Mısır'da devrimin ikinci perdesi”, *Habertürk Gazetesi*, 23 Kasım 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/690626-misirda-devrimin-ikinci-perdesi>

⁹⁵² Özel, “Mısır'da devrimin ikinci perdesi”.

⁹⁵³ Özel, “Devrim üzerine”.

⁹⁵⁴ Soli Özel, “Mısır'da bana ağır gelen”, *Habertürk Gazetesi*, 30 Ocak 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/596365-misirda-bana-agir-gelen>

⁹⁵⁵ Özel, “Mısır'da bana ağır gelen”.

⁹⁵⁶ Özel, “Devrim üzerine”.

⁹⁵⁷ Soli Özel, “Son perde”, *Habertürk Gazetesi*, 6 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/598525-son-perde>

⁹⁵⁸ Özel, “Mısır'da bana ağır gelen”.

⁹⁵⁹ Özel, “Mısır'da bana ağır gelen”.

⁹⁶⁰ Özel, “Mısır'da bana ağır gelen”.

15. “Başkan Mübarek uzatmaları oynuyor.”⁹⁶²

16. “Bu Mısır içi bir hesaplaşmadır. Mısır’ın geleceğiyle ilgili bir mücadeledir.”⁹⁶³

17. “Mısır’ın feci ekonomik ve sosyal sorunlarının, yönetimdeki çürümüşlüğü, niteliksiz nüfusun yarattığı baskının devrim sonucunda ya da yalnızca demokratikleşmeyle aşılması mümkün değil.”⁹⁶⁴

18. “Bu durumda da “şu esnada tanık olduğumuz şey Mübarek’in sonundan çok, ağır çekimli bir askeri darbenin bilinçli şekilde devreye sokulması...”

Hüsni Mübarek herhalde makul bir süre içinde sağlık nedenleriyle istifa eder ya da iktidarsızlaşmış bir şekilde eylül ayına kadar ortalarda durur.”⁹⁶⁵

19. “Birincisi, Hüsni Mübarek’in alaşağı edilmesinden sonra Mısır büyük bir süratle Arap sistemi içindeki başat rolüne geri dönmek üzere önemli adımlar atıyor.”⁹⁶⁶

20. “Dünyanın gözü Suriye’ye dönmüşken Mısır da olup bitenler bu gerçekleri herkese hatırlattı. Şubat ayında Hüsni Mübarek’in istifaya zorlanması ardından Mısır da işlerin rayına oturduğuna inanılıyordu.”⁹⁶⁷

21. “Rusya seçimlerinden daha da heyecan verici sonuçlar Mısır’da çıktı. Tarihinin en özgür ve adil seçimlerinin ilk turunda devrimci hülyaların ve kozmopolit söylemlerin değil yıllar boyunca toplumun içinde kök salarak örgütlenmenin halkı tanımanın, zaferin anahtarı olduğu iyice anlaşıldı.

Devrimlerin genel kuralları çerçevesinde bakarsak devrimi yapan, büyük fedakârlıklarla onu taşıyan kentli orta sınıf kitleler partiyi kaybettiler. Onların sağladığı imkândan Müslüman Kardeşler’in Özgürlük ve Adalet Partisi’yle, Suud’lardan doktrin ve para yoksullardan da oy alan Selefilerin Nur Partisi yararlandı.

Müslüman Kardeşler’in zaferi bir sürpriz sayılmazdı ama en iyimser tahminlerde bile yüzde 10’u geçmeyen Nur’un yüzde 25’e yakın oy alması herkesi şaşırttı. Koray Çalışkan’ın tanımlamasıyla Mısır başörtüsü ile çarşaf arasında tercih yapmak durumunda kaldı.

⁹⁶¹ Özel, “Mısır’da bana ağır gelen”.

⁹⁶² Soli Özel, “Büyük toprak kayması”, *Habertürk Gazetesi*, 2 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/597299-buyuk-toprak-kaymasi>

⁹⁶³ Özel, “Devrim üzerine”.

⁹⁶⁴ Özel, “Devrim üzerine”.

⁹⁶⁵ Özel, “Son perde”.

⁹⁶⁶ Özel, “Değişen Şartlara Uymak”, *Habertürk Gazetesi*, 6 Mayıs 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/627854-degisen-sartlara-uyumak>

⁹⁶⁷ Özel, “Mısır’da devrimin ikinci perdesi”.

Daha seçimlerin diğer turları yapılacak, ancak şimdiden yol haritasını okuyabilmek mümkün. Ordunun bundan böyle siyasi konumunu eskiden olduğu gibi muhafaza edebilmesi imkânsız derecede zor olacaktır. En önemli kararları verecek olansa Müslüman Kardeşler hareketidir.”⁹⁶⁸

2.6.3. Libya Hakkında Yazdıkları

22. Libya rejiminin adlandırılması; “En Gaddar Rejim”⁹⁶⁹, “Haydut Rejim”⁹⁷⁰, “Kaddafi Rejimi”⁹⁷¹

23. Libya liderinin adlandırılması; “Meczip”⁹⁷², “Dengesiz, Müstebit”⁹⁷³, “Zalim”⁹⁷⁴

24. Libya’da isyan edenlerin adlandırılması; “muhalif Güçler”⁹⁷⁵, “İsyancılar”⁹⁷⁶, “Kaddafi Karşısındaki Güçler”⁹⁷⁷

25. Libya’daki olayların adlandırılması; “İsyan”⁹⁷⁸, “Libya Krizi”⁹⁷⁹

26. “Sonuçta en kanlı isyanın Libya’da yaşanmasına da şaşmamak gerek. Zira esnemesini bilmeyen, hemen hiç bir sivil toplum örgütlenmesinin bulunmadığı, kurumların çok zayıf oldukları bir yerde hesaplaşma bu sertlikte yaşanmak zorundaydı.”⁹⁸⁰

27. “Devlet düzeni olmayan, kurumları çalışmayan bir ülkede aşiret bağları ve Kaddafi’nin elindeki nakit para direnmesine imkân sağlıyor.”⁹⁸¹

28. “Kaddafi bir daha ülkesinin Doğu’suna da hâkim olamayacak. Ya uzun süren kanlı bir iç savaş yaşanacak ya da ülke bölünecek.”⁹⁸²

⁹⁶⁸ Soli Özel, “Seçimler, demokrasi Ruslar ve İslamcılar”, *Habertürk Gazetesi*, 7 Aralık 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/694822-secimler-demokrasi-ruslar-ve-islamcilar>

⁹⁶⁹ Soli Özel, “Dış politikada yüzleşme anı”, *Habertürk Gazetesi*, 23 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/603844-dis-politikada-yuzlesme-ani>

⁹⁷⁰ Özel, “Dış politikada yüzleşme anı”.

⁹⁷¹ Soli Özel, “Türkiye’nin Libya sınavi”, *Habertürk Gazetesi*, 23 Mart 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/613185-turkiyenin-libya-sinavi>

⁹⁷² Özel, “Dış politikada yüzleşme anı”.

⁹⁷³ Soli Özel, “Kaybeden ata oynamak”, *Habertürk Gazetesi*, 13 Mart 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/609929-kaybeden-ata-oyynamak>

⁹⁷⁴ Özel, “Kaybeden ata oynamak”.

⁹⁷⁵ Özel, “Dış politikada yüzleşme anı”.

⁹⁷⁶ Soli Özel, “Anlamaya çalışmak”, *Habertürk Gazetesi*, 18 Mart 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/611532-anlamaya-calismak>

⁹⁷⁷ Özel, “Kaybeden ata oynamak”.

⁹⁷⁸ Özel, “Dış politikada yüzleşme anı”.

⁹⁷⁹ Özel, “Türkiye’nin Libya sınavi”.

⁹⁸⁰ Özel, “Dış politikada yüzleşme anı”.

⁹⁸¹ Özel, “Kaybeden ata oynamak”.

29. “Üçüncüsü zaten gidecek bir zalime oynamak siyaseten kaybeden ata oynamak demektir.”⁹⁸³

30. “Libya’daki müdahale öncelikle Arap ülkelerindeki önü alınamayacak ve hayırlı değişimin sürmesi açısından gerekli görüldüğü için yapılıyor.”⁹⁸⁴

31. “Libya gibi daha ne devlet ne de ulus bilincinin bulunduğu bir yerde demokrasi kurabilmek pratikte mümkün değildir. Oradaki rejimin en fazla insan haklarına daha saygılı olmasını dileyebilirsiniz.”⁹⁸⁵

32. “Kaddafi'nin yeniden ülkesinin yönetimine hakim olabilmesi de mümkün değil.”⁹⁸⁶

33. “Libya operasyonunun başı sonu pek düşünülmeden başlatılmış olduğu giderek daha iyi anlaşılıyor. Kendine göre hesapları olan Fransa Cumhurbaşkanı'nın emrivakisi karşısında NATO büyük bir kıyımı önlemek amacıyla bombardımana başladı. Ancak bunca ayın sonunda Muammer Kaddafi'nin pes ederek çekip gitmesi sağlanamadı.”⁹⁸⁷

34. “Kaddafi'nin nasıl yakalandığı, öldürüldüğü, teşhir edildiği televizyon ekranlarına ve internete yansıyınca Bingazi’li meslektaşın sunumunda değindiği zorlukların, dile getirdiği kaygıların ne kadar doğru olduğu da ortaya çıktı. Kaddafi'nin ölümünün ardından üç kuzey Afrika ülkesinde rejimler devrilmiş oldu.”⁹⁸⁸

⁹⁸² Özel, “Kaybeden ata oynamak”.

⁹⁸³ Özel, “Kaybeden ata oynamak”.

⁹⁸⁴ Özel, “Türkiye’nin Libya sınavı”.

⁹⁸⁵ Soli Özel, “Devrimler ve Türkiye”, *Habertürk Gazetesi*, 25 Mart 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/613983-devrimler-ve-turkiye>

⁹⁸⁶ Soli Özel, “Dış Politika Restorasyonu”, *Habertürk Gazetesi*, 15 Temmuz <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/648585-dis-politika-restorasyonu>

⁹⁸⁷ Özel, “Dış Politika Restorasyonu”.

⁹⁸⁸ Özel, “Tunus ve ötesi”.

2.6.4. Suriye Hakkında Yazdıkları

35. Suriye'deki olayların adlandırılması; “Şam Baharı”⁹⁸⁹, “Başkaldırı”⁹⁹⁰, “Kanlı Çatışmalar”⁹⁹¹, “İç Savaş”⁹⁹², “Rejimin Vahşeti”⁹⁹³

36. Suriye rejiminin adlandırılması; “Çürümüş Zalim Rejim”⁹⁹⁴, “Esad Rejimi”⁹⁹⁵, “Kanlı Rejim”⁹⁹⁶, “Esnemeyi Bilmeyen Rejim”⁹⁹⁷, “Suriye Baas Rejimi”⁹⁹⁸, “Baas Rejimi”⁹⁹⁹, “Suriye Rejimi”¹⁰⁰⁰, “Kendi Halkına Düşman”¹⁰⁰¹

37. Suriye liderinin adlandırılması; “İktidarsız Şahsiyet”¹⁰⁰², “Rejim Sözcüsü”¹⁰⁰³, “Beşar Esad”¹⁰⁰⁴

38. Suriye'de isyan edenlerin adlandırılması; “muhalefet”¹⁰⁰⁵, “Halk”¹⁰⁰⁶, “İsyancılar”¹⁰⁰⁷

39. “Devrimci dalganın nihayet vurduğu Suriye rejimi hakkında bu ülkede hem ticari çıkarları olan, hem de ülkenin istikrarına çok önem veren Ankara'nın çok açıktan eleştirel tavır alması kolay değil.”¹⁰⁰⁸

40. “Suriye'de de işler kızışacak ve olaylar pek de durulmayacak demektir. Beşar Esad'ın gerçeklere meydan okuyan konuşması durumun vehametini artırıyor.”¹⁰⁰⁹

⁹⁸⁹ Soli Özel, “Suriye”, *Habertürk Gazetesi*, 1 Nisan 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/616171-suriye>

⁹⁹⁰ Soli Özel, “Bölgesel denklemler değişirken”, *Habertürk Gazetesi*, 9 Kasım 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/686632-bolgesel-denklemler-degisirken>

⁹⁹¹ Özel, “Suriye”.

⁹⁹² Soli Özel, “Suriye aynasında dış politika (2)”, *Habertürk Gazetesi*, 29 Nisan 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/625639-suriye-aynasinda-dis-politika-2>

⁹⁹³ Soli Özel, “İsyan çağı”, *Habertürk Gazetesi*, 18 Aralık 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/698084-isyen-cagi>

⁹⁹⁴ Özel, “Suriye”.

⁹⁹⁵ Soli Özel, “Suriye ve Irak”, *Habertürk Gazetesi*, 5 Haziran 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/637080-suriye-ve-irak>

⁹⁹⁶ Soli Özel, “Suriye politikası”, *Habertürk Gazetesi*, 30 Eylül 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/674549-suriye-politikasi>

⁹⁹⁷ Özel, “Suriye ve Irak”.

⁹⁹⁸ Soli Özel, “Dağ bir kez daha fare doğurdu”, *Habertürk Gazetesi*, 22 Haziran 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/641863-dag-bir-kez-daha-fare-dogurdu>

⁹⁹⁹ Soli Özel, “Kavga kızışıyor”, *Habertürk Gazetesi*, 12 Ekim 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/678641-kavga-kizisiyor>

¹⁰⁰⁰ Soli Özel, “Dış politikada dümen kırma”, *Habertürk Gazetesi*, 16 Aralık 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/697553-dis-politikada-dumen-kirma>

¹⁰⁰¹ Soli Özel, “Arap Normalleşmesi”, *Habertürk Gazetesi*, 4 Mart 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/606955-arap-normallesmesi>

¹⁰⁰² Özel, “Suriye ve Irak”.

¹⁰⁰³ Özel, “Suriye ve Irak”.

¹⁰⁰⁴ Özel, “Suriye”.

¹⁰⁰⁵ Özel, “Bölgesel denklemler değişirken”.

¹⁰⁰⁶ Soli Özel, “Obama'dan Suriye'ye”, *Habertürk Gazetesi*, 25 Mayıs 2011,

<http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/633865-obamadan-suriyeye>

¹⁰⁰⁷ Özel, “Suriye aynasında dış politika (2)”.

¹⁰⁰⁸ Özel, “Türkiye'nin Libya sınavı”.

41. “Esnemeyi hiç bilmeyen ve öğrenmeye de niyeti olmayan rejimin bundan sonra reform filan yapmasını beklemek de hayalperestlik olur.”¹⁰¹⁰

42. “Kısacası, tarihsel olarak Suriye Baas rejimi uzatmaları oynamaktadır.”¹⁰¹¹

43. “Dağ bir kez daha fare doğurdu. Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, Şam Üniversitesi'nde inandırıcılıktan uzak, içinde bulunduğu durumun vahametini tam kavramış olduğunu pek hissettirmeyen ya da anlasa da fazla bir şey yapamayacağını kabullenmiş bir görüntü veriyordu.”¹⁰¹²

44. “Suriye'deki rejimin gitmesi ve nasıl gideceği bu ülkenin geleceği, bölgenin dirliği ve bölgede önümüzdeki on yıl içinde şekillenecek stratejik denge nedeniyle önem taşıyor.”¹⁰¹³

45. “Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde Suriye'ye yönelik yaptırımlara Çin ve Rusya'nın veto koymalarından sonra elde diplomatik bir oyun planı da yok.”¹⁰¹⁴

46. “Bunun yanı sıra Çin ve Rusya Suriye'ye yönelik yaptırımlara destek vermeyeceklerini de belli ederek Baas rejiminin yalnız olmadığını gösterdiler.”¹⁰¹⁵

47. “Artık belli ki Beşar Esad'ın ailesiyle birlikte yönettiği Baas rejimi akıllara durgunluk veren bir yeni gelişme olmazsa düşecek.”¹⁰¹⁶

48. “Şimdilik Rusya ve Çin bu genel gidişe karşı duruyorlar. Ancak onların desteğinin de rejimi daha uzun süre ayakta tutması mümkün değil. Suriye ekonomisi hızla çöküyor.”¹⁰¹⁷

49. “Arap Birliği'nin Suriye'nin üyeliğini askıya alma kararı vermesi, ardından Ürdün Kralı Abdullah'ın "Ben olsam görevi bıraktım" demesi son perdenin başladığını kuşkuyla yer vermeyecek şekilde ilan etti. İran bile kendi pozisyonunda açık kapı bırakmak arzusuyla hiddetini pek ortaya koymadı.”¹⁰¹⁸

¹⁰⁰⁹ Özel, “Suriye”.

¹⁰¹⁰ Özel, “Suriye ve Irak”.

¹⁰¹¹ Özel, “Dağ bir kez daha fare doğurdu”.

¹⁰¹² Özel, “Dağ bir kez daha fare doğurdu”.

¹⁰¹³ Soli Özel, “Suriye'nin geleceği”, *Habertürk Gazetesi*, 7 Ekim 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/677130-suriyenin-gelecegi>

¹⁰¹⁴ Özel, “Suriye'nin geleceği”.

¹⁰¹⁵ Özel, “Bölgesel denklemler değişirken”.

¹⁰¹⁶ Soli Özel, “Suriye'de son perde”, *Habertürk Gazetesi*, 16 Kasım 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/688441-suriyede-son-perde>

¹⁰¹⁷ Özel, “Suriye'de son perde”.

¹⁰¹⁸ Özel, “Suriye'de son perde”.

50. “Arap Birliği'nin yaptırım kararlarından sonra bile rejimin kolaylıkla yıkılacağını söylemek doğru olmaz.”¹⁰¹⁹

2.6.5. Türkiye Hakkında Yazdıkları

51. “Son olaylar Türk dış politikası açısından da bir sınav sayılırdı. Korkarım Türkiye bu sınavdan çıkmıştır. Tıpkı, bu toplumun vicdan sahibi bireylerinin yüreğini sızlatan 2009 İran seçimlerinden sonra olduğu gibi. Lübnan’da silahlı gücün hükümeti rehin almasına istikrar adına ses çıkarmayan Ankara, Tunus olaylarından sonra da demokratik Batı ittifakının bir üyesinden beklenecek duyarlılığı sergileyememiştir.”¹⁰²⁰

52. “Tüm bu süreçte kişisel olarak bana ağır gelen, evrensel siyasi değerlere yaslanarak ortaya çıkan bu harekete de Türkiye'nin pek demokrat hükümetinin yarım ağızla bile olsa, ABD kadar dahi bir destek vermemesidir.”¹⁰²¹

53. “Arap devletler sistemi içten çökerken Arap olmayan devletler yani İran ve Türkiye'nin hem güçleri arttı hem de etki alanları büyüdü.”¹⁰²²

54. “Tüm bu yaşananlar bölgede Türkiye'nin önemini biraz daha artırdı.”¹⁰²³

55. “Bu bağlamda Libya'ya yönelik suskunluk yanlış değil. Haydut bir rejimin veya henüz ne oldukları anlaşılmayan muhalif güçlerin elinde fiilen rehin durumdaki Türkiye vatandaşlarının korunması birinci önceliktir.”¹⁰²⁴

56. “Bir yanıla olan bitenin Türkiye'nin gerek Batı ittifakı içinde gerekse dünya düzeni açısından öneminin vurgulanmasına yol açtığı belli.”¹⁰²⁵

57. “Hedef, bölgesel dengeleri fazla bozmadan bölge ülkelerinin iç düzenlerinde artık ertelenemeyecek değişimleri desteklemek. Bu hem çalkantı alanının genişliği hem de projenin zorluğu nedeniyle hayli riskli ve tam kontrol altında tutulamayacak bir süreç.”¹⁰²⁶

¹⁰¹⁹ Özel, “Suriye’de son perde”.

¹⁰²⁰ Özel, “Tunus’a destek”.

¹⁰²¹ Özel, “Mısır’da bana ağır gelen”.

¹⁰²² Özel, “Büyük toprak kayması”.

¹⁰²³ Özel, “Son perde”.

¹⁰²⁴ Özel, “Dış politikada yüzleşme anı”.

¹⁰²⁵ Özel, “Dış politikada yüzleşme anı”.

¹⁰²⁶ Soli Özel, “Modellik”, *Habertürk Gazetesi*, 25 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/604627-modellik>

58. “Türkiye Arap ülkelerinin bir kısmı açısından örnek alınabilecek bir ülke olabilir. Öyledir de. Bugünkü göstergelerinin sunduğu parlak durumdan esinlenenler Türkiye örneğinden yararlanmak isteyebilirler. Yeni bir siyaset oluşturmaya çalışırken Türkiye deneyiminin bazı unsurlarını benimseyebilirler.”¹⁰²⁷

59. “Türkiye artık Kaddafi’yi destekler görüntüsünü vermemelidir.”¹⁰²⁸

60. “Son gelişmelerin gösterdiği Türkiye’nin çok iddialı olduğu bir bölgede olayların akışına müdahale imkânının kısıtlı olduğudur.”¹⁰²⁹

61. “Sonuçta Kaddafi Tunus ve Mısır’daki gelişmelerden ne kadar rahatsız olduğunu şiddetle dile getirmişti. Böyle bir ortamda Türkiye’nin çözüm arayışları içinde yer alması gerekir. Bunu da yapacak kapasiteye sahiptir. Ancak öncelikle NATO üyesi olduğundan neredeyse utanç duyduğu izlenimini vermekten kaçınılmalıdır.”¹⁰³⁰

62. “Bunun için de ilk gereken koşul dış politika dilinde siyasilerin kullandığı dilin sekülerleşmesidir. Olayları sürekli medeniyet çatışması kalıpları içinden okumaya kalkmak, Türkiye’nin yaşanan alt üst oluşu tam kavrayamaması sonucunu getirecektir.

Kanımcı bugün Libya konusunda onca zikzak yapmanın bir sebebi olayların karmaşıklığı idiyse, bir diğeri de Türkiye’nin stratejik aidiyeti hakkındaki bu ikircikliliktir

"NATO'nun Libya'da ne işi var" sorusundan "En geniş deniz kuvvetleri gücünü biz gönderiyoruz" böbürlenmesine gelmekteki çarpıcı tezatın temelinde de bu vardır.”¹⁰³¹

63. “Kendi kapasitesinin gerçekçi bir değerlendirmesini yapan ülkeler ise toplumlarına hayal kırıklığı da yaşatmadan önemli roller üstelenebilir ve oynayabilirler.”¹⁰³²

64. “Suriye aslında Türkiye’nin Ortadoğu politikasının temel taşıdır

Suriye’de kanlı çatışmalar olması, Kürt’leri zaten isyan halinde olan bu ülkenin düzeninin bozulması Türkiye üzerinde olumsuz etkiler yapacaktır.”¹⁰³³

65. “Ancak Türkiye, Suriye’deki kriz karşısında çaresiz bir görüntü vermektedir. Türkiye rejime etki edemediği gibi insan hakları, demokrasi gibi değerlere de yüksek sesle sahip çıkamamaktadır. O kanalda yapılabilecek olanların bir kısmını sivil toplum

¹⁰²⁷ Özel, “Modellik”.

¹⁰²⁸ Özel, “Kaybeden ata oynamak”.

¹⁰²⁹ Özel, “Anlamaya çalışmak”.

¹⁰³⁰ Özel, “Türkiye’nin Libya sınavı”.

¹⁰³¹ Özel, “Devrimler ve Türkiye”.

¹⁰³² Özel, “Devrimler ve Türkiye”.

¹⁰³³ Özel, “Suriye”.

inisiyatifleri yerine getirmektedir. Dün İstanbul'da Suriyeli muhalifleri bir araya getiren bir toplantı düzenlenmesi bu çabalardandır. Ancak bunlar yeterli değildir.”¹⁰³⁴

66. “Suriye son sekiz yılda Türkiye'nin en çok siyasi yatırım yaptığı ülkedir. Suriye'deki her gelişme Türkiye açısından dikkatle izlenmesi gereken niteliktedir. Olası bir iç savaş Türkiye'yi doğrudan etkileyecek, mülteci krizi, insanlık krizi gibi sorunlarla karşı karşıya bırakabilecektir. Belli ki Tunus ve Mısır'dan sonra dahi Ankara Suriye'de böylesine bir patlamayı öngörememiştir. Öngörse bile bunun yaşanmasına engel olabilecek bir ikna ya da yaptırım gücüne sahip değildir.”¹⁰³⁵

67. “Türkiye'nin Ortadoğu politikasının da merkezinde Suriye var.”¹⁰³⁶

68 “MİT Müsteşarı'nın, Dışişleri Bakanı'nın Şam'a gitmeleri de bu ikili mesaj verme çerçevesinden anlaşılabilir. Bugün itibarıyla Türkiye'nin telkinlerinin bir işe yaramadığı, Ankara'nın Şam'daki rejim üzerinde yönlendirici bir gücünün olmadığı da anlaşılmıştır.”¹⁰³⁷

69. “Türkiye'ye düşen geçen on yıllık konjonktürün bittiğini anlayıp, içeride demokrasisini tahkim ederken, yeni şartlara uygun daha dar kapsamlı, gerçekçi ve bölge ile Batı sistemi arasındaki iletişimi güçlendirecek bir siyaset benimsemektir. O zaman Arap ilkbaharı Türkiye'nin de ikinci baharı olur.”¹⁰³⁸

70. “Bir iç savaş halinde tüm bölge ateşe atılacak. Bu nedenle Başbakan Erdoğan Suriye meselesini Türkiye'nin iç meselesi saymakta haklı. Ancak kendi başına Şam yönetimini yönlendirmesi de mümkün değil.”¹⁰³⁹

71. “Bir bakıma içeride kazandığı büyük zaferin getirdiği güç algısıyla Başbakan tüm dünyaya Türkiye'yi küresel bir güç olarak kabul etmelerini istediği mesajını verdi.

Sonuçta Başbakan Türkiye'nin önemini ve iktidarın sevdiği deyimle buranın bir “merkez ülke” olduğunu vurgulamıştır.”¹⁰⁴⁰

72. “Seçimin ardından yaşanan gelişmeler bu hükümetin Arap başkaldırıları ardından ortaya çıkan yeni durumu doğru değerlendirdiğini göstermektedir.”¹⁰⁴¹

¹⁰³⁴ Soli Özel, “Suriye aynasında dış politika (1)”, *Habertürk Gazetesi*, 27 Nisan 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/624963-suriye-aynasinda-dis-politika-1>

¹⁰³⁵ Özel, “Suriye aynasında dış politika (1)”.

¹⁰³⁶ Özel, “Suriye aynasında dış politika (2)”.

¹⁰³⁷ Özel, “Suriye aynasında dış politika (2)”.

¹⁰³⁸ Soli Özel, “Türkiye'nin anlaması gereken şey”, *Habertürk Gazetesi*, 8 Mayıs 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/628452-turkiyenin-anlamasi-gereken-sey>

¹⁰³⁹ Özel, “Obama'dan Suriye'ye”.

¹⁰⁴⁰ Soli Özel, “Fırsat”, *Habertürk Gazetesi*, 19 Haziran 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/641056-firsat>

73. “Türkiye ise, Arap isyanlarının, özellikle Libya ve Suriye'dekinin başında afallayıp...”¹⁰⁴²

74. “Suriye Türkiye açısından hayati bir meseledir”¹⁰⁴³

75. “Ortadoğu'daki çalkantıların şimdilik Türkiye'ye yaradığına kuşku yok. Bunun bir sebebi hükümetin, bazen kendisine rağmen, seri manevralar yapma becerisi. Düne kadar can ciğer olunan Beşar Esad da sonunda, gayet doğru bir iş yapılarak, satıldı. Hükümetin manevra kabiliyetine ek olarak, çeşitli Arap ülkelerinde özellikle İslamcı muhalif gruplarla ilişkileri de gelecek dönemde Türkiye'ye söz sahibi olma imkânı tanıyacak.”¹⁰⁴⁴

76. “Nereden bakarsanız bakın Başbakan Erdoğan'ın Mısır-Tunus-Libya ziyareti büyük bir başarıydı. Her şeyden önce bu ziyaret dünyanın merceği altında gerçekleşen bir gövde gösterisiydi

Özetle Başbakan, kendisinin de bizzat bir ürünü olduğu Türkiye modernleşmesinin 21. yüzyıldaki anlamını, önceliklerini, stratejik yaklaşımını ve Müslüman dünyası için toplumsal vizyonunu simgeleyen bir çıkış yaptı. Batılı müttefiklere Türkiye'nin durduğu noktayı ve elindeki kozları hatırlatırken, yakın tarihi bir kenara atacak şekilde kendisini karşılayan kitlelere elini uzattı.”¹⁰⁴⁵

77. “Şam yönetimi üzerinde büyük etkisi olduğunu iddia eden, bu yönetime muazzam yatırım yapan hükümet komşudaki gelişmeleri belirleyemedi.”¹⁰⁴⁶

78. “Özetlemek gerekirse Türk dış politikasının dünyada bir yankısı var.Arap isyanlarının akabinde bu ülkelerde ne türden gelişmeler yaşanacağı bahsi henüz netleşmediğinden Türkiye'nin yaptıkları ve söyledikleri izleniyor. Bu durumda en azından bugünkü şartlarda Türkiye küresel ölçekte etkisi olabilecek bir ülke olarak şekilleniyor.

Son dönem dış politikası Türkiye'nin Libya örneğinde olduğu gibi kolaylıkla yanlıştan dönebildiğini ve kıvrak şekilde manevra yapabildiğini gösteriyor.”¹⁰⁴⁷

¹⁰⁴¹ Özel, “Fırsat”.

¹⁰⁴² Soli Özel, “Suriye aynasında Türkiye ve İsrail”, *Habertürk Gazetesi*, 8 Temmuz 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/646627-suriye-aynasinda-turkiye-ve-israil>

¹⁰⁴³ Özel, “Dış Politika Restorasyonu”.

¹⁰⁴⁴ Soli Özel, “Ortadoğu denkleminde Suriye”, *Habertürk Gazetesi*, 17 Ağustos 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/659872-ortadogu-denkleminde-suriye>

¹⁰⁴⁵ Soli Özel, “Mısır-Tunus-Libya”, *Habertürk Gazetesi*, 18 Eylül 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/670632-misir-tunus-libya>

¹⁰⁴⁶ Soli Özel, “Kibirli Türkiye imajı”, *Habertürk Gazetesi*, 28 Eylül 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/673867-kibirli-turkiye-imaji>

¹⁰⁴⁷ Özel, “Kibirli Türkiye imajı”.

79. “Dönüşümden geçen Arap ülkelerine el uzatmak ne kadar doğruysa, bu ülkelerin halklarını dalgalandırıp, 'biz size liderlik edelim' havası basmak da o denli sakıncalıdır.”¹⁰⁴⁸

80. “Türkiye Libya'ya yönelik NATO müdahalesine sert şekilde karşı çıkan politikasını gözünü kırpmadan değiştirip, NATO ablukasını için beş gemisini göndermişti. NATO üyeliği sayesinde ve ABD'nin Fransa'ya karşı kendisine destek vermesiyle Libya meselesinde devre dışı kalmaktan kurtulmuştu. Ondan sonra da yaptığı etkili manevralarla devrede kalmayı başardı. Her şey hesaplandığı gibi giderse Libya'nın yeniden inşasında dağıtılacak ihale pastalarından da payını alacaktır.”¹⁰⁴⁹

81. “Tüm bu nedenlerle birbirilerine güvenmeyen ancak Irak benzeri bir kanlı parçalanma ihtimalinden de korkan muhalefetin Suriye Ulusal Konseyi çatısı altında birleşmesi önemli bir ilk adımdır. Türkiye'nin muhalefetin örgütlenmesindeki rolü yapacağı mezhepler üstü telkinler bakımından da önemlidir.”¹⁰⁵⁰

82. “Libya'da Türk dış politikası bu ülkenin geleceğinden dışlanması ihtimalini bile gündeme getirecek bir hatadan NATO üyesi olması sayesinde dönebildi.”¹⁰⁵¹

83. “Suriye'ye yönelik politikada Ankara açısından asıl sorun Esad rejiminin ne yapıp yapmadığından çok Türkiye'nin dünya kamuoyuna verdiği imajın fos çıkmasıydı. Başta ABD olmak üzere ilgili tüm ülkeler Türkiye'nin "Şam benden sorulur, ben Esad'ı ikna ederim, benim temaslarımın sonucunu bekleyin" tutumuna uydu.”¹⁰⁵²

84. “Arap isyanları aynı zamanda Türkiye'nin o güne kadar sürdürdüğü politikanın sınırlarını da gösterdi. Arap isyanlarının ardından rejimlerle ilişkileri halkların istek ve iradelerini hiçe sayarak sürdürmek mümkün değildi.”¹⁰⁵³

85. “En son ağustos ayında Davutoğlu ile Beşar Esad'ın yaptıkları 6,5 saatlik görüşmenin ardından Baas rejimi söz verdiği adımları atmayınca film koptu. Başbakan Erdoğan, Esad'ı yalancılıkla suçladı. Ağırılığını bundan böyle toplumsal muhalefetin arkasına koyacağını ilan etti.”¹⁰⁵⁴

¹⁰⁴⁸ Özel, “Kibirli Türkiye imajı”.

¹⁰⁴⁹ Özel, “Suriye politikası”.

¹⁰⁵⁰ Özel, “Suriye'nin geleceği”.

¹⁰⁵¹ Özel, “Kavga kızışıyor”.

¹⁰⁵² Özel, “Kavga kızışıyor”.

¹⁰⁵³ Özel, “Kavga kızışıyor”.

¹⁰⁵⁴ Özel, “Kavga kızışıyor”.

86. “Başbakan Erdoğan, Esad'ı yalancılıkla suçladı. Ağırlığını bundan böyle toplumsal muhalefetin arkasına koyacağını ilan etti.”¹⁰⁵⁵

87. “Nitekim Mısır'da Başbakan Erdoğan sözü geçen tüm ülkelerden önce, zaten pek de hazzetmediği, Başkan Mübarek'in istifasını isteyerek Tahrir Meydanı'nda toplananların yanında yer aldı.”¹⁰⁵⁶

88. “Türk dış politikasının on ay önce patlayan Arap isyanları karşısında temelde doğru tutumu aldığına kuşku yok. Toplumun hatırı sayılır bir bölümünün en başlardaki komplo kurgusuna itibar etmeden, bakanlık ve hükümet yaşananları tarihsel çerçevesi içinde değerlendirmeyi tercih etti. Doğru da yaptı.”¹⁰⁵⁷

89. “Tüm bu gelişmelerden çıkarılması gereken temel sonuç ise şudur; Türkiye'nin dış politika ortamı geçen on yıldakinden daha zorlu, daha çetrefilli ve daha sıkıntılı olacaktır. Komşuların çoğuyla çatışma değilse bile gerginlik yaşanması olasıdır. Bu durumda yeni döneme uygun bir perspektifin, stratejinin ve o stratejinin politikalarıyla söyleminin tanımlanması hayati bir önceliktir.”¹⁰⁵⁸

90. “Türkiye'nin Suriye politikası Beşar Esad rejiminden ümit kesildikten sonra rasyonel bir çerçeveye oturmuştur.”¹⁰⁵⁹

91. “Suriye'de herhalde en olmaması gereken de Türkiye'nin bir askeri müdahaleye girişmesidir.”¹⁰⁶⁰

92. “Söylediği belki de en önemli şey ise Cengiz Çandar'ın aktarmasıyla Türkiye'nin “bölgesel iktidarın(ın), artık ulus-devlet yapıları içindeki diktatörlerle değil, bölgenin her yerinde demokrasinin yerleşmesi” sayesinde gerçekleşebileceği. Bu değerlendirmeyi düstur edinen bir ülkenin ise kendi demokrasisinin gerilemesine tahammülü olmaması gerekir.”¹⁰⁶¹

93. “Suriye politikası da bu tarihsel dalganın dayattığı bir zorunluluk olarak değişti. Hükümetin beklentilerinin aksine Suriye rejimi dost sözü dinlemeyince, işleri sürekli yokuşa sürüp kendi halkını katlettikçe Türkiye doğru olanı yaparak rejimin gitmesini talep etti.”¹⁰⁶²

¹⁰⁵⁵ Özel, “Kavga kızışıyor”.

¹⁰⁵⁶ Özel, “Kavga kızışıyor”.

¹⁰⁵⁷ Özel, “Kavga kızışıyor”.

¹⁰⁵⁸ Özel, “Suriye'de son perde”.

¹⁰⁵⁹ Özel, “Suriye ve dış politika”, *Habertürk Gazetesi*, 20 Kasım 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/689657-suriye-ve-dis-politika>

¹⁰⁶⁰ Özel, “Suriye ve dış politika”.

¹⁰⁶¹ Özel, “Suriye ve dış politika”.

¹⁰⁶² Özel, “Dış politikada dümen kırma”.

94. “Adalet ve Kalkınma Partisi, kendi tabanı dahil olmak üzere Türkiye’de bu gelişmelere komplocu açıdan bakanların aksine duruma sağlıklı bir açıdan baktı. Tarihsel bir anın başladığını görerek, buna uygun şekilde duruşunu ve siyasetini değiştirdi. Yerleşik rejimlerle değil onlara meydan okuyanlarla, özgürlük ve adalet isteyenlerle birlikte olmayı tercih etti.

Doğru da yaptı. Her ne kadar Libya’da bir gafletle önceleri Kaddafi’ye destek verildiyse de yanlıştan çabuk dönüldü. Türkiye’nin önüne hem Batılı hem de bölgeden olmanın avantajıyla bir manevra alanı açıldı.”¹⁰⁶³

2.6.6. Genel Olarak Süreç Hakkında Yazdıkları

95. Arap olaylarının genel adlandırılması; “Arap İsyanları”¹⁰⁶⁴, “Devrimci Ayaklanmalar”¹⁰⁶⁵, “Devrimci Dalga”¹⁰⁶⁶, “Değişim Dalgası”¹⁰⁶⁷, “Tarihi Dalga”¹⁰⁶⁸, “Arap Uyanışı”¹⁰⁶⁹, “Özgürleşme Hareketi”¹⁰⁷⁰, “Başkaldırı”¹⁰⁷¹, “Silkinme”¹⁰⁷², “Devrim”¹⁰⁷³, “Devrim Rüzgârları”¹⁰⁷⁴, “İsyan”¹⁰⁷⁵, “Arap Baharı”¹⁰⁷⁶, “Siyasal Deprem Zinciri”¹⁰⁷⁷, “Kalkışma Hareketleri”¹⁰⁷⁸, “Dönüşüm Adımları”¹⁰⁷⁹, “Demokratik Kalkışmalar”¹⁰⁸⁰, “Yeniden Uyanış”¹⁰⁸¹, “Hayırlı Değişim”¹⁰⁸²

96. Bütün rejimlerin genel adlandırılması; “Otoriter Rejimler”¹⁰⁸³

97. İsyan edenlerin genel adlandırılması; “Arap Halkları”¹⁰⁸⁴, “Ayaklanan Toplumlar”¹⁰⁸⁵

¹⁰⁶³ Özel, “Dış politikada dümen kırma”.

¹⁰⁶⁴ Özel, “İsyan çağı”.

¹⁰⁶⁵ Soli Özel, “Arap dünyasının geleceği”, *Habertürk Gazetesi*, 11 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/599972-arap-dunyasinin-gelecegi>

¹⁰⁶⁶ Özel, “Anlamaya çalışmak”.

¹⁰⁶⁷ Özel, “Tunus’a destek”.

¹⁰⁶⁸ Özel, “Mısır’da bana ağır gelen”.

¹⁰⁶⁹ Soli Özel, “Yeni stratejik önlemler”, *Habertürk Gazetesi*, 11 Kasım 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/687062-yeni-stratejik-onlemler>

¹⁰⁷⁰ Özel, “Arap dünyasının geleceği”.

¹⁰⁷¹ Özel, “Dış politikada yüzleşme anı”.

¹⁰⁷² Özel, “Arap dünyasının geleceği”.

¹⁰⁷³ Özel, “Modellik”.

¹⁰⁷⁴ Özel, “Modellik”.

¹⁰⁷⁵ Özel, “İsyan çağı”.

¹⁰⁷⁶ Özel, “Türkiye’nin anlaması gereken şey”.

¹⁰⁷⁷ Özel, “Arap Normalleşmesi”.

¹⁰⁷⁸ Özel, “Anlamaya çalışmak”.

¹⁰⁷⁹ Özel, “Anlamaya çalışmak”.

¹⁰⁸⁰ Soli Özel, “Ölü adam yürüyor”, *Habertürk Gazetesi*, 4 Mayıs 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/627138-olu-adam-yuruyor>

¹⁰⁸¹ Özel, “Fırsat”.

¹⁰⁸² Özel, “Türkiye’nin Libya sınavı”.

¹⁰⁸³ Özel, “İslamcılık sonrası”.

98. “Hemen hepsinde otoriter rejimler kendilerini iktidarda tutmanın yolunu şiddet ve toplumdaki güçlü kesimlere ekonomik rüşvet vererek ayakta tutmayı becerdiler.”¹⁰⁸⁶

99. “Bu verilere sahip ve kişi başına gelirin 4 bin doları aşığı bir toplumda, bir yandan yükselen enflasyon, diğer yandan Wikileaks belgelerinden dünyaya ilan edilen çürümüşlük demokratik başkaldırıya uygun şartları oluşturuyordu.”¹⁰⁸⁷

100. “Otoriter Arap rejimlerinin kendilerini koruyabilmelerinde Batı dünyasından, İslamcı hareketler öcüsünü kullanarak aldıkları desteğin payı vardı. Ama aslen kendi ayakta kalma stratejileri ve toplumun çeşitli kesimleriyle kurabildikleri ittifaklar nedeniyle demokratikleşmeye direnebildiler.”¹⁰⁸⁸

101. “Toplumların örgütsüz de olsa hareketliliği, teknolojinin imkânları ve küresel ölçekte kabaran isyan ruhu bunu sağlayacak unsurlardan bazılarıdır.”¹⁰⁸⁹

102. “Ancak on yıllar sonra nihayet ayağa kalkmış, onurunu kazanmış ve ölümü de göze alarak meydanlarda, barışçı bir şekilde temel haklarını talep etmiş bir halkın umutlarının eskiden olduğu gibi hiçe sayılması da mümkün olmayacaktır.”¹⁰⁹⁰

103. “Tunus ve Mısır’daki, insanın içini umutla dolduran gelişmelere bir hayli gecikerek değindiği konuşmasında Başbakan Erdoğan “Ortadoğu kanla gözyaşıyla, cehaletle ve insan hakları ihlalleriyle anılır hale gelmiştir.”¹⁰⁹¹

104. “Birincisi tüm bu yaşananların dolaylı şekilde ABD’nin Irak savaşının sonuçları olduğudur.”¹⁰⁹²

105. “Kanımca ABD’nin ya da başkalarının Mısır’da olup bitenler üzerinde belirleyici bir etkisi olmayacaktır.”¹⁰⁹³

106. “Belli olan Mısır rejiminin gardiyanlarıyla uluslararası sistemin başat oyuncularının Mübarek sonrası Mısır’ının şekillendirilmesi için el ele verdikleri.

Münih Konferansı’nda konuşan ve müttefik ülkelerin temsilcileriyle buluşan ABD Dışişleri Bakanı Hillary Clinton çerçeveyi çizdi. Mübarek’in istemedi, zorla atadığı, Mısır

¹⁰⁸⁴ Özel, “Arap Normalleşmesi”.

¹⁰⁸⁵ Özel, “İsyân çağı”.

¹⁰⁸⁶ Özel, “İslamcılık sonrası”.

¹⁰⁸⁷ Özel, “İslamcılık sonrası”.

¹⁰⁸⁸ Özel, “Tunus’a destek”.

¹⁰⁸⁹ Özel, “Tunus’a destek”.

¹⁰⁹⁰ Özel, “Mısır’da bana ağır gelen”.

¹⁰⁹¹ Özel, “Büyük toprak kayması”.

¹⁰⁹² Özel, “Büyük toprak kayması”.

¹⁰⁹³ Özel, “Devrim üzerine”.

devletinin/derin devletinin/ her türden iktidarın güvenilir ve dirayetli temsilcisi Ömer Süleyman denetiminde ve yönetiminde yeni döneme geçiş yapılacaktır.”¹⁰⁹⁴

107. “Son yaşananlarda tetikleyici olgunun artan gıda fiyatları olduğunda pek çok gözlemci hemfikir. Ancak arka plandaki, devrimci ayaklanmaların yaşanmasına yol açan unsurları da anlamaya çalışmak gerekiyor. İçeride on yıllardır var olan koşulların yanı sıra bölgesel düzende yaşanan şok edici, deprem etkisi yapan gelişmelerin de yaşananlarda bir payı var. Böyle bakınca fitili ilk ateşleyen Irak savaşıydı.”¹⁰⁹⁵

108. “İletişim devriminin etkisiyle bölge halkları çevrelerinde olup bitenlerin daha fazla farkına da vardılar. Arap ülkelerindeki bu silkinme ve yerleşik düzenlerin yıkılması bölgedeki stratejik dengeyi de kuşkusuz etkileyecek.”¹⁰⁹⁶

109. “Müslüman Kardeşler’in bu halk ayaklanmasının başlangıcında hiç payı olmamasına rağmen.”¹⁰⁹⁷

110. “Tahrir Meydanı’ndaki demokrasi havasını ve pratiğini solumuş, oradaki insanlarla temas etmiş herkesin anlattıklarından ve yazdıklarından ortaya çıkan tablo insanı keyiften uçuruyor.”¹⁰⁹⁸

111. “Mısır toplumunun kentli kesiminin zincirlerini kırması, korku duvarını yıkması ve nihayet vatandaş kimliğiyle sahneye çıkması bir uygarlığın silkinmesini gösteriyor.”¹⁰⁹⁹

112. “Nihayet geniş Arap dünyasında ufak ufak uç göstermiş isyan dalgaları bir Tunuslu seyyar satıcının kendini yakmasıyla ortalığı sardı.”¹¹⁰⁰

113. “Telekomünikasyon devrimi sayesinde dünyayla eşanlı yaşamaya başlayan ve nihayet korku sınırını aşan toplumlar harekete geçtiler.”¹¹⁰¹

114. “Ben çevremizdeki bu prizmadan okuyanlardan değilim. Ortadoğu’daki olaylarda, bölgesel güçlerin hayati çıkarları söz konusu olduğunda ABD’yi bir kenara iterek davranabileceklerini Bahreyn’de dehşet içinde izledik.

Hemen herkesi beklenmedik bir şekilde yakalayan devrimci dalgaların şimdiye kadarki yönünü, olayların akışını pek de kimsenin kontrol etmeyi beceremediğini

¹⁰⁹⁴ Özel, “Son perde”.

¹⁰⁹⁵ Özel, “Arap dünyasının geleceği”.

¹⁰⁹⁶ Özel, “Arap dünyasının geleceği”.

¹⁰⁹⁷ Özel, “Mısır’dan bihaberler”.

¹⁰⁹⁸ Özel, “Mısır’dan bihaberler”.

¹⁰⁹⁹ Özel, “Mısır’dan bihaberler”.

¹¹⁰⁰ Özel, “Arap Normalleşmesi”.

¹¹⁰¹ Özel, “Arap Normalleşmesi”.

düşünüyorum”¹¹⁰²

115. “Bu bakımlardan Arap dünyası biraz gecikmeyle de olsa 21. Yüzyıl ile buluşuyor. Buna ancak sevinmek gerekir.”¹¹⁰³

116. “İktidar partisinin asli destek kitlesi ideolojik olarak kendilerini Müslüman Kardeşler'e daha yakın hissediyor”¹¹⁰⁴

117. “Bundan böyle ABD'nin yapması gereken Arap dünyasındaki dönüşümün sağlıklı evrimine destek vermek ve engel çıkarmaktan kaçınmaktır.”¹¹⁰⁵

118. “Bin Ladin'in ölümü Arap ülkelerini sarsan büyük demokratik kalkışmalar sırasında gerçekleşti.”¹¹⁰⁶

119. “Bin Ladin öldü, Arap halklarının büyük fedakârlığı sonucu cihatçılık iflas etti. Çökmüş Arap sistemi hayata dönüyor.”¹¹⁰⁷

120. “O konuşmada Obama ABD yönetiminin Arap isyanları ardından oluşan yeni tabloya göre kendisini konumlandıracağıın işaretini de verdi.”¹¹⁰⁸

121. “Bu bağlamda Ortadoğu-Kuzey Afrika'nın yeniden yapılanmasında gene Batı'nın söz sahibi olacağı anlaşılıyor.”¹¹⁰⁹

122. “Bağımsızlıktan beri önce Habib Burgiba, ardından ben Ali diktatörlüğü altında ezilmiş bir toplum kendine gelmeye, özgüvenini ve öz saygısını kazanmaya çalışıyor.”¹¹¹⁰

123. “Arap isyanları çağdaş dünyada orta sınıfların talepleri her ne ise onları dillendirerek zuhur etti. Müslümanlık Arap isyanlarının ardından ortaya çıkacak rejimlerin harcında da kuşkusuz önemli bir rol oynayacaktır.”¹¹¹¹

124. “Böylesine köklü toplumsal olayların şu ya da bu ülkenin dürtüsüyle gerçekleşmesi söz konusu olamaz.”¹¹¹²

125. “Tunus seçimleriyle başlayan, gelecek ay Mısır seçimleriyle devam edecek siyasetin canlandırılması ve demokratikleştirilmesi deneyimine destek vermek gerekiyor. En

¹¹⁰² Özel, “Anlamaya çalışmak”.

¹¹⁰³ Özel, “Devrimler ve Türkiye”.

¹¹⁰⁴ Özel, “Suriye aynasında dış politika (2)”.

¹¹⁰⁵ Özel, “Ölü adam yürüyor”.

¹¹⁰⁶ Özel, “Ölü adam yürüyor”.

¹¹⁰⁷ Özel, “Türkiye'nin anlaması gereken şey”.

¹¹⁰⁸ Özel, “Türkiye'nin anlaması gereken şey”.

¹¹⁰⁹ Özel, “Türkiye'nin anlaması gereken şey”.

¹¹¹⁰ Özel, “Tunus'tan bakınca”.

¹¹¹¹ Özel, “Mısır-Tunus-Libya”.

¹¹¹² Özel, “Kavga kızışıyor”.

basitinden seçimlerin kurallara uygun olarak yapılması, ardından da anayasa yazma sürecinin mümkün olduğu kadar toplumsal mutabakata dayalı gerçekleştirilmesi tabii ki önem taşıyor.”¹¹¹³

126. “Batılı devletler ve en başta ABD son tahlilde Arap başkaldırısına ilelebet karşı çıkamazlardı. Ancak Arap isyanlarına destek verilirken gene de, İslamcıların Batı çıkarlarına da zarar verecek bir programla iktidarı ele geçirip geçirmeyecekleri kaygısı yaşıyordu.”¹¹¹⁴

127. “Sonuçta Arap isyanları/uyanışı 11 Eylül faili El Kaide'nin şiddete tapan cihatçılığının aradan on yıl geçtikten sonra Arap toplumlarınca reddine de delalet ediyordu.”¹¹¹⁵

128. “Büyük hedef rejim değişikliğiyle İran'ın Suriye'yi kaybetmesi, stratejik olarak kolunun kanadının kırılması, Hizbullah üzerinden Doğu Akdeniz gücü haline gelmesine son verilmesidir. Muhalefetin arkasında giderek yoğunlaşan şekilde Arap karşıdevriminin mimarı, her yerde Selefilere destekleyen Suudi Arabistan'ın bulunması ayrı bir kaygı sebebidir.”¹¹¹⁶

129. “En önemli kararları verecek olansa Müslüman Kardeşler hareketidir.”¹¹¹⁷

130. “Yarın tam bir yıl olacak, Tunus'ta genç bir seyyar satıcının kendini yakmasıyla Ortadoğu köklü bir dönüşümün anaforuna girdi. Nihai sonuçlarının ortaya çıkması belki bir nesil sürecek bir hareketlilik, değişim ve iktidar kayması dönemi başladı.”¹¹¹⁸

131. “Arap dünyasındaki halkların çok uzun sürmüş bir baskıcılık, adaletsizlik, umutsuzluk ve çürümüşlük karşısında bayrak açtıkları gerçeğini de değiştirmez. Sonuçta ayaklanan toplumlar eşitlik, vatandaşlık hakkı, gelecek umudu, bireysel onur adına ayaklandılar.”¹¹¹⁹

132. “Geçen yıl Tunus’un Sidi Buzid kentinde seyyar satıcı Muhammed Buazizi’nin kendini yakmasıyla başlayan dönemi de bu açıdan değerlendirmek gerekir.”¹¹²⁰

¹¹¹³ Özel, “Tunus ve ötesi”.

¹¹¹⁴ Özel, “Yeni stratejik önlemler”.

¹¹¹⁵ Özel, “Yeni stratejik önlemler”.

¹¹¹⁶ Soli Özel, “Suriye senaryoları”, *Habertürk Gazetesi*, 30 Kasım 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/692761-suriye-senaryolari>

¹¹¹⁷ Özel, “Seçimler, demokrasi Ruslar ve İslamcılar”.

¹¹¹⁸ Özel, “Dış politikada dümen kırma”.

¹¹¹⁹ Özel, “İsyan çağı”.

¹¹²⁰ Özel, “İsyan çağı”.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YAZAR YORUMLARININ TABLOLARLA İFADELERİ

3.1. TABLOLAR HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Bu bölümde, bir önceki bölümde yazarların bir yıl boyunca yazdıkları köşe yazılarından aldığım cümleleri sayısal ve sözel tablolara dönüştürdüm. Tunus, Mısır, Libya, Suriye, Türkiye ve Genel yorumlar olmak üzere belirlediğim 6 ana konu için oluşturduğum 75 başlığı toplam 36 adet tabloda ifade ettim.

Hazırladığım tabloları 4 katagoriye ayırmak gerekirse;

- 1- “Adlandırma” tabloları,
- 2- “Köşe Yazıları Başlıkları” tabloları,
- 3- “Değınme” ve “Belirtme” tabloları
- 4- “Sayısal” tablolardır.

3.1.1. Adlandırma Tabloları

Bu bölüm adlandırma tablosu olarak belirttiğim; yazarların Tunus, Mısır, Libya, Suriye, Türkiye ve Genel süreç için ülkelerdeki olaylar, rejimler, yöneticiler ve muhalifler hakkında öne çıkan ifadelerini gösteren tablolardan oluşmaktadır.

TABLO 3.2: Arap Baharı Genel Adlandırma Tablosu

Genel	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
Arap Olaylarının Adlandırılması	*Halk Ayaklanmaları *Küreselleşme Rüzgârı *Arap Baharı *Olaylar *Devrim Treni *Siyasal Dönüşüm *Dönüşüm *Şahlanan Arap Atı *İsyan	*Dalga *Yakıcı Rüzgâr *Dönüşüm *Süreç *Değişim *İsyan Dalgaları *İsyan Hareketleri *Büyük Dalga *Ayaklanma *Özgürlük Dalgası *Arap İsyanı *Arap Devrimi *Fay Hatlarını Hareketlendiren Dalga *Devrim *Jeopolitik Çözülme *Eksen Kayması *Arap Baharı *Arap İç Savaşı *Rejim Değişikliği *Yeniden Yapılanma *Kitlese İsyan *Özgürlük Rüzgârı *Liderleri Deviren Ruh *Büyük Değişim *Güç Kayması *Büyük Dönüşüm	*Gösteriler *Ayaklanmalar *Toplumsal Hareketlenmeler *Halk Hareketleri *Fırtına *Halk Ayaklanmaları *Gelişmeler *Operasyonlar *Yaşanan Ve Yaşatılan Olaylar *Arap Uyanışı *Arap Baharı *Ortadoğu'daki Yeniden Yapılandırma *Başkaldırı *Halk Hareketleri *Kalkışmalar	*Arap Baharı *Gelişmeler *Karşıt Devrim *Ezber Bozan Ayaklanmalar	*Ayaklanmalar *Büyük Halk Hareketi *Muazzam Halk Hareketi *Harekete Geçme *Haykırış *Domino Etkisi *Statükonun Çökmesi *Osmanlı Dominosu *Devrimci Sarsıntılar *2011 Arap Devrimi *Arap Devrimi *Arap Baharı *Kitle Hareketleri *Özgürlük Ve Haysiyet İçin Başkaldırı *Arap Aydınlanması *Değişim Rüzgârı *Özgürlük Devrimi *Arap Değişimci Devrimci Depremi *Devrimci Sarsıntı *Özgürlük Rüzgârları *Başkaldırı *Arap devrimci rüzgârı	*Arap İsyanları *Devrimci Ayaklanmalar *Devrimci Dalga *Değişim Dalgası *Tarihi Dalga *Arap Uyanışı *Özgürleşme Hareketi *Başkaldırı *Silkinme *Devrim *Devrim Rüzgârları *İsyan *Arap Baharı *Siyasal Deprem Zinciri *Kalkışma Hareketleri *Dönüşüm Adımları *Demokratik Kalkışmalar *Yeniden Uyanış *Hayırlı Değişim

Bütün Rejimlerin Adlandırılması	*Dikta Rejimleri *Tiranlar *Otoriter Rejimler *Arap Rejimi	*Diktatörler *Baskıcı Rejimler *Totaliter Yönetimler *Monarşiler *Beyinsizler *Zorba Rejimler *Despot Rejimler *Yerel İktidarlar *Ortadoğu Tipi Statüko	*Baskı Rejimleri *Diktatörler *Faşist Baskı Yönetimleri	*Azılı Diktatörler *Diktalar	*Baskı Rejimleri *Zorba Rejimler *Otokratik Diktatörlük Rejimleri *Kanlı Polis Rejimleri	*Otoriter Rejimler
Genel İsyancı Adlandırılması	*Arap Muhalefeti *Halklar	*Yıllarca Nefesleri Kesilen Kitleler *Haklı Taleplerle Sokağa Çıkan Kitleler *Değişim Talepleriyle Sokaklara Dökülenler *Meydanlarda Hak Özgürlük İsteyenler *Özgürlük Talep Edenler *Despot Rejimlerle Mücadele Edenler	*Başkaldıranlar Halk	*Uysal, Konformist, Kadercı, Otoriteye Saygılı Araplar *Facebook İnternet Kuşağı *Aktivistler *Arap Baharı Aktivistleri *Halk	*Halk Arap Halk Kitleleri *Arap Haysiyetinin Başkaldırısı	*Arap Halkları *Ayaklanan Toplumlar

TABLO 3.3: Mısır Adlandırma Tablosu

MISIR	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
Mısır'daki Olayların Adlandırılması	*Dönüşüm *Protesto *Ayaklanma *Arap Hazanı *Yalancı Bahar	*Dönüşüm *İsyan *Devrim *Gösteriler *Değişim *Büyük Değişim *Tarihi Dönüşüm *Dalga *Derin Dönüşüm *Arap Baharı *İsyan Dalgası	*Gösteriler *Ayaklanmalar *Mısır Olayları *Hareketlenme *Başkaldırı	*Yasemin Devrimi *Değişim Ve Geçiş Dönemi *Arap Baharı *İsyan *Mısır İsyanı *Halk Ayaklanması *Mısır Devrimi *Devrim *Tahrir Halk Hareketi *Mısır Devrimci Hareketi *Mısır Baharı *Olaylar	*Gençliğin Ayağa Kalkması *Halk Ayaklanması *Ayaklanma *Mısır Halk Devrimi *Olağan Üstü Halk Hareketi *Halkın Vakarını Geri Alması Devrimi *Halk Devrimi *Deprem *Halk İnfılakı *Mısır Devrimi *Devrim *Özgürlük Devrimi *Halk Hareketi *Büyük Halk Hareketi	*Uygarlığın Silkinişi *Devrim *Devrimci Dalga *Devrimci Durum *Mısır İçi Hesaplaşma
Mısır Liderinin Adlandırılması	*Mübarek *Herif *Diktatör	Diktatör Devlet Başkanı	*Diktatör *Tek Adam *Hüsnu Mübarek *Mübarek	*Diktatör *Reis *Kocamış Diktatör *Firavun *Hasta Yaşlı Düşkün Adam *Zalim Diktatör	*Otokrat *Mısır Diktatörü *Mübarek *Katı Diktatör	*Kanlı Despot *Vasatlık Abidesi
Mısır Rejiminin Adlandırılması	*Rejim *Zalim Rejim	*Mübarek İktidarı *Mübarek Rejimi *Mısır Rejimi	*Diktatörlük *Baskı Rejimi	*Demir Yumruk *Mübarek Diktatörlüğü	*32 Yıllık Diktatörlük *Mübarek Diktatörlüğü *Hüsnu Mübarek Rejimi *Polis Devleti *Diktatörlük Rejimi *Statüko	*Otoriter Yönetim *Mısır Rejimi
İsyancıların Adlandırılması	*Halk *Gençlik *İsyancılar	*Tahrir Meydanındaki *Halk *Milyonlar *Kalabalıklar *Kitleler *İsyancılar	*Müslüman Kardeşler *Halk	*İsyancılar *Halk *Eylemciler	*Halk *İnternet Kuşakları *Mısır Halkı	*Ayağa Kalkmış, Onurunu Kazanmış Temel Haklarını Talep Etmiş Halk

TABLO 3.4: Tunus Adlandırma Tablosu

TUNUS	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
Tunus Olaylarının Adlandırılması	*Dönüşüm *Başlayan Şey *Devrim Treni	*Gelişmeler *Değişim *Dalga *Tunus Sendrom *İsyan *Kadife Olmayan Sivil İsyan *Arap Baharı *Liderleri Deviren Ruh	*Gösteriler *Ayaklanmalar *Hareketlenme *Başkaldırı	*Yasemin Devrimi *İsyan *Tunus Baharı *Halk Hareketi *Tabandan Gelen Protesto Eylemi *Devrim Rüzgarları *Devrim *Dijital Devrim	*Büyük Halk Hareketi *Arap Baharı *Ayaklanma *Kitle Hareketleri *Gelişmeler *Arap Devrimi	*Yasemin Devrimi *Halk Hareketi *İsyan *Halk Hareketi *Tunus Başkaldırısı
Tunus Liderinin Adlandırılması		*Diktatör *Bin Ali	*Diktatör	*Diktatör *75lik *Cumhurbaşkanı *Tunus Diktatörü *Bin Ali	*Amansız Diktatör *Bin Ali *Kati Diktatör	*Müstebit *Hırsız *Küstah Gaspçı *Diktatör
Tunus Rejiminin Adlandırılması		*Baskıcı Rejim *Burgiba Rejimi *Polis Devleti	*Baskı Rejimi	*Demir Yumruk *Dikta Rejimi	*Statüko	*Bin Ali Diktatörlüğü
İsyan Edenlerin Adlandırılması	*Tunuslu Sokak Satıcısı	*Gençler *Okumuşlar *Fakirler *Özgür Halk *Tunus Halkı		*Halk	*Halk	*Tunuslular

TABLO 3.5: Libya Adlandırma Tablosu

LİBYA	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
Libya Rejiminin Adlandırılması		*Kaddafi Rejimi *Kaddafi Yönetimi	*Libya	*Kaddafi Libya'sı	*Anakronik Yapı *Libya Merkezi Yönetimi *Kaddafi Diktatörlüğü *Kaddafi Rejimi *Kaddafi Merkezîyetçiliği	*En Gaddar Rejim *Haydut Rejim *Kaddafi Rejimi
Libya Liderinin Adlandırılması	*Kaddafi *Zalim	*Albay Kaddafi *Albay Muammer *Diktatör *Kaddafi Despotluğu	*Diktatör *Kaddafi	*Libya Diktatörü *Vahşi Diktatör *Yaşlı Diktatör *Libyalı Diktatör	*Ruh Hastası *Egomanyak *Deli *Kaybeden Lider	*Meczip *Dengesiz *Müstebit *Zalim
İsyan Edenlerin Adlandırılması	*Muhalifler	*Sokağa Çıkanlar *İsyancılar *Muhalifler *İsyan Edenler *Direnişçiler *Özgürlükçüler *Muhalif Güçler *Kaddafi Karşıtları		*Muhalif Güçler *İsyancılar	*İsyancılar *Halk	*Muhalif Güçler *İsyancılar *Kaddafi Karşısındaki Güçler
Libya Olaylarının Adlandırılması	*Dönüşüm	*İç Savaş *Dalga	*Libya Olayları *Gösteriler *Ayaklanma	*Libya İsyanı *Bahar *Emperyalizmin Maşası *Kalkışmalar	*Arap Devrimi *Gelişmeler *Ayaklanma *Kaos *İç Savaş	*İsyan *Libya Krizi

TABLO 3.6: Suriye Adlandırma Tablosu

SURİYE	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
Suriye Olaylarının Adl.	*Devrim Treni *İsyan *Değişim	*İsyan *İç Savaş *Kitlese İsyan *Başkaldırış *Fırtına	*Arap Uyanışı *Başlatılan Ayaklanma Hareketleri *Gösteriler *Ayaklanmalar *Çıkan Çıkarılan Karışıklık *Halk Hareketleri	*Arap İsyanı *Suriye Gösterileri *Arap Baharı *Suriye Baharı *Eylemler	*Devrimci dalga *Değişim *Arap baharı *Suriye halk devrimi *Suriye'deki kriz *Olaylar *Suriye halk ayaklanması *İç savaş *Devrim *Suriye ayaklanması *Değişim süreci	*Şam Baharı *Başkaldırı *Kanlı Çatışmalar *İç Savaş *Rejimin Vahşeti
Suriye Rejiminin Adl.	*Suriye Rejimi *Müesses Rejim *Baas İttifakı Diktatörlük	*Baas Rejimi *Esad Rejimi *Suriye Yönetimi *Baskıcı Rejim *Körleşen Rejim *Azınlık Rejimi *Beşşar Esad İktidarı *Esad Yönetimi *Şam Yönetimi *Diktatör Rejim	*Esad Rejimi *Suriye Rejimi	*Şam Rejimi *Beşşar Rejimi *Esad Rejimi *Suriye Yönetimi *Baas	Beşşar Esad Rejimi *Baas Rejimi *Suriye Esad Krallığı *Muhaberat Rejimi *Zalim Rejim *Zalim Diktatörlük *Baasçı Suriye *Polis Rejimi *Baas Diktatörlük Rejimi *Şam Rejimi *Suriye'deki azınlık rejimi	*Çürümüş Zalim Rejim *Esad Rejimi *Kanlı Rejim *Esnemeyi Bilmeyen Rejim *Suriye Baas Rejimi *Baas Rejimi *Suriye Rejimi *Kendi Halkına Düşman
Suriye Liderinin Adl.	*Esad *Oğul Esad *Beşşar	*Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esad *Esad *Suriye Halkını Katleden Esad	*Diktatör *Esad	*Esad *Cumhurbaşkanı Esad *Oğul Esad *Beşşar	*Ailenin Sözcüsü *Yönetici Elitin Sözcüsü *Başşar Esad *Diktatörlüğün Temiz Yüzlü Fotoğrafı *Reis Esad *Dead Man Walking *Suriye Cumhurbaşkanı Esad	*İktidarsız Şahsiyet *Rejim Sözcüsü *Beşşar Esad
İsyan Edenlerin Adl.	*Muhalefet *Zulme Başkaldırının Şehitleri *Devrimci Muhalif	*Muhalifler *Özgürlük İsteyenler *Suriye Muhalefeti *Suriyeli Muhalifler		*İsyancılar *Göstericiler *Eylemci *Özgür Suriye Ordusu Adlı Silahlı İsyan Örgütü *Aktivistler	*Kimsesizler *Sessizler *Suriye Halkı *Suriye Sokakları *Halk *Suriye Muhalefeti *Hür Suriye Ordusu *Direnişçi Güçler *İsimsiz Kahramanlar *Suriye Sokağı *Direnişçiler *Kahraman halk	*Muhalefet *Halk *İsyancılar

3.1.2. Köşe Yazıları Başlıkları Tabloları

Bu bölüm yazarların “Arap Baharı” sürecinin ilk yılında gazete köşelerinde süreçle ilgili olduğunu düşündüğüm yazılarının başlıklarının kronolojik olarak gösterildiği tablolardan oluşmaktadır.

TABLO 3.7: Kerim Balcı'nın 2011 Yılında Arap Baharı'yla İlgili Yazdığı Köşe Yazılarının Başlıkları

OCAK	28.01.2011	Mısır'da hakikaten bir halk ayaklanması var mı?
ŞUBAT	11.02.2011 18.02.2011	Mısır ordusu ve askerinin sabrı Bir ayaklanmalar devri mi başlayacak?
MART	04.03.2011	Bazen alevlere sığmaz insan bazen bir noktaya takılır kalır
NİSAN		-
MAYIS	13.05.2011 20.05.2011	Devrim treni raydan çıkarsa Amerika'nın İslam dünyası siyaseti ve Suriye
HAZİRAN	03.06.2011 24.06.2011	Arap Baharı'nın çiçeği bizde Hizbullah, Suriye için savaşa girer mi?
TEMMUZ		-
AĞUSTOS	19.08.2011	Burası Türkiye: Sözün bittiği yer
EYLÜL	16.09.2011 23.09.2011	Arap atının son süvarisi yine Arap'tır Suriye için itidal lazım i'tida değil
EKİM		-
KASIM	04.11.2011 25.11.2011	Suriye'nin kışı da döner mi bahara? Tahrir olma ey Tahrir!
ARALIK		-

TABLO 3.8: İbrahim Karagül'ün 2011 Yılında Arap Baharı'yla İlgili Yazdığı Köşe Yazılarının Başlıkları

OCAK	04.01.2011 Casuslar savaşı iç savaşa döndü.. 13.01.2011 Tunus'un gençleri diktatörleri gömer! 14.01.2011 Tunus; ekmek, kurşun ve şiir 18.01.2011 Dünya er geç bu 'son'la yüzleşecek 27.01.2011 Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor! 28.01.2011 ABD'nin dostları çöküyor!
ŞUBAT	01.02.2011 Mübarek gidecek: 20. Yüzyıl'ın rövanşu bu! 04.02.2011 Bugün Kahire'deyiz: Zafer ya da kurşun! 08.02.2011 CIA'nın 'adamı' gitmeden olmaz 10.02.2011 Barış beklerken savaş gelmesin! 15.02.2011 Peki şimdi ne olacak? 22.02.2011 Kaddafi bitti, sırada ne var? 23.02.2011 Bitti Muammer, gerçekten bitti! 25.02.2011 Akdeniz'de aç kurtlar dolaşiyor, dikkat!..
MART	02.03.2011 Libya'yı işgal: Öfke Avrupa'yı vuracak! 03.03.2011 Libya'yı işgal: Yeni bir Ömer Muhtar çıkacak.. 10.03.2011 Çekiç Güç: Libya Irak mı olacak? 22.03.2011 Bizi aptal mı sandınız siz! 23.03.2011 Bu öfke Fransa'yı çok kötü çarparacak! 24.03.2011 Yüz yıllık hesap bu, farkında mısınız? 29.03.2011 Türkiye, çok acil bir müdahale gücü kursun!

NİSAN	05.04.2011	Aynı utancı bir kez daha yaşamayalım
	12.04.2011	Arap iç savaşı başladı! Türkiye ne yapacak?
	13.04.2011	Kim Baasçı? Ben mi!
	14.04.2011	Akdeniz'de Fransa Türkiye kapışması
	21.04.2011	Masa kuruldu: Kanlı eller Libya'yı paylaşıyor
	22.04.2011	Utandıran örnekler: Mazlum da zalimleşir!
	26.04.2011	Şah-mat dediler: Durum çok vahim!
	27.04.2011	Fransız uçakları Şam'ı bombalarken!
	29.04.2011	Cuma, öfke, kan...
MAYIS	10.05.2011	Jeopolitik çözülme, Arap Baharı: Peki ya sonrası?
	12.05.2011	İsyan çağrı!
	17.05.2011	Nakba, Blackwater ve karşı devrim!..
	19.05.2011	Suriye'ye müdahale pazarlıkları başladı
	24.05.2011	Doğu'nun isyanı, Batı'nın çöküşü..
	25.05.2011	Tehlikeli savrulma!
HAZİRAN	07.06.2011	Özgürlük çağrısı!
	08.06.2011	Suriye'ye Hama tuzağı, Alevi-Sünni çatışması..
	10.06.2011	Biz ölümü beklerken...
	13.06.2011	Yola devam! İlk sınav Suriye!
	14.06.2011	Bu bir gelecek çağrısıdır!
	15.06.2011	İpler koptu: Suriye'yi işgal mi edeceğiz!
	17.06.2011	"Şiilere ölüm, Sünnilere ölüm" sloganı mı atacağız?
	21.06.2011	Bu, nasıl bir korku böyle!
	22.06.2011	Masal bitti: Size ihtiyacımız yok!
	24.06.2011	Suriye ile savaşa zamanı: Hizbullah İsrail'i vurursa!
TEMMUZ	01.07.2011	Bu karar savaş çıkarır!

AĞUSTOS	02.08.2011	Rejimin, iktidarın batsın senin!
	04.08.2011	Kafese kapatılan adam!
	09.08.2011	Ankara, Suriye’de rejim değişikliği mi yapacak?
	10.08.2011	Altı saat ne konuştular?
	19.08.2011	Peki, bitti mi?
	23.08.2011	Kaddafi bitti: Yeni ‘iç savaş’ Suriye’de mi?
EYLÜL	08.09.2011	Tahrir’de o çağrışı yap, Gazze’ye git!
	09.09.2011	Evet, Tahrir’de konuş! Tarihi değiştir! De ki...
	16.09.2011	Bir ‘uyanık’ ve Akdeniz’de Türkiye-Avrupa çatışması
EKİM	18.10.2011	İsyan çağına girdik, bu öfkeden korkun..
	26.10.2011	Elçi neden gitti? Suriye için düğmeye basıldı mı?
KASIM	01.11.2011	Batı, İslam’la savaşı kaybetti
	16.11.2011	Oyun bitti, Esad için yolun sonuna gelindi
	17.11.2011	Suriye mi, İran mı?
	18.11.2011	Artık, Suriye ile savaş halindeyiz!
	22.11.2011	Esad’ı devirme planı: Peki bunlar doğru mu?
	25.11.2011	Suriye planı: Türkiye, Humus’a kadar gidecek
	29.11.2011	Suriye: Savaşa bir adım kaldı..
	30.11.2011	Neler oluyor?
ARALIK	02.12.2011	Bitti Esad, gerçekten bitti..
	06.12.2011	Hasta adamlar!
	08.12.2011	İran füzeleri ve Suriye: Peki bunlar yanlış mı?
	20.12.2011	Buhran çağı!
	28.12.2011	Durun, daha yeni başladı!

TABLO 3.9: Erol Manisalı'nın 2011 Yılında Arap Baharı'yla İlgili Yazdığı Köşe Yazılarının Başlıkları

OCAK	31.01.2011 Araplar için örnek Türkiye mi yoksa?
ŞUBAT	28.02.2011 Ayaklanmaların nedenleri ve sonuçları
MART	15.03.2011 Arapların Önünde Üç Seçenek Var 21.03.2011 Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?
NİSAN	04.04.2011 Ortadoğu'da Legonun Parçaları Birleşirken
MAYIS	02.05.2011 Ankara'nın Ortadoğu Politikası 'Arap Uyanışı' ile Engellendi mi? 16.05.2011 'Çılgın Ortadoğu Projesi' Sınırımıza Dayandı 23.05.2011 Düünden Bugüne Ortadoğu'da Değişenler
HAZİRAN	-
TEMMUZ	04.07.2011 Ortadoğu Politikasında U Dönüşü mü?
AĞUSTOS	22.08.2011 Ortadoğu'da Büyük ve Küçük Dışlıler
EYLÜL	12.09.2011 Ortadoğu'daki Şeytan Üçgeni (!) ve Araplar
EKİM	10.10.2011 Suriye, Müslüman Kardeşler ve İsrail Meselesi 24.10.2011 Küresel Kavganın Ortadoğu'ya Yansımaları
KASIM	-
ARALIK	26.12.2011 Ortadoğu'da Yeni Gelişmeler ve Türkiye

TABLO 3.10: Nilgün Cerrahoğlu'nun 2011 Yılında Arap Baharı'yla İlgili Yazdığı Köşe Yazılarının Başlıkları

OCAK	16.01.2011	Yasemin devrimi
	23.01.2011	Yasemin devriminin sonu hüsrana mı?
	29.01.2011	İşte Başkanlık Sistemi Gerçeği
ŞUBAT	01.02.2011	Batı'da 'Mübarek Gidiyor' Paniği.
	05.02.2011	Obama, Mısır ve 'Tarihin Doğru Yanı'
	12.02.2011	Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü
	17.02.2011	Model Ülke' İnternet Medyasını Hedef Alıyor
MART		-
NİSAN		-
MAYIS	01.05.2011	Suriye'nin Tanksız Katliamı
	05.05.2011	Bin Ladin, 'Arap Baharı' ve Türkiye
	07.05.2011	Bin Ladin ve 'Arap Baharı' (2)
	08.05.2011	Bin Ladin Sonrası 'Arap Baharı' ve Davutoğlu (3)
	12.05.2011	Kaddafi Yoksa Öldü mü?
	15.05.2011	Suriye Çıkmazı
HAZİRAN	21.06.2011	Esad Hala Tribüne Oynuyor
TEMMUZ	09.07.2011	Esad'a Mektup
AĞUSTOS	06.08.2011	Şark Usulü Demokrasiye Geçişin Resmi
	09.08.2011	'Mübarek'in Kafesi' ve Okurlar
	14.08.2011	Suriye'nin 'Hama yasası'
	16.08.2011	'Suriye' İç İşi Olduğunda...
	20.08.2011	Suriye'de Şimdi Ne Olacak?
EYLÜL	08.09.2011	Emperyalizmin Dünü... Bugünü
	15.09.2011	'Allah'ın Azizi' Kahire'de...
	18.09.2011	'İçişlerimize karışmayın!'
EKİM	04.10.2011	Tahrir'den New York'a 'Öfke Yılı'
	22.10.2011	Arap Baharı'ndaki Son Sahne: Linç
	23.10.2011	Obama Doktrini ve Linç

KASIM	01.11.2011	Bu da Esad Depremi...
	03.11.2011	Arap Baharı ve 'Karşıt Devrim'
	29.11.2011	Mısır'da İslam, Ordu ve 'Sandık'
ARALIK		-

TABLO 3.11: Cengiz Çandar'ın 2011 Yılında Arap Baharı'yla İlgili Yazdığı Köşe Yazılarının Başlıkları

OCAK	14.01.2011	'Bizim Hizbullah'la iç politika Lübnan Hizbullahı ile 'dış politika' sınavı
	28.01.2011	Lübnan aynasından Türkiye: Ne kadar "bölgesel güç"?
	29.01.2011	Mısır: Halkın ayak sesleri ve bir diktatörlüğün daha son nefesleri
ŞUBAT	01.02.2011	Mısır'da milyonlar ayakta; Türkiye, Mısır'ın neresinde?
	02.02.2011	Tebrikler: Mısır'ın halkına ve Türkiye'nin Başbakanı'na...
	04.02.2011	Tahrir'den Pınar Selek'e...
	05.02.2011	Mısır'ın tarih yazdığı gün...
	08.02.2011	"Dünyanın Anası" ile "Cihanın Yarı" arasında Türkiye
	09.02.2011	"Türkiye modeli" ya da "İran" veya "Pakistan modeli"...
	11.02.2011	"Eksen Kayması"ndan "Türkiye Modeli"ne...
	12.02.2011	Yaşasın Mısır Devrimi!
	14.02.2011	Abdullah Gül, Tahran yolunda: "Mısır'dan herkes nasibi alacak!"
	22.02.2011	Libya: Osmanlı dominosu...
	23.02.2011	Kaddafi'yi dinlerken; Türkiye'yi (ve İran'ı) izlerken...
	25.02.2011	Irak ve Libya: İki "Başkan"ı dinlerken...
MART	22.03.2011	Türkiye, Kaddafi'nin "utangaç müttefiki" mi?
	27.03.2011	Ortadoğu'nun özgürlük şafağında (Türkiye-Suriye)
NİSAN	05.04.2011	2011 Arap Devrimi ve Türkiye'nin kodları
	06.04.2011	Türkiye: Akdeniz-Körfez sahnesinin yakışıklı aktörü
	07.04.2011	Davutoğlu ile Ortadoğu turu: Suriye'ye 'çok partili' dersler
	08.04.2011	Ortadoğu nereye? Türk dış politikası ne yöne? (1)
	09.04.2011	Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne? (2)
	10.04.2011	Suriye esad krallığı; hafız esaddan başşar esada
MAYIS	01.05.2011	2. Suriye muhaberat cumhuriyeti
	10.05.2011	Suriye ve Güneydoğu'da gerilim...
	11.05.2011	Yine Suriye, yine Güneydoğu...
	20.05.2011	Silivri-Kandil mi? Tahran-Şam mı?
	28.05.2011	Türkiye'nin Suriye doğrusu...

HAZİRAN	03.06.2011	Diyarbakır'daki Tayyip Erdoğan
	04.06.2011	Türkiye'nin Suriye migreni...
	17.06.2011	Türkiye'nin Suriye belası
	18.06.2011	Suriye ve Türkiye'nin Kürt ve Alevi sorunları
	21.06.2011	Ortadoğu'daki Türkiye: "rejimlerle sıfır sorun"dan "halkçı değişim"e...
	22.06.2011	Türkiye'nin doğru Suriye pusulası
TEMMUZ		-
AĞUSTOS	02.08.2011	Hama Esad hanedanının meşruiyetini bitirdi
EYLÜL	16.09.2011	Başbakan'ın zafer turu ve laiklik mesajının adresi
	24.09.2011	Tuzağa düşmemek zamanı
EKİM		-
KASIM	09.11.2011	Suriye'de "kurban" kanı...
	11.11.2011	"Arap Baharı", "Türk Sonbaharı"na dönüşür mü?
	15.11.2011	Suriye'de geri sayım başladı mı?
	16.11.2011	Türkiye-Suriye: Polis rejimi ile aşktan nefrete...
	18.11.2011	Suriye'ye dair "sevimsiz" gerçekler...
	19.11.2011	Türkiye Suriye'ye nasıl bakıyor?
ARALIK	06.12.2011	Türkiye'ye karşı; Suriye'den yana...
	07.12.2011	Türkiye, Araplara "lider" olabilir mi?
	09.12.2011	Davutoğlu ile NATO'da Suriye
	13.12.2011	Suriye'de cin şişeden çıktı...
	14.12.2011	Suriye'den Lübnan'a roketli "mesajlar".....
	16.12.2011	Ortadoğu'nun barometresi ve Türkiye
	17.12.2011	Karşımızda Tahran-Bağdat-Şam
	20.12.2011	Rejimin manevra hamlesi

TABLO 3.12: Soli Özel'in 2011 Yılında Arap Baharı'yla İlgili Yazdığı Köşe Yazılarının Başlıkları

OCAK	23.01.2011	İslamcılık sonrası
	28.01.2011	Tunus'a destek
	30.01.2011	Mısır'da bana ağır gelen
ŞUBAT	02.02.2011	Büyük toprak kayması
	04.02.2011	Devrim üzerine
	06.02.2011	Son Perde
	11.02.2011	Arap dünyasının geleceği
	13.02.2011	Mısır'dan bihaberler
	23.02.2011	Dış politikada yüzleşme anı
	25.02.2011	Modellik
MART	04.03.2011	Arap normalleşmesi
	13.03.2011	Kaybeden ata oynamak
	18.03.2011	Anlamaya çalışmak
	23.03.2011	Türkiye'nin Libya sınavı
	25.03.2011	Devrimler ve Türkiye
NİSAN	01.04.2011	Suriye
	03.04.2011	Mısır, İran ve Türkiye ittiakı
	27.04.2011	Suriye aynasında dış politika -1-
	29.04.2011	Suriye aynasında dış politika (2)
MAYIS	04.05.2011	Ölü adam yürüyor
	06.05.2011	Değişen şartlara uymak
	08.05.2011	Türkiye'nin anlaması gereken şey
	25.05.2011	Obama'dan Suriye'ye
HAZİRAN	05.06.2011	Suriye ve Irak
	10.06.2011	Tunus'tan bakınca
	19.06.2011	Fırsat
	22.06.2011	Dağ bir kez daha fare doğurdu

TEMMUZ	01.07.2011	İkinci perde
	08.07.2011	Suriye aynasında Türkiye ve İsrail
	15.07.2011	Dış Politika Restorasyonu
AĞUSTOS	17.08.2011	Ortadoğu denkleminde Suriye
EYLÜL	16.09.2011	Özgüven ile hubris arasında
	18.09.2011	Mısır-Tunus-Libya
	28.09.2011	Kıbrıslı Türkiye imajı
	30.09.2011	Suriye politikası
EKİM	07.10.2011	Suriye'nin geleceği
	12.10.2011	Kavga kızışıyor
	23.10.2011	Tunus ve ötesi
KASIM	09.11.2011	Bölgesel denklemler değişirken
	11.11.2011	Yeni stratejik önlemler
	16.11.2011	Suriye'de son perde
	20.11.2011	Suriye ve dış politika
	23.11.2011	Mısır'da devrimin ikinci perdesi
	30.11.2011	Suriye senaryoları
ARALIK	07.12.2011	Seçimler, demokrasi Ruslar ve İslamcılar
	16.12.2011	Dış politikada dümen kırma
	18.12.2011	İsyan çağı

**TABLO. 3.13: Köşe Yazarlarının 2011 Yılında
Yazdıkları Köşe Yazılarının Aylara Sayısal Dağılımı**

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALİ	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL	TOPLAM
OCAK	4/1	15/6	1/1	3/3	18/3	13/3	54/17
ŞUBAT	3/2	13/8	1/1	4/4	18/12	11/7	50/34
MART	3/1	14/7	4/2	-/-	18/2	13/5	52/17
NİSAN	4/-	13/9	3/1	9/-	14/6	10/4	53/20
MAYIS	3/2	13/6	5/3	18/6	15/5	13/4	67/26
HAZİRAN	4/2	12/10	4/-	17/1	17/6	13/4	67/23
TEMMUZ	3/-	10/1	4/1	18/1	18/-	14/3	67/6
AĞUSTOS	2/1	12/6	5/1	12/5	2/1	7/1	40/15
EYLÜL	4/2	14/3	4/1	13/3	16/2	12/4	63/15
EKİM	2/-	11/2	5/2	18/3	17/-	13/3	66/10
KASIM	4/2	12/8	4/-	15/3	19/6	13/6	67/25
ARALIK	3/-	12/5	4/1	18/-	19/8	13/3	69/17
TOPLAM	39/13	151/71	44/14	145/29	191/51	145/47	715/225

Yazarlar 1 yılda toplam 715 köşe yazısı yazmışlardır. Bu 715 yazıdan 225 tanesi yani yaklaşık 1/3'ü Arap coğrafyasındaki olaylarla ilgilidir. Arap olaylarıyla ilgili yazarların bir yılda yazmış olduğu toplam 225 köşe yazısını çok yazandan az yazana doğru sıralayacak olursam; İbrahim Karagül 71, Cengiz Çandar 51, Soli Özel 47, Nilgün Cerrahoğlu 29, Erol Manısalı 14, Kerim Balcı 13 adet köşe yazısı yazmışlardır.

TABLO 3.14: Yazarların Bir Yılda Arap Baharıyla İlgili Yazdığı Köşe Yazısı Adeti

SIRA	YAZAR ADI	YAZDIĞI KÖŞE YAZISI ADEDİ
1.	İBRAHİM KARAGÜL	71
2.	CENGİZ ÇANDAR	51
3.	SOLİ ÖZEL	47
4.	NİLGÜN CERRAHOĞLU	29
5.	EROL MANİSALI	14
6.	KERİM BALCI	13

3.1.3. Değinme ve Belirtme Tabloları

Bu bölüm 75 adet belirlediğim konuya yazarların değinip değinmediğini gösteren “değinme tabloları” ve yazarların değindikleri konulara yaptıkları yorumların ikinci bölümdeki numaralarını gösteren “belirtme tabloları”ndan oluşmaktadır.

TABLO 3.15: Tunus Hakkında ıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Değinilme / Değinilmeme Tablosu

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
TUNUS'TAKİ OLAYLARIN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
TUNUS LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	✗	✓	✓	✓	✓	✓
TUNUS REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	✗	✓	✓	✓	✓	✓
TUNUS'TA İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✗	✓	✓	✓
TUNUS LİDERİ HAKKINDA YORUM - TAHMİN	✗	✓	✗	✓	✓	✓
TUNUS REJİMİ HAKKINDA YORUM - TAHMİN	✗	✓	✗	✗	✗	✗
TUNUS'TA BAHAR HAKKINDA YORUM - TAHMİN	✓	✓	✗	✓	✗	✓
TUNUS HAKKINDA YORUM - TAHMİN	✗	✓	✓	✗	✓	✓

TABLO 3.16: Tunus Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALİ	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
TUNUS'TAKİ OLAYLARININ ADLANDIRILMASI	1	1	1	1	1	1
TUNUS LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	X	2	2	2	2	2
TUNUS REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	X	3	3	3	3	3
TUNUS'TA İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	2	4	X	4	4	4
TUNUS LİDERİ HAKKINDA YORUM - TAHMİN	X	5	X	5.6	5	7
TUNUS REJİMİ HAKKINDA YORUM -TAHMİN	X	5	X	X	X	X
TUNUS'TA BAHAR HAKKINDA YORUM -TAHMİN	52	7.90	X	63.91	X	5.6 122.132
TUNUS HAKKINDA YORUM -TAHMİN	X	7	4	X	6	8

TABLO 3.17: Mısır Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Değnilme / Değnilmeme Tablosu

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
MISIR'DAKİ OLAYLARIN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
MISIR LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
MISIR REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
MISIR'DA İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
MISIR LİDERİ HAKKINDA YORUM -TAHMİN	✓	✓	✓	✓	✓	✓
MISIR REJİMİ HAKKINDA YORUM -TAHMİN	✓	✓	✓	✓	✓	✗
MISIR'DA BAHAR HAKKINDA YORUM -TAHMİN	✓	✓	✓	✓	✓	✓
MISIR HAKKINDA YORUM -TAHMİN	✓	✓	✗	✓	✓	✓

TABLO 3.18: Mısır Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
MISIR'DAKİ OLAYLARIN ADLANDIRILMASI	3	8	5	7	7	9
MISIR LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	4	9	6	8	8	10
MISIR REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	5	10	7	9	9	11
MISIR'DA İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	6	11	8	10	10	12
MISIR LİDERİ HAKKINDA YORUM -TAHMİN	9.10	16.19 21.22	10	11.12.13 17.18.19 88	15.18	15.18.19
MISIR REJİMİ HAKKINDA YORUM -TAHMİN	9.12	13.97 99	55	21.91.94	11.12.15 110,116	X
MISIR'DA BAHAR HAKKINDA YORUM -TAHMİN	7.58	12.13.14 15.18	9	14.15 16.68	13,16 115	13.16.17 110.111 109
MISIR HAKKINDA YORUM -TAHMİN	7.8.13.45	12.15.17 19.20.98	X	14.18.20 21.55.70.72	11.14.17	14.19 20.21 106.105

TABLO 3.19: Libya Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Değnilme / Değnilmeme Tablosu

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
LİBYA REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	✗	✓	✓	✓	✓	✓
LİBYA LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
LİBYA'DA İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✗	✓	✓	✓
LİBYA'DAKİ OLAYLARININ ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
LİBYA LİDERİ HAKKINDA YORUM -TAHMİN	✓	✓	✓	✓	✓	✓
LİBYA REJİMİ HAKKINDA YORUM -TAHMİN	✗	✗	✗	✓	✗	✓
LİBYA'DA BAHAR HAKKINDA YORUM -TAHMİN	✗	✓	✗	✓	✗	✓
LİBYA HAKKINDA YORUM -TAHMİN	✗	✓	✓	✓	✓	✓

TABLO 3.20: Libya Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
LİBYA REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	X	23	11	22	19	22
LİBYA LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	14	24	12	23	20	23
LİBYA'DA İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	15	25	X	24	21	24
LİBYA'DAKİ OLAYLARININ ADLANDIRILMASI	16	26	13	25	22	25
LİBYA LİDERİ HAKKINDA YORUM -TAHMİN	17.18	27.29.30.31 32.34.35.36	19	27.30.31	23.27.29	29.32 33.34
LİBYA REJİMİ HAKKINDA YORUM -TAHMİN	X	X	X	29	X	27.31
LİBYA'DA BAHAR HAKKINDA YORUM -TAHMİN	X	102.118	X	26.28.30	X	26
LİBYA HAKKINDA YORUM -TAHMİN	X	28.29.30.31 32.33.35 118	14.15.17 16.18	28.32	24.25 26.28	28.30 33.55

TABLO 3.21: Suriye Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Değınilme / Değınilmeme Tablosu

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
SURİYE'DEKİ OLAYLARININ ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SURİYE REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SURİYE LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SURİYE'DE İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✗	✓	✓	✓
SURİYE LİDERİ HAKKINDA YORUM -TAHMİN	✓	✓	✗	✓	✓	✓
SURİYE REJİMİ HAKKINDA YORUM -TAHMİN	✓	✓	✗	✓	✓	✓
SURİYE'DE BAHAR HAKKINDA YORUM -TAHMİN	✓	✓	✓	✓	✗	✗
SURİYE HAKKINDA YORUM -TAHMİN	✗	✓	✓	✓	✓	✓

TABLO 3.22: Suriye Hakkında Çıkarılan 8 Başlığa Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
SURİYE'DEKİ OLAYLARININ ADLANDIRILMASI	19	37	20	33	30	35
SURİYE REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	20	38	21	34	31	36
SURİYE LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	21	39	22	35	32	37
SURİYE'DE İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	22	40	X	36	33	38
SURİYE LİDERİ HAKKINDA YORUM -TAHMİN	23	45.46	X	39.41.42	40.44.48 49.50.51 53.61	43.51
SURİYE REJİMİ HAKKINDA YORUM -TAHMİN	24.25	43.50 53.57	X	37.38.40	37.39.42 43.44.45 46.47.52 54.55.56.59 60.61.62.63 65.66.67.102	41.42.46 47.48.50
SURİYE'DE BAHAR HAKKINDA YORUM -TAHMİN	26	44.48.59 119,124	23	37	X	X
SURİYE HAKKINDA YORUM -TAHMİN	X	41.42.43.44 47.48.49.51 52.54.55.56 58.60	24.25 26.77	43	28.29.35 36.37.38 40.41.49 53.57.58.63 64.66.130	40.44 48.49

TABLO 3.23: Türkiye Hakkında Çıkarılan 10 Başlığa Yazarlar Tarafından Değnilme / Değnilmeme Tablosu

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
TÜRKİYE İLE MİSİR ARASINDAKİ YORUMLAR	✓	✗	✗	✓	✗	✗
TÜRKİYE İLE TUNUS ARASINDAKİ YORUMLAR	✗	✗	✗	✗	✗	✓
TÜRKİYE İLE SURİYE ARASINDAKİ YORUMLAR	✓	✓	✓	✓	✓	✓
TÜRKİYE İLE LİBYA ARASINDAKİ YORUMLAR	✗	✓	✓	✓	✓	✓
TÜRKİYE HAKKINDAKİ YORUMLAR	✓	✓	✓	✗	✓	✓
RECEP TAYYİP ERDOĞAN YORUMLARI	✓	✓	✗	✓	✓	✓
12 HAZİRAN SEÇİMLERİ YORUMLARI	✓	✓	✗	✗	✓	✓
“MODEL” YORUMLARI	✓	✗	✓	✓	✓	✓
“İÇ MESELE” YORUMLARI	✓	✓	✗	✓	✗	✓
AKP'YE YORUMLAR	✓	✗	✓	✓	✓	✓

TABLO 3.24: Türkiye Hakkında Çıkarılan 10 Başlıca Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALİ	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
TÜRKİYE İLE MİSİR ARASINDAKİ YORUMLAR	45	X	X	54	X	X
TÜRKİYE İLE TUNUS ARASINDAKİ YORUMLAR	X	X	X	X	X	51
TÜRKİYE İLE SÜRİYE ARASINDAKİ YORUMLAR	28.41	69.70.74.76 81.83.84	35.37	48.49 50.58	79.80.82.84 87.88.93.94 95.98.99 100.101.102 44.105.122	39.64.65.66 67.68.74.75 77.83.85.90 91.93
TÜRKİYE İLE LİBYA ARASINDAKİ YORUMLAR	X	83	17.29.32	57	74,75 78.81	55.59.61 62.80.82
TÜRKİYE HAKKINDAKİ YORUMLAR	29.36.37 38.39.54	45.62.63.65 66.67.68.72 78.79.80	27.28.30 33.34.35 38.39.40.69	X	68.76.77.82 85.86.96.97 101,103	53.54.56 57.60.62 63.69.73.76 78.79.81.84 88.89.92
RECEP TAYYİP ERDOĞAN YORUMLARI	38.39	61.64.67.71 77.78.82	X	44.51.53 54.55.56 84	18.69.83 89.90 125.126	76.86. 85.87
12 HAZİRAN SEÇİMLERİ YORUMLARI	30	73	X	X	87	71
“MODEL” YORUMLARI	27.31 32.33	X	41	47	70.71.72.91 104.115	58
“İÇ MESELE” YORUMLARI	40	75	X	52	X	70
AKP'YE YORUMLAR	34	X	31.36	45.46	73.92 123	52.72 88.94.116

TABLO 3.25: Genel Yorumlar Hakkında Çıkarılan 13 Başlığa Yazarlar Tarafından Değnilme / Değnilmeme Tablosu

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
ARAP OLAYLARININ ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
REJİMLERİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
AYAKLANANLAR ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
GENEL YORUMLAR TAHMİNLER	✓	✓	✓	✓	✓	✓
İSYAN SEBEBİ YORUMLARI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
İSYAN BAŞLANGICI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
TEKNOLOJİ YORUMLARI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ABD VE BATI YORUMLARI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
MÜSLÜMAN KARDEŞLER YORUMLARI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
LADİN YORUMLARI	✓	✗	✗	✓	✗	✓
BOP YORUMLARI	✗	✓	✓	✓	✓	✗
HALKLARA BAKIŞ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SONUÇ	✓	✓	✓	✓	✓	✓

**TABLO 3.26: Genel Yorumlar Hakkında Çıkarılan 13 Başlığa
Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki
Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu**

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
ARAP OLAYLARININ ADLANDIRILMASI	42	85	42	59	106	95
REJİMLERİN ADLANDIRILMASI	43	86	43	60	107	96
AYAKLANANLAR ADLANDIRILMASI	44	87	44	61	108	97
GENEL YORUMLAR TAHMİNLER	35.46.47 48.49.50	6.55.65.88.89.91 95.100.103.104. 106.107.108.109 111.113.116.117 120.121.122.123 126.127.128.130 131.132.133.134	45.46.50 53.56.57 59.61.62 64.65.67 68.70.74. 75.25	55.62.66.81 82.83.89.93	117.118	45.46.49.98 100.103.114 115.124.128
İSYAN SEBEBİ YORUMLARI	51	92.104 105.124	47.51.54	85	114.115 120	99.104.107 123.131
İSYAN BAŞLANGICI	52	90	60	63.87.91	111	112.130.132
TEKNOLOJİ YORUMLARI	53.54	113	48	64.69.70 73.74.86	116.119 121	101.108 113
ABD VE BATI YORUMLARI	11.55 56.57	55.80.93.94 101.104.109 115.125.129	49.52.58 61.66.76.16	67.68.75.78 80.88.90.94	109.113.122. 125 126.129	105.106.117 120.121.126
MÜSLÜMAN KARDEŞLER YORUMLARI	35.58	6.97.99	55.71 73.77	21.84	110,123	21,109 116.129
LADİN YORUMLARI	59.60	×	×	76.77	×	118.119.127
BOP YORUMLARI	×	96	69.72	65	127	×
HALKLARA BAKIŞ	62	98.102.105 110.112.114 118.119	63	71.72.79	112.124 130	102.110 111.122
SONUÇ	61	7.136.137	78	92	128	125

TABLO 3.27: “Arap Baharı”Nın İlk Yılında Gerçekleşen 20 Olaya Yazarlar Tarafından Değnilme / Değnilmeme Tablosu

GELİŞMELER 1/A	Kerim Balcı	İbrahim Karagül	Erol Manisah	Nilgün Cerrahoğlu	Cengiz Çandar	Soli Özel
1- 14 Ocak 2011’de Tunus lideri Zeynel Abidin Bin Ali görevini bıraktı ve Suudi Arabistan’a kaçtı	✗	✓	✗	✓	✓	✓
2- 11 Şubat 2011’de Mısır’da 18 gündür süren protestolara dayanamayan Başkan Hüsnü Mübarek istifa etti.	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3- 18 Mart 2011’de BM Libya’ya müdahale kararı aldı ve NATO müdahaleye başladı	✗	✓	✓	✓	✓	✓
4- 26 Mart 2011’de NATO’dan yapılan açıklamada Libya’ya düzenlenecek hava harekâtının komuta merkezinin İzmir olarak kesinleştiği açıklandı.	✗	✗	✓	✗	✗	✗
5- 21 Nisan 2011’de Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, bakanlar kurulunun, olağanüstü halin kaldırılmasına yönelik aldığı kararı onayladı.	✗	✗	✗	✗	✓	✗
6- 1 Mayıs 2011’de Mısır’daki Müslüman Kardeşler, kurdukları Özgürlük ve Adalet partisinin başkanlığına Muhammed Mursi’yi getirdi.	✓	✗	✗	✓	✗	✗
7- 13 Mayıs 2011’de Suriye’ye dış güçlerin müdahalesine karşı olduklarını açıklayan Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrow, kimsenin Suriye’de Libya senaryosu çabasında olmamasını istedi.	✗	✓	✗	✗	✗	✗
8- 31 Mayıs 2011’de Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, genel af yasasını onayladı. Esad’ın onayladığı genel af 31 Mayıs 2011 tarihinden önce işlenen suçları kapsıyor	✗	✗	✗	✗	✓	✗
9- 20 Haziran 2011’de Esad merakla beklenen halka seslenmesini gerçekleştirdi.	✗	✓	✗	✓	✓	✓
10- 4 Ağustos 2011’de Mısır’ın devrik lideri Hüsnü Mübarek ilk kez hâkim karşısına çıktı.	✗	✓	✗	✓	✗	✗
11- 10 Ağustos 2011’de Şam’a giden Davutoğlu, 6 saat süren görüşmede Suriye lideri Esad’a “sivil katliamına son ver” çağrısında bulundu	✗	✓	✗	✓	✗	✓

GELİŞMELER 1/B	Kerim Balcı	İbrahim Karagül	Erol Manisah	Nilgün Cerrahoğlu	Cengiz Çandar	Soli Özel
12- 13 Ağustos 2011'de Esad'a mektup gönderen Gül, Suriye'nin içinde bulunduğu ortamdan çıkması adına önemli tavsiyelerde bulundu. Gül mektubunda "Bir gün geriye baktığımızda yaptıklarımızın çok geç ve çok az kaldığı şeklinde hayıflandığımızı görmek istemem" ifadelerini kullandı.	✗	✗	✗	✓	✗	✗
13- 12,15 Eylül'de 2011 Başbakan Tayyip Erdoğan Tunus, Libya ve Mısır'ı ziyaret etti.	✓	✓	✗	✓	✓	✓
14- 16 Eylül'de 2011Suriyeli muhalifler İstanbul'da bir araya gelerek Suriye Ulusal Meclisini kurdu.	✗	✗	✗	✗	✓	✓
15- 5 Ekim 2011'de Rusya ve Çin, Birleşmiş Milletler güvenlik Konseyi'ne sunulan Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad yönetiminin muhalefete arşı uyguladığı şiddeti sona erdirmesi için bir aylık süre verilmesini öngören karar teklifini veto etti.	✗	✓	✓	✗	✗	✓
16- 21 Ekim 2011'de Kaddafi Sirt'e öldürüldü.	✗	✓	✓	✓	✓	✓
17- 24 Ekim 2011'de Tunus'ta 4 milyon seçmen, tarihinde ilk kez özgür olarak milletvekili seçimleri için oy kullandı ve En Nahda kazandı	✗	✓	✗	✗	✓	✓
18- 12 Kasım 2011'de Kahire'de olağanüstü toplanan Arap Birliği, Suriye'nin üyeliğini askıya aldı ve 27 Kasım'da Arap Birliği, Suriye'ye yönelik bir dizi ekonomik yaptırım uygulanması kararını onayladı..	✗	✓	✗	✗	✓	✓
19- 28 Kasım 2011'de Mısır, Mübarek'in devrilmesinden sonra ilk kez demokratik seçime gitti. Muhammed Mursi'nin Hürriyet ve Adalet partisi seçimlerde birinci oldu.	✗	✗	✗	✓	✗	✓
20- 30 Kasım 2011'de Ahmet Davutoğlu, Suriye yönetiminin yolun sonuna geldiğini söyledi ve Suriye'ye yönelik Türkiye'nin uygulayacağı 9 maddelik yaptırım paketini açıkladı.	✗	✗	✗	✗	✗	✗

TABLO 3.28: “Arap Baharı”nın İlk Yılında Gerçekleşen 20 Olaya Yazarlar Tarafından Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu

GELİŞMELER 2/A	Kerim Balcı	İbrahim Karagül	Erol Manisah	Nilgün Cerrahoğlu	Cengiz Çandar	Soli Özel
1- 14 Ocak 2011’de Tunus lideri Zeynel Abidin Bin Ali görevini bıraktı ve Suudi Arabistan’a kaçtı	X	5	X	5.6	5	7
2- 11 Şubat 2011’de Mısır’da 18 gündür süren protestolara dayanamayan Başkan Hüsnü Mübarek istifa etti.	10	19.21	10	12.13	18	19.20
3- 18 Mart 2011’de BM Libya’ya müdahale kararı aldı ve NATO müdahaleye başladı	X	30,33	15,17	27	26,28	33
4- 26 Mart 2011’de NATO’dan yapılan açıklamada Libya’ya düzenlenecek hava harekâtının komuta merkezinin İzmir olarak kesinleştiği açıklandı.	X	X	29	X	X	X
5- 21 Nisan 2011’de Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, bakanlar kurulunun, olağanüstü halin kaldırılmasına yönelik aldığı kararı onayladı.	X	X	X	X	38.40 49	X
6- 1 Mayıs 2011’de Mısır’daki Müslüman Kardeşler, kurdukları Özgürlük ve Adalet partisinin başkanlığına Muhammed Mursi’yi getirdi.	11	X	X	14.16	X	X
7- 13 Mayıs 2011’de Suriye’ye dış güçlerin müdahalesine karşı olduklarını açıklayan Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrow, kimsenin Suriye’de Libya senaryosu çabasında olmamasını istedi.	X	122	X	X	X	X
8- 31 Mayıs 2011’de Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, genel af yasasını onayladı. Esad’ın onayladığı genel af 31 Mayıs 2011 tarihinden önce işlenen suçları kapsıyor	X	X	X	X	44	X
9- 20 Haziran 2011’de Esad merakla beklenen Halka seslenmesini gerçekleştirdi.	X	45.46	X	39	50.53	43
10- 4 Ağustos 2011’de Mısır’ın devrik lideri Hüsnü Mübarek ilk kez hâkim karşısına çıktı.	X	22	X	17.18.19	X	X
11- 10 Ağustos 2011’de Şam’a giden Davutoğlu, 6 saat süren görüşmede Suriye lideri Esad’a “sivil katliamına son ver” çağrısında bulundu	X	76	X	48.50	X	85

GELİŞMELER 2/B	Kerim Balcı	İbrahim Karagül	Erol Manisalı	Nilgün Cerrahoğlu	Cengiz Çandar	Soli Özel
12- 13 Ağustos 2011'de Esad'a mektup gönderen Gül, Suriye'nin içinde bulunduğu ortamdan çıkması adına önemli tavsiyelerde bulundu. Gül mektubunda "Bir gün geriye baktığımızda yaptıklarımızın çok geç ve çok az kaldığı şeklinde hayıflandığımızı görmek istemem" ifadelerini kullandı.	X	X	X	49	X	X
13- 12,15 Eylül'de 2011 Başbakan Tayyip Erdoğan Tunus, Libya ve Mısır'ı ziyaret etti.	38	77.78.80	X	54.55	89	76
14- 16 Eylül'de 2011Suriyeli muhalifler İstanbul'da bir araya gelerek Suriye Ulusal Meclisini kurdu.	X	X	X	X	98.105	81
15- 5 Ekim 2011'de Rusya ve Çin, Birleşmiş Milletler güvenlik Konseyi'ne sunulan Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad yönetiminin muhalefete arşı uyguladığı şiddeti sona erdirmesi için bir aylık süre verilmesini öngören karar teklifini veto etti.	X	49	26	X	X	45.46.48
16- 21 Ekim 2011'de Kaddafi Sirte'de öldürüldü.	X	35.36	19	30.31	29	34
17- 24 Ekim 2011'de Tunus'ta 4 milyon seçmen, tarihinde ilk kez özgür olarak milletvekili seçimleri için oy kullandı ve En Nahda kazandı	X	6,7	X	X	6	8
18- 12 Kasım 2011'de Kahire'de olağanüstü toplanan Arap Birliği, Suriye'nin üyeliğini askya aldı ve 27 Kasım'da Arap Birliği, Suriye'ye yönelik bir dizi ekonomik yaptırım uygulanması kararını onayladı..	X	51.53.55	X	X	28.55 58. 61 63.66	49.50
19- 28 Kasım 2011'de Mısır, Mübarek'in devrilmesinden sonra ilk kez demokratik seçime gitti. Muhammed Mursi'nin Hürriyet ve Adalet partisi seçimlerde birinci oldu.	X	X	X	21	X	21
20- 30 Kasım 2011'de Ahmet Davutoğlu, Suriye yönetiminin yolun sonuna geldiğini söyledi ve Suriye'ye yönelik Türkiye'nin uygulayacağı 9 maddelik yaptırım paketini açıkladı.	X	X	X	X	X	X

TABLO 3.29: “Adlandırma” Olarak Çıkarılan 19 Başlığa Yazarlar Tarafından Değnilme / Değnilmeme Tablosu

1/A	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
ARAP OLAYLARININ GENEL ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
BÜTÜN REJİMLERİN GENEL ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
İSYAN EDENLERİN GENEL ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
MISIR'DAKİ OLAYLARIN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
MISIR LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
MISIR REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
MISIR'DA İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
TUNUS'TAKİ OLAYLARIN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
TUNUS LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	✗	✓	✓	✓	✓	✓

1/B	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
TUNUS REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	✗	✓	✓	✓	✓	✓
TUNUS'TA İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✗	✓	✓	✓
LİBYA REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	✗	✓	✓	✓	✓	✓
LİBYA LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
LİBYA'DA İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✗	✓	✓	✓
LİBYA'DAKİ OLAYLARIN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SURİYE'DEKİ OLAYLARIN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SURİYE REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SURİYE LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✓	✓	✓	✓
SURİYE'DE İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	✓	✓	✗	✓	✓	✓

**TABLO 3.30: “Adlandırma” Olarak Çıkarılan 19 Başlığa Yazarlar Tarafından
Yapılan Yorumların “Yazar Cümleleri” Bölümündeki
Sıra Numaralarını Belirtme Tablosu**

2/A	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
ARAP OLAYLARININ GENEL ADLANDIRILMASI	42	85	42	59	106	95
BÜTÜN REJİMLERİN GENEL ADLANDIRILMASI	43	86	43	60	107	96
İSYAN EDENLERİN GENEL ADLANDIRILMASI	44	87	44	61	108	97
MISIR'DAKİ OLAYLARIN ADLANDIRILMASI	3	8	5	7	7	9
MISIR LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	4	9	6	8	8	10
MISIR REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	5	10	7	9	9	11
MISIR'DA İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	6	11	8	10	10	12
TUNUS'TAKİ OLAYLARININ ADLANDIRILMASI	1	1	1	1	1	1
TUNUS LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	X	2	2	2	2	2

2/B	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL
TUNUS REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	X	3	3	3	3	3
TUNUS'TA İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	2	4	X	4	4	4
LİBYA REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	X	23	11	22	19	22
LİBYA LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	14	24	12	23	20	23
LİBYA'DA İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	15	25	X	24	21	24
LİBYA'DAKİ OLAYLARIN ADLANDIRILMASI	16	26	13	25	22	25
SURİYE'DEKİ OLAYLARIN ADLANDIRILMASI	19	37	20	33	30	35
SURİYE REJİMİNİN ADLANDIRILMASI	20	38	21	34	31	36
SURİYE LİDERİNİN ADLANDIRILMASI	21	39	22	35	32	37
SURİYE'DE İSYAN EDENLERİN ADLANDIRILMASI	22	40	X	36	33	38

3.1.4. Sayısal Tablolar

Bu bölüm bir yıllık süreç boyunca belirlediğim 6 konu ve 75 madde hakkında yazarların yaptıkları yorumların sayısal ifadelerini gösteren “sayısal tablolar” oluşmaktadır.

TABLO 3.31: “Arap Baharı” Sürecinin İlk Yılında Belirlediğim 75 Konu Başlığına Yazarların Değınme Sayıları

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL	TOPLAM
19 ADLANDIRMA MADESİ	16	19	16	19	19	19	108/114
20 OLAY MADESİ	3	12	5	11	11	12	54/120
16 ÜLKE YORUMU MADESİ	9	15	8	14	11	13	70/96
10 TÜRKİYE'YLE İLGİLİ MADDE	8	6	5	7	7	9	42/60
10 GENEL YORUMLAR MADESİ	9	9	9	10	9	9	55/60
TOPLAM 75 MADDE	45	61	43	61	57	62	329/450

**TABLO 3.32: “Arap Baharı” Sürecinin İlk Yılında Belirlediğim
75 Konu Başlığına Yazarların Detaylı Değınme Sayıları**

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL	TOPLAM
20 OLAY MADDESİ	3	12	5	11	11	12	54/120
8 TUNUS MADDESİ	3	8	4	6	6	7	34/48
8 MİSİR MADDESİ	8	8	7	8	8	7	46/48
8 LİBYA MADDESİ	4	7	5	8	6	8	38/48
8 SURİYE MADDESİ	7	8	5	8	7	7	42/48
10 TÜRKİYE'YLE İLGİLİ MADDE	8	6	5	7	7	9	42/60
13 GENEL YORUMLAR MADDESİ	12	12	12	13	12	12	73/78
TOPLAM 75 MADDE	45	61	43	61	57	62	329/450

TABLO 3.33: 75 Başlığın Yazarlarca Değınilme Ortalaması

TOPLAM BAŞLIK SAYISI	➔	20 OLAY	13 GENEL (3)*	10 TÜRKİYE	32 ÜLKELER (16)*	➔	75 (19)*
ORTALAMA DEĞİNİLME SAYISI	➔	10 OLAY	12 GENEL (3)*	7 TÜRKİYE	26 ÜLKELER (15)*	➔	55 (18)*

* İşaretili sayılar adlandırmaları belirtmektedir.

Arap olaylarıyla ilgili çıkardığım toplam 75 konu başlığına değınilme sayıları her yazar için farklı olsa da 75 başlığın ortalama 55 tanesine değınilmiştir.

75 başlık (19'u adlandırma) : 20 Olay + 13 Genel Yorumlar (3'ü adlandırma) + 10 Türkiye Yorumarı + 32 Ülkeler Yorumlarından (16'sı adlandırma) oluşmaktadır.

TABLO 3.34: Yazarların Köşe Yazılarından Yapılan Alıntıların Altı Konu İçindeki Sayısal Dağılımları

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALİ	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL	TOPLAM
TUNUS	2	7	4	6	6	8	33
MISIR	11	15	6	15	12	13	72
LİBYA	5	14	9	11	11	13	63
SURİYE	8	24	7	11	38	16	104
TÜRKİYE	15	24	15	15	38	44	151
GENEL	21	53	37	36	25	38	210
TOPLAM	62	137	78	94	130	132	633

TABLO 3.35: Yazarların Köşe Yazılarından Yapılan Alıntıların Altı Konu İçindeki Sayısal Dağılımlarının Detaylandırılması

	KERİM BALCI	İBRAHİM KARAGÜL	EROL MANİSALI	NİLGÜN CERRAHOĞLU	CENGİZ ÇANDAR	SOLİ ÖZEL	TOPLAM
TUNUS	2 + (1) 2*	7 + (2) 4*	4 3*	6 + (2) 4*	6 4*	8 + (2) 4*	33 + (7) 21*
MISIR	11 + (3) 4*	15 + (7) 4*	6 + (1) 4*	15 + (10) 4*	12 + (5) 4*	13 + (6) 4*	72 + (32) 24*
LİBYA	5 3*	14 + (9) 4*	9 3*	11 + (2) 4*	11 4*	13 + (2) 4*	63 + (13) 22*
SURİYE	8 4*	24 + (5) 4*	7 + (1) 3*	11 + (1) 4*	38 + (11) 4*	16 4*	104 + (18) 23*
TÜRKİYE	15 + (3)	24 + (4)	15 + (3)	15 + (2)	38 + (9)	44 + (5)	151 + (26)
GENEL	21 + (2) 3*	53 + (11) 3*	37 + (3) 3*	36 + (2) 3*	25 + (1) 3*	38 + (4) 3*	210 + (23) 18*
TOPLAM	62 + (9) 16*	137 + (38) 19*	78 + (8) 16*	94 + (19) 19*	130 + (26) 19*	132 + (19) 19*	633 + (119) 108*

NOT 1: Parantez içindeki sayılar; yazarların köşe yazılarından yapılan alıntılara ilave olarak başka bölümlerde de başka yazarlarla ortak olarak kullandığı yazıların adedinibelirtmektedir.

NOT 2: *işaretili sayılar yazarların yaptıkları adlandırmaların adedinibelirtmektedir

TABLO 3.36: Yazarların Köşe Yazılarından Yapılan Alıntıların Çoktan Aza Sıralanması

SIRA	YAZAR ADI	ADET		YAZARLARIN BÖLÜMLERE ÇOKTAN AZA DEĞİNME SIRASI					
				GENEL (53)	SURİYE (24)	TÜRKİYE (24)	MISIR (15)	LİBYA (14)	TUNUS (7)
1.	İBRAHİM KARAGÜL	137	➔	GENEL (53)	SURİYE (24)	TÜRKİYE (24)	MISIR (15)	LİBYA (14)	TUNUS (7)
2.	SOLİ ÖZEL	132	➔	TÜRKİYE (44)	GENEL (38)	SURİYE (16)	MISIR (13)	LİBYA (13)	TUNUS (8)
3.	CENGİZ ÇANDAR	130	➔	SURİYE (38)	TÜRKİYE (38)	GENEL (25)	MISIR (12)	LİBYA (11)	TUNUS (6)
4.	NİLGÜN CERRAHOĞLU	94	➔	GENEL (36)	MISIR (15)	TÜRKİYE (15)	LİBYA (11)	SURİYE (11)	TUNUS (6)
5.	EROL MANİSALI	78	➔	GENEL (37)	TÜRKİYE (15)	LİBYA (9)	SURİYE (7)	MISIR (6)	TUNUS (4)
6.	KERİM BALCI	62	➔	GENEL (21)	TÜRKİYE (15)	MISIR (11)	SURİYE (8)	LİBYA (5)	TUNUS (2)

Tez boyunca bütün yazarlardan Arap olaylarıyla ilgili yazdıkları köşe yazılarından toplam 633 adet alıntı yaptım. Yaptığım alıntıların çoktan aza sıralayacak olursam; İbrahim Karagül'den 137, Soli Özel'den 132, Cengiz Çandar'dan 130, Nilgün Cerrahoğlu'ndan 94, Erol Manisalı'dan 78, Kerim Balcı'dan 62 adet alıntı yaptım.

NOT: Parantez içindeki sayılar yazarlardan belirtilen konular hakkında kaç adet alıntı yapıldığını göstermektedir.

TABLO 3.37: Altı Konu Başlığı Hakkında Yazarların Yaptığı Yorumların Sayısal Olarak Çoktan Aza Sıralanması

SIRA	KONU	ADET	YAZARLARIN KÖŞE YAZILARINDAN YAPILAN ALINTILARIN ÇOKTAN AZA SIRALANMASI					
1.	GENEL	210	→ İBRAHİM K. (53)	SOLİ Ö. (38)	EROL M. (37)	NİLGÜN C. (36)	CENGİZ Ç. (25)	KERİM B. (21)
2.	TÜRKİYE	151	→ SOLİ Ö. (44)	CENGİZ Ç. (38)	İBRAHİM K. (24)	NİLGÜN C. (15)	KERİM B. (15)	EROL M. (15)
3.	SURİYE	104	→ CENGİZ Ç. (38)	İBRAHİM K. (24)	SOLİ Ö. (16)	NİLGÜN C. (11)	KERİM B. (8)	EROL M. (7)
4.	MISIR	72	→ NİLGÜN C. (15)	İBRAHİM K. (15)	SOLİ Ö. (13)	CENGİZ Ç. (12)	KERİM B. (11)	EROL M. (6)
5.	LİBYA	63	→ İBRAHİM K. (14)	SOLİ Ö. (13)	NİLGÜN C. (11)	CENGİZ Ç. (11)	EROL M. (9)	KERİM B. (5)
6.	TUNUS	33	→ SOLİ Ö. (8)	İBRAHİM K. (7)	NİLGÜN C. (6)	CENGİZ Ç. (6)	EROL M. (4)	KERİM B. (2)

Tezde belirlediğim 6 bölümü yazarlar tarafından değinilme sırasına göre çoktan aza sıralayacak olursam; Genel 210, Türkiye 151, Suriye 104, Mısır 72, Libya 63, Tunus 33 defa yorumlanmıştır.

NOT: Parantez içindeki sayılar yazarlardan belirtilen konular hakkında kaçar adet alıntı yapıldığını göstermektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

YAZARLARIN “ARAP BAHARI”NIN İLK BİR YILINDA YAZDIKLARININ TARAFIMDAN YORUMLANMASI

4.1. KERİM BALCI

4.1.1. Kerim Balcı Özgeçmiş

Gazeteci, yazar ve akademisyen Kerim Balcı (d. 1971) *Zaman* ve *Today's Zaman* gazetelerinde köşe yazarlığı ve *Turkish Review* dergisinde genel yayın yönetmenliği yapmaktadır. Yazılarında özellikle Türk dış politikası, Arap-İsrail çatışması ve barış süreci, dinler arası diyalog ve dil konularına değinen Balcı aynı zamanda bu konularda yabancı televizyonlara görüş veren bir isimdir.

Kerim Balcı Boğaziçi Üniversitesi'nde Fizik ve Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümlerinde lisans, İsrail'in Kudüs İbrani Üniversitesi'nde yüksek lisans ve İngiltere'nin Durham Üniversitesi'nde doktora eğitimlerini aldı. Durham Üniversitesi'nde dil felsefesi üzerine yapmakta olduğu doktora tezinin yazımını devam ettiriyor.

İsrail ve Filistin'de sekiz yıl boyunca *Zaman Gazetesi*'nin temsilciliğini yapan Balcı aynı görevi iki yıl boyunca İngiltere'de de devam ettirdi. *Today's Zaman Gazetesi*'nin kuruluşu sırasında bu gazetenin Ankara Temsilcisi olan Balcı, bu görevi iki buçuk yıl deruhte ettikten sonra *Zaman Gazetesi* dış haberler servisinde kıdemli muhabir olarak çalışmaya başladı. Balcı son üç yıldır *Turkish Review* dergisinin yayın yönetmenliği görevini yürütüyor.

Kerim Balcı'nın ikinci Irak Savaşı hakkında yayınlanmış *Kimin Savaşı?* adlı bir derleme eseri, *Osmanlı Dönemi Fotoğraflarıyla Kudüs Albümü* adlı bir prestij eseri, *Kutsallığın Başkenti Kudüs* adlı bir albüm-kitabı ve akademik ve popüler derleme kitap ve ansiklopedilerde yayınlanmış bir dizi makalesi bulunuyor.¹¹²¹

¹¹²¹ Kerim Balcı, Kişisel konuşma, 23.08.2013.

4.1.2. Yazdıklarının Sayısal Değerlendirmesi

Kerim Balcı 2011 yılı içerisinde yazmış olduğu 39 köşe yazısı ile incelediğim yazarlar içerisinde 1 yılda en az yazan yazar olmuştur. Bu 39 yazı içinde de Arap Baharı'yla ilgili yazdığı 13 yazı ile bu bakımdan da yine bu konuyla alakalı en az yazan yazar konumundadır.

1 yıllık süreçle ilgili belirlediğim 75 başlıktan 45 tanesine değinerek Erol Manisalı'yla birlikte belirlediğim başlıklara en az değinen yazarlardan biridir. Bu değindiği 45 başlıkla ilgili köşe yazılarından yaptığım toplam 62 adet alıntıyla da en az yazan ve en az alıntı yaptığım yazardır.

Adlandırmalar olarak belirttiğim tabloda rejimler, olaylar, liderler ve isyanlardan oluşan 19 madde hakkında yine Erol Manisalı ile birlikte en az yazan yazarlardan biri olsa da, bu 19 maddenin 16'sı hakkında yorum yapmıştır.

Arap Baharı'nın ilk 1 yıllık sürecinde seçtiğim 20 gelişmeden oluşturduğum "20 olay tablosu"nda ise sadece 3 olay hakkında yorumda bulunmuş ve bu konuda da en az yorum yapan yazar olmuştur.

Yazdığı köşe yazılarından ülkeler hakkında aldığım alıntılarının adedini çoktan aza sıralayacak olursam; Mısır'la ilgili 11, Suriye'yle 8, Libya'yla 5 ve Tunus'la ilgili de 2 kez yorumda bulunmuştur.

Kerim Balcı'nın Genel, Türkiye, Suriye, Mısır, Libya ve Tunus olmak üzere belirlediğim 6 konu içinde 1 yıllık süreçte daha çok üzerinde durduğu konular Türkiye ve Genel yorumlar olmuştur. Genel yorumlar için çıkardığım 13 başlığın 12 tanesine değinmiş ve toplam 21 adet, Türkiye'yle ilgili çıkardığım 10 başlıktan ise 8 tanesine değinmiş ve 15 adet yorumda bulunmuştur. Toplam 62 alıntısının 36 sını bu 2 konu oluşturmaktadır.

4.1.3. Kerim Balcı'nın "Arap Baharı"nın İlk Bir Yılında Yazdıklarının Tarafından Yorumlanması

4.1.3.1. Tunus Hakkında

Kerim Balcı Tunus'la ilgili hem yazdıklarından en az alıntı yaptığım hem de 6 yazar içinde Tunus'a en az değinen yazardır. Kendi köşe yazıları içinde de Tunus, hakkında en az yazdığı ülkedir.

Olayları; başlayan şey ve dönüşüm olarak tanımlıyor. Bahar kelimesinden henüz bahsetmiyor. Tunus liderinin ülkeden kaçışına, diktatörlüğün yıkılışına hiç, Tunusta'ki seçimlere ise fazla değinmiyor. Tunus'taki gencin kendini yakmasıyla İslam dünyasına insanın ne olduğunu hatırlattığını söylüyor.

Özetle Tunus'ta yaşananları tam olarak adlandıramıyor ve süreç hakkında temkinli konuşuyor ama memnuniyetini de dile getiriyor.

4.1.3.2. Mısır Hakkında

Kerim Balcı 6 yazar arasında Mısır'la ilgili hem yazdıklarından 2. en az alıntı yaptığım hem de Mısır hakkında Erol Manisalı'dan sonra en az yazan yazardır. Kendi yazıları içinde ise Mısır en çok değindiği 3 konudan biridir.

Mısır'daki olayları bastırılmış halkların haklı talebi ve Hüsnü Mübarek'i de diktatör, herif olarak tanımlıyor. İsyancılara; halk, gençlik, rejime de zalim rejim diyor. Bu tanımlamalarından halkın yanında olduğunu ve rejim ile lidere karşı olduğu anlaşılıyor.

İlk başta Mısır'daki olayların Tunus'taki gibi halk ayaklanması olmadığını çünkü buna sadece İhvan'ın gücünün yeteceğini söyleyerek yanılıyor fakat sonra bu gelişmelere ayaklanma, dönüşüm ve protesto diyor. En sonunda ise Mısır'daki olayları güç gösterisi olarak tanımlıyor ve yaşananlardan duyduğu memnuniyetsizliği de yalancı bahar, Arap hazanı kelimeleriyle dile getiriyor. Olayların artık demokrasi için değil tarafların çıkarları için olduğunu söylüyor.

Kerim Balcı Hüsnü Mübarek'in gitmesinden memnun ama yerine askerin gelmesinden de bir o kadar rahatsız. Çünkü Türkiye'deki gibi anayasayı askerin yapacağını

söylüyor. Mısır'daki olayların faturasını askere kesiyor ve Hüsnü Mübarek'le askeri eş görüyor. Yazdıklarından insan hakları, özgürlükler konularında duyarlı olduğu anlaşılan yazarın Mübarek'in yargılanmasından ise hiç bahsetmemesini eksiklik olarak görülebilir.

Özetle Kerim Balcı'nın Tunus'ta olanların Mısır'da olmadığını söyleyerek süreci başlarda yanlış okuduğu sonradan ise yanlıştan döndüğü görülüyor. Demokratikleşme hareketlerinin yanında olduğu ve halkı desteklediği anlaşılıyor. ABD'nin parayla işlerini halledeceğini söyleyerek az da olsa komplovari bir yorumda bulunduğu düşünülebilir. Sürecin sonunda ise Mısır'da yaşananları Arap Hazanı sözüyle ifade ederek memnuniyetsizliğini dile getiriyor.

4.1.3.3. Libya Hakkında

Kerim Balcı Libya hakkında hem yazdıklarından en az alıntı yaptığım hem de 6 yazar içerisinde hakkında en az yazan yazardır. Kendi yazıları içinde de Libya en az değindiği 2. ülkedir.

Libya'daki olayları dönüşüm, isyancıları muhalif, Kaddafi'yi de zalim olarak tanımlıyor ve Kaddafi'nin her halükarda gideceğini söylüyor. Zalim bile olsa Kaddafi'ye de bir çıkış yolu sunulması gerektiğini söyleyen Kerim Balcı, Kaddafi'nin öldürülüşünden, linç edilmişinden ise bahsetmiyor. Bu yüzden bu konuda önceki söyledikleriyle çeliştiğini düşünüyorum. Yazılarında NATO'nun Libya'ya müdahalesi gibi önemli bir olaydan da hiç söz etmiyor.

Özetle Kerim Balcı Libya hakkında fazla yazmasa da yazdığı kadarıyla rejimine ve liderine karşı, Libya halkının yanında olduğu anlaşılıyor.

4.1.3.4. Suriye Hakkında

Kerim Balcı Suriye konusunda Erol Manisalı'dan sonra hem yazdıklarından 2. en az alıntı yaptığım hem de Suriye konusuna en az değinen 2. yazardır. Kendi yazıları içinde de en az değindiği ülkelerden biridir.

Diğer ülkelerde de olduğu gibi Bahar kelimesini Suriye için de kullanmıyor, olanlara isyan ve değişim demekle yetiniyor. Rejimi diktatörlük ve baas ittifakı olarak tanımlıyor.

Başbakan Tayyip Erdoğan'ın kullandığı gibi Beşar Esad'ı 'oğul Esed' ve 'Esed' olarak tanımlıyor. Isyan edenleri ise muhalefet ve 'şehit' olarak nitelendiriyor. Bu kelimelerinden halkı desteklediği anlaşılıyor.

Esad rejiminin birbirlerine bağlı olduklarını ve bundan güç aldıklarını söyleyerek yamyam yumağı tarifinde bulunuyor. Bu yüzden Esad gitsin kelimesinin karşılığının olmadığını söylüyor. Ama rejimin mutlaka düşeceğini belirtiyor. Esad'ın OHAL'i kaldırmasından ve genel af ilan etmesinden, halka seslenişinden hiç bahsetmemesinin halklardan, özgürlüklerden yana olduğunu gösteren duruşuyla çeliştiği düşünülebilir.

Rusya ve Çin'in BMGK'da Suriye vetosundan ve Arap Birliği'nin Suriye'ye ekonomik yaptırım kararından, bahsetmemesini rejim karşıtı olduğunu söyleyen bir yazar olduğundan dolayı eksiklik olarak ve mutlaka yorumlaması gereken konular olarak görülebilir.

Diktatörlüğün, rejimin adamlarının devrim trenini vurduğunu söylüyor. Suriye'de bahar bir rüyaydı diyerek Suriye'de baharın olmadığını tekrarlıyor.

Özetle Kerim Balcı Suriye'de rejimi, liderini hep eleştirse de birçok önemli gelişmeden hiç bahsetmemiştir. Detaylara inmeden sadece genel durum hakkında rejim açısından olumsuz yorumlar yapmış ve Başbakan Tayyip Erdoğan'ın düşündüğü gibi düşündüğünü de göstermiştir.

4.1.3.5. Türkiye Hakkında

Kerim Balcı Türkiye'nin Arap olayları sürecindeki durumuyla ilgili 6 yazar içinde hem yazdıklarından en az alıntı yaptığım hem de Türkiye hakkında en az yazanlardan biridir. Kendi yazıları içinde ise en çok değindiği 2 konudan biridir.

Her Arap ülkesinin kendi modelini kendisinin üreteceğine inanıyor ve Türkiye'nin bu dönüşümün aktif bir gücü olduğunu ama Arap ülkelerine Türkiye'nin model olduğuna inanmadığını ifade ediyor. 12 Haziran 2011 seçimlerinin Türkiye için olduğu kadar Arap dünyası içinde önemli olduğunu söylüyor.

İsyandaki Arap ülkelerinin Türkiye'ye ilgi duymalarının sebebini; Başbakan Erdoğan'ın Davos çıkışına, 12 Eylül referandumuna ve Ergenekon davasına bağlıyor. Arap ülkelerinin ordularının işgali altında olduğunu belirterek Türkiye'nin de o evreden geçtiğini belirtiyor.

Başbakan'ın Tunus, Libya ve Mısır ziyaretlerini destekliyor, çok doğru ve yerinde olduğunu söylüyor. Bu ziyaretlerin Türkiye için milli menfaat ve güvenlik meselesi olduğunu belirtiyor. Ziyaret ettiği yerlere de Türk haritası diyerek geçmişle olan bağı hatırlatıyor. Türkiye'nin bu üç ülkede güç boşluğuna yanlış kişilerin gelmesine engel olmaya çalıştığını belirtiyor. Başbakan Erdoğan'ı Türk'ün yağız süvarisi, Kasımpaşalı Recep, Ortadoğu'da prens, halife, yeni Selahaddin Eyyubi ve birçok defa başbakanımız diye adlandırıyor ve her seferinde kendisini övücü, destekleyici sözcükler ve cümleler sarf ediyor. Suriye'de olanların Başbakanın da belirttiği gibi bizim "iç meselemiz" olduğunu söylüyor.

Müslüman Kardeşlerin ve En Nahda'nın AKP'yi örnek aldığını söylüyor. Ortadoğu'daki ayaklanmaların sebebinin teknolojiden daha çok Türkiye'nin başarılarının görülmesinden, demokratikleştiğinden ve ümitten kaynaklandığını belirtiyor. Bütün bu yazdıklarından dolayı hükümeti desteklediği anlaşılıyor.

İzmir'in NATO'nun Libya'ya hava saldırılarında komuta kontrol merkezi olmasından, Türkiye'nin Suriye'ye yaptırım paketinden, Türkiye'de Suriye Ulusal Meclisinin kuruluşundan, Davutoğlu'nun Esad'la 6 saat görüşmesinden bahsetmeyişini ise duyarsız kalmaması, atlamaması gereken konular olduğunu düşünüyorum.

Özetle Kerim Balcı'nın Türkiye'nin bölgede bir örnek olduğunu düşündüğünü ve hükümetin de 1 yıllık süreç boyunca hep iyi işler yaptığını düşündüğü anlaşılıyor.

4.1.3.6. Genel Yorumları

Kerim Balcı “Genel yorumlar” bölümünde 1 yılda hem yazdıklarından en az alıntı yaptığım hem de 6 yazar arasında “genel yorumlar” bölümü hakkında en az yazan yazar olmuştur. Kendi yazıları içinde ise en çok değindiği konudur.

Genel olarak olaylardan dönüşüm, isyan, halk ayaklanması, zulme karşı halkların isyanı, küreselleşme rüzgarı olarak bahsediyor ve nadirde olsa yıl sonuna doğru bahar kelimesini kullanıyor. Arap rejimlerine tiran, otoriter ve dikta rejimleri demeyi tercih ediyor. Isyan edenlere de halk ve muhalefet demekle yetiniyor. Yaşanan olayları; devletin, ordunun, yasanın yeni baştan tanımlanacağı yeni bir dönem olarak tanımlıyor.

ABD'nin ülkelere ve İhvan-ı Müslim'in gibi barışçıl hareketlere para göndererek istediğini yaptıracağını, bu yöntemi de Truman Doktrini ve Marshall Planında uyguladığını söyleyerek nadirde olsa komploya dönüştürdüğü fikirlerinin olduğu anlaşılıyor.

Ülkelerdeki kontrolsüz ayaklanmaların El-Kaideye kukla olacağını düşünüyor ve Ladin'in bu ayaklanmaların tüm İslam dünyasına yayılması için halklardan gayret etmelerini istediğini söylüyor.

Arap dünyasındaki şiddet için; “yaşam kültürünü geliştirmemiş toplumlarda iktidar azınlık da olsa çoğunluk da olsa olacak olan zulümdür” diyor ve rejim karşıtlarının yaptıklarını da eleştiriyor.

Yaşanan süreçte küreselleşmenin kendisinin dönüştüğünü ve küresel güçlerin oyunlarının bozulduğunu düşünüyor.

Özet olarak Halkların rejimlere isyan etmelerinden ve haklarını istemelerinden genel olarak memnun gözüküyor ama Arap baharının geldiği noktadan rahatsız olduğunu, baharın kendi fitratını bozduğunu “Arap rüzgarı meltem gibi olmalıydı, lodos gibi poyraz gibi olmamalıydı” cümlesiyle belirtiyor.

4.1.3.7. Sonuç

Kerim Balcı'nın Arap Baharı'nın ilk 1 yıllık döneminde süreçle ilgili olarak kaleme aldığı köşe yazılarından çıkardığım sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

1- Kerim Balcı, "Arap Baharı" sürecinde söylemlerinde sürekli olarak halklardan, demokrasi ve özgürlükten yana bir duruş sergilemiş ve diktatörlere, dikta rejimlerine ve emperyalistlere karşı olduğunu belirtmiştir.

2- Kerim Balcı'nın şüphe duyduğu olaylar olmuş fakat bunları fazla komploya dönüştürmemiştir. Bu olayları yorumlarken dış gelişmelerden ziyade ülkelerin kendi iç dinamikleri ve Türkiye'nin yaptıklarıyla yorumlamıştır.

3- Kerim Balcı yazılarında gelenekçi, geçmişe, tarihe bağlılığını öne çıkaran bir dil kullanmıştır.

4- Türkiye'nin bölgede bir örnek olduğunu ve Türk Hükümetinin süreç boyunca hep iyi işler yaptığını düşünmektedir.

Kısacası Kerim Balcı bütün bir süreç boyunca, demokrasiden ve özgürlükten yana bir duruş sergilemiş, yaşanan gelişmeleri komplo teorileriyle açıklamamış, tarihle sık sık bağlar kurmuş ve Başbakan Tayyip Erdoğan'ın sürece yaklaşımının destekçisi olmuştur. Bunları yazılarının başlıklarına da yansıtmıştır "Mısır'da Hakikaten Bir Halk Ayaklanması Var mı?", "Amerika'nın İslam Dünyası Siyaseti Ve Suriye", "Arap Atının Son Süvarisi Yine Arap'tır", "Suriye'nin Kışı Da Döner mi Bahara? "Devrim Treni Raydan Çıkarsa" gibi başlıkları dikkati çekmektedir. Sonuç olarak Kerim Balcı Arap Baharı'nda yaşanan olayları komplo teorileri geliştirmeden yorumlamaya çalışmış ve Türkiye Başbakanı'nın süreç boyunca olaylara verdiği tepkileri sıkça satırlarına taşımıştır.

4.2. İBRAHİM KARAGÜL

4.2.1. İbrahim Karagül Özgeçmiş

1969 Trabzon doğumludur. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Çeşitli gazetelerde ve dergilerde çalıştı. 1995'de çalışmaya başladığı Yeni Şafak gazetesinde Dış Haberler Müdürlüğü yaptı. Bir süre TV Net'in de yayın yönetmenliğini yapmıştır. 2012'nin Temmuz ayında *Yeni Şafak Gazetesi* Genel Yayın Yönetmeni oldu. İyi derecede İngilizce bilmektedir.

Yazar, Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisi Eric Edelman'ın devlet yetkililerinden kendisini uyarmalarını istemesi üzerine 2005 senesinde Fide Yayınları'ndan çıkan "*Hıristiyan Siyonistler*" sonra da "*Kutsal Savaş ve İslam Dünyası: Yüzyıllık Kuşatma*" ve "*Hesaplaşma Yüzyılı*" isimli kitaplarını piyasaya sürmüştür.¹¹²²

4.2.2. Yazdıklarının Sayısal Değerlendirmesi

İbrahim Karagül 2011 yılı içinde yazdığı 151 köşe yazısı ile 6 yazar içinde Cengiz Çandar'dan sonra en çok yazan 2. yazar olmuştur. Bu 151 köşe yazısı içinde de Arap Baharı süreciyle ilgili yazdığı 71 yazı ile bu konu hakkında en çok yazan yazardır. Yazılarının neredeyse yarısını Arap Baharı sürecine ayırmıştır.

1 yıllık süreç içinde çıkardığım 75 başlıktan 61 tanesine değinerek belirlediğim başlıklara en çok değinen yazarlardan biri olmuş ve bu 61 başlıkla ilgili de köşe yazılarından yaptığım toplam 137 alıntıyla yazılarından en çok alıntı yaptığım yazar olmuştur.

Adlandırmalar olarak belirttiğim tabloda 19 tanımlamanın tamamına yorum getirmiştir. Arap Baharı'nın ilk 1 yıllık sürecinde seçtiğim 20 gelişmeden oluşturduğum "20 olay tablosu"nda 12 olaya değinerek bu bölümde de en çok yazarlardan biri olmuştur.

Yazdığı köşe yazılarından ülkeler hakkında aldığım alıntılarının adedini çoktan aza sıralayacak olursam; Suriye'yle ilgili 24, Mısır'la ilgili 15, Libya'yla ilgili 14, Tunus'la ilgili de 7 adet yorum yapmıştır.

¹¹²² İbrahim Karagül, http://www.thegazeteler.com/yazarlar/ibrahim_karagul.html (Erişim Tarihi 15.09.2013)

İbrahim Karagül'ün; Genel, Türkiye, Suriye, Mısır, Libya ve Tunus olmak üzere belirlediğim 6 konu içinde 1 yıllık süreçte en çok üzerinde durduğu konu genel yorumlar olmuştur. Genel yorumlar bölümü hakkında çıkardığım 13 başlıktan 12 tanesine değinmiş ve 53 adet yorum yapmıştır.

4.2.3. İbrahim Karagül'ün "Arap Baharı"nın İlk Bir Yılında Yazdıklarının Tarafımdan Yorumlanması

4.2.3.1. Tunus Hakkında

İbrahim Karagül 6 yazar içinde Tunus hakkındaki yazılarından en çok alıntı yaptığım ve Tunus hakkında en çok yazan yazarlardan biridir. Kendi yazılarında ise hakkında en az yazdığı ülkedir.

Tunus'ta yaşanan olayları; gelişme, isyan, dalga, Arap Baharı olarak tanımlıyor. Tunus liderini diktatör, rejimini ise baskıcı Burgiba rejimi ve polis devleti olarak belirtiyor. İsyen edenleri de Özgür Tunus halkı ve gençler olarak adlandırıyor. Böylece tarafının baskıcılar karşısında, özgürlük ve halktan yana olduğunu gösteriyor.

Tunus'taki olayların bir seyyar satıcının tezgâhına el konmasıyla başladığını, tahmininin doğru çıkarak Burgiba rejiminin halk tarafından yıkıldığını, diktatörün de kovulduğunu sevinerek ifade ediyor.

Tunus'taki seçimlerde İslamcıların zafer ilan ettiğini ve bundan sonra coğrafyada yönetimlerin ülkelerin ve tarihin akışının değişeceğini söylüyor.

Özetle İbrahim Karagül de diğer yazarların olduğu gibi Tunus'ta tarafının halktan, haktan, özgürlükten yana olduğunu gösteriyor ve seçimlere dikkat çekerek coğrafyayı değiştireceği tahmininde bulunuyor.

4.2.3.2. Mısır Hakkında

İbrahim Karagül 6 yazar içinde hem yazılarından en çok alıntı yaptığım hem de Mısır hakkında en çok yazan 2 yazardan biridir. Kendi yazıları içinde ise az değindiği konulardan biridir.

Mısır'daki olayları isyan, devrim, Arap baharı, değişim olarak yorumluyor, Mübarek'i diktatör, rejimini de mübarek rejimi olarak adlandırıyor. İsyan edenleri de halk ve isyancılar olarak isimlendiriyor.

Mübarek'in her fırsatta gideceğini, bittiğini, kaybettiğini, ülkeyi terk edeceğini ama yerine gelenin onu aratmayacağını bu yüzden de hiçbir şeyin aslında başarılmadığını düşünüyor. ABD'nin Mübarek'in yerine başkan yardımcısı Ömer Süleyman'ı getirdiğini ve ülkeyi orduya bıraktığını söylüyor.

Başlarda Mısır'da isyanın bir kiliseye saldırıyla başladığını belirtiyor ve ilk kez batının desteği olmadan bir halkın isyanının rejimi değiştirdiğini söylüyor. Halkın zaferini görmek istediğini söylese de sonradan olanların küresel güçlerin güç gösterisine dönüştüğünü belirtiyor.

Mısır'ın öneminin Süveyş Kanalı ve İsrail'in güvenliğinden kaynaklandığını ve aslında halkı düşünenin olmadığını belirtiyor. Mısır'daki dönüşümün bütün bölgeyi, hatta dünyanın dengesini değiştireceğini ve büyük bir hesaplaşmanın başlayacağını, yüz yıllık tarihin tersine döneceğini söylüyor.

Müslüman kardeşlerin ağırlığını kimden yana koyacaksa Mısır'da yönetimi onun belirleyeceğini söylüyor.

Mübarek'in yargılanmasıyla ilgili de; coğrafyanın diktatörler mezarlığı olduğunu, diktatörlerin sonlarının böyle olduğunu söylüyor ve bu durumu da normal olarak karşılıyor.

Özetle İbrahim Karagül Mısır'ın çok önemli bir ülke olduğunu, Mısır'daki demoratikleşme hareketinin yanında olduğunu, ancak kendiliğinden başlayan isyanın sonradan küresel güçlerin kontrolüne geçtiğini söylüyor. Mısır'daki gelişmelerin dünyanın dengesini değiştireceğini de iddia ediyor.

4.2.3.3. Libya Hakkında

İbrahim Karagül 1 yıllık süre içinde Libya hakkında 6 yazar içinde yazdıklarından en çok alıntı yaptığım, en çok yazan yazar olmuştur. Kendi yazıları içinde ise en az değindiği konulardan biridir.

Libya'daki olayları iç savaş ve dalga olarak adlandırıyor. Kaddafi'yi diktatör ve Albay Kaddafi, rejimini Kaddafi rejimi, isyan edenleri de muhalifler, direnişçiler, özgürlükçüler olarak tanımlıyor. Bu söylemleriyle yine yönetimlere karşı, halkların yanında olduğunu gösteriyor.

Her fırsatta Kaddafi'nin sonunu geldiğini, diktatörler mezarlığına gideceğini ve olaylarda yem olduğunu söylüyor. Libya halkının Kaddafi'ye karşı ayaklanmasını desteklediğini, haklı olduklarını ama bunu kullanarak büyük güçlerin Libya'yı işgale hazırlandığını, yeni bir çekiç gücün başlatıldığını, Libya'nın geleceğine tuzak kurulduğunu, halkın ayaklandırıldığını, iç savaş başlatıldığını, Müslüman bir ülkenin bombalandığını ve hem Kaddafi'nin hem de halkın figüran gibi kullanıldığını iddia ediyor.

NATO'nun operasyonunun bir özgürlük operasyonu değil, insani müdahale değil, ülkeye saldırı, kaynak mücadelesi olduğunu söylüyor ve NATO operasyonuna karşı çıkıyor. BMGK'da Rusya ve Çin kandırıldı diyor.

Kaddafi'nin linç görüntülerinin, sonunun hazin ve iğrenç olduğunu belirtiyor.

Özetle İbrahim Karagül Tunus ve Mısır'da olduğu gibi Libya'da da özgürlük ve demokrasi yanında safını tutuyor. Libya'daki NATO operasyonunu özgürlük adı altında küresel güçlerin işgali olarak görüyor ve halkın bu güçler tarafından ayaklandırıldığını, Kaddafi'nin de Libya halkı gibi kullanıldığını belirtiyor.

4.2.3.4. Suriye Hakkında

İbrahim Karagül Suriye'yle ilgili hem yazdıklarından en fazla alıntı yaptığım hem de Suriye hakkında Cengiz Çandar'dan sonra en fazla yazan 2. yazar olmuştur. Kendi yazdıkları içinde fazlaca değindiği konulardan biridir.

Suriye'deki olaylara isyan, iç savaş, başkaldırı diyor. Esad'ı; halkı katleden Esad, devlet başkanı Esad, rejimini ise; Baas rejimi, Esad yönetimi, Şam yönetimi, diktatör rejim olarak adlandırıyor. İsyen edenleri ise muhalefet, muhalifler, özgürlük isteyenler olarak tanımlıyor. Bütün ülkelerde olduğu gibi Suriye'de de özgürlükten, demokrasiden yana olduğunu kurduğu cümleleriyle gösteriyor.

Olayların sebebinin; demokrasi, özgürlük, adalet, baskı, temsil sorunu olduğunu ve haklı talepler olduğunu söylüyor.

Suriye'deki olayların ve iç savaşın arkasında Suudi Arabistan'ın Ürdün'ün olduğunu ve olayların daha çok İran - Suudi Arabistan'ın güç mücadelesi olduğunu düşünüyor.

Esad'ın konuşması için yetersiz, kitleleri dizginleyemez diyor ve kesin gideceğini, Baas'ın bittiğini söylüyor. Esad'ın yaptıklarıyla pusudaki güçlere zemin hazırlığı düşünüyor. Suriye'nin Libya ve Irak gibi dağıtmaya çalışıldığını, askeri operasyonun, müdahalenin olacağını, ABD, Fransa, İngiltere ve Türkiye'nin Şam'ı devirmek, 3'e bölmek için kararı çoktan verdiğini, bunun emperyal bir proje olduğunu adım adım ilerlediğini ve 2003'te başladığını söylüyor. Suriye senaryosunun ABD, Fransa ve İsrail'in Ortadoğu'daki yeni bir düzen, dizayn etme senaryosu olduğunu belirtiyor.

Arap Birliği'nin Suriye'ye uyguladığı ambargonun işe yaramayacağını çünkü Lübnan, Irak ve İran'ın Şam'a destek vereceğini söylüyor. Bu yaptırım kararının amacının çatışmayı arttırmak olduğunu böylece dış müdahalenin olacağını belirtiyor. Suriye Rejiminin Arap Birliği'nin gözlemci teklifini zaman kazanmak ve sulandırmak için kabul ettiğini düşünüyor.

Suriye'ye saldırı ve savaş kararının çoktan verildiğini, adım adım uygulandığını ve veto edilen BMGK kararının asıl amacının Suriye'ye müdahale etmek olduğunu belirtiyor. Suriye'nin konumu ve bağlantıları açısından en zor cephe olduğunu söylüyor ve "askeri müdahaleye karşı çıkmalıyız" diyor.

"Baas'ın canı cehenneme dediğimiz kadar Fransa ve ABD'nin Suriye hesaplarının da canı cehenneme demeliyiz" diyor.

Tunus'ta, Libya'da ve Mısır'da olduğu gibi Suriye'de de özgürlüğü destekleyen İbrahim Karagül kısıtlı da olsa özgürlük anlamına gelen Esad'ın genel af ilanından ve OHAL'i kaldırmasından bahsetmiyor.

Özet olarak İbrahim Karagül bütün ülkelerde olduğu gibi Suriye'de de halkın özgürlük ve demokrasi isteğinin yanında olduğunu göstermiştir. Suriye'nin emperyal güçlerce bir oyun sahası haline getirildiğini ve amacın Suriye'yi parçalamak olduğunu düşünüyor. Bizim de Esad'a karşı olduğumuz kadar emperyal güçlere de karşı çıkmamız gerektiğini söylüyor. Arap Birliği kararının da işe yaramayacağını belirtiyor.

4.2.3.5. Türkiye Hakkında

İbrahim Karagül Türkiye'yle ilgili hem kendi yazdıklarından fazlaca alıntı yaptığım hem de bu süreçte Türkiye'yle ilgili olan olaylara en çok değinen yazarlardan biridir. Kendi yazdıkları içinde de çokça değindiği konulardan biridir.

Suriye'nin işgalinin Türkiye'nin Arap Dünyası ile bağlantısının kopacağı anlamına geldiğini söylüyor. Türkiye'nin Suriye'yi terk ettiğinde Şam'ın biteceğini söylediğini ve haklı çıktığını, Türkiye ile Suriye arasında iplerin koptuğunu, Baas'ın ipini Türkiye'nin çektiğini ve devrilmesinde de Türkiye'nin öncü güç olduğunu söylüyor.

“İç mesele” lafının doğru olduğunu fakat Suriye krizinde Türkiye'nin başarısız olduğunu belirtiyor. Türkiye'nin Libya'daki krizden sonra Suriye'de tavrını net olarak belli eden bir politikaya geçtiğini söylüyor.

Tayyip Erdoğan'ın bölgeyi çok doğru okuduğunu, 12 Haziran seçimlerden sonraki konuşmasının çok etkili olduğunu ve Arap sokaklarının kahramanı olduğunu söylüyor. Başbakan Erdoğan'ın Libya'da NATO'ya karşı tavrını haklı bulup Erdoğan'ın söylediklerine “ne işi var ABD ve AB'nin orada” cümlesini de eklememiz gerektiğini söylüyor.

Türkiye'nin bölgeyi toparlamaya çalıştığını ve son 5 yılda Ortadoğu coğrafyasında çok popüler olduğunu belirtiyor. Başbakan Erdoğan'ın Kuzey Afrika turunda Mısır'daki konuşmanın tüm Ortadoğu halklarına yönelik olacağını ve o konuşmanın da Müslümanlar için bir dönüşümün sinyalini vermesini, 1. Dünya savaşından sonraki yükselişin adımını atmasını istiyor.

Türk medyasının olayları neden tartışmadığını eleştiriyor ve Rusya Devlet Başkanı Putin'in; "bu ortaçağ haçlı savaşına benziyor" lafını neden bizim söyleyemediğimizi soruyor.

Sonuç olarak da Türkiye'nin 100 yıl sonra Arap dünyasını tekrar keşfetmişken, yine kazılan kuyuya düştüğünü ve yine Müslüman coğrafyayla aramıza duvarlar örüldüğünü söylüyor.

Arap Baharı'yla Türkiye'nin gücünü kırmaya çalıştıklarını ama ters teptiğini ve Türkiye'nin daha da güçlendiğini düşünüyor.

İbrahim Karagül Suriye Ulusal Meclisi'nin Türkiye'de kurulmasından ve Türkiye'nin Suriye'ye 9 maddelik yaptırımından ise hiç bahsetmiyor. NATO karşıtlığı söylemlerine karşın İzmir'in NATO komuta merkezi olmasını eleştirmemesiyle de önceki söylemleriyle çeliştiği görülüyor.

Özet olarak Türkiye'nin bölge gücü olurken emperyal güçler tarafından Suriye'yle düşman yapıldığını, oyuna getirildiğini ve bölgeyle bağının kesilmeye çalışıldığını söylüyor. Türk hükümetinin ve başbakanının politikalarının doğru olduğunu, bölgeyi doğru okuduğunu ve destekçisi olduğunu belirtiyor. Bizlere de emperyal güçlere karşı durmamız gerektiğini söylüyor.

4.2.3.6. Genel Yorumlar

İbrahim Karagül genel yorumlar bölümüyle ilgili hem yazdıklarından en fazla alıntı yaptığım hem de genel yorumlar hakkında en fazla yazan yazardır. Kendi bölümleri içinde de en fazla üzerinde durduğu bölümdür.

Genel olarak olayları büyük dalga, dönüşüm, süreç, büyük değişim, devrim, Arap Baharı, yeniden yapılanma, isyan, iç savaş olarak adlandırıyor. Rejimleri; baskıcı, totaliter, despot, zorba rejimler, isyancıları da; haklı, özgürlük isteyen halklar olarak tanımlıyor.

İsyanın sebebinin; baskı, yolsuzluk, fakirlik, demokrasi, özgürlük, adalet ve onur için olduğunu ve bunlar için sokaklara dökülen halkların haklı olduğunu, halkları desteklediğini ve özgürlük için heyecanlandığını söylüyor.

Başlarda olayların kitlesel tepki mi yoksa gizli bir operasyon mu, bir proje mi olduğunu bilmediğini ama biriken stresin patladığını, bölgenin kendi gücüyle şekillendiğini,

kendi tarihine kimliğine yürüdüğünü, daha öne çıktığını ve BOP 'un olmadığını, gelişmelerin ABD tarafından planlandığını söylemenin zor olduğunu ve ABD'nin dostlarının çöktüğünü belirtiyor. Sonradan ise NATO'nun Libya'ya saldırısıyla birlikte, ülkelerin fay hatlarının harekete geçirildiğini, bölgenin yeniden paylaşılmak istendiğini, 100 yıl önceki sömürgecilerin yine eski sömürge topraklarını geri almak için geldiklerini söylüyor.

Batı'nın yeni bir çıkış aradığını ve bu yüzyılı ele geçirmek istediğini söylüyor. Olaylarda 20.yy'ın rövanşının alındığını, Batı'nın bu coğrafyada 1. ve 2. Dünya Savaşlarından sonra kurduğu sistemin çöktüğünü ve yeni bir düzenin kurulduğunu söylüyor.

Yeni bir dönemin başladığını, birilerinin rejimler ve halklar üzerinden şah mat dediğini, bu coğrafyada devrim olmadığını, yutturulan değişimin bölge içi ve dışı güçlerin ortak çalışmalarının bir oyunu olduğunu söylüyor. Özetle "Arap Baharı'nın" batının bu coğrafyaya yeniden biçim verme stratejisi olduğunu ve Ortadoğu için parçalama kararının verildiğini, belirlenen aşamaların adım adım gerçekleştiğini söylüyor.

Olayların Twitter ve Facebook'ta olanlar gibi olmadığını belirtiyor. Bölgede kimlik üzerinden çatışmalara gidilebileceğini söylüyor. Ortadoğu'daki bu fırtınanın, esaslı değişimin 4,5 yıl süreceğini ve etkisini Batıda, Avrupa'da, ABD'de göstereceğini, küresel bir hal alacağını söylüyor. Bize düşenin baskıcı rejimlere karşı duranlara, senaryolara kurban gitmeden destek olmak olduğunu belirtiyor.

Ortadoğu'da güç ve iktidarın kanla geldiğini ve kanla sona erdiğini, diktatörlerin gidişinin çok aşağılayıcı ve acımasızca olduğunu söylüyor. Rejimlerin veya isyan edenlerin, gücü eline kim geçirirse karşı tarafa zulüm yaptığını söylüyor ve bu durumu eleştiriyor. Bölgenin İslamcılarının emperyal güçlerle aralarına mesafe koyamamasını da eleştiriyor.

Sonuç olarak 20 yıl önce çökmesi beklenen statükonun bu yıl çökmeye başladığını ve "Arap Baharı" adıyla öne çıkan şeyin devrim mi değil mi ne olduğunun bilinmediğini, sürecin henüz başında olduğunu belirtiyor.

4.2.3.7. Sonuç

İbrahim Karagül'ün Arap Baharı'nın ilk 1 yıllık döneminde süreçle ilgili olarak kaleme aldığı köşe yazılarından çıkardığım sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

1- İbrahim Karagül "Arap Baharı" sürecinde söylemlerinde sürekli olarak halklardan, demokrasi ve özgürlükten yana bir duruş sergilemiş ve diktatörlere, dikta rejimlerine ve emperyalistlere karşı olduğunu belirtmiştir.

2- Mısır'daki olayların dünyanın dengesini etkileyeceğini, Libya'daki olayların emperyalist bir oyun olduğunu, Suriye'nin geleceğinin de belirsiz olduğunu söylemiş ve Sudan'dan Suriye'ye Müslüman Kardeşler çağının başladığını ilan etmiştir.

3- Yazarın ana iddiası Ortadoğu'da emperyalistlerce yaşatılan olayların amaçlarının; İsrail'in güvenliğini sağlamak, Akdeniz'i, Kızıldeniz'i, Süveyş Kanalı'nı ve petrol geçişini kontrol etmek, Türkiye'nin bölge gücü olmasını engellemektir.

4- İsyanların Avrupa'ya yayılacağını belirtmiştir.

5- "Emperyalistlere Engel Olmalıyız", "1 Karış Toprak Vermeyiz", "Topyekün Mücadele Edelim", "Özgürleştirme Operasyonlarına Karnımız tok" gibi propaganda benzeri cümleler kurmuştur.

Kısacası İbrahim Karagül bütün bir süreç boyunca emperyalizm karşıtı bir duruş sergilemiş, ekonomik ve siyasal olarak hem Türkiye'nin hem de bölge ülkelerinin tam bağımsızlığını savunmuş, Başbakan Tayyip Erdoğan'ın sürece yaklaşımının destekçisi olmuştur. Her bir olayın altında/ardında emperyalist güçlerin büyük planları olduğunu savunmuş ve bunu yazılarının başlıklarına dahi yansıtmıştır. "Tunus'un Gençleri Diktatörleri Gömer", "CIA'nın 'Adamı' Gitmeden Olmaz", "ABD'nin Dostları Çöküyor", "Mübarek Gidecek 20. Yüzyılın Rövanşı Bu", "Akdeniz'de Aç Kurtlar Dolaşılıyor", "Yüzyıllık Hesap Bu Farkında Mısınız?", "Şah-Mat Dediler; Durum Çok Vahim", "Masa Kuruldu Kanlı Eller Libya'yı Paylaşıyor", "Doğu'nun İsyanı, Batı'nın Çöküşü", "Suriye'ye Müdahale Pazarlıkları Başladı", "Kaddafi Bitti", "Yeni İç Savaş Suriye'de Mi", "Suriye Savaşa Bir Adım Kaldı" gibi başlıkları dikkati çekmektedir. Sonuç olarak İbrahim Karagül yaşanan olayların altında hep emperyalist güçlerin olduğunu söylemiş ve büyük resmi görmeye çalışmıştır denilebilir.

4.3. EROL MANİSALI

4.3.1. Erol Manisalı Özgeçmiş

Erol Manisalı 1940 İstanbul doğumlu, iktisatçı, akademisyen ve gazeteci yazardır. Yazmış olduğu onlarca kitabı vardır. Ulusalcı düşünceleriyle tanınır. Küreselleşme ve Avrupa Birliği politikalarına karşıdır. Yıllardır *Cumhuriyet Gazetesinde* yazmaktadır. Prof. Dr. Erol Manisalı, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde Öğretim Üyeliği ve Avrupa ve Ortadoğu Araştırmaları Merkezi'nin başkanlığını yapmıştır.¹¹²³

5 Ağustos 2013'te karara bağlanan Ergenekon davasında 9 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

4.3.2. Yazdıklarının Sayısal Değerlendirmesi

Erol Manisalı 2011 yılı içerisinde yazmış olduğu 44 köşe yazısı ile Kerim Balcı'yla birlikte 1 yılda en az köşe yazısı yazan yazarlardan biri olmuştur. Bu 44 yazının içinde de Arap baharıyla ilgili yazdığı 14 köşe yazısıyla yine Kerim Balcı'yla birlikte bu konuyla ilgili en az yazan yazarlardan biridir.

1 yıllık süreç için çıkardığım 75 başlıktan 43 tanesine değinerek belirlediğim konulara en az değinen yazar olmuştur. Bu değindiği 43 başlıkla ilgili köşe yazılarından yaptığım toplam 78 adet alıntı ile de Kerim Balcı'dan sonra olaylarla ilgili en az alıntı yaptığım ve en az yazan 2. yazar olmuştur.

Adlandırmalar olarak belirttiğim rejimler, olaylar, liderler ve isyanlar tanımlarında yine Kerim Balcı ile birlikte en az yazan yazarlardan biri olsa da, bu 19 adlandırma maddesinin 16'sı hakkında tanımlama yapmıştır.

Arap Baharı'nın ilk 1 yıllık sürecinde belirlediğim 20 olay içerisinden ise sadece 5 olay hakkında yorumda bulunmuş ve bu konuda da en az yorum yapan 2. yazar olmuştur.

¹¹²³ Erol Manisalı, "Erol Manisalı Kimdir?", <http://erolmanisali.kimdir.com/>, (Erişim Tarihi 20.09.2013)

Yazdığı köşe yazılarından ülkeler hakkında aldığı alıntılarının adedini çoktan aza sıralayacak olursam; Libya'yla ilgili 9, Suriye'yle 7, Mısır'la 6 ve Tunus hakkında da 4 kez yorumda bulunmuştur.

Erol Manisalı'nın Genel, Türkiye, Suriye, Mısır, Libya ve Tunus olmak üzere belirlediğim 6 konu içinde 1 yıllık süreçte daha çok üzerinde durduğu konular; Genel yorumlar ve Türkiye hakkında yorumlar olmuştur. Genel yorumlar için çıkardığım 13 başlığın 12 tanesine değinmiş ve 37 adet yorum yapmış, Türkiye'yle ilgili çıkardığım 10 başlıktan ise yarısına değinmiş ve 15 adet yorumda bulunmuştur. Toplam 78 alıntısının 52 tanesi bu iki bölümden oluşmaktadır.

4.3.3. Erol Manisalı'nın “Arap Baharı”nın İlk Bir Yılında Yazdıklarının Tarafımdan Yorumlanması

4.3.3.1. Tunus Hakkında

Erol Manisalı 1 yıllık süreç içerisinde 6 yazar arasında Tunus'taki gelişmelere en az değinen ve yazılarından en az alıntı yaptığım 2. yazardır. Kendi yazıları içinde de Tunus en az değindiği ülke olmuştur.

Tunus'ta yaşanan olayları gösteri, ayaklanma, başkaldırı olarak yorumluyor. Tunus'ta diktatörün gitmesinden sonra laiklerin etkiliymiş gibi gösterilerek aslında yeni düzenin birileri tarafından İslamcı bir yapıya dönüştürülmeye çalışıldığını söylüyor. Tunus liderini diktatör, rejimini de baskı rejimi olarak değerlendiriyor. Tunus'ta hiçbir şekilde demokrasi olmadığını belirtiyor ve ayaklananların haklı olduğunu söyleyerek destekliyor.

Erol Manisalı'nın Tunus hakkındaki görüşlerine tek eleştiri getirdiğim nokta Tunus'taki rejimi eleştirmesine ve halkın isyanını haklı görmesine rağmen Tunus'ta yapılan Arap ülkelerindeki ilk demokratik seçimden hiç bahsetmemesidir.

Özetle Tunus'ta desteklediği “haklı ayaklanma”dan sonra gücü halkın değil yine bir takım güçlerin kontrol etmeye başladığını düşünüyor. Komplocu bir yorum olduğu söylenebilir.

4.3.3.2. Mısır Hakkında

Erol Manisalı 1 yıllık süreç içerisinde 6 yazar arasında Mısır'daki gelişmelere hem en az değinen hem de yazdıklarından en az alıntı yaptığım yazardır. Kendi yazıları içinde de yaşanan gelişmeleri az yorumladığı ülkelerden biri olmuştur.

Mısır'da yaşanan gelişmeleri gösteri, ayaklanma, başkaldırı olarak isimlendiriyor. Mısır rejimini diktatörlük, Hüsnü Mübarek'i de diktatör, tek adam olarak ifade ediyor. Ayaklananların ise Müslüman kardeşler ile halk olduğunu belirtiyor. Bu tanımlamalarından rejime ve lidere karşı olduğu anlaşılıyor.

Mısır'da yaşanan demokratikleşme hareketlerinin bütün bölgeye yayılacağını ve bunun da Türkiye dahil bütün Ortadoğu ülkelerinin yararına olacağını belirtiyor. Demokratikleşme hareketlerinden memnun olmasına karşın Mübarek'in demir kafes içinde sedyede yargılanışına değinmemesinin ve Mısır'da yapılan seçimlerden bahsetmemesinin Mısır için önceki yazdıklarıyla ters düştüğünü gösteriyor.

Mübarek'in gitmesinden memnun olsa da yerine Mısır Ordusu'nun birileri tarafından getirildiğini düşünüyor. Yine komplocu bir yaklaşım sergiliyor. Ayrıca iktidara Müslüman Kardeşlerin gelmesi durumunda ise Mısır'ın ve Ortadoğu'nun, batıyla ve İsrail'le ilişkilerinin değişeceğini iddia ediyor.

Özetle Mısır'da demokratikleşme hareketlerinin yanında olduğunu, halkı desteklediğini fakat ülkenin Mübarek'ten sonra tekrar dış güçler tarafından kontrol edilmeye başlandığını söylüyor ve bundan da rahatsızlık duyduğunu belirtiyor.

4.3.3.3. Libya Hakkında

Erol Manisalı 1 yıllık süre zarfında Libya hakkında 6 yazar içinde hem yazdıklarından en az alıntı yaptığım hem de hakkında en az yazan 2 yazardan biridir. Kendi yazıları içinde de fazla değinmediği bir ülkedir.

Libya'daki olayları gösteri ve ayaklanma, Kaddafi'yi de diktatör olarak tanımlıyor.

Irak, Yugoslavya, Sudan gibi Libya'yı da başlayan NATO saldırılarıyla cetvelle dış güçlerin böleceklerini söylüyor ve bu duruma karşı olduğunu belirtiyor. Libya'da yaşananların 1990 sonrasındaki bölge dengelerinin aynası olduğunu iddia ediyor.

Türkiye'nin Kaddafi'nin ortadan kaldırıldığı ve Libya'nın bölünmek istendiği saldırı koalisyonuna katılmak zorunda bırakıldığını söylüyor ve bu yüzden İzmir'in NATO komuta merkezi olmasını ve buna sebep olan hükümeti eleştiriyor.

Mısır'da olduğu gibi Libya'da da demokrasiyi ve insan haklarını savunuyor fakat Mübarek'te olduğu gibi Kaddafi'nin linç edilmesine herhangi bir yorum getirmiyor. Bundan dolayı da özgürlükleri savunan birinin bu durumdan bahsetmemesi bir çelişki olarak görülebilir.

Sonuç olarak Erol Manisalı Libya'daki gösterilere destek veriyor ve Kaddafinin gitmesi gerektiğini baştan beri istiyor fakat demokrasinin yerine yine dış güçlerin bir ülkeyi daha kontrolü altına almaya çalıştığını söyleyerek oynanan emperyal oyuna dikkat çekiyor.

4.3.3.4. Suriye Hakkında

Erol Manisalı 6 yazar içinde Suriye'yle ilgili hem yazdıklarından en az alıntı yaptığım hem de Suriye hakkında en az yazan yazardır. Kendi bölümleri içinde de üzerine fazla yazmadığı bir ülkedir.

Suriye'de de yaşananlara bahar kelimesini kullanmıyor ve bahara inanmıyor. Onun yerine Arap uyanışı, başlatılan ayaklanma hareketi, gösteri, çıkarılan karışıklık, halk hareketi gibi dışarıdan yapıldığını ima eden sözleri tercih ediyor. Yine dış güçlerin işbaşında olduğunu söylüyor. Bunların yanında Esad'ı diktatör, Esad, rejimini de Esad ve Suriye rejimi olarak tanımlıyor.

Erol Manisalı Suriye'deki ayaklandırılmaldan "Kürt uyanışı" olarak bahsediyor ve 4 amacın olduğunu söylüyor;

1- Suriyede Şii yönetimin yerine Müslüman Kardeş odaklı Sünni bir yönetimin getirileceği,

2- Suriye'nin bölünerek 4 ayaklı Kürdistan'ın bir parçasının koparılacağı,

3- Asıl hedefin İran'a yapılmak istenen operasyonun zemininin hazırlanması,

4- Türkiye ile Arap dünyası arasına set çekilmek istenmesi olduğunu belirtiyor.

Rusya Çin ve Hindistan'ın da ileride İran'a saldırı olmasın diye Suriye'yi kalkan haline getirerek bu ülkeye BMGK'daki veto haricinde de desteklerini artıracaklarını söylüyor.

Libya ve Mısır'da olduğu gibi Suriye'de de özgürlüğü destekleyen Erol Manisalı'nın Esad'ın genel af ilanını ve OHAL'i kaldırmasını satırlarına taşımamasını eksiklik olarak görüyorum. Esad'ın 2 kere halka seslenişinden ve Arap Birliği'nin Suriye'nin üyeliğini iptal etmesinden bahsetmemesi bu olayları yeterince önemsemediğini düşündürüyor.

Özetle diğer 3 ülke için söylediği gibi Suriye'de de emperyalist güçlerce büyük bir oyunun oynandığını söylüyor.

4.3.3.5. Türkiye Hakkında

Erol Manisalı süreç boyunca Türkiye'yle ilgili hem yazdıklarından en az alıntı yaptığım hem de süreçte Türkiye'yle ilgili olan olaylara en az değinen yazarlardan biri olmuştur. Kendi yazıları içerisinde ise en fazla yorumladığı 2 konudan biridir.

Başlarda Türkiye'nin Ortadoğu ülkeleriyle iktisadi, siyasi, kültürel ilişkilerinin olumsuz etkilendiğini, Türkiye'nin işinin zor olduğunu ve Türkiye'nin birdenbire Libya, Tunus, Mısır, Suriye ile düşman kardeşler durumuna düşürüldüğünü söylüyor.

Türkiye'nin bölgeyi AB gibi sunmaya başlarken altından halısının çekildiğini, birileri tarafından ilişkilerinin tersyüz edilmeye başlandığını, geliştirmeye çalıştığı Ortadoğu politikasının ABD ve AB tarafından elinden alındığını ve Ortadoğu'da yaşanan olaylara sokulmaya çalışıldığını, çatışan taraflardan biri haline getirilmek istendiğini söylüyor. Ortadoğu'da ülkelerin sınırlarının haritalarının değiştirileceğini, BOP'un adım adım uygulandığını belirtiyor.

İngiltere, Fransa ve İtalya'nın Türkiye'ye karşı güçlerini İzmir'i NATO komuta kontrol merkezi olarak kullanarak gösterdiğini söylüyor ve AKP'yi eleştiriyor.

İnisiyatifin bizde olmadığını ve Türkiye'nin adeta kim itti beni dercesine bir sürüklenmenin, u dönüşünün içinde olduğunu, herkesle dostken düşman olmaya başladığını belirtiyor.

Türkiye'nin Libya'da Kaddafi'nin ortadan kaldırılması için içine düştüğü sonradan önde saf tutan görüntüsünün, ani dönüşünün, Suriyede de yaşanmaya başladığını ve aynı şeyi Esad'a da yaptığını söylüyor.

Esad'ı devirmek için Türkiye'nin ABD ve AB'nin politikalarının öncüsü olduğunu ve büyüklerin ellerinin uzanamadığı yerlere Türkiye'yle uzandıklarını belirtiyor. Yıl sonuna doğru da Türkiye'nin Arap Ortadoğusu'na model ülke olarak batı için stratejik önem kazandığını söylüyor.

Erol Manisalı'nın değinmediği konulardan biri hassas olduğu millî menfaatleri temsil ettiğini düşündüğüm Türkiye'nin Suriye'ye 9 maddelik yaptırım paketidir. Tayyip Erdoğan'nın Kuzey Afrika ziyaretlerinden, Davutoğlu'nun Esad'la görüşmesinden, Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Esad'a yazdığı mektuptan, AKP'nin 12 Haziran seçimlerini kazanmasının ardından Başbakan'ın yaptığı konuşmasından ve Suriye Ulusal Meclisi'nin Türkiye'de kurulması konularını köşesine taşımaması da bana hükümetin yaptığı işleri gözardı etmek mi ve detaylarla uğraşmak yerine büyük resmi okumaya mı çalışıyor sorularını sorduruyor.

Özetle diğer Arap ülkelerinde yapıldığı gibi Türkiye üzerinde de emperyal bir oyunun oynandığını ve Türkiye'nin bir maşa gibi kullanıldığını söylüyor.

4.3.3.6. Genel Yorumları

Erol Manisalı genel yorumlar bölümünde 6 yazar arasında hem yazdıklarından en fazla alıntı yaptığım hem de en çok yazan yazarlardan birisidir. Neredeyse bahar süreci boyunca yazdıklarının yarısını bu bölüm oluşturmaktadır. Kendi bölümleri içinde de hakkında en fazla yazdığı, üzerinde en çok durduğu bölümdür.

Genel olarak yaşanan gelişmeleri gösteri, ayaklanma, hareketlenme, operasyon, yeniden yapılandırma, uyanış, başkaldırı, kalkışma ve bahar olarak isimlendiriyor. Rejimlere; diktatörlük ve antidemokratik yapılar derken isyan edenlere de; başkaldıran ve

halk diyor. Halkları hep desteklediğini ve antidemokratik yönetimlere de karşı olduğunu her fırsatta söylüyor.

Bu olaylarla Balkanlar'da 1990 sonrası yaşanan bölünmelerin 2011 başından itibaren Arap dünyasına taşınmış olduğunu ve 1990 sonrası yeniden yapılandırılmalarının sonuçlarını Ortadoğu'da yaşadığımızı iddia ediyor.

Arap ülkelerindeki olayların sebeplerini iç dinamikler ve dış dinamikler olmak üzere 2'ye ayırıyor;

-İç dinamikleri; baskı rejimleri, diktatörler, az gelişmişlik, fakirlik, gerilik, demokrasinin olmayışı,

-Dış dinamikleri de “kendi bölgesel” hedeflerine ulaşmak isteyen ABD ve AB olarak açıklıyor.

Ortadoğu Dünyasında Şii cephesine karşı Sünni bir yeniden yapılanma yürütüldüğünü ve bu yeni yapılanmada şimdilik kontrol altına alınmış Müslüman Kardeşler cephesinin öne çıkarıldığını düşünüyor.

Türkiye ayaklanmaların yaşandığı ülkelerde oluşan yeni İslami zemini, Müslüman Kardeşler üzerinden hem iç yapılanmada hem de Batı ile işbirliğinde “uyumlu hale getirmektedir” diyor ve Müslüman Kardeşlerin, Batı ile işbirliğine doğru çekildiğini söylüyor. Müslüman Kardeşler'in ise Türkiye'nin Arap dünyası üzerinde etki oluşturma niyetlerine şiddetle karşı çıktığını ve AKP hükümetine karşı birçok konuda muhalefet ettiklerini belirtiyor.

ABD'nin Arap ülkelerinde ortak olarak Müslüman Kardeşleri seçtiğini, Müslüman Kardeşler'in de Arap ülkelerinde iktidara gelmek için ABD'yi kullandığını söylüyor ve bir çıkar ilişkisi olduğunu düşünüyor.

“Demokrasi oyunu” ile Arap ülkelerinin bir kısmının çözüştürülmelerinin sağlanmaya çalışıldığını söyleyerek yine komplocu bir yaklaşım sergiliyor. Demokrasinin ise sadece sözünün edildiğini, uygulanmasının ise zavallı bölge halklarından başka kimse tarafından istenmediğini belirterek demokrasinin gelmeyeceğini düşündüğünü belirtiyor.

Emperyal güçlerin yapmaya çalıştıklarını, planlarını; “önce ülkeler rejimler adamakıllı silkelenip savrulacaklar; sonra da eritilmiş kurşun gibi yeni kalıplara dökülecekler bu sayede de kontrol edilebilir ortak bir zemine oturtulacaklar” sözleriyle ifade ediyor. Yani yine bölgenin dış güçlerce planlandığı gibi dizayn edileceğini düşünüyor.

Etnik ve mezhep ayrımcılığı üzerine oturtulmak istenen operasyonların ve politikaların yalnız Arap ülkelerinde değil, Türkiye’de de etkili olduğunu belirterek Türkiye’nin de zarar göreceğini söylüyor.

BOP’un yürürlüğe sokulduğunu ve 22 ülkenin sınırlarının ve rejimlerinin değiştirilmesi için 2011 yılında aniden düğmeye basıldığını, Sudan’dan Suriye’ye bütün Arap dünyasının fokur fokur kaynatılmaya başlandığını belirtiyor.

Erol Manisalı ABD’nin ve AB ülkelerinin olayların yaşandığı ülkelerde kendi çıkarlarını hangi iç dinamik karşılarsa onları tercih ettiklerini, desteklediklerini belirtiyor. Bunların da demokratik yollardan seçilmiş meclisler ve hükümetler yerine din referanslı, asker referanslı ya da parasal güç odaklı yönetimler olduğunu söylüyor. Çünkü bunlar kanalı ile uyumlu, ılımlı ve işbirliğine hazır yönetimlerin daha rahat sağlanabileceğini belirtiyor. Projenin sonucunda da aslan payını ABD, İngiltere ve Fransa’nın alacağını düşünüyor.

Birleşmiş Milletler’deki daimi üyelerin egemenlikleri gibi, küresel ekonomik düzende de büyükler arasında yeni bir işbirliği ortamının meydana geldiğini söylüyor.

Başlangıçta, ayaklanmaların demokratik gelişmeler olarak ortaya çıktığını; öğrenci ve elitin de buna önderlik ettiğini, desteklediğini fakat sonradan ayaklanmaların, etnik ve dini referansları güçlendiren bir yöne doğru yürümekte olduğunu belirterek rahatsızlığını dile getiriyor.

Küresel güçler için asıl meselenin BOP yani petrol, doğalgaz ve Kürdistan olduğunu ve bu kargaşaların, bölgede petrol ve doğalgazın öneminin azalmasına dek sürdürüleceğini belirtiyor. “Arap Baharı”nın ise bu sürecin yeni bir dönüm noktası olduğunu söylüyor. Küresel güçlerin akıllarından geçirmedeği şeyin ise “Diktatörler temizleniyor, demokrasi getiriliyor” biçiminde sunulan mesele olduğunu söylüyor.

Arap dünyasında cinin şişeden çıktığını; Mısır, Tunus, Fas, Libya, Yemen, Irak ve Suriye’de temelleri atılmış operasyonların gerçekleştiğini belirtiyor. Bölgedeki ülkelerin domino taşları gibi tek tek indirildiğini belirtiyor.

Halk ayaklanmalarının büyük bir resmin bulmaca parçaları gibi yavaş yavaş bir araya gelmeye başladığını ve büyük oyunun ortaya çıktığını belirtiyor. Bölgemizde Arap ülkelerinin, İran ve Türkiye’nin içine itilmekte olduğu sorunlar, büyük ülkelerin küresel çatışmalarının Ortadoğu’ya olan yansımaları olduğunu belirtiyor.

Sonuç olarak Erol Manisalı bütün bu yaşanan ayaklanmaların amaçlarını ve Ortadoğu'da gerçekleştirilmek istenen düzeni, şöyle özetliyor;

1- Ülkelerde etnik ve mezhepsel ayrıştırılmalar yaparak, kargaşa, çatışma yaratarak bölünmelerini sağlayarak, ülkeler arasındaki işbirliğine engel olarak ve Arap ülkelerinin sınırlarının değiştirilerek küçültülmesine çalışılması,

2- Kuzey Irak ayağı çoktan tamamlanan projenin halen Suriye ve Güneydoğu ayaklarının oluşturulmaya çalışılması yani Kürdistan'ın oluşturulması,

3- İran'ın da bu sisteme dahil edilmesi,

4- Arap ülkelerindeki bu fırtınanın, Türki ve Farsi bölgelere de yayılmak istenmesi,

5- İktisadi olarak dışa açık, tamamen özelleştirilmiş, serbest bir piyasaya sahip, siyasi ve askeri olarak denetimi kolay, küresel otoriteyi kabul eden yeni Arap ülkelerinin oluşturulması olarak düşünüyor.

2011 yılının sonunda Arap halklarını önündeki seçenekleri üç madde halinde sıralıyor;

1- Yavaş yavaş köktendinci bir toplum ve devlet yapısı içinde İslami yapıda devletler kuracaklarını,

2- Oldukça zayıf bir olasılık olsa da gerçekten demokratik devletler kuracaklarını ve Avrupa'ya benzeyeceklerini,

3- Şuan ki Arap ülkelerinin ileride bölünmüş ve küçültülmüş "serbest piyasa ekonomisi ve özelleştirmelerle" tamamen denetim altına alınacak ülkeler olacaklarını iddia ediyor.

4.3.3.7. Sonuç

Erol Manisalı'nın Arap Baharı'nın ilk 1 yıllık döneminde süreçle ilgili olarak kaleme aldığı köşe yazılarından çıkardığım sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

1- Manisalı, "Arap Baharı" sürecinde söylemlerinde sürekli olarak halklardan, demokrasi ve özgürlükten yana bir duruş sergilemiş ve diktatörlere, dikta rejimlerine ve emperyalistlere karşı olduğunu belirtmiştir.

2- Yazarın ana iddiası her bir ülke için Arap Baharı sürecinin başlangıçta demokratik bir karakter sergilemekle birlikte, zamanla sürecin kontrolden çıktığı ve bu ülkelerin hızla dış güçlerin oyun sahası olmaya başladıklarıdır. Bu durumun Arap Baharı'nı amacından saptırdığını, emperyalizm bütün bölgeyi sardığını ve karşı konulamaz yıkıcı bir dönemin başladığını söylemiştir.

3-Bu süreçte Türkiye'nin komşularıyla ve bölge ülkeleriyle emperyal güçler tarafından düşman hale dönüştürüldüğünü ve büyük oyunun içine çekilerek toprak bütünlüğünün tehlikeye atıldığını söylemiştir.

4- Bölgedeki ayaklanmaların ardındaki amacın BOP olduğunu ve bunun büyük güçlerce uygulanmaya başlandığını belirtmiştir.

Özetle Erol Manisalı bütün bir süreç boyunca NATO, emperyalizm, küreselleşme karşıtı bir duruş sergilemiş, ekonomik ve siyasal olarak hem Türkiye'nin hem de bölge ülkelerinin tam bağımsızlığını savunmuştur. Her bir olayın altında/ardında emperyal güçlerin büyük planları olduğunu savmuş ve bunu yazılarının başlıklarına dahi yansıtmıştır. "Küresel Kavga", "Çılgın Ortadoğu Projesi", "Legonun Parçaları Birleşirken", "Türkiye'nin Ortadoğu Politikası Engellendi mi?" gibi başlıkları dikkati çekmektedir. Sonuç olarak Manisalı'nın Arap Baharı'nda yaşanan olaylara makro düzeyde bakmayı tercih ettiği ve detaylarla uğraşmak yerine büyük resmi görmeye çalıştığını söylenebilir.

4.4. NİLGÜN CERRAHOĞLU

4.4.1. Nilgün Cerrahoğlu Özgeçmiş

Nilgün Cerrahoğlu İstanbul doğumludur. Üsküdar Amerikan Kız Lisesi ve ODTÜ ekonomi bölümü mezunudur. Johns Hopkins Üniversitesi, İtalya-Bologna kampüsünde bir yıl lisansüstü uluslararası ilişkiler öğrenimi gördü. Fulbright bursuyla gittiği ABD'de gene aynı üniversitenin ekonomi bölümünden 1978 yılında master diploması aldı.

Yazılarına zengin uluslararası deneyimini katan Nilgün Cerrahoğlu, gazetecilik kariyerine 1982 yılında *Cumhuriyet Gazetesi*'nde dış muhabirlikle başladı. Beş yıl Madrid'de, sekiz yıl Roma'da dış muhabirlik yaptı. Güney Amerika, Afrika, Orta Doğu'da röportajlar gerçekleştirdi. 1992'de *Sabah gazetesinde* köşe yazarı oldu. 1995-2001 döneminde *Milliyet gazetesinde* röportaj ve köşe yazarı olarak çalıştı. TRT ve Habertürk televizyonlarında program yaptı. 2001'de tekrar, halen köşeyazarlığı yaptığı *Cumhuriyet Gazetesi*'ne döndü.

Cerrahoğlu'nun bir 20. yüzyıl sonu ve 21. yüzyıl başı Türkiye portesi şeklinde tanımladığı *Türkiye röportajları* kitabı *Annem Batıya Gidin Dedi*; İspanya'nın demokrasiye geçiş yıllarını anlatan *Bir Kanlı Gül İspanya*, yurtdışındaki doğu röportajlarını konu alan *Şimdi Doğu Zamanı* ve AKP Türkiyesi'nin on yılını irdelediği *Demokrasi Tramvayı* isimli kitapları vardır. Şili'li diktatör Pinochet ile yaptığı söyleşiyle 1990 Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Ödülü' nü alan Cerrahoğlu İngilizce, İtalyanca, İspanyolca ve Fransızca bilmektedir.¹¹²⁴

¹¹²⁴ Nilgün Cerrahoğlu, Kişisel Konuşma, 05.05.2013.

4.4.2. Yazdıklarının Sayısal Değerlendirmesi

Nilgün Cerrahoğlu 2011 yılı içerisinde yazdığı 145 köşe yazısı ile Soli Özel'le birlikte en çok köşe yazısı yazan 3. yazar olmuştur. Bu 145 yazı içinde de Arap Baharı'yla ilgili yazdığı 29 yazıyla 6 yazar içinde bu konuyla ilgili az yazan yazarlardan biridir.

1 yıllık süreçte çıkardığım 75 başlıktan 61 tanesine değinerek belirlediğim konulara en çok değinen yazarlardan biri ve bu 61 başlık içinde de köşe yazılarından yaptığım toplam 94 adet alıntıyla yazılarından en az alıntı yaptığım 3. yazar olmuştur.

Adlandırmalar olarak belirttiğim tabloda rejimler, olaylar, liderler ve isyanlardan oluşan 19 adlandırma maddesinin tamamına değinmiştir.

Arap Baharı'nın ilk 1 yıllık sürecinde yaşanan gelişmelerden seçtiğim 20 olay içerisinde 11 olay hakkında yorumda bulunmuş ve bu konuda en çok yorum yapan yazarlardan biri olmuştur.

Yazdığı köşe yazılarından ülkeler hakkında yaptığım alıntılarının adedini çoktan aza sıralayacak olursam; Mısır'la ilgili 15, Libya ve Suriye'yle ilgili 11'er, Tunus'la ilgili de 6 kez yorumda bulunmuştur.

Nilgün Cerrahoğlu'nun Genel, Türkiye, Suriye, Mısır, Libya ve Tunus olmak üzere belirlediğim 6 konu içinde 1 yıllık süreçte daha çok üzerinde durduğu konu genel yorumlar olmuştur. Genel yorumlar için çıkardığım 13 başlığın tamamına değinmiş ve 36 adet yorum yapmıştır. Yazılarından çıkardığım 94 yorumunun 36 tanesini genel yorumlar oluşturmaktadır.

4.4.3. Nilgün Cerrahoğlu'nun "Arap Baharı"nın İlk Bir Yılında Yazdıklarının Tarafından Yorumlanması

4.4.3.1. Tunus Hakkında

Nilgün Cerrahoğlu Tunus'la ilgili hem yazdıklarından çok alıntı yaptığım hem de 6 yazar içinde Tunus hakkında en çok yazan yazarlardan biridir. Kendi yazıları içinde ise hakkında en az yazdığı ülke Tunus'tur.

Tunus'taki olayları daha çok yasemin devrimi, devrim, isyan, Tunus baharı, halk hareketi olarak isimlendiriyor ve desteklediğini dile getiriyor. Fakat Arap ülkelerinde yapılan ilk özgür seçime nedense yazılarında hiç yer vermiyor, bu da söyledikleriyle bu konuda pek uyuşmadığını veya gözden kaçırdığını ortaya koyuyor.

Tunus liderini diktatör, rejimini de dikta rejimi olarak tanımlıyor. İsyancılara ise halk diyor. Zeynel Bin Ali'nin görevini bırakıp Suudi Arabistan'a kaçmasından duyduğu memnuniyetini dile getiriyor.

Özetle Tunus'taki isyanın dış güçlerin işi olmadığını kendiliğinden gelişen bir halk hareketi olduğunu, bir gencin kendisini yakmasıyla fitili ateşlediğini belirtiyor ve komplolara yazılarında yer vermiyor.

4.4.3.2. Mısır Hakkında

Nilgün Cerrahoğlu 1 yıllık süreç içerisinde Mısır'la ilgili hem kendi yazdıklarından en çok alıntı yaptığım hem de 6 yazar içinde İbrahim Karagül'le birlikte en çok yazan yazardır. Kendi yazılarında ise en çok değindiği ikinci konudur.

Mısır'daki olayları çoğunlukla yasemin devrimi, Arap Baharı, isyan, devrim ve Mısır Baharı olarak tanımlıyor. Mübarek'i zalim, diktatör, firavun, rejimini de; mübarek diktatörlüğü olarak adlandırıyor. Mısır olaylarındaki insanları halk, isyancı, eylemci olarak tanımlıyor.

Batının bekçiliğini Mübarek'in sadakatle yaptığını ve gitmesiyle batının şok olduğunu belirtiyor. Obama'nın Mübarek'in biletini istemeden kesmek zorunda kaldığını düşünüyor. Erol Manisalı gibi dış güçlerin etkisinden bahsediyor.

Hüsni Mübarek'in gitmesinden duyduğu memnuniyeti de Mısır'daki sokak kutlamalarında içinin kıpır kıpır olduğunu ve "firavun"un sonunda yenildiğini söyleyerek açıkça ifade ediyor.

Tahrir'deki protestoların ilk defa demokratikleşme için umut verici olduğunu ama Mübarek'in yargılanması aşamasındaki görüntünün o derece umut kırıcı olduğunu söylüyor. Her ne kadar Mübarek karşıtı da olsa demir kafes arkasındaki yargılanış biçimine tepki gösteriyor, eleştiriyor. Bu görüntülerin insanlık onuruna yakışmadığını, adaletin değil intikamın gösterişi olduğunu, şov olduğunu ve normalleşmenin, demokratikleşmenin böyle olamayacağını 3 yazısında da dile getiriyor.

Mısır'daki seçimlerde 2 kesimin olduğunu; Mübarek rejiminin Mübarek'siz devam etmesini isteyenlerle, meydanları ele geçiren halkın ve Müslüman Kardeşler'in olduğunu söylüyor. Sonunda da üzülerek "ne yazıkki" kazanacak tarafın 1. taraf olacağını belirterek aynı düzenin devam edeceğini ima ediyor. Bu durumda da Tantavi ve ABD'nin el ele verdiğini belirtiyor.

Mısır'da tarihinde ilk defa yapılan seçimlerden sonra bile Mübarek yerine gelen Müslüman Kardeşler'in Hüsni Mübarek'ten sonra özlenen demokrasiyi, laikliği getirmeyeceğini, ılımlı islami getireceğini belirtiyor. Ayrıca Müslüman Kardeşler'in Tayyip Erdoğan'a Tahrir'deki konuşması nedeniyle ayar çektiğini ve Türkiye'nin deneyimlerinin Mısır'da taklit edilemeyeceğini söylediğini belirterek Başbakan Tayyip Erdoğan'ı eleştiriyor.

Başlarda devrim olarak gördüğü hareketlerin sonradan Mısır'da karşı devrim tezgahına dönüştüğünü belirtiyor.

Özetle Mısır'da halkın gücüyle başlayan ayaklanmaların sonradan dış güçlerin Tunus'ta olduğu gibi yine bir oyunu olmaya başladığını söylüyor.

4.4.3.3. Libya Hakkında

Nilgün Cerrahoğlu 1 yıllık süre zarfında Libya'yla ilgili hem yazdıklarından fazlaca alıntı yaptığım hem de Libya hakkında çokça yazan yazarlardan biridir. Kendi yazıları içinde ise az değindiği konulardan biridir.

Nilgün Cerrahoğlu Kaddafi'yi vahşi diktatör, isyan edenleri ise isyancı ve muhalif güçler olarak tanımlıyor böylece her ülkede olduğu gibi yine diktatörlerin ve dikta rejimlerin karşısında, halkların yanında olduğunu gösteriyor. Libya'daki olayların başlangıçta isyan, kalkışma fakat sonradan emperyalizmin oyununa, maşasına dönüştüğünü ve el değiştirdiğini düşünüyor ve Libya'da kimin elinin kimin cebinde olduğunun bilinmediğini belirtiyor.

NATO saldırılarının ardından Kaddafi'nin suskun kalmasına şaşırıldığını ve öldüğünü veya Saddam Hüseyin gibi saklandığını düşünüyor. Kaddafi'ye yapılanın insanlık dışı, vahşet olduğunu belirtiyor. Mübarek'e yapılanları da sert bir şekilde eleştiriyor. Diktatör de olsalar her insanın onurlu bir şekilde şova dönüşmeden yargılanmasını istiyor.

Son olarak Libya'daki durumu Orwell'in 1984 adlı kitabındaki cümlesiyle özetliyor; "Savaş barıştır, özgürlük esaret, cehalet güç, iki artı iki 5 eder." Batının Libya modelini böyle özetliyor.

4.4.3.4. Suriye Hakkında

Nilgün Cerrahoğlu Suriye'yle ilgili hem yazdıklarından en az alıntı yaptığım hem de Suriye hakkında en az yazan yazarlardan biridir. Kendi bölümleri içinde de Suriye konusu en az üzerinde durduğu konulardan biridir.

Suriye'deki olayları başta isyan, gösteri, eylem, ilerleyen zamanda da Arap Baharı, Suriye baharı olarak adlandırıyor. Halkların demokratik isteklerinin haklı talepler olduğunu söyleyen, bunu savunan ve özgürlük, insan hakları konularına yazılarında sıkça değinen Nilgün Cerrahoğlu'nun, Esad'ın OHAL'i kaldırmasından, genel af ilanından ve Suriye Ulusal Konseyi'nin kurulmasından hiç bahsetmemesi yazdıklarıyla tezatlık oluşturduğunu düşünüyor.

Suriye'deki rejimi de Esad rejimi ve Baas rejimi olarak tanımlıyor. Beşar Esad'dan oğul Esad ve Beşşar olarak bahsediyor. Suriye'deki isyancıları ise başlarda isyancı, gösterici,

eylemci olarak tanımlasa da sonradan ‘Özgür Suriye Ordusu adlı silahlı isyan örgütü’ olarak adlandırarak onlardan taraf olmadığını ve desteklemediğini gösteriyor.

Suriye’de bir katliamın yaşandığını ve Arap isyanlarının en kanlısı olduğunu söylüyor. Suriye’nin bir aile şirketi olduğunu ve Mısır, Tunus gibi rejimlerden çok daha dayanıklı olduğunu, Esad’ın ve ailesinin bu tutumlarından döneceklerine dair umudu olmadığını belirtiyor. Rejimin geleceğini de ordunun Esad’a olan bağlılığının belirleyeceğini söylüyor. Baas’ı insana hiç önem vermeyen, bir tür dernek gibi çalışan bir yapı olarak tanımlıyor.

Esad’ın halka konuşmasını “dağ fare doğurdu” diyerek özetliyor ve Esad’ı olayların vahametinin farkında olmamasıyla eleştiriyor.

Rusya ve Çin’in BMGK’daki Suriye vetosundan ve Arap Birliği’nin Suriye’ye yaptırım kararı almasından bahsetmiyor.

Sonuç olarak Nilgün Cerrahoğlu Suriye konusunun da diğer 3 ülke gibi çıkmaza girdiğini ve dış güçlerin oyun sahası haline geldiğini belirtiyor.

4.4.3.5. Türkiye Hakkında

Nilgün Cerrahoğlu 6 yazar arasında Türkiye’nin Arap olayları sürecindeki durumuyla ilgili hem yazdıklarından en az alıntı yaptığım hem de bu süreçte Türkiye’yle ilintisi olan olaylara en az değinen yazarlardan biridir. Kendi bölümleri içinde ise en fazla üzerinde yazdığı konulardan biridir.

Türkiye ile ilgili yazılarında genel olarak Tayyip Erdoğan’ı, Ahmet Davutoğlu’nu ve hükümeti eleştiriyor. Başbakanı; RTE, Erdoğan, Allah’ın azizi, Osmanlı hükümdarı olarak hitap ediyor.

Başbakan Tayyip Erdoğan’ı birçok defa farklı konularda eleştiriyor;

1- Başbakan’ın Suriye’ye reform yap çağrılarını inandırıcı bulmuyor ve “kelin ilacı olsa başına sürerdi” diyor.

2-“Türkiye ne kadar demokratik ki Suriye’ye demokratikleş” diyor ve “kılavuz Erdoğan olunca model de böyle olur” diyor.

3- 12 Haziran seçimlerinden sonra Başbakan Tayyip Erdoğan'ın yaptığı balkon konuşmasında kendisini Osmanlı hükümdarı zannettiğini söylüyor.

4- Tayyip Erdoğan'ın Suriye için "bizim iç meselemizdir" lafınının son derece yanlış olduğunu söylüyor ve eleştiriyor.

5- Kuzey Afrika ziyaretlerinde Tayyip Erdoğan'a Allah'ın azizi ve Mısır'ın rakipsiz kahramanı diyerek alaya alıyor ve Tayyip Erdoğan'ın bu coğrafyada milat olmadığını, Arap ülkelerinde laiklikten bahsederek Arap kültürünü bilmediğini gösterdiğini söylüyor ve Müslüman Kardeşlerin Başbakan'a ayar çektiğini iddia ediyor.

Türk basınının da tarafı olduğunu ima ederek, Libya'daki "eskiya"ların özgürlük mücadelesi veren muhalif güçler olarak gösterilmesini eleştiriyor. Ahmet Davutoğlu'nun bu zamana kadar hiç bahsetmediği komşu ülkelerde ezilen halklardan neden bir anda bahsettiğine vurgu yapıyor ve şüpheyile bakıyor.

Türkiye'nin Esad'la ipleri atmadan önce olayların başında Esad'a zırh olduğunu söyleyerek hükümeti eleştiriyor.

Türkiye'nin Suriye'ye yaptırım uygulamasından ve İzmir'in Libya'ya havadan müdahale için komuta kontrol merkez üssü olarak NATO tarafından kullanılmasından hiç bahsetmemesini, Türkiye'nin çıkarlarına her fırsatta değinen bir yazar olmasından dolayı eksiklik olarak görüyorum. Türkiye için tarihin çarkının 2001'in 11 Eylül'ünde değiştiğini belirtiyor.

4.4.3.6. Genel Yorumları

Nilgün Cerrahoğlu genel konular bölümüyle ilgili hem yazdıklarından en az alıntı yaptığım hem de hakkında en az yazan yazarlardandır. Kendi bölümleri içinde ise en fazla üzerinde durduğu bölümdür.

Genel olarak olayları önce ayaklanma, Arap Baharı sonra karşıt devrim, en son da jeopolitik oyun olarak adlandırıyor. Yaşanan gelişmelerin gittikçe emperyal oyunun bir parçası olduğunu düşünüyor.

Rejimleri diktalar, isyancıları ise halk, aktivistler, internet facebook kuşağı olarak tanımlıyor. Yasemin devriminin kendiliğinden gelişen bir süreç olup olmadığını bilmediğini

ve batının tavrına bağılı olacağını söylüyor. Baharın sebebinin; diktatörleri devirmek olduğunu ve artık cinin şişeden çıktığını belirtiyor.

Arap Baharı'nın, bir gencin kendisini tutuşturmasıyla ve halkın desteğıyle başladığını, internet, facebook, twitter, sms gibi teknolojik gelişmelerin de kullanılarak yayıldığını, isyanların önceden hesaplanmadığını ve batıyı gafil avladığını ama sonradan karşıt devrime, jeopolitik bir oyuna dönüştüğünü söylüyor.

Arap Baharı kelimesinin emperyal güçlerle işbirliğı demenin kılıfı olarak kullanıldığını belirtiyor ve emperyal gücün ülkeleri yönetmek için islamiyeti çok iyi kullandığını söylüyor.

ABD'nin "Baharı" geriden yönettiğini, fitili ateşlediğini ve tek asker göndermeden rejimleri değıştirmenin mutluluğunu yaşadığını belirtiyor.

Baharın sonucunda ise 3 olayın gerçekleştiğini söylüyor;

- 1- Arap coğrafyasında laik ve ilericiler yok oldu, İslamcılar öne çıktı,
- 2- Mısır'da ordu güçlendi,
- 3- İran-Suudi Arabistan gerilimi arttı, diyor.

4.4.3.7. Sonuç

Nilgün Cerrahoğlu'nun Arap Baharı'nın ilk 1 yıllık döneminde süreçle ilgili olarak kaleme aldığı köşe yazılarından çıkardığım sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

1- Nilgün Cerrahoğlu "Arap Baharı" sürecinde yazılarında sürekli olarak halklardan, demokrasi ve özgürlükten yana bir duruş sergilemiş ve diktatörlere, dikta rejimlerine ve emperyalistlere karşı olduğunu belirtmiştir.

2- Her bir ülke için Arap Baharı sürecinin başlangıçta demokratik bir karakter sergilemekle birlikte, zamanla sürecin kontrolden çıktığı ve bu ülkelerin hızla dış güçlerin oyun sahası olmaya başladıklarını ve Arap ülkelerindeki ilerici kesimi yok ettiklerini söylemiştir.

3- Arap Baharı sürecinin halkların çabası ve teknolojinin verimli kullanılmasıyla yayıldığını belirtmiştir.

Kısacası Nilgün Cerrahoğlu bütün bir süreç boyunca NATO, emperyalizm, küreselleşme karşıtı bir duruş sergilemiş, ekonomik ve siyasal olarak Türkiye'nin ve bölge ülkelerinin tam bağımsızlığını savunmuştur. Türk Hükümeti'nin Baharla ilgili duruşunu birçok olaydan ötürü eleştirmiş, Türkiye'nin çıkarları üzerinde durmuştur. Bunları yazılarının başlıklarına dahi yansıtmıştır. “Mübarek'in Kafesi”, “Yasemin Devrimi”, “Arap Baharı ve Karşıt Devrim”, “Linç”, “Allah'ın Azizi' Kahire'de”, “İçişlerimize Karışmayın”, “Emperyalizmin Dünü Bugünü”, “Suriye İç İş Olduğunda” gibi başlıkları dikkati çekmektedir. Sonuç olarak Nilgün Cerrahoğlu Arap Baharı'nın yaşandığı ülkelere getirdiği yorumlar kadar Türk hükümeti'nin bu olaylar karşısındaki tutumunu da yorumlamıştır.

4.5. CENGİZ ÇANDAR

4.5.1. Cengiz Çandar Özgeçmiş

Cengiz Çandar Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirdi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde "Uluslararası İlişkiler" dalında asistan olarak akademik hayata başladı. 12 Mart 1971 askeri müdahalesinden sonra yurt dışına çıktı. Ortadoğu'da yaşadı. Filistin kurtuluş hareketine katıldı. 1974'te Türkiye'ye dönüşünden bir süre sonra basın hayatına girdi. *Vatan, Cumhuriyet, Hürriyet, Güneş, Sabah, Yeni Şafak, Bugün ve Referans gazetelerinden sonra Radikal*'de yer aldı. Bu uzun sürenin yarısı *Sabah* ve *Cumhuriyet gazetelerinde* geçti.

1991-93 yılları arasında Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın dış politika alanında danışmanlığını yaptı. Türkiye'nin, bugünün Irak Cumhurbaşkanı Celal Talabani başta olmak üzere Irak Kürt liderleri ile ilişki kurmasında baş rolü oynadı. Turgut Özal ile ortak çalışmasında Bosna-Hersek üzerinde yoğunlaştı. 1993-94'te Yeni Demokrasi Hareketi'nin kurucularından ve ilk döneminde örgütlenme sorumlusudur.

1999-2000 yıllarını ABD Başkenti Washington'da iki düşünce kuruluşu Wilson Center ile U.S. Institute of Peace'de geçirdi.

1997-99 İstanbul Bilgi Üniversitesi ve 2002-2009 İstanbul Kültür Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak son sınıflara Ortadoğu Tarihi ve Güncel Sorunlar dersi verdi. Merkezi Londra'da bulunan ve çatışma çözümleri üzerinde çalışan Democratic Progress Institute (Demokratik Gelişim Enstitüsü) Uzmanlar Kurulu üyesidir.

Çoğunluğu Ortadoğu içerikli Türkçe yayımlanmış 8 kitabı, Türk-Amerikan ilişkilerinde İngilizce yayımlanmış 2 kitaba makaleleriyle katkıları bulunuyor. Lübnan Arap basını ve Amerika'da yayımlanan akademik dergilerde de çeşitli dönemlerde makaleleri ve çalışmaları yayımlandı. Son kitabı olan *Mezopotamya Ekspresi – Bir Tarih Yolculuğu* (İletişim Yayınları, İstanbul, 2012) yaklaşık yarım yıla en çok satan kitaplar listesinde yer aldı.¹¹²⁵

¹¹²⁵ Cengiz Çandar, Kişisel Konuşma, 16.09.2013.

4.5.2. Yazdıklarının Sayısal Değerlendirmesi

Cengiz Çandar 2011 yılı içinde yazdığı 191 köşe yazısı ile seçmiş olduğum 6 yazar içinde en çok yazan yazar olmuştur. Bu 191 köşe yazısı içinde de Arap Baharı'yla ilgili yazdığı 51 yazı ile bu konuda en çok yazan 2. yazar olmuştur.

1 yıllık süreçle ilgili çıkardığım 75 başlıktan 57 tanesine değinerek belirlediğim başlıklara en çok değinen yazarlardan biri ve bu değindiği 57 başlıkla ilgili köşe yazılarından yaptığım 130 alıntıyla da yazılarından en çok alıntı yaptığım 3. yazar olmuştur.

Adlandırmalar olarak belirttiğim tabloda rejimler, olaylar, liderler ve isyanlardan oluşan 19 adlandırma maddesinin tamamına değinmiştir.

Arap Baharı'nın ilk 1 yıllık sürecinde yaşanan gelişmelerden seçtiğim 20 olay içerisinde 11 olay hakkında yorumda bulunmuş ve bu konuda en çok yorum yapan yazarlardan biri olmuştur.

Yazdığı köşe yazılarından ülkeler hakkında yazdıklarından aldığım alıntılarının adedini çoktan aza sıralayacak olursam; Suriye'yle ilgili 38, Mısır'la ilgili 12, Libya'la ilgili 11 ve Tunus'la ilgili de 6 yorum yapmıştır.

Cengiz Çandar'ın Genel, Türkiye, Suriye, Mısır, Libya ve Tunus olmak üzere belirlediğim 6 konu içinde 1 yıllık süreçte daha çok üzerinde durduğu konular Suriye ve Türkiye'yle ilgili konular olmuştur. Türkiye'yle ilgili çıkardığım 10 başlığın 7 tanesine değinmiş ve 38 adet yorumda bulunmuştur. Suriye'yle ilgili de çıkardığım 8 başlıktan 7 tanesine değinmiş ve 38 adet yorumda bulunmuştur. Toplam 130 alıntısının 76 tanesini bu 2 konu oluşturmaktadır.

4.5.3. Cengiz Çandar'ın “Arap Baharı”nın İlk Bir Yılında Yazdıklarının Tarafından Yorumlanması

4.5.3.1. Tunus Hakkında

Cengiz Çandar 1 yıllık süreç içerisinde Tunus'la ilgili hem yazdıklarından en az alıntı yaptığım hem de 6 yazar içinde Tunus hakkında en az yazan yazarlardan biridir. Kendi yazıları içinde de en az değindiği ülkedir.

Tunus'ta yaşanan olayları; Arap devrimi, Arap baharı, halk hareketi ve ayaklama olarak adlandırıyor. Tunus liderini amansız diktatör, rejimini statüko, isyancıları da halk olarak isimlendiriyor. Buradan da halkı desteklediğini, rejimin ve liderinin karşısında yer aldığı anlaşılıyor.

Tunus'ta değindiği 2 olay vardır; İlki Zeynel Abidin BinAli'nin halk hareketi sonucunda yıkılması, ikincisi de 23 Ekim'de ilk defa yapılan seçimlerdir.

Özetle Cengiz Çandar her ne kadar seçim sonuçları hakkında yorum yapmasa da Tunus'la ilgili yaşanan gelişmelerin tamamına yakınına değinmiş ve tarafının halktan, özgürlükten yana olduğunu net bir şekilde ortaya koymuştur

4.5.3.2. Mısır Hakkında

Cengiz Çandar 1 yıllık süreçte 6 yazar içinde Mısır hakkında hem yazdıklarından az alıntı yaptığım hem de Mısır'la ilgili az yazan yazarlardan biridir. Kendi yazıları içinde de az değindiği ülkelerden biridir.

Mısır'daki olayları daha çok halk ayaklanması, halk devrimi, Mısır devrimi, devrim ve halk hareketi olarak adlandırıyor. Mübarek'i daha çok diktatör ve adıyla, rejimini polis devleti, mübarek rejimi, diktatörlük olarak adlandırıyor. İsyan edenleri ise halk, Mısır halkı, internet kuşağı olarak tanımlıyor. Bu tanımlamalardan rejim ve liderinin karşısında yer aldığını söyleyebilirim. Mübarek'in Mısır'ı bir entelektüel çöl haline getirdiğini söylüyor.

“Amerikan destekli Mübarek rejiminin” her fırsatta yıkılacağını, ABD'nin Ortadoğu'daki güç erozyonunun başladığını, hiçbir şeyin artık eskisi gibi olmayacağını ve

Mısır'da demokrasi susuzluğuyla bir halk hareketiyle olanların bütün bölgeyi sarsacağını iddia ediyor.

Her fırsatta Mısır'da olanların, Mübarek'in gitmesinin devrim olduğunu ve bundan duyduğu memnuniyeti dile getiriyor ve "Yaşasın Mısır devrimi" diyerek de açıkça ifade ediyor. Olayların başlamasında Twitter ve Facebook'un önemli olduğunu belirtiyor, teknolojinin bu 'devrim'de önemine dikkat çekiyor ve etkisinin Berlin duvarının yıkılışı gibi sonuçlar doğuracağını iddia ediyor.

Mısır tarihinin ilk demokratik seçimlerine direkt olarak değinmese de, Müslüman Kardeşler'in Mısır'ın en büyük örgütlü gücü olduğunu belirtiyor.

Mübarek'in yargılanış şeklinden bahsetmeyerek bu durumdan hiç rahatsızlık duymadığını düşünüyorum. Bu da insan haklarına yazılarında çokça değinen bir yazarın görüşleriyle ters olduğunu gösteriyor.

Mısır'daki durumu "Tunus kıvılcımı çaktı Mısır infilak etti" olarak tanımlıyor. Gelişmelerin de bütün bölgeyi saracağını iddia ediyor.

Özet olarak Cengiz Çandar'ın Mısır hakkındaki yazılarından Mısır'da demoratikleşme hareketlerinin yanında olduğu ve halkı desteklediği anlaşılıyor.

4.5.3.3. Libya Hakkında

Cengiz Çandar 1 yıllık süre zarfında Libya hakkında 6 yazar içinde hem yazdıklarından en az alıntı yaptığım hem de Libya hakkında en az yazan yazarlardan biridir. Kendi yazıları içinde de Tunus'tan sonra hakkında en az yazdığı 2. ülkedir.

Libya'daki olayları daha çok; ayaklanma, iç savaş, gelişme, Arap devrimi olarak isimlendiriyor. Kaddafi'yi; deli, ruh hastası, egomanyak, rejimini de Kaddafi diktatörlüğü, anakronik yapı olarak tanımlıyor. Ayaklananlara ise genel olarak isyancı ve halk diyor. Böylece bu ülkede de halkın yanında, rejim ve liderin karısında yer aldığı söylenebilir.

Hem Tunus ve Mısır'daki olaylar yüzünden hem de Kaddafi'nin halkına silah kullanmasıyla değişimi ezmeye çalışmasından dolayı kesin gideceğini her fırsatta dile getiriyor ve istiyor. Mısır gibi Libya'nın da bu ayaklanmalarla birlikte kimliğine geri döneceğini düşünüyor.

Libya için en çarpıcı olduğunu düşündüğüm yorumu ise; NATO'nun askeri müdahalesinin Kaddafi'nin yıkılması savaşın durması için gerekli ve haklı olduğu, bir haçlı işgali olmadığını söylüyor ve operasyonu destekliyor.

Kaddafi'nin öldürülüş şeklinden hiç bahsetmemesi demokrasiyi, insan haklarını bu kadar savunan birisinin görüşleriyle ters düştüğünü düşündürüyor.

Özetle; Cengiz Çandar Libya'daki gösterilere ve göstericilere de, Kaddafi'nin NATO ile yıkılmasına da destek veriyor.

4.5.3.4. Suriye Hakkında

Cengiz Çandar hem Suriye'yle ilgili yazdıklarından en fazla alıntı yaptığım hem de Suriye hakkında Soli Özel'den sonra en fazla yorum yapan 2. yazardır. Kendi bölümleri içinde de Türkiye'yle birlikte en fazla üzerinde durduğu konudur.

Suriye'deki olaylardan daha çok değişim, olaylar, iç savaş, halk ayaklanması ve devrim olarak bahsediyor. Esad'ı; Başsar Esad, diktatörlüğün temiz yüzü, dead man walking, rejimini; baas rejimi, Esad rejimi, polis rejimi, Şam rejimi, zalim rejim olarak tanımlıyor. İsyancıları da halk, muhalefet, kahraman halk, direnişçiler, hür Suriye ordusu, isimsiz kahramanlar olarak adlandırıyor. Bu tanımlamalarından da diğer ülkelerde olduğu gibi halkın destekçisi, rejimin ve liderinin karşısında olduğunu belli ediyor.

Arap devriminin Suriye'ye de sıçradığını ve gerçekten demokratikleşme olduğu takdirde Esad iktidarının gideceğini söylüyor. Ama rejimin yapısal özellikleri nedeniyle değişimin uzlaşmasının imkansız olduğunu belirtiyor. Esad'ın asla reform yapmayacağını söylüyor. Baas'ın isyancılara Kaddafi'den çok daha sert davranacağını tahmin ediyor ve iç savaşın tohumlarını suladığını belirtiyor. Suriye'nin Libya'dan çok daha önemli bir ülke olduğunu söylüyor.

Suriye'de bir katliam olduğunu ve kahraman bir halkın direndiğini ve artık cinin şişeden çıktığını, Suriye'nin artık dikiş tutmayacağını, geleceğinin olmadığını, geri sayımın başladığını, baasçılığın bittiğini, rejimin defin törenini beklediğini, çok uzun süre dayanamayacağını ve illaki değişeceğini söylüyor ama bugün yarın hemen gitmeyeceğini de sözlerine ekliyor.

Rejimin bir dış askeri operasyonla yıkılmayacağını belirtiyor. Zaten Suriye Ulusal Konseyinin de bunu istemediğini söylüyor.

Rejimin; Askeri istihbarat, Hava kuvvetleri istihbarat, Devlet güvenlik, Siyasi güvenlik olmak üzere 4 birim üzerine oturan bir muhaberat rejimi olduğunu söylüyor. Yine rejimin; Esad ailesi, Alevi Nusayri kesim, Askeri istihbarat, Baas parti'lerinden birkaçının yıkılmadan pes etmeyeceğini belirtiyor. Rejimin tutunabilmesinin sebebini; Şam Halep sünni ticaret burjivasisinin kopmaması, Nusayrilerin Hristiyanlara olan desteği, Irak, İran ve Lübnan'ın destekleri sayesinde olduğunu söylüyor.

Esad'ın Suriye'nin liderinin olmadığını, zalim ailesinin sözcüsü olduğunu söylüyor. Esad'ın konuşmasının hayal kırıklığı olduğunu halkın tatmin olmadığını, rejimin ders almadığını ve bu yüzden şiddetin daha da artacağını belirtiyor.

Esad'ın Suriye'de işlerin eskisi gibi gitmeyeceğini bildiği için Kürt'lere kimlik verme, OHAL'i kaldırma, af ilanı gibi açılımlar yaptığını söylüyor ama artık talepler çitasının çok yükseldiğini ve bunların yeterli olmadığını düşünüyor. Af konusunda acaba kim kimi affedecek veya affetmeyecek diyor.

Arap Birliği'nin 8 maddelik kararının rejimin sonunun başlangıcı olduğunu belirtiyor. Bunun da Suriye halkının muazzam fedakarlığı ile Arap Birliği'nde 20/22 oyla kabul edildiğini belirtiyor. Suriye'deki son durumun "pat" olduğunu 2 tarafın da birbirini deviremediğini söylüyor.

Baas Rejimi'nin Arap Birliği barış planını kabul etmesinin sebebini; hem zaman kazanmak, hem uluslararası baskıları zayıflatmak hem de çok bunaldığı için olduğunu söylüyor. Rusya ve Çin'in BMGK'deki Suriye için verdikleri veto kararından ise hiç bahsetmiyor.

Özetle; Cengiz Çandar diğer ülkelerde olduğu gibi Suriye'de de halkın destekçisi olduğunu söylüyor. Her fırsatta Esad'ın, rejimin yapısı ve destekçileriyle güçlü olmasına rağmen, gitmesi gerektiğini ve gideceğini söylüyor, istiyor. Suriye'deki durumun çok kötü olduğunu belirtiyor.

4.5.3.5. Türkiye Hakkında

Cengiz Çandar hem Türkiye'yle ilgili yazdıklarından en fazla alıntı yaptığım hem de Türkiye hakkında en fazla yazan yazarlardan biridir. Kendi bölümleri içinde de en fazla üzerinde durduğu bölümlerden biridir.

Kaddafi'nin devrilmesinin Türkiye'nin yararına olduğunu ve Libya'da 25 bin Türk vatandaşı olduğu için AKP hükümetinin Mübarek'e seslendiği gibi Kaddafi'ye seslenememesini haklı görüyor. Libya'da NATO operasyonu planları sırasında Türkiye'nin ofsaytta kaldığını ve yalpaladığını düşünüyor.

Mısır'daki halk infilakıyla Türkiye'nin örnek model olarak gündeme geldiğini, Tunus'taki En Nahdanın, Mısır'daki bazı Müslüman Kardeşlerin ve Suriye'deki Müslüman Kardeşlerin Türkiye'yi model olarak seçtiğini söylüyor.

Türkiye'nin Arap ülkeleri için bu süreçte kendiliğinden model haline geldiğini söylüyor ve Türkiye modelinin ABD'nin Ortadoğu'daki cansimidi olduğunu iddia ediyor. Obama'nın da Tayyip Erdoğan'ı her konuda desteklediğini belirtiyor. Irak ve Suriye'de ABD ve Türkiye'nin çıkarlarının örtüştüğünü düşünüyor.

Tayyip Erdoğan'ı Mısır'da olaylar başladıktan sonra Kahire'ye gittiği için tebrik ediyor ve Mısır'da Türkiye'nin siyasi namusunun kurtulduğunu söylüyor. Tayyip Erdoğan'ın Ortadoğu'nun en popüler siyasi lideri, Arap sokağının sevgilisi, yükselen yıldızı, Arapların Arap olmayan lideri olduğunu iddia ediyor.

Tayyip Erdoğan'ın Kuzey Afrika ziyaretine; laiklik vurgulu zafer turu diyor ve Türkiye'nin bölgesel gücünün yükselişini simgelediğini belirtiyor ve destekliyor. Başbakan Erdoğan'ın Müslüman kimlik ile batılı değerlerinin sentezini temsil ettiğini ve Türkiye'nin laik rejimini Arap dünyasının önüne koyarak "bizi izleyin ki, başarın" dediğini söylüyor.

Suriye'nin Türkiye'nin Ortadoğu politikasının merkezinde bulunduğunu, bölgesel güç için mihenk taşı konumunda olduğunu bu yüzden Suriye'deki gelişmelerin Türkiye'yi yakından ilgilendirdiğini ve olacıklardan herkesten fazla Türkiye'nin etkileneceğini söylüyor.

Türkiye'nin Suriye halkının yanında pozisyon alarak tarihin tekerleğinin döndüğü yere rotasını çevirdiğini ve doğru yaptığını çünkü demokratik ülke ahlaki gereği öyle yapmak zorunda olduğunu söylüyor.

Suriye'nin uluslararası sistem ve ABD tarafından Türkiye'ye ihale edildiğini çünkü Türkiye'nin Arap sokağında sokak kredisi olduğunu, Türkiye'nin de bunu üstlendiğini ve yarının rejiminin temellerinin kartlarını elinde tuttuğuna inanıyor. Türkiye'nin öneminin bu olaylarda ABD ve AB'nin toplamı kadar ve kilit olduğunu söylüyor.

Suriye muhalefetinin, Suriye Ulusal Meclisi'nin Türkiye'de İstanbul'da kurulmasının önemli olduğunu ve bunun Türkiye'nin Suriye'ye yatırımı olduğunu söylüyor.

Arap Birliği'nin, Suriye'ye karşı aldığı yaptırım kararıyla birlikte Türkiye'ye bu meselenin bir Arap sorunu olduğu mesajını verdiğini düşünüyor.

ABD'nin Esad'ın ipini yavaş yavaş çekmeye başlaması yüzünden Türkiye'nin de Esad'ı kullanma opsiyonunun zayıfladığını söylüyor.

Türkiye'deki bazı İslamcı kesimlerin Suriye ve diğer ülkelerde olanları hep BOP çerçevesinde okuduğunu ve her taşın altından ABD'nin çıktığı komplosuyla yaşadığını söylüyor ve eleştiriyor.

Türkiye'nin, Tunus ve Mısır'da yaptığını Libya ve Suriye'de yapamamasını normal olarak karşılıyor ve Türkiye'nin doğru bir politika izlediğini söylüyor. Türkiye'nin model olmasının temel sebebinin müslüman, demokratik ve özgür bir ülke olmasına bağlıyor ve Arap Baharı sayesinde ilgi odağı olduğunu belirtiyor.

Başlarda Türkiye'nin düzen kurucu olmadığını söylese de sonradan Türkiye'nin yumuşak güç üzerinden hareket ettiğini ve düzen kurucu olabileceğini söylüyor. Türkiye'nin Ortadoğu halklarından, değişimden, insan hakları, özgürlük ve demokrasiden yana olduğunu söylüyor ve destekliyor, bu yüzden de Türkiye'nin bölgesel güç olduğunu düşünüyor.

Cengiz Çandar'ın, NATO'nun Libya'ya yaptığı operasyonu destekleyerek yorumladığı halde, NATO'nun hava hareketinin komuta merkezinin İzmir olmasına değinmemesi ve Türkiye'nin çıkarlarını her olayda öne çıkaran bir yazar olarak Ahmet Davutoğlu'nun Esad'la 6 saat görüşmesiyle, Suriye'ye Türkiye tarafından uygulanan 9 maddelik yaptırım paketini satırlarına taşımaması yazılarında bir tezatlık olarak görülebilir.

Özet olarak; Cengiz Çandar Türkiye hükümetinin Ortadoğu politikalarını genel olarak destekliyor ve hükümetin doğru işler yaptığını, iyi pozisyon aldığını belirtiyor.

4.5.3.6. Genel Yorumlar

Cengiz Çandar genel yorumlar bölümüyle ilgili hem yazdıklarından en az alıntı yaptığım hem de genel yorumlar hakkında en az yazan yazarlardan biridir. Kendi konuları içinde de fazla üzerinde durmadığı bir bölümdür.

Genel olarak olayları; Arap devrimi, devrim, haykırış, Arap Baharı, olarak yorumluyor. Rejimleri; baskı rejimleri, diktalar, isyan edenleri de halklar olarak tanımlıyor.

İsyanı; yasaklar ile boğazlanan Arap haysiyetinin başkaldırısı, adalet, demokrasi, yolsuzlukla mücadelenin yerel haykırışı olarak tanımlıyor ve davalarında haklı olduklarını söylüyor. Rejimlerin domino taşları gibi yıkıldığını ve Osmanlı dominosunun ay yıldız ile geri geldiğini söylüyor.

Süreç boyunca facebook, twitter, sms, youtube ve internetin etkisinin olduğunu, teknolojinin çok iyi kullanıldığını söylüyor.

ABD'nin Ortadoğu'da bu süreçte en korktuğu şeyin İslamcıların başa gelmeleri olduğunu ve Mübarek'ten sonrasını tasarladığını düşünüyor.

Süreci özetle 1. Dünya Savaşı'ndan sonra İngiltere ve Fransa'nın Osmanlı üzerinde yaptığı düzenlemelerin iptal olmaya başladığı, yeni bir düzenin ortaya çıkmaya başladığı dönem olarak görüyor.

4.5.3.7. Sonuç

Cengiz Çandar'ın Arap Baharı'nın ilk 1 yıllık döneminde süreçle ilgili olarak kaleme aldığı köşe yazılarından çıkardığım sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

1- Cengiz Çandar her ne kadar Tunus ve Mısır'daki seçimlere fazla değinmemiş, Kaddafi'nin linç edilmişinden, Mübarek'in yargılanış şeklinden hiç bahsetmemiş olsa da "Arap Baharı" sürecinde söylemleriyle sürekli olarak halklardan, demokrasi ve özgürlükten yana bir duruş sergilemiş ve diktatörlere, dikta rejimlerine ve emperyalistlere karşı olduğunu belirtmiştir.

2- Cengiz Çandar sürecin sadece siyasi boyutuna değil, ekonomik boyutuna da dikkat çekmiştir.

3- Arap coğrafyasındaki olayları "devrim" olarak tanımlamış ve yaşananları komplo teorilerine fazla malzeme yapmamıştır.

4- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin ve Başbakan Tayyip Erdoğan'ın bu 1 yıllık süreç içerisinde yaptıklarının çoğunu doğru bulmuş ve desteklemiştir.

Kısacası Cengiz Çandar bütün bir süreç boyunca halklardan, demokrasiden ve özgürlükten yana bir duruş sergilemiştir. Ülkelerde yaşanan gelişmelere ve Türkiye'nin olaylara verdiği tepkilere fazlaca değinmiş, komplo teorilerine girmemiştir, bunu yazılarının başlıklarına dahi yansıtmıştır. "Yaşasın Mısır Devrimi!, Libya: Osmanlı dominosu., 2011 Arap Devrimi ve Türkiye'nin kodları, 2. Suriye Muhaberat Cumhuriyeti, Türkiye'nin Doğru Suriye Pusulası, Başbakan'ın Zafer Turu Ve Laiklik Mesajının Adresi, "Eksen Kaymasından "Türkiye Modeli "Ne., Türkiye, Araplara "Lider" Olabilir Mi?, Suriye'de Cin Şişeden Çıktı..." gibi başlıkları dikkati çekmektedir. Arap Baharında yaşanan olayları hem Türkiye hem ayaklanan ülke halkları hem de Batı açısından yorumlamıştır.

4.6. SOLİ ÖZEL

4.6.1. Soli Özel Özgeçmiş

1958 yılında İzmir’de doğan Soli Özel, 1981 yılında Amerika Birleşik Devletleri, Bennington College, Ekonomi bölümünde lisans eğitimini tamamladı ve 1983 yılında Johns Hopkins Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünden master derecesi aldı. ABD’de çeşitli üniversitelerde dersler vermiştir.

Yazarlığa *Nokta Dergisi*’nde başlamıştır. Soli Özel, *Sabah Gazetesi*’nde uluslararası ilişkiler hakkında günlük köşe yazıları yazmıştır. 1 Mart 2009’da yayın hayatına başlayan *Gazete Habertürk*’ün Dış Haberler müdürlüğü görevini yürütmekte ve yine aynı gazetede uluslararası politika konularında köşe yazılarına devam etmektedir. 15 yıl Bilgi Üniversitesi’nde öğretim görevliliği yapmıştır. Eylül 2010 tarihinde Kadir Has Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümüne geçmiştir.¹¹²⁶

4.6.2. Yazdıklarının Sayısal Değerlendirmesi

Soli Özel 2011 yılı içinde yazdığı 145 köşe yazısı ile Nilgün Cerrahoğlu ile birlikte 1 yılda en çok köşe yazısı yazar 3. yazar, bu 145 yazısı içinde de Arap Baharı’yla ilgili yazdığı 47 yazıyla da yine konuyla ilgili en fazla yazar 3. yazar olmuştur.

1 yıllık süreçle ilgili belirlediğim 75 başlıktan 62 tanesine değinerek belirlediğim konulara en çok değinen yazar olmuştur. Bu 62 başlıkla ilgili köşe yazılarından yaptığım toplam 132 adet alıntıyla İbrahim Karagül’den sonra yazılarından en çok alıntı yaptığım 2. yazar olmuştur.

Adlandırmalar olarak belirttiğim tabloda rejimler, olaylar, liderler ve isyanlardan oluşan 19 adlandırma maddesinin tamamına yorum getirmiştir. Arap Baharı’nın ilk 1 yıllık sürecinde yaşanan gelişmelerden seçtiğim 20 olay içerisinde 12 olaya değinerek bu bölümde de İbrahim Karagül’le birlikte en fazla yorum yapan 2 yazardan biri olmuştur.

¹¹²⁶ Soli Özel, Kişisel Konuşma, 11.09.2013.

Yazdığı köşe yazılarından ülkeler hakkında aldığım alıntılarının adedini çoktan aza sıralayacak olursam; Suriye'yle ilgili 16, Mısır ve Libya'ya ilgili 13'er, Tunus'la ilgili de 8 kez yorumda bulunmuştur.

Soli Özel'in Genel, Türkiye, Suriye, Mısır, Libya ve Tunus olmak üzere belirlediğim 6 konu içinde 1 yıllık süreç boyunca daha çok üzerinde durduğu konular; Genel ve Türkiye'yle ilgili yorumlar olmuştur. Genel konular hakkında çıkardığım 13 başlıktan 12 tanesine değinmiş ve 38 adet yorumda bulunmuştur. Türkiye'yle ilgili çıkardığım 10 başlığın da 9 tanesine değinmiş ve 44 adet yorum yapmıştır. Toplam 132 alıntısının 82 tanesini bu 2 bölüm oluşturmaktadır.

4.6.3. Soli Özel'in "Arap Baharı"nın İlk Bir Yılında Yazdıklarının Tarafımdan Yorumlanması

4.6.3.1. Tunus Hakkında

Soli Özel Tunus'la ilgili hem yazdıklarından en çok alıntı yaptığım hem de 6 yazar içinde Tunus hakkında en çok yazan yazardır. Kendi yazıları içinde ise hakkında en az yazdığı ülkedir.

Tunus'ta yaşanan olayları yasemin devrimi, isyan, halk hareketi olarak adlandırıyor. Tunus liderini; diktatör, müstebit hırsız, rejimini de; Binali diktatörlüğü olarak adlandırıyor. Böylece söylemlerinden rejimin karşısında, özgürlüğün ve halkın yanında olduğunu gösteriyor.

Tunus'taki olayların başlangıcını komploya yer vermeden işsiz gencin kendini yakmasıyla başladığını ve toplumun kendini bulduğunu, özgüvenini kazandığını belirtiyor. Tunus'luların diktatörlerini birlik olarak terör yapmadan devirdiklerini söylüyor ve bundan duyduğu mutluluğu belirterek, sırada diktatörlüğün olduğunu düşünüyor. Ama bu halk hareketinin diğer Arap ülkelerinde yankı bulmayacağını söyleyerek de yanıldığını görüyorum. Tunus seçimlerinin Arap demokrasileri için örnek ve önemli olduğunu belirtiyor. Seçim öncesinde En-Nahdanın kazanacağına inandığını söyleyerek haklı çıkıyor.

Özetle Soli Özel Tunus'la ilgili yaşanan gelişmelerin tamamına değinmiş ve tarafını halktan, haktan, demokrasiden ve özgürlükten yana koymuştur.

4.6.3.2. Mısır Hakkında

Soli Özel 1 yıllık süreç içerisinde Mısır'la ilgili hem yazdıklarından en çok alıntı yaptığım hem de Mısır hakkında en çok yazan 3. yazardır. Kendi yazıları içinde ise az değindiği ülkelerden biridir. Mısır'daki gelişmeleri genelde devrim, hesaplaşma ve uygarlığın silkinmesi olarak tanımlıyor. Yaşananları bir uygarlığın silkinışı olarak görüyor ve seviniyor, olanların insanı keyiften uçurduğunu söylüyor.

Mübarek'i kanlı despot, vasatlık abidesi, rejimini de; otoriter Mısır rejimi, olarak tanımlıyor. İsyancılara ise ayağa kalkmış haklarını talep etmiş, onurunu kazanmış halk olarak tanımlayarak; halkı desteklediğini, yanlarında olduğunu, rejiminde karşısında durduğu görüntüsünü veriyor. Mübarek'in ülkeyi yolsuzuklarla kurduğunu, kendisi gibi batının çıkarlarını korumak isteyenlerin isyan dalgasının altında ezildiğini söylüyor ve gitmesinden dolayı duyduğu memnuniyeti ifade ediyor.

Olayları Mısır içi hesaplaşma ve sebebini de artan gıda fiyatları, ekonomik, sosyal sorunlar ve yönetimin çürümüşlüğüne bağlıyor. İyileşmenin ise çok zor ve uzun zamanda olacağını belirtiyor.

Hüsnu Mübarek'in, rejimin gardiyanlarının, dış güçlerin elele verdiğini düşünüyor ve askeri darbenin olacağı tahmininde bulunuyor. Müslüman Kardeşler'in bu halk ayaklanmasında payının olmadığını, ABD'nin de Mısır'da belirleyici olamayacağını söylüyor. Seçimler öncesi Müslüman Kardeşler'in kazanmasının sürpriz olmayacağını hatta önemli kararları Müslüman Kardeşler'in vereceğini söylüyor. Müslüman Kardeşlerin seçimleri kazanmasını da "halkı tanımanın zaferi" olduğunu belirtiyor. Mübarek'in yargılanışından ve yargılanış şeklinden ise hiç bahsetmiyor.

Özet olarak; Soli Özel Mısır'da demoratikleşme hareketlerinin yanında olduğunu, ülkenin geleceğinin karmaşık olduğunu belirtiyor ve isyanın sebeplerinin üzerinde duruyor. Müslüman Kardeşler'in yaşanan olaylarda etkili olmadığından bahsediyor.

4.6.3.3. Libya Hakkında

Soli Özel 1 yıllık süre zarfında Libya'yla ilgili 6 yazar içinde hem yazdıklarından en çok alıntı yaptığım yazarlardan biri hem de Libya hakkında en çok yazan 2. yazardır. Kendi yazıları içinde ise az değindiği ülkelerden biridir.

Libya'daki gelişmeleri kriz, isyan, isyan edenleri; muhalifler ve isyancılar, Kaddafi'yi zalim mecup, rejimini de gaddar haydut rejim olarak tanımlıyor. Bütün bu yazdıklarından diğer ülkelerde olduğu gibi yine yönetimlere karşı, halkların yanında olduğunu görüyorum. Kaddafi'nin en başından beri ülkesindeki olaylara hakim olamayacağını, iç savaşın olacağını ve gideceğini söylüyor. Libya'da yaşanan vahşete şaşırmadığını ve demokrasinin kurulmasının çok zor olacağını belirtiyor

NATO operasyonunun "hayırlı değişim" için gerekli olduğunu söylüyor ama başı sonu düşünülmeden alencele yapıldığını belirtiyor. Kaddafi'nin ölmesinden "Böylece Kuzey Afrika'da 3 rejim de devrilmiş oldu" diyerek bahsetse de öldürülüş şeklini yorumlamıyor.

Özetle Soli Özel Libya halkını ve NATO'nun müdahalesini destekliyor, rejim ve Kaddafi karşısında olduğunu belli ediyor.

4.6.3.4. Suriye Hakkında

Soli Özel Suriye'yle ilgili hem yazdıklarından en fazla alıntı yaptığım hem de Suriye hakkında en fazla yazan 3. yazardır. Kendi bölümleri içinde de en fazla üzerinde durduğu ülkedir.

Suriye'deki olayları; başkaldırı, Şam baharı ve iç savaş olarak adlandırıyor. Esad'ı; iktidarsız şahsiyet, Beşar Esad, rejim sözcüsü, rejimi de; zalim, kanlı, baas, esad rejimi olarak tanımlıyor. İsyan edenleri ise muhalefet, halk, isyancılar olarak belirtiyor. Diğer ülkelerde de olduğu gibi halkın destekçisi, rejimin ve liderinin karşısında olduğunu belli ediyor. Olayların ilk patlak verdiği günlerden itibaren rejimin uzatmaları oynadığını, yıkılacağını, düşeceğini, Rusya ve Çin'in desteğinin bile rejimi kurtaramayacağını söylerken 2011 yılının sonlarına doğru ise rejimin kolay kolay yıkılmayacağını belirtiyor.

Esad'ın halka ve Dünya'ya seslenmesini de dağın fare doğurması ve hayalkırlığı olarak görüyor. Suriye'de olayların artacağını, rejimin reform yapmayacağını düşünüyor. BMGK'dan çıkan sonuçla Suriye'de işlerin tıklandığını belirtiyor. Arap Birliği'nin yaptırım kararı için ise Çin ve Rusya'nın bu karara destek vermeyeceğini bu yüzden de Baas'ın yalnız olmadığını belirtiyor.

Tunus'ta, Libya'da ve Mısır'da olduğu gibi Suriye'de de halkların özgürlüğünü destekleyen Soli Özel'in Esad'ın genel af ilanından ve OHAL'i kaldırmasından bahsetmemesinin nedeni yapılanları yeterli ve inadırıcı bulmamasından kaynaklanıyor düşünülebilir.

Özetle Soli Özel diğer ülkelerde de olduğu gibi Suriye'de de halkın haklı taleplerini destekliyor. Rejimin hem yapısı gereği hem de destekçileri gereği kolay pes etmeyeceğini söylüyor ve olayların daha da şiddetleneceğini düşünüyor.

4.6.3.5. Türkiye Hakkında

Soli Özel; Türkiye'yle ilgili hem yazdıklarından en fazla alıntı yaptığım hem de bu süreçte Türkiye'yle ilgisi olan olaylara en çok değinen yazardır. Yazıları içerisinde de en çok değindiği bölümdür. Yazılarının 1/3 ünü bu konu hakkında yazmıştır.

Türkiye'nin Tunus olaylarına yeterli tepkiyi koyamadığını ve bu sınavdan "çaktığını" belirtiyor. Türkiye'nin Libya'da ise baştaki suskunluğunun sebebini oradaki vatandaşlarının can güvenliği için olduğundan normal karşılıyor fakat daha sonra Türkiye'nin Kaddafi'yi destekler görüntü vermesinden dolayı eleştiriyor. Başta hükümetin Kaddafi'ye destek vermesinin gaflet olduğunu söylüyor ama sonradan yanıştan çabuk dönüldüğünü belirtiyor.

Türkiye'nin Arap ülkelerindeki olayların arttığı zamanlarda çözüm arayışının içinde olması gerektiğini söylüyor. Türkiye'yi Libya'da NATO konusunda ikircikli hali sebebiyle eleştiriyor ve Türkiye'nin olayları iyi okuyamadığını bu yüzden de "NATO'nun ne işi var Libya'da" sözünden en geniş deniz kuvvetlerini gönderen ülke konumunda olması örneğini gösteriyor. Türkiye'nin, dış politikasının Libya'da başta afalladığını, sonradan ise NATO üyesi olması sayesinde Libya'da söz sahibi olduğunu belirtiyor.

Suriye'nin Türkiye'nin Ortadoğu politikasının temel taşı olduğunu, en çok siyasi yatırım yaptığı ülke olduğunu belirtiyor. Oradaki bir iç savaşın Türkiye'yi direkt etkileyeceğini söylüyor. Ahmet Davutoğlu'nun Esad'la 6.5 saatlik konuşmasının sonuçsuz kalmasından dolayı Ankara'nın Suriye üzerinde yönlendirici bir etkisinin olmadığını belirtiyor. “Şam bizden sorulur” sözünün dünyaya karşı fos çıktığını belirtiyor.

Suriye'li muhaliflerin Suriye Ulusal Konseyi adı altında İstanbul'da toplanmasını destekliyor, önemli görüyor ama yeterli olmadığını da belirtiyor.

Türkiye'nin Esad'ı satarak, desteğini arkasından çekerek doğru bir iş yaptığını ve bu sayede Arap ülkelerinde söz sahibi olacağını belirtiyor. Türkiye'nin Suriye politikasının Esad'dan ümit kesildikten sonra rasyonel bir çerçeveye oturduğunu ve Türkiye'nin Suriye'ye asla askeri müdahale yapmaması gerektiğini belirtiyor.

Başbakan Tayyip Erdoğan'ın Suriye meselesini “iç mesele” olarak söylemesini doğru kabul ediyor ama Türkiye'nin tek başına bu süreci yönlendirebilmesini de mümkün görmüyor. 12 Haziran seçimlerinde Başbakan Tayyip Erdoğan'ın Türkiye'yi merkez ülke, küresel güç olduğunu söylediğini belirtiyor. Türk Hükümetinin seçimlerden sonra Arap başkaldırılarını komplolara kulak asmadan ve tarihsel çerçeve içinde doğru değerlendirdiğini ve Mısır'da, Suriye'de halkların yanında yer alarak doğru yaptığını belirtiyor. Tayyip Erdoğan'ın Mısır, Tunus, Libya gezilerinin büyük bir başarı olduğunu ve dünyaya Türkiye'nin kozlarını hatırlattığını belirtiyor ve destekliyor.

Soli Özel Türkiye'nin diğer Arap ülkeleri tarafından ekonomik ve siyasi olarak örnek alınabilecek bir ülke olabileceğini ama ülke halklarına biz size liderlik edelim havası basmanın yanlış olduğunu söylüyor.

Yazılarının ilk aylarında Türkiye'nin bölgede ve dünya düzeninde etkisinin gücünün ve önemini arttığını söylerken, sonradan Türkiye'nin bölgede olayların akışına müdahale imkanının kısıtlı olduğunu belirtiyor. Fakat 2011'in son aylarına doğru Türkiye'nin küresel ölçekte bir güç olarak şekillendiğini, Türk dış politikasının da dünyada yankısının olduğunu belirtiyor.

Soli Özel'in NATO'nun Libya'daki operasyonunu desteklemesinden dolayı, NATO'nun hava hareketi komuta merkezinin İzmir olmasına yorum yapmaması ve Türkiye'nin Suriye'ye uyguladığı 9 maddelik yaptırım paketini satırlarına taşımaması Türkiye'nin çıkarlarını her olayda öne çıkaran bir yazar olarak eksiklik şeklinde görülebilir.

Türkiye'nin yapması gerekenin; Bölgesel dengeleri bozmadan ülkelerdeki iç değişimleri desteklemek, daha dar kapsamlı gerçekçi batıyla güçlü bir siyaset benimseyerek Arap Baharı'nın Türkiye'nin 2. baharı olmasını sağlamak, Cengiz Çandar'ın yazısını referans göstererek "Türkiye'nin etkisini diktatörlerle değil, bölgeye demokrasinin yayılmasıyla artacağı" sözünün uygulanması olduğunu söylüyor.

Türkiye için" kendi kapasitesini bilen ülkeler hayal kırıklığı yaşatmadan önemli roller üstlenebilir" diyor.

Özet olarak;

- Arap isyanlarının Türkiye'nin dış politikasının sınırlarını gösterdiğini,
- Bundan sonrasının Türkiye için daha zor, sıkıntılı olacağını ve yeni döneme uygun stratejinin ve politik söylemin tanımlanmasını Türkiye için hayati önem taşıdığını,
- Türkiye'nin "bahar" başında yanlış hamleler yaptığını fakat sonradan topladığını,
- Türk Hükümeti'nin komplolara kulak asmamasından memnun olduğunu,
- Suriye üzerinde Türkiye'nin yönlendirici bir gücünün olmadığını ortaya çıktığını,
- Türkiye'nin kendi demokrasisini geliştirmesiyle ve demokrasiyi yayarak bölgedeki gücünün artacağını söylüyor.

4.6.3.6. Genel Yorumlar

Soli Özel genel yorumlar bölümüyle ilgili hem yazdıklarından en fazla alıntı yaptığım ikinci, hem de genel yorumlar hakkında en fazla yazan ikinci yazardır. Kendi bölümleri içinde de en fazla üzerinde durduğu ikinci bölümdür.

Genel olarak olayları; Arap isyanları, başkaldırı, devrim, demokratik kalkışmalar ve isyan olarak, rejimleri; otoriter rejimler, isyancıları da Arap halkları olarak adlandırıyor.

Rejimlerin yıllarca ayakta kalabilmelerini şiddete, rüşvete, batının desteğine ve İslamcı hareketlere borçlu olduklarını söylüyor.

İsyanların dış ülkelerin dürtmeleriyle olmadığını belirtiyor ve kimsenin de kontrol edemediğini söylüyor. İsyanların başlangıcını seyyar satıcının kendisini yakmasıyla olduğunu söylerken fitili ilk ateşleyenin ise Irak savaşının olduğunu belirtiyor.

İsyanların sebeplerinin; adaletsizlik, umutsuzluk, baskı, artan gıda fiyatları, enflasyon, wikileaks olduğunu ve halkların da eşit vatandaşlık hakkı, gelecek umudu, bireysel onur adına ayaklandıklarını belirtiyor.

Arap halklarının bu isyanda teknolojiyi çok iyi kullandığını ve isyanın başarılı olmasında bir etken olduğunu, iletişim sayesinde halkların çevrelerinde olup bitenden haberdar olduklarını söylüyor.

ABD ve batılı devletlerin Arap isyanlarına sürekli karşı çıkamayacaklarını ve sağlıklı bir dönüşüm için devrime destek vermeleri gerektiğini, Obama'nın da öyle yapacağını sinyali verdiğini söylüyor. Yeni yapılanmada yine batının söz sahibi olacağını düşünüyor. Arap isyanlarıyla cihatçılığın bittiğini iddia ediyor.

İsyanlarda Araplar için sevinmemiz gerektiğini, Arap dünyasındaki özgür seçimlere destek verilmesini söylüyor ve halkların artık hiçe sayılmasının mümkün olmayacağını belirtiyor.

4.6.3.7. Sonuç

Soli Özel'in Arap Baharı'nın ilk bir yıllık döneminde yazdığı köşe yazılarından çıkardığım sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

1- Soli Özel "Arap Baharı" sürecinde söylemlerinde sürekli olarak halklardan, demokrasi ve özgürlükten yana bir duruş sergilemiş ve diktatörlere, dikta rejimlerine ve emperyalistlere karşı olduğunu belirtmiştir.

2- İsyanın başlangıcının Irak savaşı olduğunu ve sebebinin ise gıda fiyatlarındaki artışının, fakirliğin, adaletsizliğin olduğunu söylemiştir. Teknolojinin de isyanların yaygınlaşmasında önemli bir faktör olduğunu belirtmiştir.

3- Olayları Devrim ve Bahar olarak tanımlamış, yaşananları komplo teorilerine malzeme yapmamıştır.

4- İncelediğim Arap Baharı'nın ilk yılındaki yaşananların sadece siyasi boyutlarına değil, ekonomik boyutlarına da dikkat çekmiştir.

5- Mısır'ın geleceğinin belirsiz, Suriye rejiminin de kolay pes etmeyeceğini söylemiştir.

6- Türkiye'nin bahar sürecinde başta yanıldığını yalpaladığını, zaman ilerledikçe doğru yola girdiğini ve Arap isyanlarının Türkiye'nin dış politikasının sınırlarını gösterdiğini, Türkiye'nin kendi demokrasisini geliştirmesiyle ve demokrasiyi bölge ülkelerine yayarak bölgedeki gücünün artacağını belirtmiştir.

Kısacası Soli Özel bütün bir süreç boyunca yaşananların kendiliğinden geliştiğini ve olayların altında emperyal güçlerin olmadığını belirtmiştir. Türkiye'nin de bu olaylar sayesinde dış politikasının sınırlarını gördüğünü belirtmiştir. Bütün bunları yazılarının başlıklarına da yansıtmıştır; "Tunus'a Destek", "Devrim Üzerine", "Dış Politikada Yüzleşme Anı", "Arap Normalleşmesi", "Suriye Aynasında Dış Politika", "Dağ Bir Kez Daha Fare Doğurdu", "Mısır-Tunus-Libya", "Suriye ve Dış Politika", "Modellik", "Türkiye'nin Anlaması Gereken Şey", "Dış Politikada Dümen Kırma" gibi başlıkları dikkati çekmektedir. Sonuç olarak Soli Özel Arap Baharı'nda yaşanan olayları komplo teorileri kurmadan, hem siyasi hem de ekonomik boyutlarını dikkate alarak yorumlamıştır. Türkiye'nin bütün bu süreçte aldığı pozisyonları da detaylı olarak belirtmiştir.

SONUÇ

Tezde ‘Arap Baharı’ adlı Ortadoğu’da yaşanan halk ayaklanmalarının Türk köşe yazarlarınca nasıl yorumlandığı sorusuna cevap aranmıştır.

Çalışmada önce Arap Baharı sürecinin ilk yılındaki gelişmeler en şiddetli şekilde yaşanan 4 ülke üzerinden anlatılmış, daha sonra *Habertürk Gazetesi*’nden Soli Özel, *Hürriyet* ve *Radikal Gazetelerinden* Cengiz Çandar, *Zaman Gazetesinden* Kerim Balcı, *Yenişafak Gazetesinden* İbrahim Karagül ve *Cumhuriyet Gazetesinden* de Nilgün Cerrahoğlu ile Erol Manısalı köşe yazarlarının 1 Ocak 2011 - 31 Aralık 2011 tarihleri arasında Ortadoğu’da yaşanan gelişmeleri köşe yazılarında nasıl yorumladıkları incelenip, görüşleri arasındaki farklılıkların / benzerliklerin neler olduğuna bakılmıştır.

Bütün yazarlar ortak olarak halklardan, demokrasiden, özgürlükten yana duruş sergilemişler, diktatörlere karşı olduklarını belirtmişler, teknolojiden bahsetmişlerdir.

Bunların dışında birbirlerinden farklı olarak her birinin öne çıkardığı ve benim daha çok üzerlerinde durduklarını düşündüğüm konuları ise sıralayacak olursam;

Soli Özel ve Cengiz Çandar yazılarında komploya hiç yer vermemiş, olayların kendiliğinden geliştiğini söylemiş, yaşananların sadece siyasi boyutundan değil ekonomik boyutundan da bahsetmiş ve öne çıkardığım 4 ülke dışında çokça da Türkiye’nin gelişmeler karşısındaki tutumundan yazılarında bahsetmişlerdir. Arap ülkelerindeki gelişmelere yaptıkları yorumlar kadar Türkiye’nin bu olaylar karşısındaki tutumunu da yorumlamışlardır.

Kerim Balcı çok fazla olmasa da özellikle İbrahim Karagül 1 yıllık süreçteki hemen her olayın altında/ardında emperyalist güçlerin büyük planları olduğunu savunmuş, hep komplo teorileri kurmuştur. İki yazar da yazılarında geçmişi ve tarihi ön plana çıkararak örnekler vermiştir. Türkiye hükümetinin ve Başbakanının söylem ve yaptıklarını hep desteklemişlerdir. Olaylara, detaylarla uğraşmak yerine makro düzeyde bakmayı tercih ettikleri söylenebilir. Süreçteki olaylarla ilgilendikleri kadar Türk Hükümeti’nin tutumunu da aynı oranda yorumlamışlardır.

Erol Manisalı ve Nilgün Cerrahoğlu Arap Baharı sürecinin kendiliğinden başladığını fakat zamanla kontrolden çıktığını belirtmişlerdir. Her olayın altında/ardında emperyal güçlerin büyük planları olduğunu savunmuşlar ve olaylara makro düzeyde bakmaya, büyük resmi görmeye çalışmışlardır. Bütün bir süreç boyunca NATO, emperyalizm, küreselleşme karşıtı bir duruş sergilemişler, ekonomik ve siyasal olarak Türkiye'nin tam bağımsızlığını savunmuşlardır. İki yazar arasındaki en belirgin fark Erol manisalı daha çok yazılarında olayların yaşandığı ülkerdeki gelişmelerden bahsetmiş, Nilgün Cerrahoğlu ise daha çok Türkiye'nin tutumu hakkında görüş bildirmiş ve Türkiye hükümetinin duruşunu her fırsatta eleştirmiştir.

Yazarlar arasındaki görüş benzerlik ve farklılıklarını ifade edecek olursak, Soli Özel'le Cengiz Çandar'ın, Kerim Balcı'yla İbrahim Karagül'ün, Erol Manisalı'yla da Nilgün Cerrahoğlu'nun kendi aralarında ikişerli gruplar halinde ayrıştığını görüyoruz. Ayrıca tüm yazarların köşe yazılarının başlıklarının, 1 yıllık süreç boyunca yaptıkları bütün yorumlarının adeta birer özetini oluşturduğunu görüyoruz.

Arap Baharı süresince yazarların belirgin şekilde ayrıldıklarını ve hemfikir olduklarını gördüğüm konuları sıralayacak olursam;

1- Arap olaylarına Soli Özel, Cengiz Çandar, Kerim Balcı ve İbrahim Karagül daha çok Arap Baharı, Arap devrimi demişler, Nilgün Cerrahoğlu'yla Erol Manisalı ise bu tanımlamaları pek kullanmamışlardır.

2- Nilgün Cerrahoğlu ve Erol Manisalı Türkiye Hükümet'i hakkında fazlaca olumsuz düşünelere sahipken, diğer yazarlar hükümetin olaylara yaklaşımına ve söylemlerine olumlu bakmışlardır.

3- İbrahim Karagül, Kerim Balcı, Erol Manisalı ve Nilgün Cerrahoğlu Arap Baharında yaşanan birçok olayı komplo teorilerine bağlasa da, Soli Özel, Cengiz Çandar yaşananların kendiliğinden olduğunu belirtmişlerdir.

4- Kimi az kimi çok dese de bütün yazarlar olayların gelişmesinde teknolojinin etkisini kabul etmiştir.

5- Bütün yazarlar ortak olarak halklardan, demokrasiden, özgürlükten yana olmuşlar, diktatörlere, diktatörlüklere karşı olduklarını belirtmişlerdir.

Teze başlarken Arap ülkelerinde yaşanan gelişmelere Soli Özel, Cengiz Çandar, İbrahim Karagül ve Nilgün Cerrahoğlu'nun daha çok, Erol Manisalı ve Kerim Balcı'nın ise daha az ilgi göstereceğini düşünmüştüm ki bu düşüncemde yanılmadığımı görüyorum.

Bu çalışmada Arap ülkelerindeki olaylara farklı görüşlerde olduklarını düşündüğüm ve gördüğüm yazarların bu gelişmelere kendi pencerelerinden nasıl baktıklarını, nelere önem verip neleri önemsemediklerini tespit etmiş bulunmaktayım.

Yazarların Arap ülkelerinde yaşanan olayları “Arap Baharı”, “devrim” olarak tanımlamalarının, yapılması gerekenlerin henüz yapılamamış olmasından dolayı tam olarak doğru olmadığını düşünüyorum. Bazı ülkelerde hukuki, siyasal ve ekonomik değişimlerle devrime ilerleyen bir süreç olduğunu düşünüyorum.

İlerleyen zamanlarda Arap Baharı'nı yaşayan ülkelerin üç senaryodan birini yaşayacaklarını tahmin ediyorum;

1- Ya yaşanan gelişmeler iyiye gidecek ve ülkelere demokrasi ve özgürlük gelecek,

2- Ya yaşanan gelişmeler daha da kötüleşecek ve ülkeler iç savaşa sürüklenecek,

3- Ya da giden diktatörlerin yerlerine yenileri gelerek / getirilerek yıldır süren sistem devam edecek.

Her 3 olasılığın da farklı ülkelerde yaşanacağını düşünüyorum.

Ortadoğu tarihinin kritik dönüşüm süreçlerinden birini yaşamaktadır ve önümüzdeki yıllarda da bu sürecin devam edeceğini düşünüyorum. Bölgesel ve küresel güçlerin bölgenin geleceği üzerinde etkili olmaya çalışacaklarını tahmin ediyorum. Türkiye'nin ise ayaklanmaların yaşandığı ülkelerdeki insanların özgürlük mücadelelerine insani olarak destek vermeye devam ederken nerede durması gerektiğini de çok iyi hesaplaması gerektiğini düşünüyorum.

TABLO 4.38: Genel Arap Baharı Kronolojisindeki Yaşanan Olayların Milletlere Göre Sayısal Gösterimi

	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	
ARAP	3	11	10	18	13	13	8	6	4	4	8	12	14	124
TÜRK	-	1	-	1	2	5	5	2	6	8	2	4	2	38
Toplam	3	12	10	19	15	18	13	8	10	12	10	16	16	162

2010 ARALIK

- **17 Aralık (Tunus)**

‘‘Arap isyanı’’ adlı sürecin başlangıcının sembolik tarihidir. Tunus’ta işsiz bir gencin kendini yakmasıyla başlayan olaylarda ülkede protestolar başladı.

- **27 Aralık (Yemen)**

Yemen Devlet Başkanı Ali Abdullah Salih, parlamento seçimlerinin uluslararası gözlemciler eşliğinde yapılacağını açıkladı

- **27 Aralık (Mısır)**

Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek’in oğlu Cemal Mübarek, Eylül 2011’de seçimlerin yapılacağını duyurdu.

2011 OCAK

- **6 Ocak (Cezayir)**

Cezayir’de artan gıda fiyatlarını, işsizliği ve hükümeti protestolar başladı.

- **13 Ocak (Lübnan)**

Lübnan Başkanlık ofisinden yapılan açıklamada kabine üyelerinin üçte birinden fazlasının istifası sonucu Said Hariri’nin başbakanlığını yaptığı hükümet düştü.

¹¹²⁷ ORSAM, <http://www.orsam.org.tr/tr/ortadoguguncesiarsiv.aspx>

- **14-15 Ocak (Tunus)**

Tunus lideri Zeynel Abidin Ben Ali görevini bıraktı ve Suudi Arabistan'a kaçtı.

- **17 Ocak (Tunus)**

Protestolar Mısır ve Cezayir'e de sıçradı. Halk işsizliği ve fiyat artışlarını protesto etmek için sokaklarda.

- **17 Ocak (Lübnan)**

Lübnan'da Hizbullah lideri Hasan Nasrallah, yeni hükümeti kurmakla görevlendirilen geçici başbakan Saad Hariri'ye destek vermeyeceklerini açıkladı.

- **17 Ocak (Tunus)**

Protestolar Mısır ve Cezayir'e de sıçradı. Halk işsizliği ve fiyat artışlarını protesto etmek için sokaklarda.

- **20 Ocak (Lübnan)**

Türkiye ve Katar'lı yetkililer Lübnan'daki karşı saflardaki siyasi gruplarda iki gündür sürdürdükleri görüşmelerde bir ilerleme kaydedilememesi üzerine girişimleri askıya aldı

- **21 Ocak (Ürdün)**

Arap ayaklanması Ürdün'e de sıçradı. Halk kötü ekonomik gidişi ve hükümeti protesto etmek için sokaklara döküldü.

- **22 Ocak (Yemen)**

Arap ayaklanması bu defa Yemen'de başladı. Halk Ali Abdullah Salih'in istifasını istiyor.

- **24 – 25 Ocak (Mısır)**
80 bin Mısırlı internet üzerinden örgütlenerek Kahire’de büyük protestolara başladı.
- **25 Ocak (Lübnan)**
Lübnan Devlet Başkanı Michel Suleiman hükümeti kurması için, Hizbullah ve müttefiklerinin desteklediği Najib Mikati’yi görevlendirdi.
- **29 Ocak (Cezayir)**
Cezayir’de isyan büyüdü. On binlerce kişi büyük bir protesto düzenliyor.

2011 ŞUBAT

- **1 Şubat (Ürdün)**
Ürdün Kralı Abdullah, hükümeti yapılan protestolardan dolayı görevden aldığı açıkladı.
- **1 Şubat (Mısır)**
Mısır Devlet Başkanı Hüsnü Mübarek, Devlet televizyonuna yaptığı açıklamada bir dahaki seçimlerde aday olamayacağını söyledi.
- **2 Şubat (Yemen)**
Tunus ve Mısır örneklerinden sonra Yemen Devlet Başkanı Ali Abdullah Salih, 2013 seçimlerinde aday olmayacağını açıkladı.
- **11 Şubat (Mısır)**
Mısır’da 18 gündür süren yoğun protestolara dayanamayan Başkan Hüsnü Mübarek istifa etti.

- **13 Şubat (Bahreyn)**
Ayaklanmalar Bahreyn'e de sıçradı. Gösteriler sokakları karıştırdı.
- **13 Şubat (Fas)**
Ayaklanmalar Fas'a da sıçradı. Halk meydanlarda iş imkânları konusunda verdiği sözleri tutmayan Abbas El Fasi'nin istifasını istiyor.
- **13 Şubat (Yemen)**
Yemen'de Hükümet binasına yürüyen göstericilerle polis arasında şiddetli çatışmalar başladı.
- **25 Şubat (Ürdün)**
Ürdün'de halk sokaklara dökülerek politik özgürlük daha geniş parlamenter temsiliyet ve kraliyetin yetkilerini kısıtlayan anayasal değişiklik talebiyle protestolarda bulundu.
- **25 Şubat (Libya)**
Avrupa Birliği hükümetleri Libya'ya uygulanacak olan silah ambargosu, mal varlıklarının dondurulması, seyahat yasağı hakkında oy birliği ile anlaştılar.
- **27 Şubat (Yemen)**
Yemen Devlet Başkanı Ali Abdullah Salih Yemenin ve bölgenin bütünlüğü üzerinde bir komplonun uygulandığını ve kanının son damlasına kadar görevde kalıp hizmetine devam edeceğini söyledi.

2011 MART

- **1 Mart (Tunus)**
Tunus'ta 30 yıldır yasaklı olan İslamcı hareket En Nahda, Bin Ali'nin gidişiyle tekrar kurulduğunu duyurdu.

- **2 Mart (Libya)**
Libya'nın lideri Muammer Kaddafi istifa etmeyeceğini açıkladı.
- **4 Mart (Umman)**
Arap isyanı Umman'a da sıçradı. Binlerce kişi işsizliği protesto etmek gösteriler düzenledi.
- **5 Mart (Yemen)**
Yemen Devlet Başkanı Ali Abdullah Salih 2013'te görev süresi dolmadan görevi bırakmayacağını açıkladı.
- **7 Mart (Umman)**
Umman Devlet Televizyonunun yaptığı açıklamaya göre, Umman Sultanı, Sultan Kabus protestoların ardından hükümette geniş çaplı değişiklik yapılması emrini verdi.
- **10 Mart (Mısır)**
Uluslararası Atom Enerji Kurumunun eski genel direktörü olan Muhammed El Baradei bu yıl yapılması planlanan Mısır seçimlerinde devlet başkanlığı için aday olacağını açıkladı.
- **13 Mart (Umman)**
Umman Sultanı Sultan Kâbus ülkesinde yaşanan protestolardan sonra kendisinde bulunan yasama gücünü kısmi olarak seçilmiş konseye bırakma kararı aldı.
- **15 Mart (Suudi)**
200 Suudi asker ve 500 Suudi polis Bahreyn'e girmesi üzerine, Şii muhalefet bunu bir savaş deklarasyonu ve işgal olduğunu iddia etti.

- **16 Mart (Bahreyn)**
Bahreyn Kral'ı Hamad ülkesinde 3 ay süreli olağanüstü hal ilan ettiğini duyurdu.
- **18 Mart (Libya)**
BM Libya'ya Müdahale kararı aldı ve NATO ilk saldırısını gerçekleştirdi.
- **19 Mart (Suriye)**
Arap ayaklanmaları Suriye'ye de sıçradı. Dara kentinde yüzlerce kişi polisle çatıştı.
- **22 Mart (Libya)**
Vladimir Putin, BM Güvenlik Konseyinin Libya'ya askeri müdahaleyi destekleyen kararının Orta Çağ'daki haçlı Seferleri çağrısına benzediğini söyledi.
- **23 Mart (Yemen)**
Yemen Devlet başkanı Ali Abdullah Salih, yılsonunda yapılacak bir seçim ile görevini bırakmaya hazır olduğunu söyledi.
- **25 Mart (Libya)**
Birleşik Arap Emirlikleri, Libya üzerinde uygulanan uçuş yasağını uygulayabilmek için 12 adet uçağını Libya'ya gönderdi.
- **26 Mart (Suriye)**
Suriye'de devam eden gösterilerde göstericiler ilk defa başkent Şam'da gösteriler düzenledi.
- **26 Mart (NATO)**
NATO askeri kanadından yapılan açıklamada Libya'ya düzenlenecek Hava harekâtının komuta merkezi İzmir olarak kesinleştiği açıklandı.

- **28 Mart (Mısır)**
Mısır, Hüsnü Mübarek'in devrilmesinden sonra ilk seçimleri gelecek eylül ayında gerçekleştirecek.
- **28 Mart (Yemen)**
Yemen Devlet Başkanı Ali Abdullah Salih, katıldığı bir televizyon programında yönetimi bırakmaya hazır olduğunu açıkladı.
- **31 Mart (Kuveyt)**
Kuveyt'te geçtiğimiz günlerde istifa eden Kuveyt kabinesinin istifası Kuveyt Emiri tarafından onandı ve kabine resmi olarak düştü.

2011 NİSAN

- **2 Nisan (Bahreyn)**
Bahreyn'de gösteriler büyüyor. Bahreyn Hükümeti gösterileri yasakladı.
- **2 Nisan (Ürdün)**
Arap isyanı Ürdün'e de sıçradı. Yüzlerce kişi reform talebiyle gösteriler düzenliyor.
- **5 Nisan (Kuveyt)**
Kuveyt'in eski başbakanı Şeyh Nasser Mohammed el-Ahmed el-Sabah'a düşen hükümet sonrasında, Sabah'a kendisinin yedince hükümeti kurma ve beş yıl süre ile yönetme görevi verildi.
- **7 Nisan (Suriye)**
Suriye'li lider Fuat Aliko, Suriye hükümetinin kimliksiz Kürt'lere kimlik verilmesine olumlu olarak baktığını ancak birçok adım atılması gerektiğini söyledi.

- **14 Nisan (Suriye)**
Suriye’de yeni hükümet kuruldu. Dışişleri bakanı görevine devam edecek.
- **15 Nisan (Mısır)**
Mısır’ın devrik lideri Hüsnü Mübarek hastalanarak hastaneye kaldırıldı. Hakkında açılan soruşturmalar aleyhine sonuçlanırsa ölüm cezasına çarptırılacağı açıklandı.
- **15 Nisan (Bahreyn)**
Ayetullah Sistani’nin İran temsilcisi, Bahreyn’de meydana gelen kargaşadan sonra Ayetullah Sistani’nin Suudi Arabistan Kralı’nın görüşme talebini reddettiğinin bilgisini verdi.
- **16 Nisan (Cezayir)**
Cezayir Devlet başkanı Abdülaziz Bouteflika, ulusa sesleniş konuşmasında anayasada reform vaadinde bulundu ve özgür bir seçim ile basın özgürlüğü sağlamaya söz verdi.
- **21 Nisan (Suriye)**
Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, bakanlar kurulunun, olağanüstü halin kaldırılmasına yönelik aldığı kararı onayladı.
- **23 Nisan (Yemen)**
Yemen’de muhalefet, Körfez ülkelerinin önerdiği krizden çıkış planını, ulusal birlik hükümetinin kurulması dışında kabul etti.
- **23 Nisan (Suriye)**
Türkiye Dışişleri Bakanlığı Suriye’deki olaylardan dolayı derin endişe ve üzüntü duyduğunu ifade etti.

- **24 Nisan (Yemen)**
Yemen’de muhalif liderler Körfez ülkelerinin bu ülkedeki krizi sona erdirmek için hazırladığı siyasi geçiş planını reddetti.
- **28 Nisan (Suriye)**
MİT müsteşarı Hakan Fidan ve DPT Müsteşarı Kemal Madenoğlu’nun Suriye Başbakanı Adil Sefer’le görüşmesinde reform konusu ele alındı.
- **29 Nisan (Suriye)**
Suriye’nin doğusunda yaşayan Kürt azınlığın ayaklandığı açıklandı.
- **30 Nisan (Libya)**
Libya lideri Muammer Kaddafi NATO’nun savaş uçaklarını durdurması halinde ateşkes yapmaya hazır olduklarını söyledi.

2011 MAYIS

- **1 Mayıs (Mısır)**
Mısır’daki Müslüman Kardeşler, kurdukları özgürlük ve adalet partisinin başkanlığına Muhammed Mursi’yi getirdi.
- **2 Mayıs (Suriye)**
Cumhurbaşkanı Abdullah Gül Suriye ile devlet olarak devamlı temas halinde olduklarını belirterek Orada reformların gerçekleşmesi halkın meşru talepleri doğrultusunda değişimin gerçekleşmesi yönünde de yapıcı katkı sağlamaya çalışıyoruz. Tabii ki en kötü senaryolara karşı da tedbirlerimizi alıyoruz dedi.

- **3 Mayıs (Libya)**

Ahmet Davutoğlu son dönemde Libya’da güvenlik şartlarının değişmesi nedeniyle Trablus’taki Türk Büyükelçiliği’nin geçici bir süre tahliye edilmesine karar verdiklerini açıkladı.

- **4 Mayıs (Libya)**

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Libya lideri Muammer Kaddafi’ye açık bir çağrıda bulunarak ‘‘Derhal görevi bırakmalı’’ uyarısı yaptı.

- **7 Mayıs (Bahreyn)**

Bahreyn Dışışleri Bakanı Şeyh Halit Bin Ahmet Bin Muhammed El Halife Suriye’ye giderek Esad’a desteklerini ilette.

- **10 Mayıs (Mısır)**

Türkiye Dışışleri Bakanlığı, Mısır’ın başkenti Kahire’nin Imbaba semtinde farklı dinlere mensup gruplar arasında çıkan çatışmalardan kaygılı olduğunu açıkladı.

- **12 Mayıs (Suriye)**

Pekin yönetimi, dış güçlerin Suriye’nin içişlerine karışmaması gerektiğini açıkladı.

- **13 Mayıs (Suriye)**

Suriye’ye dış güçlerin müdahalesine karış olduklarını açıklayan Rusya Dışışleri Bakanı Sergey Lavrow, kimsenin Suriye’de Libya senaryosu çabasında olmamasını istedi.

- **14 Mayıs (Bahreyn)**

Bahreyn’de iktidarın temsilcisi Abdulaziz El Halife, gelecek ay olağanüstü hal uygulamasının kaldırılmasının ardından muhalif gruplarla görüşmelere başlayacaklarını umduğunu söyledi.

- **15 Mayıs (Suriye)**
Suriye Enformasyon Bakanı Adnan Mahmud, ülkedeki tüm kesimleri kapsayan bir milli diyalog başlatacaklarını açıkladı.
- **16 Mayıs (Bahreyn)**
İran, yönetim karşıtı Şiilerle dayanışma göstergesi olarak Bahreyn'e filo gönderdi.
- **19 Mayıs (Suriye)**
ABD Suriye'ye yönelik yaptırım kararı aldı.
- **21 Mayıs (Yemen)**
Yemen muhalefeti, Körfez ülkelerinin hazırladığı iktidar değişimi planını imzaladı.
- **22 Mayıs (Mısır)**
Müslüman Kardeşler Örgütü, 60 yıl aradan sonra Mısır'ın başkenti Kahire'de yeniden kurduğu genel merkez binasını törenlerle açtı.
- **26 Mayıs (Tunus)**
Tunus Bağımsız Seçim Komisyonunun Başkanı Kamil Cendubi, ülkede genel seçimlerin 24 Temmuz'da değil 16 Ekim'de yapılacağını söyledi.
- **27 Mayıs (Suriye)**
Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Esad ile telefonla görüştü.
- **27 Mayıs (Yemen)**
G-8'e üye ülkelerin liderleri, Yemen liderinin istifa sözünü tutmasını istedi.

- **31 Mayıs (Suriye)**

Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad, genel af yasasını onayladı.

2011 HAZİRAN

- **1 Haziran (Suriye)**

Ahmet Davutoğlu Suriye’de genel af ilan edilmesinin olumlu bir gelişme olduğunu belirterek siyasi reformların yapılabilmesi için genel af gerekliydi.

- **1 Haziran (Suriye)**

ABD dışişleri Bakanı Hillary Clinton, Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad’ın ciddi reformlar yapmaması halinde hükümetini koruyamayacağını söyledi.

- **2 Haziran (Ürdün)**

Ürdün Maliye Bakanı Muhammed Ebu Hammur, ülkenin istikrarsız ekonomisine destek için Suudi Arabistan’ın 400 milyon dolar hibe yardımında bulunduğunu açıkladı.

- **9 Haziran (Libya)**

Ahmet Davutoğlu, Libya Temas Grubu toplantısına katılmak üzere B.A.E ye gitti.

- **9 Haziran (Ürdün)**

Ürdün Kralı Abdullah, yaklaşık 6 milyon nüfusa sahip ülkede 1 milyon suçluyu affetti.

- **12 Haziran (Suriye)**

Türkiye’nin Şam Büyükelçiliğine, bugün Suriye’de yönetim taraftarı yaklaşık 2bin kişilik bir grup tarafından saldırı düzenlendi.

- **12 Haziran (Ürdün)**
Ürdün Kralı Abdullah, gelecekteki kabinenin seçilmiş bir parlamento çoğunluğuyla oluşturulacağını söyledi.
- **14 Haziran (Suriye)**
Başbakan Recep Tayyip Erdoğan, Esad ile telefonla görüştü.
- **15 Haziran (Suriye)**
Ahmet Davutoğlu, Suriye'deki gelişmelere kayıtsız kalmamayacağını belirterek, Suriye bizim için sıradan bir dış mesele değildir, olamaz dedi.
- **20 Haziran (Suriye)**
Esad merakla beklenen halka seslenişini gerçekleştirdi.
- **20 Haziran (Tunus)**
Eski Tunus Devlet Başkanı Zeynel Abidin Bin Ali ve eşi Leyla Trabelsi, gıyabında yargılandıkları davada 35'er yıl hapis cezasına çarptırıldıkları bildirildi.
- **21 Haziran (Suriye)**
Rusya Devlet Başkanı Dmitri Medvedev, Batı'nın Güvenlik Konseyi kararlarını Libya'ya karşı kullanma yönteminden memnun olmadığını belirterek, Güvenlik Konseyinden Suriye'ye yönelik bir karar çıkarma çabasına karşı çıkacaklarını söyledi.
- **22 Haziran (Suriye)**
NATO Genel Sekreter Yardımcısı Gabor klody, Suriye'de Libya benzeri bir operasyon bekleyenlere olumsuz cevap verdi.

- **28 Haziran (Libya)**

Uluslararası Ceza Mahkemesi Libya lideri Muammer Kaddafi hakkında tutuklama emri çıkardı.

2011 TEMMUZ

- **2 Temmuz (Libya)**

NATO'nun hava operasyonuyla köşeye sıkışan Kaddafi, saldırıların sürmesi halinde Avrupa'ya saldırı düzenleyeceğini ifade etti.

- **3 Temmuz (Libya)**

Libya krizinin iki tarafı le de temaslarına devam eden Ankara, Kaddafi ile resmi ilişkisini bitirdi. Trablus Büyükelçisi merkeze çekilirken yerine atama yapılmadı.

- **4 Temmuz (Libya)**

Ahmet Davutoğlu Libya Ulusal Geçiş Hükümetinin yanında olduğunu söyledi ve Bingazi'ye gitti.

- **7 Temmuz (Bahreyn)**

Bahreyn'de yönetimle Şii muhalefet arasında uzlaşma görüşmeleri başladı.

- **14 Temmuz (Suriye)**

ABD Başkanı Barack Obama, Suriye Devlet Başkan Beşar Esad'ın meşruiyetini kaybettiğini söyledi.

- **16 Temmuz (Libya)**

Libya'nın geleceği, Türkiye ile Birleşik Arap Emirlikleri'nin eş başkanlığında dün İstanbul'da masaya yatırıldı. Zirveye 33 ülkenin yanı sıra uluslararası örgütler katıldı. Toplantıdan muhaliflerin Libya'nın tek temsilcisi olarak tanınması kararı çıktı.

- **16 Temmuz (Suriye)**

Suriye muhalefetinden 350 temsilcisinin katılımıyla İstanbul'da toplanan Suriye ulusal Kurtuluş Konferansı'nda, Beşar Esad yönetiminin devrilmesi halinde geniş tabanlı bir gölge hükümetin oluşturulması amacıyla çalışacak bir konsey kuruldu.

- **26 Temmuz (Suriye)**

Suriye'de hükümet, muhalefetin talepleri arasında yer alan siyasi partilerin kurulmasına imkan veren yasayı onayladı.

2011 AĞUSTOS

- **2 Ağustos (Suriye)**

Cumhurbaşkanı Abdullah Gül Suriye'ye Şiddeti Durdurun çağrısı yaptı.

- **4 Ağustos (Mısır)**

Mısır'ın devrik lideri Hüsnü Mübarek ilk kez hakim karşısına çıktı.

- **5 Ağustos (Suriye)**

Türkiye'nin İran'dan Suriye'ye giden silah ve cephane dolu bir konvoya iki buçuk ay önce Kilis'te el koyduğu ortaya çıktı.

- **9 Ağustos (Suriye)**
Suudi Arabistan, Bahreyn ve Kuveyt de Suriye'deki elçilerini geri çağırdılar.
- **10 Ağustos (Suriye)**
Şam'a giden Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu 6 saat süren görüşmede Suriye lideri Esad'a "sivil katliamına son ver" çağrısında bulundu.
- **11 Ağustos (Suriye)**
Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun Şam ziyaretinin üzerinden 24 saat geçmeden Suriye Hama'dan tanklarını çekti.
- **13 Ağustos (Suriye)**
Davutoğlu aracılığıyla Esad'a mektup gönderen Gül, Suriye'nin içinde bulunduğu ortamdan çıkması adına önemli tavsiyelerde bulundu. Gül mektubunda "Bir gün geriye baktığımızda yaptıklarımızın çok geç ve çok az kaldığı şeklinde hayıflandığınızı görmek istemem" ifadelerini kullandı.
- **17 Ağustos (Suriye)**
Başbakan Erdoğan Suriye'yi sert bir dille uyardı.
- **19 Ağustos (Suriye)**
ABD başkanından sonra Avrupa'nın üç büyük ülkesi İngiltere, Fransa, Almanya'nın liderleri de Esad'ın çekilmesi çağrısı yaptı.
- **19 Ağustos (Suriye)**
Suriye lideri Beşar Esad önceki gün BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon'u arayarak tüm askeri ve polis operasyonlarının durdurulduğunu söyledi.

- **24 Ağustos (Libya)**

Ahmet Davutoğlu Trablus'tan sonra Bingazi'ye ziyarette bulundu.

2011 EYLÜL

- **4 Eylül (Libya)**

Trablus'a ilk yabancı büyükelçiyi Türkiye gönderdi.

- **12 Eylül**

Başbakan Tayyip Erdoğan 12-15 Eylül arası Tunus-Libya-Mısır Kuzey Afrika ziyaretlerine başladı.

- **13 Eylül (Suriye)**

S.Arabistan, Kuveyt, Bahreyn, Katar; B.A.E ve Ummandan oluşan Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) Suriye'deki ölüm makinasına derhal son verilmesini istedi.

- **14 Eylül (Mısır)**

Kahire'de Arap Birliği Dışişleri Bakanları Konseyine hitap eden Erdoğan, reform çağrısı yaptı. Arap liderlerden halkın meşru taleplerine sırt dönmelerini istedi.

- **15 Eylül (Mısır)**

Başbakan Erdoğan, Mısır'daki görüşmelerde Türkiye Modeli olarak nitelendirilen çok renkliliği Mısır'lılara örnek gösterdi.

- **16 Eylül (Tunus)**

Tayyip Erdoğan Tunus'a gitti. "Kişi değil, devlet laik olur" dedi.

- **16 Eylül (Suriye)**
Suriyeli muhalifler İstanbul'da bir araya gelerek Suriye ulusal Meclisini kurdu.
- **17 Eylül (Libya)**
Başbakan Tayyip Erdoğan Mısır ve Tunus'tan sonra Libya'yı ziyaret etti. Libya Libya'lılarındır dedi.
- **21 Eylül (Libya)**
NATO Libya'daki operasyonlarını 3 ay uzattığını açıkladı.
- **22 Eylül (Suriye)**
Recep Tayyip Erdoğan New York'ta Suriye yönetimi ile görüşmelerini kestiklerini açıkladı.
- **25 Eylül (Suudi)**
Suudi Arabistan kralı Abdullah, Kadın haklarının iyileştirilmesi yönünde bir dizi reform açıkladı.

2011 EKİM

- **3 Ekim (Suriye)**
Suriye'deki rejim karşıtı protestolar altıncı ay geride kalırken İstanbul'da bir süredir örgütlenmek için görüşmeler yapan Suriyeli muhalifler, Milli Konsey'in kurulduğunu duyurdu.

- **5 Ekim (Suriye)**
Rusya ve Çin, Birleşmiş Milletler güvenlik Konseyi'ne sunulan Suriye Devlet Başkanı Beşar Esad yönetiminin muhalefete arşı uyguladığı şiddeti sona erdirmesi için bir aylık süre verilmesini öngören karar teklifini veto etti.
- **8 Ekim (Suriye)**
Suriye Lideri Esad, Ankara'yı olası girişimleri konusunda uyardı. Türkiye'nin toplumsal yapı olarak Suriye'ye benzediğini ifade eden Esad "Türkiye sorunlarımızı istismar etmeye kalkarsa daha büyük sorunlarla karşılaşır. Doğrudan kendisi de etkilenir ve düşmanlık kendisine döner" dedi.
- **19 Ekim (Suriye)**
Türkiye, Suriye muhalefetine mensup grupların oluşturduğu Suriye Milli Konseyi temsilcileriyle ilk resmi teması kurdu.
- **19 Ekim (Libya)**
Libya'da iktidarda olan Milli Geçiş Konseyi, Suriye'li muhaliflerin kurduğu Milli Konsey'i tanıdı.
- **21 Ekim (Libya)**
Kaddafi Sirte'de öldürüldü.
- **24 Ekim (Tunus)**
Tunus'ta 4 milyon seçmen, tarihinde ilk kez özgür olarak milletvekili seçimleri için oy kullandı ve En Nahda kazandı.
- **24 Ekim (Ürdün)**
Ürdün'de yeni hükümet yemin etti.

- **27 Ekim**
Arap Birliği, Suriye'ye yönelik ekonomik yaptırım uygulanması kararını onayladı.
- **27 Ekim (Libya)**
Birleşmiş Milletler, NATO'nun misyonunu 31 Ekimde sonlandıracağını açıkladı.

2011 KASIM

- **2 Kasım (Libya)**
Libya tarihinde ilk kez demokratik bir seçim gerçekleştirerek geçici başbakanını seçti.
- **3 Kasım (Suriye)**
Suriye rejimi, Arap Birliği tarafından sunulan sivillere yönelik saldırıların durdurulması gösteriler sırasında tutuklanan sivillerin serbest bırakılması ve muhaliflerle masaya oturulması planını kabul etti.
- **12 Kasım (Suriye)**
Kahire'de olağanüstü toplanan Arap Birliği, sivilleri katletmeye devam eden Suriye'nin üyeliğini askıya aldı.
- **13 Kasım (Suriye)**
Şam'da bulunan Türk Büyükelçiliği, Halep Başkonsolosluğu ve Lazkiye'deki Türkiye Fahri Konsolosluğuna saldırı düzenlendi.
- **14 Kasım (Suriye)**
Türkiye Saldırıları şiddetle kınadı.

- **22 Kasım (Libya)**
Libya’da anayasayı hazırlamak ve ülkeyi demokratik seçimlere götürmekle görevli geçici hükümet kuruldu. Yeni hükümeti, Libya ulusal Geçici konseyi (UGK) tarafından başbakan seçilen Abdürrahim El Kib oluşturdu.
- **23 Kasım (Tunus)**
Tunus’ta partiler koalisyon hükümeti konusunda anlaştı.
- **25 Kasım (Fas)**
Fas’ta milletvekili seçimleri için halk sandık başına gidiyor.
- **25 Kasım (Suriye)**
Arap Birliği, 500 kişilik gözlemci heyetini kabul etmemesi durumunda Suriye’ye ekonomik ambargo uygulama tehdidinde bulundu.
- **25 Kasım (Suriye)**
Ahmet Davutoğlu, Suriye’de akan kana tahammüllerinin kalmadığını ifade etti.
- **27 Kasım (Fas)**
Fas’ta yapılan seçimleri adalet ve kalkınma partisi kazandı.
- **27 Kasım (Suriye)**
Arap Birliği ekonomik ve sosyal meclisi, Suriye’ye yönelik bir dizi ekonomik yaptırım uygulanması kararını onayladı.
- **28 Kasım (Mısır)**
Mısır Mübarek’in devrilmesinden sonra ilk kez demokratik seçime gitti. Muhammed Mursi’nin Hürriyet ve Adalet partisi seçimlerde birinci oldu.

- **28 Kasım (Kuveyt)**
Kuveyt Hükümeti, Kuveyt emirine istifasını sundu.
- **29 Kasım (Suriye)**
Rusya Suriye'ye silah ambargosuna karşı çıktı ve uluslararası topluluğa da Şam'ı ultimatolarla tehdit etmeye son verme çağrısında bulundu.
- **30 Kasım (Suriye)**
Ahmet Davutoğlu, Suriye yönetiminin yolun sonuna geldiğini söyledi ve Suriye'ye yönelik 9 maddelik yaptırım paketini açıkladı.

2011 ARALIK

- **2 Aralık (Yemen)**
Yemen'de protestoların hedefinde olan devlet başkanı Ali Abdullah Salih'in iktidar partisi ile muhalif partiler koalisyonu, geçiş hükümeti üzerinde anlaştı.
- **4 Aralık (Suriye)**
Türkiye ile Serbest Ticaret Anlaşmasını askıya aldığını duyuran Suriye yönetimi, Türkiye ile ilgili yeni yaptırım kararları aldığı bildirildi.
- **5 Aralık (Suriye)**
Suriye'nin şiddet olaylarına son verilmesini amaçlayan barış önerilerinin uygulanışını denetleyecek Arap Birliği misyonuna izin verdiği bildirildi.
- **6 Aralık (Suriye)**
500 kişilik gözlemci heyetini kabul etmediği için Arap Birliğinin ekonomik yaptırımıyla karşı karşıya kalan Suriye, son dakika hamlesiyle gözlemcileri kabul edebileceğini duyurdu. Arap Birliği gözlemcileri Suriye'nin şartlarını kabul etmedi.

- **7 Aralık (Mısır)**
Mısır'da iktidardaki Yüksek Askeri Konsey tarafından hükümeti kurma görevi verilen Kemal Genzuri, yeni kabinesini açıkladı.
- **8 Aralık (Yemen)**
Yemen'de geçen ay imzalanan ve Cumhurbaşkanı Ali Abdullah Salih'in yetkilerini yardımcısı Abdurabbu Mansur Hadiye devretmesini öngören Körfez İşbirliği konseyi barış planının ardından süren hükümet kurma çalışmaları tamamlandı.
- **8 Aralık (Suriye)**
Türkiye'nin Suriye'ye yaptırım kararlarına misillemede bulunarak Serbest Ticaret Anlaşmasını askıya alan Şam yönetimi Mardinin Nusaybin ve Şanlıurfanın Akçakale sınır kapılarını kapattı.
- **9 Aralık (Yemen)**
Yemen ülkeyi gelecek şubatta seçime götürecektir geçici hükümeti kurdu.
- **12 Aralık (Tunus)**
Tunus'ta Kurucu Meclis, Cumhuriyet Kongresi Partisi lideri Muncef Marzuki'yi Cumhurbaşkanlığına seçti.
- **14 Aralık (Tunus)**
Tunus Cumhurbaşkanı, mecliste en çok sandalyesi olan En Nahda Partisi genel sekreteri Hammadi Cibali'yi başbakan olarak atadı.
- **17 Aralık (Libya)**
ABD Libya'ya uyguladığı ekonomik yaptırımların çoğunu kaldırdı.

- **19 Aralık (Bahreyn)**
Bahreyn’de muhalefet, ÷lkedeki krize son vermek için h÷k÷mete diyalog çağrısında bulundu.
- **19 Aralık (Suriye)**
Suriye ile Arap Birliği arasında Arap Birliği barış planı çerçevesinde gözlemcilerin Suriye’ye gönderilmesini öngören protokol Kahire’de imzalandı.
- **29 Aralık (Suriye)**
Suriye’yi ziyaret eden Arap Birliği gözlemci heyetinin ilk değerlendirmesi; bazı bölgelerde sıkıntılar var ancak korkulan bir durum yok. Muhalifler ise bu görüşe karşı çıkıyor.
- **29 Aralık (SuudiArabistan)**
Suudi Arabistan’da 2015 yılında yapılacak yerel seçimlerde kadınların, erkeklerin onayı olmadan aday olabilecekleri veya oy kullanabilecekleri açıklandı.
- **31 Aralık (Suriye)**
Suriye’de on binlerce kişi Arap Birliği gözlemci heyetinin ÷lkede incelemelerde bulunmasından cesaret alarak meydanlara indi.

KAYNAKÇA

“2011’de dünya ve Türk dış politikası”, *Zaman Gazetesi*, 23 Aralık 2011, http://www.zaman.com.tr/dunya_2011de-dunya-ve-turk-dis-politikasi-kasim-aralik_1218814.html

“11 Eylül 2001 sonrasında Amerika Birleşik Devletleri'nin Ortadoğu politikası”, st1.belgeler, Şubat 2010, <http://st1.belgeler.com/blg/sqg/11-eyll-2001-sonrasinda-amerika-birleik-devletleri-nin-ortadou-politikasi-the-middle-east-policy-of-the-united-states-of-america-after-september-11-2001>

Abbas, Ziya. “Tunus’taki Halk Ayaklanması”, *ORSAM*, Ocak 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=1389>

Akgül, Öner. “Libya’da iç savaşa dış müdahale: Avrupa Birliği devrimin Neresinde?”, *ORSAM*, Aralık 2011, http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/2011127_kapak5.pdf

Akgün, Birol. *Arap Baharı: Nedenler, aktörler ve dinamikler*, Stratejik Düşünce, sayı 38, Ocak 2013

Algan, Nazlı Ayhan. “Mısır Kışı Sıcak Geçiriyor”, *ORSAM*, 23 Kasım 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2915>

Antalya’da gerçekleşen Suriye’de değişim konferansının tam deşifresi, Orsam Rapor 61, Temmuz 2011, http://www.orsam.org.tr/en/enUploads/Article/Files/2011825_2011825_orsamrapor61eng.pdf

Aygül, Abdülkadir. *Arap Baharı-Libya*, Enderun Cemiyeti, <http://www.enderuncemiyeti.org/Libya.pdf>

Ayhan, Veysel. *Arap Baharı’nın ABD-Türkiye İlişkilerine Etkisi*, Ortadoğu Analiz, 2011, sayı 36, s.18,

Ayhan, Veysel. “Arap Birliği ve Türkiye’nin Suriye’ye Yaptırım Kararı: Şam’ı Yalnızlaştırma”, *ORSAM*, 28 Kasım 2011,
<http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2930>

Ayhan, Veysel. “Mısır’ın Özgürlük Meydanında Kanlı İktidar Mücadelesi”, *ORSAM*, 4 Şubat 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=1483>

Ayhan, Veysel. “Tunus Kurucu Meclis Seçim Sonuçları: Bir Devrimin Ardından Kazananlar ve Kaybedenler”, *ORSAM*, 28 Ekim 2011,
<http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2819>

Ayhan, Veysel. “Türkiye ve Suriye Muhalefeti: Şam’a Siyasi, Diplomatik, Ekonomik Ve Askeri Yaptırımlar”, *ORSAM*, 5 Ekim 2011,
<http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2709>

Ayhan, Veysel. “Erdoğan’ın Mısır Ziyareti ve Değişen Ortadoğu’da Türkiye’nin Küresel Rolü”, *ORSAM*, 14 Eylül 2011.

Ayhan, Veysel. “Tunus İsyanı: Arapların Devrim Ateşini Yakması”, *ORSAM*, Ocak 2012,
http://www.orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/201227_veysell.pdf

Balcı, Kerim. (23 Ağustos 2013). Yazarla gerçekleştirilen görüşme, İstanbul.

Balcı, Kerim. “Amerika’nın İslam dünyası siyaseti ve Suriye”, *Zaman Gazetesi*, 20 Mayıs 2011,
http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1136555

Balcı, Kerim. “Arap atının son süvarisi yine Arap’tır”, *Zaman Gazetesi*, 16 Eylül 2011,
http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1180258

Balcı, Kerim. “Arap Baharı’nın çiçeği bizde”, *Zaman Gazetesi*, 3 Haziran 2011,
http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1142269

Balcı, Kerim. “Bazen âlemlere sığmaz insan bazen bir noktaya takılır kalır”, *Zaman Gazetesi*, 4 Mart 2011,
http://www.zaman.com.tr/full-name/bazen-alemlere-sigmaz-insan-bazen-bir-noktaya-takilir-kalir_1102042.html

Balcı, Kerim. “Bir ayaklanmalar devri mi başlayacak?”, *Zaman Gazetesi*, 18 Şubat 2011,
http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1095241

Balcı, Kerim. “Burası Türkiye: Sözün bittiği yer”, *Zaman Gazetesi*, 19 Ağustos 2011,
http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1170752

Balcı, Kerim. “Devrim treni raydan çıkarsa”, *Zaman Gazetesi*, 13 Mayıs 2011,
http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1133573

Balcı, Kerim. “Hizbullah, Suriye için savaşa girer mi?” , *Zaman Gazetesi*, 24 Haziran 2011,
http://www.zaman.com.tr/full-name/hizbullah-suriye-icin-savasa-girer-mi_1150489.html

Balcı, Kerim. “Mısır ordusu ve askerinin sabrı”, *Zaman Gazetesi*, 11 Şubat 2011,
http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1092016

Balcı, Kerim. “Mısır’da hakikaten bir halk ayaklanması var mı?”, *Zaman Gazetesi*, 28 Ocak 2011,
http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1085464

Balcı, Kerim. “Suriye için itidal lazım i’tida değil”, *Zaman Gazetesi*, 23 Eylül 2011,
http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1182792

Balcı, Kerim. “Suriye’nin kışı da döner mi bahara?”, *Zaman Gazetesi*, 4 Kasım 2011,
http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1198379

Balcı, Kerim. “Tahrik olma ey Tahrir!”, *Zaman Gazetesi*, 25 Kasım 2011,
http://www.zaman.com.tr/columnistDetail_getNewsById.action?newsId=1206210

“Başbakan Erdoğan’ın Tunus’ta laiklik açıklaması”, *Ensonhaber*, 15 Eylül 2011,
<http://www.ensonhaber.com/basbakan-erdoganin-tunusta-laiklik-aciklamasi-2011-09-15.html>

“Binlerce Libyalıyı coşturdu”, *Sabah Gazetesi*, 16 Eylül 2011,
<http://www.sabah.com.tr/Gundem/2011/09/16/erdogan-libyada-konusuyor#>

“BM, Libya’ya yaptırım kararı verdi!”, *CnnTürk*, 27 Şubat 2011,
<http://www.cnntrk.com/2011/dunya/02/27/bm.libyaya.yaptirim.karari.verdi/608281.0/index.html>

“Özpek, Burak Bilgehan. “En Uzun On Yıl: 11 Eylül Sonrası Ortadoğu”, Ortadoğu Etütleri”, *ORSAM*, Ocak 2012,
http://orsam.org.tr/tr/trUploads/Yazilar/Dosyalar/201227_burake.pdf s.183-215

Cerrahoğlu, Nilgün. (05 Mayıs 2013). Yazarla gerçekleştirilen görüşme, İstanbul

Cerrahoğlu, Nilgün. “Mübarek’in Kafesi’ ve Okurlar”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 9 Ağustos 2011,
<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=267654&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Allah’ın Azizi Kahire’de”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 15 Eylül 2011,
<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=277190&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Arap Baharı ve Karşıt Devrim”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 3 Kasım 2011,
<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=290360&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Arap Baharı’ndaki Son Sahne: Linç”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 22 Ekim 2011,

<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=287432&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Batı’da ‘Mübarek Gidiyor’ Paniği”, *Yeni Yaklaşımlar*, 1 Şubat 2011, <http://yeni yaklasimler.org/m.aspx?id=62>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Bin Ladin Sonrası Arap Baharı ve Davutoğlu (3)”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 8 Mayıs 2011,

<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=241456&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Bin Ladin ve ‘Arap Baharı’ (2)”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 7 Mayıs 2011,

<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=241140&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Bin Ladin, ‘Arap Baharı’ ve Türkiye”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 5 Mayıs 2011,

<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=240324&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Bu da Esad Depremi”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 1 Kasım 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=289810&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Emperyalizmin Dünü... Bugünü”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 8 Eylül 2011,

<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=275382&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Esad Hala Tribüne Oynuyor”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 21 Haziran 2011,

<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=254874&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Esad’a mektup”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 9 Temmuz 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=259638&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “İçişlerimize karışmayın!”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 18 Eylül 2011,

<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=278012&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. İşte “‘Başkanlık Sistemi’ Gerçeği”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 29 Ocak 2011,
https://tr-tr.facebook.com/note.php?note_id=147684368623715&comments

Cerrahoğlu, Nilgün. “Kaddafi Yoksa Öldü mü?”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 12 Mayıs 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=242716>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Mısır’da İslam, Ordu ve ‘Sandık’”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 29 Kasım 2011,
<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=296492&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Model Ülke İnternet Medyasını Hedef Alıyor”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 17 Şubat 2011, <http://www.odatv.com/n.php?n=model-ulke-internet-medyasini-hedef-aliyor-1702111200>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Mübarek İran Devrimi Yıldönümünde Düştü”, *haber7*, 12 Şubat 2011, <http://www.haber7.com/yazarlar/nilgun-cerrahoglu/708235-mubarek-iran-devrimi-yildonumunde-dustu>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Obama Doktrini ve Linç”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 23 Ekim 2011,
<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=287652&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Obama, Mısır ve ‘Tarihin Doğru Yanı’”, *Yeni Yaklaşımlar*, 5 Şubat 2011, <http://yeniyaklasimlar.org/m.aspx?id=75>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Suriye Çıkmazı”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 15 Mayıs 2011,
<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=243700&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Suriye iç işi olduğunda”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 16 Ağustos 2011,
<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=269642&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Suriye’de şimdi ne olacak?”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 20 Ağustos 2011,
<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=270748&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Suriye’nin Hama yası”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 14 Ağustos 2011,
<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=269122&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Suriye’nin tanksız katliamı”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 1 Mayıs 2011,
<http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=239010&kn=47&ka=4&kb=5&kc=47>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Şark Usulü Demokrasiye Geçişin Resmi”, *Yeni Yaklaşımlar*, 6 Ağustos 2011, <http://yeniyaklasimler.org/m.aspx?id=1167>

Cerrahoğlu, Nilgün. “Yasemin Devrimi!”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 16 Ocak 2011,
<http://www.sendika.org/2011/01/yasemin-devrimi-nilgun-cerrahoglu-cumhuriyet/>

Cerrahoğlu, Nilgün. ““Yasemin Devrimi”nin Sonu Hüsrana mı?”, 23 Ocak 2011, <http://www.odatv.com/n.php?n=yasemin-devriminin-sonu-husran-mi--2301111200>

Coşkun, Gamze. “Ortadoğu’da Baharla Filizlenen Değişim Tohumları”, *USAK*, Nisan 2011, <http://www.usak.org.tr/makale.asp?id=2065>

Coşkun, Gamze. “Ortadoğu’da Yıkılan Fildişi Kuleler ve Artan Dış Müdahale”, *USAK*, Mart 2011, <http://www.usak.org.tr/makale.asp?id=2016>

Çandar, Cengiz. (16 Eylül 2013). Yazarla gerçekleştirilen görüşme, İstanbul.

Çandar, Cengiz. ““Arap Baharı”, “Türk Sonbaharı”na dönüşür mü?”, *Hürriyet Gazetesi*, 11 Kasım 2011,
<http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19212328.asp>

Çandar, Cengiz. ““Dünyanın Anası” ile “Cihanın Yarı” arasında Türkiye”, *Hürriyet Gazetesi* 8 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16962763.asp>

Çandar, Cengiz. ““Eksen Kayması”ndan “Türkiye Modeli”ne...”, *Hürriyet Gazetesi*, 11 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16993227.asp>

Çandar, Cengiz. “Türkiye modeli ya da “İran” veya “Pakistan modeli”...”, *Hürriyet Gazetesi*, 9 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16970583.asp>

Çandar, Cengiz. “2. Suriye Muhaberat Cumhuriyeti”, *Radikal Gazetesi*, 1 Mayıs 2011, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/iinci_suriye_muhaberat_cumhuriyeti-1047876

Çandar, Cengiz. “2011 Arap Devrimi ve Türkiye’nin kodları”, *Hürriyet Gazetesi*, 5 Nisan 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17461570.asp>

Çandar, Cengiz. “Başbakan’ın zafer turu ve laiklik mesajının adresi”, *Hürriyet Gazetesi*, 16 Eylül 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/18742520.asp>

Çandar, Cengiz. “Bizim Hizbullah’la iç politika Lübnan Hizbullahı ile ‘dış politika’ sınavı”, *Radikal Gazetesi*, 14 Ocak 2011, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/bizim_hizbullahla_ic_politika_lubnan_hizbullahi_ile_dis_politika_sinavi-1036440

Çandar, Cengiz. “Davutoğlu ile NATO’da Suriye”, *Hürriyet Gazetesi*, 9 Aralık 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19424691.asp>

Çandar, Cengiz. “Davutoğlu ile Ortadoğu turu: Suriye’ye ‘çok partili’ dersler”, *Radikal Gazetesi*, 7 Nisan 2011, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/davutoglu_ile_ortadogu_turu_suriyeye_cok_partili_dersler-1045362

Çandar, Cengiz. “Diyarbakır’daki Tayyip Erdoğan”, *Radikal Gazetesi*, 3 Haziran 2011, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/diyarbakirdaki_tayyip_erdogan-1051581

Çandar, Cengiz. “Irak ve Libya: İki “Başkan”ı dinlerken...”, *Hürriyet Gazetesi*, 25 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17116409.asp>

Çandar, Cengiz. “Kaddafi’yi dinlerken; Türkiye’yi (ve İran’ı) izlerken...”, *Hürriyet Gazetesi*, 23 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17096081.asp>

Çandar, Cengiz. “Karşımızda Tahran-Bağdat-Şam”, *Hürriyet Gazetesi*, 17Aralık 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19485226.asp>

Çandar, Cengiz. “Libya: Osmanlı dominosu...”, *Hürriyet Gazetesi*, 22 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17085677.asp>

Çandar, Cengiz. “Lübnan aynasından Türkiye: Ne kadar “bölgesel güç”?”, *Hürriyet Gazetesi*, 28 Ocak 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16872686.asp>

Çandar, Cengiz. “Mısır: Halkın ayak sesleri ve bir diktatörlüğün daha son nefesleri”, *Hürriyet Gazetesi*, 29 Ocak 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16882389.asp>

Çandar, Cengiz. “Mısır’da milyonlar ayakta; Türkiye, Mısır’ın neresinde?”, *Hürriyet Gazetesi*, 1 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16903135.asp>

Çandar, Cengiz. “Mısır’ın tarih yazdığı gün...”, *Hürriyet Gazetesi*, 5 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16941772.asp>

Çandar, Cengiz. “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(1)”, *Hürriyet Gazetesi*, 8 Nisan 2011 <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17491525.asp>

Çandar, Cengiz. “Ortadoğu nereye; Türk dış politikası ne yöne?(2)”, *Hürriyet Gazetesi*, 9 Nisan 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17501883.asp>

Çandar, Cengiz. “Ortadoğu’daki Türkiye: “rejimlerle sıfır sorun”dan “halkçı değişim”e...”, *Hürriyet Gazetesi*, 21 Haziran 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/18075101.asp>

Çandar, Cengiz. “Ortadoğu’nun özgürlük safağında (Türkiye-Suriye)”, *Hürriyet Gazetesi*, 27 Mart 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17381842.asp>

Çandar, Cengiz. “Rejimin manevra hamlesi”, *Radikal Gazetesi*, 20 Aralık 2011, http://www.radikal.com.tr/yorum/rejimin_manevra_hamlesi-1073038

Çandar, Cengiz. “Siliri-Kandil mi? Tahran-Şam mı?”, *Hürriyet Gazetesi*, 20 Mayıs 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17830796.asp>

Çandar, Cengiz. “Suriye Esad Krallığı: Hafız Esad’dan Başşar Esad’a”, *Radikal Gazetesi*, 10 Nisan 2011, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/suriye_esad_kralligi_hafiz_esaddan_bassar_esada-1045664

Çandar, Cengiz. “Suriye ve Güneydoğu’da gerilim...”, *Hürriyet Gazetesi*, 10 Mayıs 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17746142.asp>

Çandar, Cengiz. “Suriye ve Türkiye’nin Kürt ve Alevi sorunları”, *Hürriyet Gazetesi*, 18 Haziran 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/18058991.asp>

Çandar, Cengiz. “Suriye’de ‘kurban’ kanı...”, *Radikal Gazetesi*, 9 Kasım 2011, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/suriyede_kurban_kani-1068955

Çandar, Cengiz. “Suriye’de cin şişeden çıktı...”, *Hürriyet Gazetesi*, 13 Aralık 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19451780.asp>

Çandar, Cengiz. “Suriye’de geri sayım başladı mı?”, *Hürriyet Gazetesi*, 15 Kasım 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19244049.asp>

Çandar, Cengiz. “Suriye’den Lübnan’a roketli “mesajlar”...”, *Hürriyet Gazetesi*, 1 Aralık 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19459769.asp>

Çandar, Cengiz. “Suriye’ye dair “sevimsiz” gerçekler...”, *Hürriyet Gazetesi*, 18 Kasım 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19269629.asp>

Çandar, Cengiz. “Tahrir’den Pınar Selek’e...”, *Hürriyet Gazetesi*, 4 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16932491.asp>

Çandar, Cengiz. “Tebrikler: Mısır’ın halkına ve Türkiye’nin Başbakanı’na...”, *Hürriyet Gazetesi*, 2 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/16912396.asp>

Çandar, Cengiz. “Tuzağa düşmemek zamanı”, *Hürriyet Gazetesi*, 24 Eylül 2011, <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=18814871&yazarid=215>

Çandar, Cengiz. “Türkiye Suriye’ye nasıl bakıyor?”, *Hürriyet Gazetesi*, 19 Kasım 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19277833.asp>

Çandar, Cengiz. “Türkiye, Araplara “lider” olabilir mi?”, *Hürriyet Gazetesi*, 7 Aralık 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19408041.asp>

Çandar, Cengiz. “Türkiye, Kaddafi’nin “utangaç müttefiki” mi?”, *Hürriyet Gazetesi*, 22 Mart 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17337760.asp>

Çandar, Cengiz. “Türkiye’nin doğru Suriye pusulası”, *Hürriyet Gazetesi*, 22 Haziran 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/18082910.asp>

Çandar, Cengiz. “Türkiye’nin Suriye belası”, *Hürriyet Gazetesi*, 17 Haziran 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/18050637.asp>

Çandar, Cengiz. “Türkiye’nin Suriye doğrusu...”, *Hürriyet Gazetesi*, 28 Mayıs 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17897079.asp>

Çandar, Cengiz. “Türkiye’nin Suriye migreni...”, *Hürriyet Gazetesi*, 4 Haziran 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17952200.asp>

Çandar, Cengiz. “Türkiye’ye karşı; Suriye’den yana...”, *Hürriyet Gazetesi*, 6 Aralık 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/19399661.asp>

Çandar, Cengiz. “Türkiye-Suriye: Polis rejimi ile aşktan nefrete”, *Radikal Gazetesi*, 16 Kasım 2011, http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/turkiye_suriye_polis_rejimi_ile_ashktan_nefrete-1069655

Çandar, Cengiz. “Yaşasın Mısır Devrimi!”, *Hürriyet Gazetesi*, 12 Şubat 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17003528.asp>

Çandar, Cengiz. “Yine Suriye, yine Güneydoğu...”, *Hürriyet Gazetesi*, 11 Mayıs 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/17756350.asp>

Çevik, İbrahim. “Çok Bilinmeyenli Suriye Probleminde Beşar Esad’lı ve Beşar Esad’sız Hesaplar ile Türkiye’nin Yeri”, *TÜRKSAM*, 18 Ekim 2011, <http://www.turksam.org/tr/a2500.html>

Çopur, Hakan. *Ortadoğu’nun Hızlı Devrimleri*, SETA, 7 Şubat 2011, <http://setav.org/tr/ortadogunun-hizli-devrimleri/yorum/831>

Dedeoğlu, Beril. *Ortadoğu Üzerine Notlar*, İstanbul, Derin Yayınları, 2003.

Arap Baharı Raporu, Enderun Cemiyeti, <http://www.enderuncemiyeti.org/sur.pdf>

Erdurmaz, Serdar. “Tunus’ta Kurucu Meclis Seçimleri Arap Baharı’nın Sürdüğünün Göstergesidir”, *TÜRKSAM*, 2 Kasım 2011, <http://www.turksam.org/tr/yazdir2519.html>

Erdurmaz, Serdar. “Libya ve Kaddafi Sonrası Dönem, Asıl İş Şimdi Başlıyor”, *TÜRKSAM*, 24 Ekim 2011, <http://www.turksam.org/tr/a2509.html>

Erdurmaz, Serdar. “Mısır ilk tur seçim sonuçları ve ortaya çıkabilecek tablo”, *TÜRKSAM*, 4 Aralık 2011, <http://www.turksam.org/tr/a2541.html>

Erdurmaz, Serdar. “NATO’nun Libya’ya Yapılacak Harekatı üslenmesi sonrasında İsyancılara silah yardımının yapılması uygun mu?”, *TÜRKSAM*, 6 Mayıs 2011, <http://www.turksam.org/tr/a2374.html>

“Esad genel af çıkardı”, *Milliyet Gazetesi*, 31 Mayıs 2011, <http://dunya.milliyet.com.tr/esad-genel-af-cikardi/dunya/dunyadetay/31.05.2011/1397011/default.htm>

Goldschmidt Jr. A. ve Davidson L. *Kısa Ortadoğu Tarihi*, Güler A.(Çevir), İstanbul, Doruk Yayımcılık, 2007.

Gözen, Ramazan. “Ortadoğu’nun Kısa Bir Serencamı”, *ORSAM*, Mart 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=1565>

Gümüş, Ergin. *Ülkeler Coğrafyası*, Ankara, Nobel Yayın evi, 2006.

Kaddafi, Muammer. *Görüşlerim*, Ankara, Alter Yay, 2011.

“Kaddafiye Uluslararası Tutuklama Emri”, *Hürriyet Gazetesi*, 27 Haziran 2011, <http://www.hurriyet.com.tr/planet/18119567.asp>

Karabayır, Cengiz. *Mısır Ülke Raporu*, kobishowroom, Mayıs 2010, http://www.kobishowroom.com/images/stories/Ulke_Raporlari_2011/Misir_ulke_raporu_2011.pdf

Karagül, İbrahim. *thegazeteler*, 15 Eylül 2013, http://www.thegazeteler.com/yazarlar/ibrahim_karagul.html

Karagül, İbrahim. “ABD’nin dostları çöküyor”, *Yenişafak Gazetesi*, 28 Ocak 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/abdnin-dostlari-cokuyor/25869>

Karagül, İbrahim. “Akdeniz’de aç kurtlar dolaşiyor, dikkat!”, *Yenişafak Gazetesi*, 25 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/akdenizde-ac-kurtlar-dolasiyor-dikkat/26259>

Karagül, İbrahim. “Akdeniz’de Fransa Türkiye kapışması”, *Yenişafak Gazetesi*, 14 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/akdenizde-fransa-turkiye-kapismasi/26939>

Karagül, İbrahim. “Altı saat ne konuştular?”, *Yenişafak Gazetesi*, 10 Ağustos 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/alti-saat-ne-konustular/28511>

Karagül, İbrahim. “Ankara, Suriye’de rejim değişikliği mi yapacak?”, *Yenişafak Gazetesi*, 9 Ağustos 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/ankara-suriyede-rejim-degisikligi-mi-yapacak/28503>

Karagül, İbrahim. “Arap iç savaşı başladı! Türkiye ne yapacak?”, *Yenişafak Gazetesi*, 12 Nisan 2011,
<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=12.04.2011&y=IbrahimKaragul>

Karagül, İbrahim. “Artık, Suriye ile savaş halindeyiz!”, *Yenişafak Gazetesi*, 18 Kasım 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/artik-suriye-ile-savas-halindeyiz/29831>

Karagül, İbrahim. “Aynı utancı bir kez daha yaşamayalım”, *Yenişafak Gazetesi*, 5 Nisan 2011,
<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/ayni-utanci-bir-kez-daha-yasamayalım/26815>

Karagül, İbrahim. “Barış beklerken savaş gelmesin!”, *Yenişafak Gazetesi*, 10 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/baris-beklerken-savas-gelmesin/26049>

Karagül, İbrahim. “Barış beklerken savaş gelmesin”, *Yenişafak Gazetesi*, 10 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/baris-beklerken-savas-gelmesin/26049>

Karagül, İbrahim. “Batı, İslam’la savaşı kaybetti”, *Yenişafak Gazetesi*, 1 Kasım 2011,
<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bati-islamla-savasi-kaybetti/29610>

Karagül, İbrahim. “Bir ‘uyanık’ ve Akdeniz’de Türkiye-Avrupa çatışması”, *Yenişafak Gazetesi*, 16 Eylül 2011,
<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bir-uyanik-ve-akdenizde-turkiye-avrupa-catismasi/28977>

Karagül, İbrahim. “Bitti Esad, gerçekten bitti..”, *Yenişafak Gazetesi*, 2 Aralık 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bitti-esad-gercekten-bitti/30015>

Karagül, İbrahim. “Bitti Muammer, gerçekten bitti!”, *Yenişafak Gazetesi*, 23 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bitti-muammer-gercekten-bitti/26235>

Karagül, İbrahim. “Biz ölümü beklerken”, *Yenişafak Gazetesi*, 10 Haziran 2011,

<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/biz-olumu-beklerken8230/27748>

Karagül, İbrahim. “Bizi aptal mı sandınız siz!”, *Yenişafak Gazetesi*, 22 Mart 2011,

<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bizi-aptal-mi-sandiniz-siz/26617>

Karagül, İbrahim. “Bu bir gelecek çağrısıdır!”, *Yenişafak Gazetesi*, 14 Haziran 2011,

<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bu-bir-gelecek-cagrisidir/27797>

Karagül, İbrahim. “Bu karar savaş çıkartır!”, *Yenişafak Gazetesi*, 1 Temmuz 2011,

<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bu-karar-savas-cikartir/28040>

Karagül, İbrahim. “Bu öfke Fransa’yı çok kötü çarpacak!”, *Yenişafak Gazetesi*, 23 Mart 2011,

<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=23.03.2011&y=IbrahimKaragul>

Karagül, İbrahim. “Bu, nasıl bir korku böyle”, *Yenişafak Gazetesi*, 21 Haziran 2011,

<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bu-nasil-bir-korku-boyle/27892>

Karagül, İbrahim. “Bugün Kahire’deyiz: Zafer ya da kurşun!”, *Yenişafak Gazetesi*, 4 Şubat 2011,

<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/bugun-kahiredeyiz-zafer-ya-da-kursun/25967>

Karagül, İbrahim. “Büyük deprem: Tunus düştü, Mısır sarsılıyor!”, *Yenişafak Gazetesi*, 27 Ocak 2011,

<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/buyuk-deprem-tunus-dustu-misir-sarsiliyor-/25855>

Karagül, İbrahim. “Casuslar savaşı iç savaşa döndü”, *Yenişafak Gazetesi*, 4 Ocak 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/casuslar-savasi-ic-savasa-dondu/25569>

Karagül, İbrahim. “CIA’nın ‘adamı’ gitmeden olmaz”, *Yenişafak Gazetesi*, 8 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=08.02.2011&y=IbrahimKaragul>

Karagül, İbrahim. “Cuma, öfke, kan...”, *Yenişafak Gazetesi*, 29 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/cuma-ofke-kan8230/27155>

Karagül, İbrahim. “Çekiç Güç: Libya Irak mı olacak?”, *Yenişafak Gazetesi*, 10 Mart 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/cekic-guc-libya-irak-mi-olacak-/26445>

Karagül, İbrahim. “Doğu’nun isyanı, Batı’nın çöküşü.”, *Yenişafak Gazetesi*, 24 Mayıs 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/dogunun-isyani-batinin-cokusu/27509>

Karagül, İbrahim. “Durun, daha yeni başladı”, *Yenişafak Gazetesi*, 28 Aralık 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/durun-daha-yeni-basladi/30370>

Karagül, İbrahim. “Dünya er geç bu ‘son’la yüzleşecek”, *Yenişafak Gazetesi*, 18 Ocak 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/dunya-er-gec-bu-sonla-yuzlesecek/25737>

Karagül, İbrahim. “Elçi neden gitti? Suriye için düğmeye basıldı mı?”, *Yenişafak Gazetesi*, 26 Ekim 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/elci-neden-gitti-suriye-icin-dugmeye-basildi-mi/29530>

Karagül, İbrahim. “Evet, Tahrir’de konuş! Tarihi değiştir! De ki...”, *Yenişafak Gazetesi*, 9 Eylül 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/evet-tahrirde-konus-tarihi-degistir-de-ki/28886>

Karagül, İbrahim. “Fransız uçakları Şam’ı bombalarken!”, *Yenişafak Gazetesi*, 27 Nisan 2011,
<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=27.04.2011&y=IbrahimKaragul>

Karagül, İbrahim. “Hasta adamlar”, *Yenişafak Gazetesi*, 6 Aralık 2011,
<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/hasta-adamlar/30071>

Karagül, İbrahim. “İpler koptu: Suriye’yi işgal mi edeceğiz!”, *Yenişafak Gazetesi*, 15 Haziran 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/ipler-koptu-suriyeyi-isgal-mi-edecemiz/27814>

Karagül, İbrahim. “İran füzeleri ve Suriye: Peki bunlar yanlış mı?”, *Yenişafak Gazetesi*, 8 Aralık 2011,
<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/iran-fuzeleri-ve-suriye-peki-bunlar-yanlis-mi/30093>

Karagül, İbrahim. “İsyan Çağı”, *Yenişafak Gazetesi*, 12 Mayıs 2011,
<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/isyan-cagi/27336>

Karagül, İbrahim. “İsyan çağına girdik, bu öfkeden korkun..”, *Yenişafak Gazetesi*, 18 Ekim 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/isyan-cagina-girdik-bu-ofkeden-korkun/29416>

Karagül, İbrahim. “Jeopolitik çözülme, Arap Baharı: Peki ya sonrası?”, *Yenişafak Gazetesi*, 10 Mayıs 2011,
<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/jeopolitik-cozulme-arap-bahari-peki-ya-sonrasi/27308>

Karagül, İbrahim. “Kaddafi bitti, sırada ne var?”, *Yenişafak Gazetesi*, 22 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/kaddafi-bitti-sirada-ne-var/26220>

Karagül, İbrahim. “Kaddafi bitti: Yeni ‘iç savaş’ Suriye’de mi?”, *Yenişafak Gazetesi*, 23 Ağustos 2011,
<http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=23.08.2011&y=IbrahimKaragul>

Karagül, İbrahim. “Kafese kapatılan adam!”, *Yenişafak Gazetesi*, 4 Ağustos 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/kafese-kapatilan-adam/28451>

Karagül, İbrahim. “Kim Baasçı? Ben mi!”, *Yenişafak Gazetesi*, 13 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/kim-baasci-ben-mi-/26934>

Karagül, İbrahim. “Libya’yı işgal: Öfke Avrupa’yı vuracak!”, *Yenişafak Gazetesi*, 2 Mart 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/libyayi-iskal-ofke-avrupayi-vuracak/26340>

Karagül, İbrahim. “Libya’yı işgal: Yeni bir Ömer Muhtar çıkacak..”, *Yenişafak Gazetesi*, 3 Mart 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/libyayi-iskal-yeni-bir-omer-muhtar-cikacak/26348>

Karagül, İbrahim. “Masa kuruldu: Kanlı eller Libya’yı paylaşıyor”, *Yenişafak Gazetesi*, 21 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/masa-kuruldu-kanli-eller-libyayi-paylasiyor/27051>

Karagül, İbrahim. “Masal bitti: Size ihtiyacımız yok!”, *Yenişafak Gazetesi*, 22 Haziran 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/masal-bitti-size-ihtiyacimiz-yok/27905>

Karagül, İbrahim. “Mübarek gidecek: 20. Yüzyıl’ın rövanşı bu!”, *Yenişafak Gazetesi*, 1 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/mubarek-gidecek-20-yuzyilin-rovansi-bu/25922>

Karagül, İbrahim. “Neler oluyor”, *Yenişafak Gazetesi*, 30 Kasım 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/neler-oluyor/29988>

Karagül, İbrahim. “Oyun bitti, Esad için yolun sonuna gelindi”, *Yenişafak Gazetesi*, 16 Kasım 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/oyun-bitti-esad-icin-yolun-sonuna-gelindi/29802>

Karagül, İbrahim. “Özgürlük çağrısı!”, *Yenişafak Gazetesi*, 7 Haziran 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/ozgurluk-cagrisi/27698>

Karagül, İbrahim. “Peki şimdi ne olacak?”, *Yenişafak Gazetesi*, 15 Şubat 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=15.02.2011&y=IbrahimKaragul>

Karagül, İbrahim. “Peki, bitti mi?”, *Yenişafak Gazetesi*, 19 Ağustos 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=19.08.2011&y=IbrahimKaragul>

Karagül, İbrahim. “Rejimin, iktidarın batsın senin!”, *Yenişafak Gazetesi*, 2 Ağustos 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/rejimin-iktidarin-batsin-senin/28428>

Karagül, İbrahim. “Suriye ile savaş zamanı: Hizbullah İsrail’i vuruşa!”, *Yenişafak Gazetesi*, 24 Haziran 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/suriye-ile-savasa-zamani-hizbullah-israili-vurursa/27933>

Karagül, İbrahim. “Suriye mi, İran mı?”, *Yenişafak Gazetesi*, 17 Kasım 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/suriye-mi-iran-mi/29818>

Karagül, İbrahim. “Suriye planı: Türkiye, Humus’a kadar gidecek”, *Yenişafak Gazetesi*, 25 Kasım 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/suriye-planı-türkiye-humus-a-kadar-gidecek/29926>

Karagül, İbrahim. “Suriye: Savaşa bir adım kaldı..”, *Yenişafak Gazetesi*, 29 Kasım 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/suriye-savasa-bir-adim-kaldi/29977>

Karagül, İbrahim. “Suriye’ye Hama tuzağı, Alevi-Sünni çatışması..”, *Yenişafak Gazetesi*, 8 Haziran 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/?t=08.06.2011&y=IbrahimKaragul>

Karagül, İbrahim. “Suriye’ye müdahale pazarlıkları başladı!..”, *Yenişafak Gazetesi*, 19 Mayıs 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/suriyeye-mudahale-pazarliklari-basladi/27433>

Karagül, İbrahim. “Şah-mat dediler: Durum çok vahim!”, *Yenişafak Gazetesi*, 26 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/sah-mat-dediler-durum-cok-vahim/27111>

Karagül, İbrahim. “Tahrir’de o çağrışı yap, Gazze’ye git!”, *Yenişafak Gazetesi*, 8 Eylül 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/tahrirde-o-cagriyi-yap-gazzeye-git/28874>

Karagül, İbrahim. “Tehlikeli savrulma”, *Yenişafak Gazetesi*, 25 Mayıs 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/tehlikeli-savrulma/27523>

Karagül, İbrahim. “Tunus; ekmek, kurşun ve şiiir”, *Yenişafak Gazetesi*, 14 Ocak 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/tunus-ekmek-kursun-ve-siir/25689>

Karagül, İbrahim. “Tunus’un gençleri diktatörleri gömer”, *Yenişafak Gazetesi*, 13 Ocak 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/tunusun-gencleri-diktatorleri-gomer/25680>

Karagül, İbrahim. “Türkiye, çok acil bir müdahale gücü kursun!”, *Yenişafak Gazetesi*, 29 Mart 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/turkiye-cok-acil-bir-mudahale-gucu-kursun/26708>

Karagül, İbrahim. “Utandıran örnekler: Mazlum da zalimleşir!”, *Yenişafak Gazetesi*, 22 Nisan 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/utandiran-ornekler-mazlum-da-zalimlesir/27056>

Karagül, İbrahim. “Yola devam! İlk sınav Suriye!”, *Yenişafak Gazetesi*, 13 Haziran 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/yola-devam-ilk-sinav-suriye/27790>

Karagül, İbrahim. “Yüz yıllık hesap bu farkında mısınız?”, *Yenişafak Gazetesi*, 24 Mart 2011, <http://yenisafak.com.tr/yazarlar/IbrahimKaragul/yuz-yillik-hesap-bu-farkinda-misiniz/26643>

Kennedy, Paul. *Büyük Güçlerin Yükselişi ve Çöküşleri*, Ankara, İş Bankası Kültür Yayınları, 2010, s.462.

Kösebalan, H, “Mısırdaki zor olan: Devrimden istikrara geçiş”, *Sabah Gazetesi*, 24 Şubat 2012, <http://www.sabah.com.tr/Perspektif/Yazarlar/kosebalaban/2012/02/04/misirda-zor-olan-devrimden-istikrara-gecis>

Manisalı, Erol. *Erol Manisalı Kimdir*, 20 Eylül 2013, <http://erolmanisali.kimdir.com/>

Manisalı, Erol. “Ankara’nın Ortadoğu Politikası ‘Arap Uyanışı’ ile Engellendi mi?”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 2 Mayıs 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=239250&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

Manisalı, Erol. “Araplar İçin Örnek Türkiye mi? Yoksa.”, *Yeni Yaklaşımlar*, 31 Ocak 2011, <http://yeniyaklasimlar.org/m.aspx?id=375>

Manisalı, Erol. “Arapların Önünde Üç Seçenek Var”, *İlk Kurşun Gazetesi*, 14 Mart 2011, <http://www.ilk-kursun.com/haber/65230>

Manisalı, Erol. “Çılgın Ortadoğu Projesi Sınırımıza Dayandı”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 16 Mayıs 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=243942&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

Manisalı, Erol. “Dünden Bugüne Ortadoğu’da Değişenler”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 23 Mayıs 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=246136&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

Manisalı, Erol. “Küresel Kavga Ortadoğu’ya Yansımaları”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 24 Ekim 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=287870&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

Manisalı, Erol. “Ortadoğu Geri Dönülmez Bir Yolda mı?”, *İlk Kurşun Gazetesi*, 21 Mart 2011, <http://www.ilk-kursun.com/haber/65861>

Manisalı, Erol. “Ortadoğu Politikasında U Dönüşü mü?”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 4 Temmuz 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=258402&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

Manisalı, Erol. “Ortadoğu’da Büyük ve Küçük Dışlılar”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 22 Ağustos 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=271146&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

Manisalı, Erol. “Ortadoğu’da Legonun Parçaları Birleşirken”, 4 Nisan 2011, <http://gunhanozisik.blogcu.com/ortadoğu-da-legonun-parcalari-birlesirken/10116814>

Manisalı, Erol. “Ortadoğu’da Yeni Gelişmeler ve Türkiye”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 26 Aralık 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=303144&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

Manisalı, Erol. “Ortadoğu’daki Şeytan Üçgeni (!) ve Araplar”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 12 Eylül 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=276342&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

Manisalı, Erol. “Suriye, Müslüman Kardeşler ve İsrail Meselesi”, *Cumhuriyet Gazetesi*, 10 Ekim 2011, <http://www.cumhuriyet.com.tr/?hn=283862&kn=40&ka=4&kb=5&kc=40>

Oğan, Sinan. “BM Güvenlik konseyinin Libya kararı bir müdahaleyi getirir mi? Türkiye’nin Tepkisi Ne olur?”, *Türksam*, 18 Mart 2011, <http://www.turksam.org/tr/a2361.html>

Oğan, Sinan. “Tunus’ta Yasemin Devrimini Nasıl Okumalıyız?”, *Türksam*, Ocak 2011, <http://www.turksam.org/tr/yazdir2300.html>

Oğan, Sinan. “Libya’da Odise’nin Şafağı Operasyonu Başladı, Türkiye’nin Manevra İmkânı Kısıtlanıyor”, *Türksam*, 20 Mart 2011, <http://www.turksam.org/tr/a2364.html>

Oğuzlu, Tarık. *Ortadoğu Analiz*, sayı:36, Aralık 2011.

Oğuzlu, Tarık. “Rol Modeli olarak Sunulmanın Ağırlığı”, *ORSAM*, 31 Ekim 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2867>

Oğuzlu, Tarık. “Ortadoğu’daki Bölgesel Güçler için Libya Dersleri”, *ORSAM*, 4 Eylül 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2586>

Orhan, Oytun. “Suriye’yi Bekleyen Gelecek: Suriye Ulusal Konseyi’nin Tunus Toplantısı”, *ORSAM*, 28 Aralık 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=3024>

ORSAM, <http://www.orsam.org.tr/tr/ortadoguguncesiarsiv.aspx>

Ortadoğu Durum Raporu, Ocak 2011, s.13.
<http://www.ika.org.tr/SayfaDownload/%C4%B0KA%20Orta%20Do%C4%9Fu%20Durum%20Raporu.pdf>

Özdemir Çağatay, *Ortadoğu ve Arap baharı: Türkiye demokratik bir ülke olarak Ortadoğu’da model olabilir mi?* 2011, s. 72-113

Özel, Soli. (11 Eylül 2013). Yazarla gerçekleştirilen görüşme, İstanbul.

Özel, Soli. “Anlamaya çalışmak”, *Habertürk Gazetesi*, 18 Mart 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/611532-anlamaya-calismak>

Özel, Soli. “Arap dünyasının geleceği”, *Habertürk Gazetesi*, 11 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/599972-arap-dunyasinin-gelecegi>

Özel, Soli. “Arap Normalleşmesi”, *Habertürk Gazetesi*, 4 Mart 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/606955-arap-normallesmesi>

Özel, Soli. “Bölgesel denklemler değişirken”, *Habertürk Gazetesi*, 9 Kasım 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/686632-bolgesel-denklemler-degisirken>

Özel, Soli. “Büyük toprak kayması”, *Habertürk Gazetesi*, 2 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/597299-buyuk-toprak-kaymasi>

Özel, Soli. “Dağ bir kez daha fare doğurdu”, *Habertürk Gazetesi*, 22 Haziran 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/641863-dag-bir-kez-daha-fare-dogurdu>

Özel, Soli. “Değişen Şartlara Uymak”, *Habertürk Gazetesi*, 6 Mayıs 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/627854-degis-en-sartlara-uymak>

Özel, Soli. “Devrim üzerine”, *Habertürk Gazetesi*, 4 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/597973-devrim-uzerine>

Özel, Soli. “Devrimler ve Türkiye”, *Habertürk Gazetesi*, 25 Mart 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/613983-devrimler-ve-turkiye>

Özel, Soli. “Dış Politika Restorasyonu”, *Habertürk Gazetesi*, 15 Temmuz 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/648585-dis-politika-restorasyonu>

Özel, Soli. “Dış politikada dümen kırma”, *Habertürk Gazetesi*, 16 Aralık 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/697553-dis-politikada-dumen-kirma>

Özel, Soli. “Dış politikada yüzleşme anı”, *Habertürk Gazetesi*, 23 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/603844-dis-politikada-yuzlesme-ani>

Özel, Soli. “Fırsat”, *Habertürk Gazetesi*, 19 Haziran 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/641056-firsat>

Özel, Soli. “İslamcılık sonrası”, *Habertürk Gazetesi*, 23 Ocak 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/594281-islamcilik-sonrasi>

Özel, Soli. “İsyân çağı”, *Habertürk Gazetesi*, 18 Aralık 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/698084-isy-an-cagi>

Özel, Soli. “Kavga kızışıyor”, *HabertürkGazetesi*, 12 Ekim 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/678641-kavga-kizisiyor>

Özel, Soli. “Kaybeden ata oynamak”, *Habertürk Gazetesi*, 13 Mart 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/609929-kaybeden-ata-oynamak>

Özel, Soli. “Kibirli Türkiye imajı”, *Habertürk Gazetesi*, 28 Eylül 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/673867-kibirli-turkiye-imaji>

Özel, Soli. “Mısır’da bana ağır gelen”, *Habertürk Gazetesi*, 30 Ocak 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/596365-misirda-bana-agir-gelen>

Özel, Soli. “Mısır’da devrimin ikinci perdesi”, *Habertürk Gazetesi*, 23 Kasım 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/690626-misirda-devrimin-ikinci-perdesi>

Özel, Soli. “Mısır’dan bihaberler”, *Habertürk Gazetesi*, 13 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/600498-misirdan-bihaberler>

Özel, Soli. “Mısır-Tunus-Libya”, *Habertürk Gazetesi*, 18 Eylül 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/670632-misir-tunus-libya>

Özel, Soli. “Modellik”, *Habertürk Gazetesi*, 25 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/604627-modellik>

Özel, Soli. “Obama’dan Suriye’ye”, *Habertürk Gazetesi*, 25 Mayıs 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/633865-obamadan-suriyeye>

Özel, Soli. “Ortadoğu denkleminde Suriye”, *Habertürk Gazetesi*, 17 Ağustos 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/659872-ortadogu-denkleminde-suriye>

Özel, Soli. “Ölü adam yürüyor”, *Habertürk Gazetesi*, 4 Mayıs 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/627138-olu-adam-yuruyor>

Özel, Soli. “Seçimler, demokrasi Ruslar ve İslamcılar”, *Habertürk Gazetesi*, 7 Aralık 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/694822-secimler-demokrasi-ruslar-ve-islamcilar>

Özel, Soli. “Son perde”, *Habertürk Gazetesi*, 6 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/598525-son-perde>

Özel, Soli. “Suriye aynasında dış politika (1)”, *Habertürk Gazetesi*, 27 Nisan 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/624963-suriye-aynasinda-dis-politika-1>

Özel, Soli. “Suriye aynasında dış politika (2)”, *Habertürk Gazetesi*, 29 Nisan 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/625639-suriye-aynasinda-dis-politika-2>

Özel, Soli. “Suriye aynasında Türkiye ve İsrail”, *Habertürk Gazetesi*, 8 Temmuz 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/646627-suriye-aynasinda-turkiye-ve-israil>

Özel, Soli. “Suriye politikası”, *Habertürk Gazetesi*, 30 Eylül 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/674549-suriye-politikasi>

Özel, Soli. “Suriye senaryoları”, *Habertürk Gazetesi*, 30 Kasım 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/692761-suriye-senaryolari>

Özel, Soli. “Suriye ve dış politika”, *Habertürk Gazetesi*, 20 Kasım 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/689657-suriye-ve-dis-politika>

Özel, Soli. “Suriye ve Irak”, *Habertürk Gazetesi*, 5 Haziran 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/637080-suriye-ve-irak>

Özel, Soli. “Suriye”, *Habertürk Gazetesi*, 1 Nisan 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/616171-suriye>

Özel, Soli. “Suriye’de son perde”, *Habertürk Gazetesi*, 16 Kasım 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/688441-suriyede-son-perde>

Özel, Soli. “Suriye’nin geleceği”, *Habertürk Gazetesi*, 7 Ekim 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/677130-suriyenin-gelecegi>

Özel, Soli. “Tunus ve ötesi”, *Habertürk Gazetesi*, 23 Ekim 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/681763-tunus-ve-otesi>

Özel, Soli. “Tunus’a destek”, *Habertürk Gazetesi*, 28 Ocak 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/595772-tunusa-destek>

Özel, Soli. “Tunus’tan bakınca”, *Habertürk Gazetesi*, 10 Haziran 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/638535-tunustan-bakinca>

Özel, Soli. “Türkiye’nin anlaması gereken şey”, *Habertürk Gazetesi*, 8 Mayıs 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/628452-turkiyenin-anlamasi-gereken-sey>

Özel, Soli. “Türkiye’nin Libya sınavı”, *Habertürk Gazetesi*, 23 Mart 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/613185-turkiyenin-libya-sinavi>

Özel, Soli. “Yeni stratejik önlemler”, *Habertürk Gazetesi*, 11 Kasım 2011, <http://www.haberturk.com/yazarlar/soli-ozel/687062-yeni-stratejik-onlemler>

Özgöker, Uğur *Uluslararası siyasi askeri ve ekonomik örgütler*, Der yayınları, İstanbul 2011, s.80.

Pappe, İlan. *Ortadoğu’yu Anlamak*, İstanbul, NTV Yayınları, 2009.

“Rusya ve Çin Esad’a kalkan oldu”, *Radikal gazetesi*, 4 Şubat 2012, <http://www.radikal.com.tr/radikal.aspx?atype=radikaldetayv3&articleid=1077735&categoryid=81>

Sağır, Muharrem. “Ortadoğu’da Sırça Köşkler Yıkılırken”, *USAK*, 21 Mart 2011, <http://www.usak.org.tr/makale.asp?id=2007>

Samir, Kassir. *Arap Talihsizliği*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2011.

Sakin, Serkan ve Can Deveci, “Ortadoğu Kavramı ve Sınırları Üzerine Bir Değerlendirme”, 2011, s.281,284

http://www.historystudies.net/Makaleler/180246529_16-Serdar%20Sakin.pdf

“Suriye’de olağanüstü hal kalktı”, *BBC TÜRKÇE*, 19 Nisan 2011, http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2011/04/110419_syria_emergency.shtml

Syria, <http://en.wikipedia.org/wiki/Syria>

“Tahrir Meydanında Erdoğan Sloganları”, *Habertürk*, 1 Şubat 2011, <http://www.haberturk.com/dunya/haber/597264-tahrir-meydaninda-erdogan-sloganlari>

Tanrıverdi, Nebahat. “Libya: NATO ve Brüksel’deki yankıları”, *ORSAM*, 24 Mart 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=1636>

Tanrıverdi, Nebahat. “Başbakan Erdoğan’ın Kuzey Afrika Turu”, *ORSAM*, 11 Eylül 2011, <http://www.orsam.org.tr/tr/yazigoster.aspx?ID=2618>

Tolga, Çevik. *11 Eylül saldırıları sonrasında ABD’nin uluslararası terörizmle mücadeleye ilişkin güvenlik politikası*, BELGELER, 2008, <http://www.belgeler.com/blg/1c3n/11-eyll-saldirilari-sonrasinda-abd-nin-uluslararasi-terrizmle-mcadeleye-ilikin-gvenlik-politikasi-u-s-security-policy-related-to-fighting-against-international-terrorism-after-september-11-attacks>

Tunus: “Örneğimiz Türkiye”, *Habertürk Gazetesi*, 12 Aralık 2011, <http://www.haberturk.com/dunya/haber/696298-tunus-ornegimiz-turkiye>

Ulutaş, Ufuk. “Mübarek Son Kozlarını Oynuyor”, *SETA*, 3 Şubat 2011, <http://setav.org/tr/mubarek-son-kozlarini-oyuyor/yorum/823>

Ulutaş, Ufuk. “Suriye Meselesini doğru okumak”, *SETA*, 15 Aralık 2011, <http://setav.org/tr/suriye-meselesini-dogru-okumak/yorum/1036>

Ulutaş, Ufuk. “Tunus’un Seçimi”, *Sabah Gazetesi*, 29 Ekim 2011, <http://www.sabah.com.tr/Perspektif/Yazarlar/ulutas/2011/10/29/tunusun-secimi>

Ulutaş, Ufuk, “Ortadoğu’da Türkiye’den Mülhem Sistemlik Değişim”, 13 Şubat 2011, <http://setav.org/tr/ortadoguda-turkiyeden-mulhem-sistemik-degisim/yorum/835>

Uzunca, Bünyamin, *Arap Baharı’nın İlk Cemresi: Tunus*, Enderun, 2011, <http://www.enderuncemiyeti.org/tun.pdf>

Ünal, Dilara. “Mısır’da Arap Baharı Müslüman Kardeşler Kışına mı Dönüyor?”, *TÜRKSAM*, 9 Eylül 2011, <http://www.turksam.org/tr/yazdir2464.html>

Ünal, Dilara. “Ortadoğu’daki Arap Baharı Gölgesinde Model Parti: AKP”, *TÜRKSAM*, 7 Ekim 2011, <http://www.turksam.org/tr/yazdir2489.html>

“Ve Hüsnü Mübarek İstifa Etti”, *CnnTürk*, 11 Şubat 2011, <http://www.cnnturk.com/2011/dunya/02/11/ve.husnu.M%C3%BCbarek.istifa.etti/606410.0/index.html>

Yavuz, Celalettin. “Beşşar Esad’ın konuşması: Baas rejiminin son çırpını mı?”, *TÜRKSAM*, 20 Haziran 2011, <http://www.turksam.org/tr/a2419.html>

Yavuz, Celalettin. “Suriye’de reformları geciktiren Beşşar el Esad Suriye’nin el Beşir’i mi oluyor?”, *TÜRKSAM*, 6 Haziran 2011, <http://www.turksam.org/tr/yazdir2414.html>

Yavuz, Celalettin. “Türkiye-Suriye sıfır sorundan çatışmaya mı?”, *TÜRKSAM*, 8 Ağustos 2011, <http://www.turksam.org/tr/yazdir2446.html>

Yıldırım, Ramazan. “Mısır dereyi geçerken Tahrir’de at değiştirecek mi?”, *SETAV*, 27 Kasım 2011, <http://setav.org/tr/misir-dereyi-gecerken-tahrirde-at-degistirecek-mi/yorum/1012>